

ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΩΝ ΖΩΝΤΑΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΙΔΡΥΤΑΙ

ΝΙΚ. ΑΒΡΑΑΜ
ΑΓΓ. ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΛΕΞ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ
ΜΙΧ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ
ΦΩΚΙΩΝ ΖΑΪΜΗΣ
ΣΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ
ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ 1

ΑΡΙΘ. ΤΗΛΕΦΩΝΟΥ 65-84

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 200.—
ΕΞΑΜΗΝΟΣ » 100.—

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ Λ. Α. 1.—
ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΣΕΛ. 10.—

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡ. 5

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 1 ΜΑΡΤΙΟΥ 1930

ΑΘΗΝΑΙ-ΕΤΟΣ Α'-ΤΕΥΧΟΣ 8

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ:

Ειρήνη, ύλισμός και Δημοκρατία

Μ. Γ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑ:

Ἑλλειψις «χαρακτήρος»

ΑΛΕΞ. Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗ:

Τὸ συνέδριον τῶν Ἑμποροβιομ. Ἐπιμελητηρίων

ΑΘΗΝΑΙΟΥ:

Ἕλληνες καὶ Ἕλληνίδες

ΛΕΟΝΤΟΣ ΜΑΚΚΑ:

Οἱ Πρόσφυγες καὶ ἡ Δημοκρατία

Π. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΥ:

Πρὸς τὴν ἑλληνοτουρκικὴν συνεννόησιν

ΧΡ. ΕΥΕΛΠΙΔΟΥ:

Ὁ ἐποικισμὸς τῶν Προσφύγων

ΘΕΜ. Ξ. ΖΥΓΟΥΡΑ:

Ἡ ταμιακὴ ἀνεπάρκεια

ΙΩ. Δ. ΖΕΠΟΥ:

Τὸ Ἀστικὸν Δίκαιον

Ι. Ν. ΠΑΠΑΪΩΑΝΝΟΥ:

Ἡ ἀπόκτησις Ἀστικοῦ Κώδικος

Π. Ε. ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑ:

Ὁ ὑπερπληθυσμὸς τῶν πόλεων

Λ. ΝΑΚΟΥ:

Τὰ ἐργαζόμενα παιδιὰ

ΔΗΜ. ΠΑΖΗ:

Ἐξευγενισμὸς τῶν ἑλληνικῶν λιγνιτῶν

Δ. Γ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΥ:

Αἱ ἐλεύθεραι ζῶναι τοῦ Πειραιῶς

ΘΕΟΔ. ΣΤ. ΒΑΡΟΥΝΗ:

Τὸ Πανεπιστήμιον Θεσσαλονίκης καὶ ἡ Χημεία

ΧΡ. ΣΓΟΥΡΙΤΣΑ:

Τὸ Πολίτευμα καὶ τὸ ἀμερικανικὸν σύστημα

ΚΛ. ΠΑΡΑΣΧΟΥ:

«Ὁ Θάνατος τοῦ Ἑμπεδοκλή»

ΠΕΤΡΟΥ ΧΑΡΗ:

Ἡ παιδικὴ λογοτεχνία

Λ. ΠΕΠΠΑ:

Μουσικὴ ζωὴ

ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ:

Τὸ ἰταλικὸν ποδόσφαιρον

ΓΕΩΡ. ΒΟΛ. ΠΟΓΓΗ:

Διεθνὴς ἐργατικὴ νομολογία

ΛΑΚΩΝΙΚΑ — ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΣΙΣ — ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ — ΒΙΒΛΙΟ-
ΚΡΙΣΙΑ — ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ — ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΠΛΗ-
ΡΟΦΟΡΙΑΙ — ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

ΓΕΩΡΓ. ΣΤΑΥΡΟΥ
ΙΔΡΥΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1841

Τετάρτιον μελοχικόν καὶ ἀσποδεμαλικόν Δρχ. 1.205.000.000
Καλαδέσεις (Κατάστασις τῆς 30ῆς Ἰουνίου 1929) » 6.250.000.000

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

Ι. Α. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ

ΑΛΕΞ. Γ. ΚΟΡΙΖΗΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ Ἐν Ἀθήναις
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΑΘΗΝΩΝ ὁδὸς Μητροπόλεως 11
ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΑ Ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ :
1. Καλλιθέα
2. Νέα Ἰωνία
3. Παγκράτιον

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα
ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟΝ Ἐν Ν. ΥΟΡΚῃ 51 Maiden Lane
ΓΡΑΦΕΙΟΝ Ἐν ΣΙΚΑΙῳ 33 S. Clark Street
ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΤΑΙ εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ
Ἐξωτερικοῦ

ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

Διὰ τὸ Κεντρικὸν Κατάστημα	—	ΕΘΝΟΤΡΑΠΕΖΑΝ Ἀθήνας
» » Υποκατάστημα ὁδοῦ Μητροπόλεως	—	ΝΕΟΕΘΝΙΚΗΝ Ἀθήνας.
» » Πρακτορεῖον Καλλιθέας	—	ΕΘΝΟΤΡΑΠΕΖΑΝ Καλλιθέαν, Ἀθήνας.
» » » Νέας Ἰωνίας	—	» Νέαν Ἰωνίαν, Ἀθήνας.
» » » Παγκρατίου	—	» Παγκράτι, Ἀθήνας.
Διὰ τὰ ὑποκαταστήματα Ἐπαρχιῶν	—	ΕΘΝΟΤΡΑΠΕΖΑΝ
» τὸ Πρακτορεῖον Νέας Ὑόρκης	—	NATHELNBANK, New York

ΨΥΓΕΙΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΕΩΣ ΤΡΟΦΙΜΩΝ & ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ “ΚΑΡΟΛΟΣ ΦΙΞ.,”

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΕΥΚΟΛΙΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΣΥΓΓΡΟΥ 53

ΤΗΛ. 6-65 ΚΑΙ 2-24

ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ-ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ:

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: Πλατεία ἁγίων Θεοδώρων (Δραγατσάνου 1).

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ: Ὁδὸς Νικήτα 12 (παρὰ τῷ κ. Π. Τσιανταφύλλου).

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ 45667

ΗΜΕΡΟΝ 4-6-92

ΑΡΙΘ. 45667

ΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΕΙΡΗΝΗ, ΥΛΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΗΝ ΠΕΡΑΣΜΕΝΗΝ Δευτέραν, εἰς τὴν Βουλὴν, ὁ Ἕλλην πρωθυπουργός, ἀπαντῶν εἰς παρατήρησιν πολιτικοῦ ἡγέτου, φοβουμένου μήπως ἡ ἔντονος καὶ πολὺπλευρος ἐπιδίωξις τῆς εἰρήνης συνεπαγάγῃ τὴν διαμόρφωσιν μιᾶς νεολαίας ὑλιστικῆς, εὐρήκε τὰ ἐμπνευσμένα ἑκείνα λόγια ποὺ ἐπεβάλλετο νὰ ἀκουσθῶν ἐν ὀνόματι αὐτῆς ταύτης τῆς ἀντιλήψεώς μας περὶ τοῦ νεωτέρου ἀνθρωπιστικοῦ πολιτισμοῦ καὶ περὶ τῆς ἑλληνικῆς συμβολῆς εἰς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ διεθνoῦς μεταπολεμικοῦ πνεύματος. Καὶ ἀντηρώτησεν ὁ κ. Βενιζέλος: Μὴ δὲν ὑπάρχει ἄρα γε καὶ κανὲν ὑψηλότερον ἰδανικὸν ἀπὸ τὸν πόλεμον; Μήπως χωρεῖ ἀμφιβολία ὅτι ὁ ἀμυντικὸς πόλεμος—ποὺ καὶ μόνον ἡ Ἑλλὰς θὰ ἐπιτρέψῃ πλέον ποτὲ εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς νὰ διεξαγάγῃ—εἶνε «καὶ ὁ μόνος ἐξυπνοὶς τὸς ὑψηλῶν ἰδεῶν;» Καὶ μήπως ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ ἀρνῇθῃ ὅτι ὁ ἀγὼν ὑπὲρ τῆς κοινωνικῆς καὶ τῆς οἰκονομικῆς δικαιοσύνης, ὑπὲρ τῆς σωματικῆς καὶ τῆς πνευματικῆς ὑγείας, ὑπὲρ τῆς ὑλικῆς καὶ διανοητικῆς ἀναπτύξεως, ἀποτελεῖ «ἓνα ἰδανικὸν πολὺ ἀνώτερον, πολὺ συμφωνότερον μὲ τὰς ἰδικὰς μας παραδόσεις καὶ διὰ τὸ ὅποιον αἱ μέλλουσai γενεαὶ θὰ μᾶς εὐλογοῦν;»

Ἀπὸ αὐτὴν τὴν ὑπέροχον ἔξαρσιν, ποὺ δὲν εἶνε ἄλλως τε παρὰ ἡ εὐγλωττος ἀπήχησις καὶ ἡ γόνιμος ἐπισημοποίησις ὅλων τῶν πόνων καὶ τῶν καὶ μὲν, ὅλων τῶν πόθων καὶ τῶν ὀνείρων, ὅλων τῶν ἀκόμῃ λανθανόντων ἰδανικῶν καὶ ὑποσυνειδήτων φιλοδοξιῶν τῆς μεταπολεμικῆς Ἑλλάδος, δὲν ἔλειψε, κατὰ τὴν γνώμην μας, παρὰ ἡ λέξις ἐκείνη ποὺ συνοψίζει καὶ συμβολίζει ὅλα αὐτὰ τὰ ἰδεώδη καὶ τὰ ὀνείρα, ποὺ ἐνσαρκώνει ὅλην αὐτὴν τὴν σημερινὴν πνοὴν καὶ ὁρμὴν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ: ἡ λέξις «Δημοκρατία». Διότι καὶ ἡ λατρεία τῆς εἰρήνης εἶνε Δημοκρατία. Καὶ ὁ εἰς τὴν ἀμυναν τοῦ κρατικοῦ ἐδάφους περιορισμὸς τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς, εἶνε Δημοκρατία. Καὶ ἡ, πέραν τούτου, ἀποκλειστικὴ ἀπορρόφησις τῶν σκέψεων καὶ φροντίδων ἐνὸς λαοῦ ἀπὸ τῆς μέριμνας ὑπὲρ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης, τῆς δημοσίας ὑγείας καὶ τῆς πνευματικῆς καὶ ὑλικῆς ἀκτινοβολίας του, καὶ αὐτὸ δὲν εἶνε παρὰ Δημοκρατία. Τὸ σύγχρονον ἑλληνικὸν ἰδανικὸν εἶνε ἡ οὐσιαστικὴ πραγμάτωσις τῆς Δημοκρατίας. Καὶ, ὅπως θὰ ἠθέλαμεν γε-

νικῶς νὰ ἀκούωμεν συχνότερα τὸν κ. Βενιζέλον ἐξαιρόντα τὴν Ἑλληνικὴν Δημοκρατίαν, ἔτσι καὶ εἰδικώτερα εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν, πιστεύομεν ὅτι ἐπιγραμματικώτερος θὰ ᾔητον, ἂν, μετὰ τὴν ὥραιαν ἀνάλυσιν τοῦ μεταπολεμικοῦ μας ἰδεώδους, ἐπρόβλεπεν καὶ εἰς τὴν συνθετικὴν τὸν ἀντικρίνον, προσθέτων: «Αὐτὰ ἄλλως τε ὅλα, σημαίνει ἡ Ἑλληνικὴ Δημοκρατία!»

Ἄλλ' ἂν ἐκάθῃ ἴσως ἔτσι μία εὐκαιρία διὰ νὰ τονισθῇ ἡ βαθυνότης καὶ ἀνεκτίμητος πρακτικῆς ἀξίας τῆς Δημοκρατίας μας, ὅμως ἐπὶ τέλους αὐτὸ δὲν εἶνε παρὰ μία λεπτομέρεια. Τὸ οὐσιώδες εἶνε ὅτι περιφραστικῶς ἐξηγήθῃ καὶ ὑπερογραμίσθῃ ἀκριβῶς αὐτὴ ἡ ἀλήθεια: ὅτι ἡ δημοκρατικὴ πολιτικὴ τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης, ἡ δημοκρατικὴ ἐπιδίωξις τῆς σωματικῆς καὶ πνευματικῆς μας ἐξυγιάνσεως, ἡ δημοκρατικὴ προσπάθεια ὑπὲρ τῆς οἰκονομικῆς καὶ διανοητικῆς μας ἀναπτύξεως, ὅτι αὐτοὶ ὅλοι μας οἱ παράλληλοι καὶ ἐναρμονιζόμενοι δημοκρατικοὶ ἀντικειμενικοὶ σκοποὶ ἀποτελοῦν τὰς συμμετρικὰς πλευρὰς τοῦ σημερινοῦ καὶ μελλοντικοῦ ἑλληνικοῦ ἰδεώδους καὶ ὅτι πρὸς αὐτοὺς δέον νὰ κεντρθῶνται αἱ νέαι ἑλληνικαὶ γενεαί. Ἀλλὰ καὶ πάλιν, ἐάν τοῦτο εἶνε ἀναμφισβήτητον, παραμένει ὅμως ἀκέραιον τὸ πρόβλημα τοῦ νεοελληνικοῦ ὑλισμοῦ. Τοῦ ὑλισμοῦ τὸν ὅποιον πλανᾶται βέβαια ὁ κ. Ζαβιτζιάνος πιστεύων ὅτι ἡ φιλειρηνικότης μας θὰ ἐνισχύσῃ, ὁ ὅποιος ἐν τούτοις γελᾷ ἀναμφιβόλως τὴν γενικὴν ἀτμόσφαιραν ποὺ περιβάλλει τὴν μεταπολεμικὴν τῆς Ἑλλάδος ἐξέλιξιν καὶ τὸν ὅποιον ἔχομεν καθῆκον νὰ ἐξετάσωμεν πῶς καὶ ἡ Πολιτεία καὶ ἡ Κοινωνία θὰ καταπολεμήσουν καὶ θὰ ἐξουδετερώσουν.

Μακρὰν, βεβαίως, ἀπὸ ἡμᾶς ἡ ἰδέα ὅτι, καὶ μετὰ τὴν κατάρρευσιν τοῦ ἑλληνικοῦ ὑπερεθνικισμοῦ, ὁ πατριωτισμὸς ἀπέλειπεν ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴν ψυχὴν. Σῴζεται πάντοτε, εἰς αὐτὸν τὸν τόπον, ἡ φιλοπατρία, καὶ καθ' ἑκάστην ἐκδηλώνεται μέσα εἰς τὴν τεραστίαν προσπάθειαν τὴν ὅποιαν οἱ Ἕλληνες ἐντείνοντες διὰ τὴν δημιουργίαν μιᾶς καλύτερας καὶ ἀνεωτέρας Ἑλλάδος. Ἄλλ' εἶνε ἐπίσης προφανές ὅτι, εἴτε ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν ἀμειλίγων ὑλικῶν μετὰ τὸν πόλεμον ἀναγκῶν αἱ ὁποῖαι καὶ σημαντικῶς ἐπολλάπλασι στήσαν, εἴτε ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἐνδοτικῆς ἀντιδράσεως ποὺ ἐπηρεάζει τὴν κατὰ τὰ πολεμικὰ ἐτη-

ἀναγκαστικὴν αὐτοθυσίαν, εἴτε καὶ ὑπὸ τὴν πνοὴν τῶν Ἑλληνικῶν κυβερνήσεων αἱ ὁποῖαι, μετὰ τὴν καταστροφὴν, προσηλωθήσαν μὲ ἀποκλειστικότητα εἰς τὸν ὑλικὸν συντελεστὴν τῆς κρατικῆς μας ἀνορθώσεως, παραμελήσασαι ἢ ὑποτιμήσασαι τὸν πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν τῆς παραγόντα, — ὁ ἔμφυτος ἑλληνικὸς ἀτομικισμὸς συνεπτόχῃ καὶ συνεστάλῃ ἀκόμῃ περισσότερον, καταντήσας νὰ ἐξωτερικεύεται, νὰ δοῇ καὶ νὰ δημιουργῇ μὲ ὡς μόνην κατεύθυνσιν τὸ ὑλικὸν κέρδος καὶ τὴν ὑλικὴν ἀπόλαυσιν, μὲ ἓνα τόνον δηλ. ἀπλῶς καὶ μόνον ὑλιστικόν.

Εἶνε ἀλήθεια ὅτι τὸν ὑλισμὸν αὐτὸν τῆς μεταπολεμικῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ ἰδιαίτερος τῆς νεολαίας, εἰς ἐκ τῶν νεωτέρων καὶ ἀξιολογωτέρων συνεργατῶν μας ἠθέλησε, εἰς τὸ τελευταῖον μας τεῦχος, νὰ ἀμφισβητήσῃ. Ὅσον καὶ οἱ ἄλλοι, ἄλλοτε, — πιστεύει ὁ συνεργατῆς μας, — ἄλλο τόσον καὶ ἡμεῖς ἔχομεν σημερον ἄμεσον ἀνάγκην τῆς ὕλης διὰ νὰ ζήσωμεν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἴσον ἐπίσης μὲ τοὺς προσβυτέρους μας βαθμὸν διτηροῦμεν μέσα μας κατὰ τὴν αἰώνιον ποὺ καμμία ἐξωτερικὴ πίεσις δὲν θὰ ἐπηρέασῃ ποτέ. Δυστυχῶς ὅμως ἡ ἀντικειμενικὴ μελέτη τῆς ἐξελίξεως τῆς κοινωνίας μας δὲν ἐπιτρέπει ἓνα τόσον αἰσιόδοξον συμπέρασμα. Ἡ μελέτη αὐτὴ μᾶς πείθει τοῦναντίον ὅτι εἰς τὴν ἐποχὴν μας, ὅπως ἴσως καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐποχὰς ποὺ διαδέχονται συνταρακτικὰς περιόδους τῆς ἱστορίας—καὶ ἐδῶ ἐγκατεῖται ἡ μεταβατικότης τοῦ σημερινοῦ μας βίου,—ἡ ζωὴ τοῦ πνεύματος περιφρονεῖται, ἡ ἐπιστήμη ἔχει χάσει τὴν ἀνιδιοτελείαν τῆς, ἡ διανοητικὴ μας γονιμότης εἶνε εἰς ὑφεσιν, ἡ τεραρχία τῶν ἀξιών ἔχει χαλαρωθῇ, ἡ τέχνη βιομηχανοποιεῖται, ἡ ποίησις προκαλεῖ μειδιάματα, καὶ ἐνδοσιασμός θεωρεῖται παιδαριώδης, καὶ ἐν ὅλῳ φιλοδοξία κρίνεται ὡς δονικωτισμός, μὲ μίαν λέξιν ὁ ἰδεαλισμὸς ἡ συντοίβητι ἡ ὑποβλέπεται ὑπόπτως ἡ ἐξοριζομένη μὲ βλακώδη παραφροσύνην.

Θέλομεν βέβαια νὰ πιστεῦσωμεν ὅτι καὶ ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ σημερινοῦ φεύματος—ποὺ ἐγκυμονεῖ τὴν ἀμύνην, τὴν ἐπιπολαιότητα καὶ τὴν προστυχίαν, τὰ τοιαῦτα τοῦ ὑλισμοῦ σημεῖα—θὰ ἐκδηλωθῇ κάποτε μὴ νὰ ἀντιδράσῃ εἰς τὴν

(*) Ἰδε Π. Θεοτόκ: Τὰ ἰδανικά τῆς νέας γενεᾶς. «Ἐργασίαι» Ἰον τεύχος.

Η ΡΙΖΑ ΤΟΥ ΚΑΚΟΥ

ΕΛΛΕΙΨΙΣ "ΧΑΡΑΚΤΗΡΟΣ,"

όποιαν ασφαλώς θα πρωτοστατήσουν και οι άνεπηγέαστοι ακόμη Έλληνες της νέας γενεάς που σκέπτεται ο συμπαθής μας συνεργάτης όταν προοιωνίζεται μίαν πνευματικήν αναγέννησιν. Και έτσι συμπύκνουν βέβαια η ιδιότης του δια τὸ ἐγγύς μέλλον και η ιδιότης του δια τὸ ἀπώτερον πρόβλημα περί της ἐκ νέου ἐκκινήσεως τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸν δρόμον τῶν αἰώνιων ἑλληνικῶν ιδεωδῶν. Ἀλλ' ἡ διαφορὰ τῶν ἀντιλήψεων μας ἔγκειται εἰς τοῦτο: ὅτι ἐκεῖνος μὲν, αἰσιοδοξῶν, δὲν ζητεῖ τὴν προπαρασκευὴν αὐτὴν τοῦ μέλλοντος, ἐνῷ ἡμεῖς, πικρότερον ἀπ' αὐτὸν κρίνοντες τὸν ταρινόν μας πνευματικὸν μαρασμόν, καλοῦμεν ὅλους τοὺς ἀνησυχοῦντας εἰς μίαν σύντομον κοινωνικήν καὶ πολιτικὴν προσπάθειαν πρὸς ἐπιτάχυνσιν καὶ προετοιμασίαν τῆς τόσο περιποδητοῦ αὐτῆς ἑλληνικῆς χαρᾶς.

Καὶ ἀπ' αὐτῆς ἀκριβῶς τῆς ἀπόψεως, νομίζομεν ὅτι καὶ ἡ Πολιτεία ἔχει ἓνα ἐπιτακτικὸν καθήκον ἀπέναντι τοῦ ἔθνους καὶ ἀπέναντι τῶν νέων γενεῶν: νὰ συντελέσῃ ἀφ' ἐνὸς εἰς τὴν ἐξυγίανσιν τῆς ἀποσφαίρας μέσα εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἀναπτυχθῇ μία νέα πνευματικὴ ζωὴ—καὶ νὰ ξεκαθαρίσῃ ἐξ ἄλλου τὰ πνευματικὰ ἐκείνα δεδομένα ἐπάνω εἰς τὰ ὁποῖα ἡ πνευματικὴ αὐτὴ ζωὴ θὰ ἡμπορέσῃ νὰ στηριχθῇ. Μὲ ἄλλους λόγους, εἶνε ἡ Πολιτεία ὑποχρεωμένη νὰ χαράξῃ, κοντὰ εἰς τὴν ἐθνικὴν, οικονομικὴν καὶ κοινωνικὴν τῆς πολιτικὴν, καὶ μίαν πνευματικὴν τοιαύτην. Εἰς τὴν ὁποίαν, βέβαια, νὰ ἐμφυσηθῇ ὅλα ἐκείνα τὰ ἰδανικά ποὺ ὑποσυνείδητα μᾶς ἐμπνέουν καὶ τῶν ὁποίων τόσο ἐγγλωττος διερχομένης ἔγινε ποτὶ τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν Βουλὴν ὁ κ. Βενιζέλος, εἰς τὴν ὁποίαν ὅμως νὰ προστεθῇ καὶ τὸ πνευματικόν, τὸ διανοητικὸν ἐκεῖνο ἐπισημάνισμα ποὺ θὰ δώσῃ εἰς τὰ νεοελληνικά ἰδεώδη τὴν ἀξίαν τῆς γονιμότητος καὶ τῆς ἐκπολιτιστικῆς λυσιτελείας.

Διότι μὴ αὐταπατάμεθα: δὲν ἀρκεῖ νὰ κτίσωμεν μερικὰ ἐκατοντάδας δημοτικῶν σχολείων, καὶ οὔτε νὰ ἐνισχύσωμεν τὴν ἐπαγγελματικὴν ἐκπαίδευσιν, καὶ οὔτε νὰ ἀποκρούσωμεν μερικὰ αἰτήματα τῆς φοιτητικῆς ὁκνηρίας, καὶ οὔτε νὰ χαράξωμεν ἓνα νέον τοῦ Πανεπιστημίου μας ὄργανισμόν, καὶ οὔτε νὰ εἰσάγωμεν εἰς τὸν Κλήρον μας κάποια ψυχία διὰ νὰ ζήσῃ, καὶ εἰς τὴν Παιδείαν μας ἓνα ἐπὶ πλέον Ἑκπαιδευτικὸν Συμβούλιον μέσα εἰς τὸ ὁποῖον νὰ γραφειοκρατηθῇ,—δὲν ἀρκοῦν αὐτὰ διὰ νὰ δώσωμεν εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν τὴν θέρη μίαν πνευματικὴν ζωὴς, καὶ εἰς τὰ ἐνστικτὰ του τὸν φάρον μίαν πνευματικὴν κατευθύνσεως. Τὸ πρόβλημα στένεται πολὺ ὑψηλότερον: Πρέπει ἐν πρώτοις νὰ καθορίσωμεν τοὺς πνευματικοὺς σκοποὺς μας, ὡς ἔθνος καὶ ὡς λαὸς,—καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτοὺς εἰς τὰς γενικὰς τῶν γραμμὰς τοὺς ἔχει προδιαγράψει ἡ ἱστορικὴ καὶ δημοκρατικὴ μας τῶν τελευταίων ἐτῶν ἐξέλιξις, ὁ δὲ κ. Βενιζέλος, μὲ τὴν θαυμαστὴν του διαίσθησιν σιγά-σιγά τοὺς ἀποκρυσταλλῶναι καὶ τοὺς ἐκ-

ΟΤΑΝ ὑπάρχῃ κακοδαμονία, εἶνε φυσικὸν ν' ἀναζητοῦνται τὰ αἰτία της ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον ποὺ δυστυχεῖ, καὶ ἅμα γίνῃ ἡ διάγνωσις τότε ἐπιδιώκεται καὶ ἡ θεραπεία ἀπὸ τοὺς εἰδικούς. Θὰ ἦτο παραδοξολογία νὰ ἰσχυρισθῇ κανεὶς ὅτι ἀπὸ τοῦ 1914, καὶ διαρκούντος τοῦ πολέμου καὶ μεταπολεμικῶς, ἡ Εὐρώπη δὲν διέρχεται τὸ ὁλὸν ἀχιστὸν ἀνωμάλους ἡμέρας. Τὸν γενικὸν αὐτὸν κανὼνα ὀφιστάμεθα, φυσικὰ, καὶ ἡμεῖς ἐν Ἑλλάδι, ἐπηζημένον ἴσως διὰ λόγους καθαρῶς ἑλληνικοὺς. Αὐτοὺς τοὺς λόγους θέλομεν νὰ ἐξετάσωμεν ἐδῶ σήμερον, ἀσχετῶς πρὸς τὸ γεγονός τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ, εἰδικῶς, οικονομικῆς κρίσεως κατὰ τὸν τελευταῖον καιρὸν. Ὑπάρχει παρ' ἡμῖν γενικὴ κρίσις; αὐτὸ εἶνε ἀναμφισβήτητον καὶ τὸ ἀντιλαμβανόμεθα ἀμέσως ἐκ προχείρου ἀντιπαραβολῆς μεταξὺ τῆς λειτουργίας τῆς μηχανῆς τοῦ Κράτους μας καὶ τῆς μηχανῆς τῶν ἄλλων, μεταξὺ τῶν ὁρῶν καὶ συνθηκῶν διαβίωσης τοῦ ἀτόμου παρ' ἡμῖν καὶ ἐν τῇ ξένῃ. Βεβαίως ἡ κοινωνικὴ ἀλληλουχία τῶν κρατῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνος δὲν ἐπιτρέπει εἰς ἓνα τόπον σχετιζόμενον διὰ μυρίων ὄσων δεσμῶν μὲ τοὺς ἄλλους, ν' ἀποφύγῃ τὸν ἀντίκτυπον τῶν γεγονότων ποὺ κλονίζουν τὸν βίον τῶν, ὅπως δὲν ἐπέτρεψε καὶ εἰς τὴν Εὐρώπῃ νὰ μὴ συνταραχθῇ ἐκ τῆς προσφάτου κρίσεως τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν. Ἀλλ' ἡ σύγκρισις μᾶς θέτει εἰς κατωτέρα μοῖραν τὸν λοιπὸν ἐυρωπαϊκὸν κρατῶν, ὁ ἀντίκτυπος τῆς γενικῆς ἀνωμαλίας λαμβάνει παρ' ἡμῖν πολὺ εὐρείας διαστάσεις, ἡ οικονομικὴ ἢ ἐμπορικὴ κρίσις εἶνε μέρη μίαν γενικωτέρας κακοδαμονίας, τῆς ὁποίας τὰ δεινὰ αἰσθάνεται κάθε τάξις εἰς κάθε βῆμα τοῦ καθημερινοῦ βίου. Μᾶς πταίει ὁ πλησίον μας, μᾶς πταίει τὸ Κράτος, μᾶς πταίει τὸ κλίμα, ἡ γλῶσσα, ὁ τύπος, οἱ ἀγροί, αἱ πόλεις, μᾶς πταίουν τὰ κόμματα, οἱ ἡγήτορες, αἱ σχολαί, τὰ πάντα πλην ἴσως ἡμῶν αὐτῶν. Καὶ ἐρευνῶμεν—τὶ τὸ ὀραϊότερον; καὶ συζητοῦμεν—τὶ τὸ προαγωγικότερον τῆς σκέψεως; καὶ ἀποδίδομεν τὰς δυστυχίας μας εἰς τὸ ἐν ἡ τὸ ἄλλο ἄτιον, ἀναλόγως τῶν γνώσεών μας, τῆς ἀντιλήψεως τῶν πραγμάτων καὶ τῆς ἐπιγνώσεως ἐκαστοῦ. Πολλοί, αἱ πλείοται γινώσκον συμπύκνουν ἀπὸ ἐτῶν εἰς τὴν καταγγελλαν τῆς ἀνυπαρξίας διοικήσεως μας ὡς

δηλοῖ. Καὶ πρέπει, ἔπειτα, νὰ καταρτίσωμεν καὶ τὸ κατάλληλον σύστημα ἐνεργείας ποὺ θὰ προαπαιτηθῇ πρὸς ἐπίτευξιν αὐτῶν τῶν σκοπῶν μας.

Εἰς προσεχές μας ἄρθρον, αὐτοὺς τοὺς σκοποὺς καὶ αὐτὰ τὰ μέσα θὰ προσπαθῶμεν νὰ τὰ ὑποσημειώσωμεν,—ἂν ὅχι δι' ἄλλον λόγον ἀλλὰ διὰ νὰ ἀρχίσῃ τοῦλάχιστον μία εὐρεία σχετικὴ συζήτησις. Πρὸς τὸ παρόν, τοῦτο τονίζομεν: ὅτι τῆς αὐριανῆς μας πνευματικῆς ζωῆς ἡ Δημοκρατία θὰ διαγραφῇ τὸ πλάσιον, θὰ ἀποτελέσῃ τὴν οὐσίαν καὶ τὴν οὐσίαν τῆς ἀντινοβολίας. Καὶ μὲ Δημοκρατίαν ἐννοοῦμεν καὶ τὴν ἀγνήν μας φιλειρηνικότητα, τῆς ὁποίας τὸσον φωτεινὸς ὁπαδός, πειστικὸς προ-

ὑπευθύνου τῶν βασάνων μας. Καὶ ἐνῷ διοικήσιν, κατὰ γενικὴν ὁμολογίαν, δὲν ἔχομεν (ἢ καλλίτερα νὰ μὴ τὴν εἴχαμεν ὅπως τὴν ἔχομεν) μέσα εἰς τὴν λέξιν «διοικήσιν» συσσωρεύομεν κάθε δυνατὴν ἐκδήλωσιν πασῶν τῶν ἐξουσιῶν ἃς ἐγκλείει τὸ Κράτος, πάσης ἐμφανίσεως τοῦ κοινωνικοῦ μας βίου. Ὅταν ἀρνούμεθα τὴν ὑπαρξίν της ἐν Ἑλλάδι, δίδομεν τὴν πλῆνιν εὐρεῖαν ἐννοίαν ποὺ δύνανται ν' ἀποδώσῃ ὁ νοδὸς εἰς τὴν λέξιν αὐτήν. Δὲν ἔχομεν διοικήσιν, σημαίνει: δὲν ἔχομεν δικαιοσύνην, δὲν ἔχομεν ὑπαλληλοὺς, δὲν ἔχομεν προσηλωμένους, δὲν ἔχομεν μέθοδον, πειθαρχίαν, σύστημα, δὲν ἔχομεν οὔτε κυβερνήσιν, οὔτε στρατόν, οὔτε στόλον, «μᾶς ἔσπασαν» οἱ ἔφοροι, μᾶς «τάσκεισαν» οἱ φόροι, δὲν ἔχομεν ἀστυνομίαν, ἀσφαλίαν συγκοινωνίας, μᾶς ἐνοχλεῖ ὁ πλησίον μας, δὲν κάνομε καλὰς δουλειάς, παίζουν ἡ Τράπεζες, ἡ λαϊκὴ ἀγορὰ, ἡ ἀγορανομία, τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον, αἱ διπλωματικαὶ καὶ μαρσὲς, μᾶς κατεπείσαν τὸ οἰκὸπέδον μας, μᾶς χρεωστοῦν «βερεσεία», μᾶς, μᾶς, μᾶς, δὲν, δὲν, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς εἰς τὸ ἀπειρον! "Εἰ τότε, ἂν αὐτὴ εἶνε ἡ ἐννοία ποὺ ἀποδίδεται εἰς τὴν διοικήσιν, τότε, ἡμεῖς ποὺ καταγιγνώμεθα εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς εἰς τὰ σπάρτα κατὰ κυριολογίαν διοικήσεως, θὰ ἔπρεπε νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι κανὲν κράτος εἰς τὸν κόσμον δὲν ἔχει τοιαύτην διοικήσιν.

Ἀλλ' αὐτὸ ποὺ μᾶς λείπει εἶνε κάτι βαθύτερον, κάτι τὸ βασικότερον. Ἐλέγαμεν πρὸ ὀλίγου, ὅτι ὠρισμένα ἑλληνικῆς προελεύσεως μειονεκτήματα ἐπιτείνου παρ' ἡμῖν τὴν γενικὴν κακοδαμονίαν. Τὸ πρῶτον, ἀναπαύει εἰς τὴν ἀντιλήψιν εὐκόλως καὶ ἀφορὰ πράγματι τὴν διοικήσιν ἢ καλλίον τὴν κρατικὴν ὀργάνωσιν. Εἶνε τὸ μειονέκτημα τοῦ ἀπαρασκεύου ὄργανισμοῦ ἐναντί τῆς προσβολῆς τῆς νόσου, τοῦ ἀτάκτου στρατεύματος ἐνώπιον τοῦ αἰφνιδιασμοῦ, εἶνε τὸ μειονέκτημα ἀπὸ τοῦ ὁποῦ δὲν ἐλάβομεν τὸν καιρὸν ἐντὸς ἐκατονταετίας ν' ἀπαλλαγῶμεν. Ἡ ἀνυπαρξία κρατικῆς ὀργανώσεως, εἰς ὅλους τοὺς κλάδους καὶ δι' ὅλας τὰς κοινωνικὰς ἢ ὁμαδικὰς ἀνάγκας μας, παρουσιάζει ἓνα σύνολον ἐπιρρεπὲς εἰς ἰσχυροὺς κλονισμοὺς ὑπὸ τὴν ἐνέργειαν ἐξωτερικῶν ἐπιδράσεων. Τὸ Κράτος ποὺ ἔχει βάσεις στερεάς, ποὺ λείπει τοῦ γαλῶν, ποὺ διοικεῖται σταθε-

παγανδιστῆς καὶ ἐμπνευσμένος ἐμπεδωτῆς ἀπέβη ὁ κ. Βενιζέλος,—καὶ τὴν ἰδεολογικὴν δυναμικότητα, ἐξ ἧς ἀσφαλὲς ἀναμένομεν τὴν καταπολέμησιν τοῦ σημερινοῦ ὕλισμοῦ μέσα εἰς τὸν ὁποῖον παραπαίει ἡ σύγχρονος ἑλληνικὴ κοινωνία. Τότε ἄλλως τε, καὶ τότε μόνον, ἡ Δημοκρατία μας θὰ ἀποκτήσῃ συγκροτημένην ἀποστολήν,—θὰ παύσῃ νὰ ἐμφανίζεται ὡς μία ἀπλή καὶ τυχαία ἀρνησις τοῦ Μοναρχισμοῦ,—καὶ θὰ ἐμφανισθῇ ὡς ἡ ἀναγκαία προϋπόθεσις τῆς μελλοντικῆς ἰστορίας ἐνὸς λαοῦ, σὺν τὸν ἰδικόν μας, ποὺ μόνον ποιοτικῶς ἡμπορεῖ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς ἀνθρωπότητος νὰ ἐπικρατήσῃ. Τότε μόνον θὰ ἀναγεννηθῇ τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα.

ρά, τὸ σκάφος αὐτὸ μὲ τὸ ἐκλεκτὸν πλήρωμα καὶ τὸν προβλεπτικὸν κυβερνήτην, τὴν ἰσχυρὰν καὶ ρυθμισμένην πορείαν του, δὲν θὰ ὑποστήνῃ ἐκ τῆς κακοκαίρας τοὺς κλυδωνισμοὺς οὐδὲ τοὺς κινδύνους ἐνὸς κακοδικουμένου καὶ ἐλαττωματικοῦ τὴν κατασκευὴν σκάφους. Ναι, τὸ ἐμφανέστερον μειονέκτημα ποὺ παρουσιάζομεν ἐναντι τοῦ σάλου τῶν καιρῶν εἶνε πράγματι τὸ τῆς ἐλλείψεως τῆς συστηματικῆς κρατικῆς διοικήσεως, ἐκεῖ ὅπου διοικήσιν χωρεῖ.

Ἀλλὰ δὲν εἶνε τὸ μόνον, καὶ ἡ βελτίωσις της δὲν ἀρκεῖ. Ὑπάρχει καὶ ἕνα, ἄλλο αὐτὸ, ἐλαττωματικὸν βαθὺ, ἐλαττωματικὸν σοβαρὸν, ἐγκλείον τὸς μεγίστους κινδύνους καὶ προκαλοῦν τὰς ἐπιβλαβεστεράς διαταραχὰς εἰς τὴν καθημερινὴν ἰδιωτικὴν, κοινωνικὴν καὶ ἐθνικὴν μας διαβίωσιν. Εἶνε ἡ ἐλλείψις τῶν ἀτομικῶν βλάσεων, ἡ ἐλλείψις χαρακτικῆς. Ἀς τὴν ἀναλύσωμεν. Ὁ ἴδιος ἱκανὸς διοικητὴς συνόλου τι νὸς θὰ ἐπιτύχῃ ὅλας διαφοράς ἀποτελέσματα ἐὰν διοικῇ ἄνδρας, μετράκια ἢ ψυχικούς. Εἶνε ἄρα αὐτονόητον ὅτι τὸ σύστημα διοικήσεως ἐπιτυγχάνει ἀναλόγως πρὸς τὸ κοινὸν τῶν διοικουμένων. Δώσατε τοὺς νόμους τῆς Μ. Βρετανίας εἰς τοὺς Μεξικανούς καὶ θὰ ἔχετε τὰ αὐτὰ ἀνόμοια ἀποτελέσματα ποὺ ἔχοντες ἐξέαι, ἐφάμιλλοι, πρωτίστως τὰς ἐξουσίας ναυτικαὶ ἀποστολαί, εἰς δύο ὁμοῖα βαλκανικὰ κράτη κατὰ τὸ 1921. Ἐφαρμόσατε ἐν Ἑλλάδι τὴν ἀστυνομικὴν γεωμετρικὴν διάταξιν, καθ' ἣν ἡ φύλαξις τῶν δένδρων, ἀνθέων καὶ καρπῶν τῶν δημοσίων κήπων ἐπαρτεῖται εἰς τὸ κοινόν, καὶ ὅλα τὰ σπέρματα τῶν Ἀθηνῶν θὰ εὐρεθοῦν ἀνθόστολισμένα (ἀφοῦ δὲν τολμῶμεν νὰ φυτεύωμεν εἰς δημοσίους κήπους καρποποιήματα). Αὐτὰ σημαίνουν ἀφ' ἐνὸς ὅτι ἕκαστος λαὸς ἀξιοῖ ἰδίους προσηρμοσμένους εἰς αὐτὸν νόμους, ἀλλὰ σημαίνει ἐπίσης ὅτι οἱ λαοὶ διαφέρουν μεταξὺ τῶν οὐ μόνον εἰς μὲν ὁμοίαν ἀλλὰ καὶ εἰς ἀντροπὴν καὶ εἰς χαρακτῆρα.

Καὶ ὅταν λέγομεν χαρακτῆρα ἐννοοῦμεν τὸ σύνολον ἐκείνου τῶν ἡθικῶν ἰδιοτήτων ποὺ διακρίνουν ἓνα ἄτομον ἐξ ἑκείνου ἐπικρατήσῃ ἡ ἀντιλήψις ὅτι ἡ λέξις χαρακτῆρ, ἂνε ἑτέρου ἐπιθέτου, σημαίνει σύνολον ἀρετῶν στερεῶς ριζωμένων αἰτίνας δὲν ὑποκύπτουν, ἐν ὁνόματι τοῦ ἰδανικοῦ ποὺ ἐκπροσωποῦν, πρὸ ἰδιοτελῶν συμφερόντων, ἢ ἄλλων ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν, καὶ αἱ ὁποῖαι παραμένουν ἀκλόνητοι καὶ ἂν ἀκόμη τὸ φέρον αὐτὰς ἄτομον πρόκειται ἐξ αὐτῶν νὰ ὑποφέρῃ. Ἀλλ' ἐὰν ἡ μὲν ἀποκτᾶται εὐχερῶς, ἂν ἡ ἀνατροπὴ ὁποσδήποτε διοχετεύεται ἐφ' ὅσον προὑπάρχει, τὸν χαρακτῆρα. . . ποὺ νὰ τὸν ἐύρωμεν οἱ Ἕλληνες; Ὁ χαρακτῆρ δὲν διδάσκεται, δὲν δίδεται σὲ μὴ καὶ δυὸ γενεάς, ὁ χαρακτῆρ εἶνε ἡ βαθειὰ χαραγμένη ἐκείνης γραμμῆς μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ποὺ ἀφομοιοῦνται μὲ τὰ φυσικὰ του χαρίσματα. Εἶνε μέρος ἀναπόσπαστον τοῦ ἀτόμου, δυσχερὲς ἀλλοιούμενον ὑπὸ ἀντιθέτων συνθηκῶν. Εἶνε τὰ ἀποτυπώματα τῆς ἐπιρροῆς γενεῶν, καλλιεργημένων παραδόσεων, ἡθῶν καὶ ἐθίμων, διδασμάτων, ἢ ψυχικῆ καὶ ἡθικῆς μορφῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ποὺ νὰ τὸν εὕρωμεν ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες τὸν χαρακτῆρα, ὅταν ἐπὶ σειρὰν ὅλων αἰώνων, ἀπὸ ἐνετοκρατίας μέχρι τουρκοκρατίας, διαρκῶς ὀπιοχρεοῦμεν νὰ συμμορφώμεθα πρὸς τὰ κελεύσματα τῶν δυναστῶν, δὲν ἐχρησιμοποιοῦμεν εἰμὴ τὸ φεῦδας, τὴν ὑποκρισίαν, τὴν

ὕπουλότητα, τὸ ἐγκλημα; Ὅλη ἡ ψυχὴ, ὅλη ἡ λατρεία, ὅλη ἡ δύναμις τοῦ ὑποδούλου ἐστράφη καὶ προσηλάνθη εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἐλευθερίαν: τὰ μέγιστα τοῦ ἱερά. Ἐν ὀνόματι αὐτῶν καὶ χάριν αὐτῶν ὑπέμεινε, ὑπεκρίθη, ἐψεύσθη, ἐλεηλάτησεν, ἐφόνευσεν. Δὲν ἐγνώρισε κοινωνίαν, ἐγνώρισε συγκρούσεις, ἀγῶνας καὶ στερήσεις: ὁ ἐγωϊσμός του ἐτονώθη καὶ ἡ προσήλωσις του εἰς τὰ ἰδανικά του μᾶς ἔκαμε νὰ ζοῦμε ἐλεύθεροι καὶ ὑπερήφανοι, ὡς ἄνθρωποι διεδικησάντες καὶ κατακτήσαντες τὴν θέσιν ποὺ τοὺς ἤρμοζε ὑπὸ τὸν ἥλιον. Ἦτο δυνατόν νὰ μὴ διατηρήσωμεν τὰ ἐλαττώματα ἐκείνα, ἅτινα τόσο ἐκαλλιέργησαν οἱ προπάτορές μας ὑπερεξαισιμασμένα ὑπὸ τοῦ σκοποῦ; Ἦτο ποτὲ ἀνθρώπινον, ἐκ τοῦ ἡφαιστείου τοῦ 21 νὰ προκύψουν γενεαὶ φιλόνομοι, ἡπιαί, εὐθεῖς, κοινωνικαί, ἀλτρουιστικαί; Καὶ αὐτὰ ὅχι διὰ νὰ διακατολογῶμεν, ὅχι! Ἀπλῶς διὰ νὰ ἐξηγήσωμεν, διὰ νὰ διαγνώσωμεν. Διότι καὶ σήμερον ἐὰν ἐπανετίθετο τὸ ζήτημα, καὶ σήμερον ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ διεδικησάμεν τὴν ἐλευθερίαν, καὶ σήμερον, ὅπως καὶ χθὲς κατὰ τὸν πλεονάζον τῶν μᾶλλον πολιτισμένων κρατῶν τοῦ κόσμου—καθ' ὅν λεγόμενος ὅλοι ἀνθρώπων μετεβλήθησαν εἰς ὁρδὰς βαρβάρων, καθ' ὅν αὐτὴ ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ πρόδοσις ἐτέθησαν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ φόνου, τῆς ἀπάτης, τῆς υποκρισίας καὶ ἐπιβουλῆς—καὶ σήμερον, λέγομεν, τὸ ἐνστικτικὸν τῆς ἀμύνης κατὰ τῆς βίας θὰ ὑπερίσχυε πάσης ἀρετῆς, θὰ ἐδέχτο ἀσύζητητὴν πᾶσαν ἡθικὴν συναλλαγὴν. Ψυχραῖμας λοιπὸν ἀνατέμνοντες τὴν σύγχρονον ψυχικὴν μας ὑπαρξίν, διακρίνομεν ὀφθαλμοφανῶς, κοντὰ εἰς τὰς μεγάλας χαλυβίδους ἀρετὰς ποὺ μᾶς ἐκληροδότησαν οἱ ἡρωικοὶ ἀγῶνες τῆς ἀνεξαρτησίας μας, τὰ σοβαρὰ μειονεκτήματα ποὺ μᾶς ἐπέβαλεν ἡ δουλεία.

Τὸ βασικόν, εἶνε ἡ ἐλλείψις, οὐχὶ μόνον διοικήσεως βέβαια καὶ συστήματος, ἀλλὰ χαρακτῆρος. Ἀλλὰ μήπως ὁ ἱθακήσιος βασιλεὺς τῆς ἀρχαιότητος, τοῦ ὁποῦ «τὰ σπασμένα πληρώνομεν τόσοι συχὰ» δὲν ἐνήργησε καὶ ἐκεῖνος ἐν ὀνόματι τοῦ ὑψίστου ἰδανικοῦ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ τῆς εἰς τὰ πάτρια ἀφοσιώσεως; Οἱ ὑπάτιοι τῶν ἐλαττωμάτων μας δὲν λείπουν, ἀρκεῖ νὰ μὴ προστεθῶμεν καὶ ἡμεῖς οἱ ἐλεύθεροι Ἕλληνες εἰς τὰς τάξεις τῶν ἐνώπιον τῶν γενεῶν τοῦ μέλλοντος: δὲν θὰ ἔχωμεν οὔτε τὰ ἴδια δικαιολογητικά οὔτε ἀναλόγως ἐπιταφίους. Μετὰ ἑκατὸν ἐτῶν ἐλευθεροῦ βίον εἶνε καλὸν νὰ μάθωμεν τὸν σεβασμὸν πρὸς τὸν πλησίον, νὰ κατανοήσωμεν ὅτι ἀποτελοῦ-

μεν ἄτομα ἐνὸς συνόλου εὐτυχούντα μόνον ἐν τῇ εὐτυχίᾳ του, ὅπως ἡ ἐπιτακτικὴ πραγματικότητα μᾶς ἔμαθε πρωτοστέρως νὰ ρυθμίζωμεν τὰ ἐσωτερικὰ τοῦ Κράτους μας ἐπὶ τῶν διεθνῶν ἀξιώσεων καὶ ἀναγκῶν. Εἶνε καιρὸς νὰ στραφῶμεν ὅλοι, Κράτος, ὁμάδες, οἰκογένειαι, πρὸς τὴν ἀποφασιστικὴν κατευθύνσιν τῆς διορθώσεως τῶν ἀτομικῶν ἀτελειῶν μας, ἰδίως ἐναντι τῆς κοινωνίας μας πρὸς ἣν αἱ ὑποχρεώσεις μας ἀμιλλῶνται μὲ ἀντίστοιχα δικαιώματα. Καὶ ὅταν ἐπιτύχωμε ἀπαρχὴν βελτιώσεως, ἀνύψωσιν τῶν ἑαυτῶν μας, ὅταν σεβασθῶμεν τὸ κοινωνικὸν σύνολον ἐν τῷ ὁποίῳ ἐξελιγσόμεθα, τότε θὰ σεβώμεθα καὶ τὸ περιβλημά του, τὸ Κράτος ὁδινὸς ἡ βελτίωσις μὲν διοικήσεως ἢ ἀποφέρῃ, τότε, ἀλλὰ οὐκ ἀποφέρῃ. Ναι, ἡ διοίκησις μας εἶνε εἰς τὰ σπάρτα μάλιστα, ἀξιοῦμεν τὴν καλλιτέρευσίν της, ἀλλὰ πρὸς τί ὅταν ἡ ἀχαρακτηρισία τοῦ ἀνθρώπου δύναται ν' ἀνατρέψῃ τὰ ὀραϊότερα οἰκοδομήματα; Τί νὰ τὴν κάμωμεν τὴν τελείαν διοικητικὴν μηχανὴν ἐὰν οἱ ὁδηγοὶ καὶ ἐφαρμοσταὶ τῆς εἶνε ποινικῶς δώδεμοι; Στραφῶμεν πρὸς ἑαυτοὺς καὶ πρὸς τὰ τέκνα μας, τὰς γενεὰς τῆς αὔριου. Κατέλωμεν ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐρευνήσωμεν τὴν συνειδησίαν μας ἐπὶ τῶν πρὸς ἐπιτέλεσιν καθήκοντων μας. Καὶ ὅταν ἀποκτήσωμεν τὴν ἐπίγνωσιν τῶν ἐλλείψεων μας, ὅταν πεισθῶμεν ὅτι οὐχὶ διὰ νόμου ἀλλὰ μόνον ἐξ ἰδίων δυνάμεων καὶ προσπαθειῶν θὰ εὐτυχῇ ἡ κοινωνία τοῦ προσεχοῦς μέλλοντος, τὰ παιδιά μας, τότε ὅλοι ἐκεῖνοι ποὺ δύναται νὰ συμβάλουν, οἱ γονεῖς, οἱ ἀδελφοί, ἡ οἰκογένεια, τὸ σχολεῖον, αἱ ὁργανώσεις, ἡ Πολιτεία, ὅλοι ἃς ρυθμίσωμεν τὰς ἐντατικωτέρας προσπάθειάς μας πρὸς τὴν μὲν ὁμοίαν εὐγενῶν αἰσθημάτων, σταθερῶν, τιμῶν καὶ σιδηρῶν χαρακτῆρων. Καὶ ἐὰν, κατὰ τὸ ἀγγλοσαξωνικὸν ρητόν, «ἡ τιμὸς εἶνε ἡ καλλίτερη πολιτικὴ», ὅπως ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι εἶνε, τότε ἡ κοινωνικὴ πολιτικὴ προῶρισται νὰ ἐπιτύχῃ παρ' ἡμῖν, καὶ ἡ βελτιωμένη διοίκησις θ' ἀποδώσῃ καρποὺς ἀγλαοὺς διὰ τὴν μεγάλην ἀνδράσιν τῆς Φυλῆς μας. Τὸ βαθύτερον αἶτιον τῆς κακοδαμονίας καὶ ἐσωτερικῆς ἀκυβερνησίας μας, δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν ἑλλειψιν νόμων ἢ ἀνεπαρκείαν τῶν κυβερνητῶν μας, ἀλλ' ἐν τῇ ὑποκειμενικῇ μας μετριότητι. Αὐτὴ εἶνε ἡ βαθειὰ ρίζα τοῦ κακοῦ.

Μ. Γ. ΓΕΩΡΓΙΑΝΤΑΣ

Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΡΧΙΖΕΙ

τακτικὰς συναλλαγὰς ἐν τῷ κεντρικῷ καταστήματι αὐτῆς

ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ἐναντι Ἀκαδημίας

ΑΠΟ ΤΗΣ 5^{ης} ΜΑΡΤΙΟΥ

Δέχεται καταθέσεις παντὸς εἴδους ἡγγυημένας

καὶ ὑπὸ τοῦ Κράτους

TAMIEYTHPION 5 1/2 %

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΩΝ

ΤΗΝ 20ην τρέχοντος μηνός εληξάν αι εργασίαι του Δ' Συνεδρίου των Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων της χώρας. Πρώτην φοράν από της ιδρύσεως των Επιμελητηρίων παρετηρήθη εις συνέδριον τοιαύτη ολοκληρωτική συμμετοχή όλων των Επιμελητηρίων με πολυπληθή εκπροσώπησιν αὐτῶν, καὶ δὴ μετὰ ἐπι κεφαλῆς τῶν ἀντιπροσωπειῶν τοὺς πλείστους ἐκ τῶν προέδρων αὐτῶν Χαρακτηριστικὸν καὶ τοῦτο τῆς σπουδαιότητος καὶ τοῦ μεγάλου ἐνδιαφέροντος τὸ ὅποιον ἐπικρατέσκει τὰ ἐν τῇ ἡμερησίᾳ διατάξει θέματα.

Ἐκ τῶν συζητηθέντων θεμάτων θὰ περιορισθῶμεν κυρίως εἰς τὴν ἐρευναν σημείων τινῶν ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς οικονομικῆς κρίσεως. Καὶ πάλιν οὐχὶ ἐπὶ τῶν λόγων καὶ τῶν αἰτίων αὐτῆς, διότι ταῦτα κατὰ κόρον ἐτονίσθησαν καὶ ἐπανεληφθήσαν παρ' ἀρμόδιων καὶ μὴ ἐπὶ μῆνας ᾗδον. Ἀλλὰ μόνον ἐπὶ μερικῶν μέτρων θερμοπείας ἢ βελτιώσεως τῆς κατστάσεως, μέτρων ἐξαιρετικῆς σημασίας, τὰ ὅποια ἀξίζει τὸν κόπον νὰ μᾶς ἀπασχολήσουν ἰδιαίτερως.

Οὕτω διεπιστώθη κατὰ τὰς συζητήσεις ὅτι πρωτίστως τὸ ἐξωγαγικὸν μὲς ἐμπορίου ἔχει ἀνάγκην συστηματικωτέρως καὶ σοβαρῶς ὁργανώσεως. Εἰς τρεῖς παράγοντας δύναται νὰ διακριθῇ ἡ ὁργανώσις αὕτη. Ὁ πρῶτος, ὁ τῆς παραγωγῆς καλῶν ποιότητων, ἀπαιτεῖ συνδυασμένην ἐνέργειαν, κατὰ πρῶτον λόγον, παραγωγῆς, καὶ κατὰ δεύτερον, ἐξωγαγικῶν ἐμπορίων. Ἐπομένως ἀνάγκηται κυρίως εἰς τὴν δικαιοδοσίαν καὶ τὴν μέριμναν τοῦ ὑπουργείου τῆς Γεωργίας. Αὐτὸ πρέπει νὰ διδάξῃ τὸν ἀγρότην, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐποπτεύῃ καὶ νὰ ἐλέγχῃ τὰς ποιοτικὰς καὶ τὴν συσκευασίαν τοῦ παραγομένου προϊόντος.

Σημαντικὴν ὁμῶς μέρος τῆς κλήσεως καὶ καταλλήλου ἐμπειρίας τοῦ γεωργικοῦ, τοῦ ἐξωγαγικοῦ μὲς πλὴν προϊόντος, ἀνήκει εἰς τὸ ἐξωγαγικὸν ἐμπόριον.

Καὶ ἐφ' ὅσον τυχὼν ὁ παραγωγὸς δὲν ἐννοεῖ νὰ συμμορφωθῇ ἐυκόλως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν τόπων τῆς καταναλώσεως, τὸ ἐξωγαγικὸν μὲς ἐμπόριον ὀφείλει νὰ ἐξενερίξη ὅλην τὴν αὐστηρότητα ἐπὶ τοῦ παραγωγικοῦ, ὅπως τοῦ μεταδόσης συγχρονιστικωτέρας ἀντιλήψεως.

Ἡρχεται κατόπιν δεύτερος παράγων, ὁ τῆς ἀποστολῆς, διαφημίσεως καὶ διχθέσεως τοῦ ἐξωγαγικοῦ προϊόντος. Ἡ ἐνέργεια καὶ δράσις τῶν ἐμπορικῶν μὲς ὁργανισμῶν, ἐπιμελητηρίων καὶ ὁργανώσεων ἐνταῦθα καὶ τῆς ἀλλοδαπῆς, ὑποβοηθούμενη ὑπὸ τοῦ Κράτους, εἶνε ἡ ἀπολύτως ἐνδεδειγμένη. Ὁ ἄλλοτερος κατὰ τὴν ἀποστολὴν καὶ ἡ ἴδρυσις ὁργανισμῶν καταναλώσεως μετὰ καταλλήλου διαφημίσεως εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, πρέπει νὰ ἀποτελέσουν ἐν τῶν σοβαρωτέρων ἔργων τῶν Επιμελητηρίων μᾶς, ἰδίᾳ τῶν ἐξωγαγικῶν περιφερειῶν.

Καὶ ἔρχεται τελευταῖος ὁ κρατικὸς παράγων. Ὁ θεσμὸς τῶν ἐμπορικῶν ἀκολουθῶν ὑπὸ τὴν συνήθη μορφήν, προσώπων δηλαδὴ γραφειοκρατικῆς ψυχροσύνης ἐλάχιστα δύναται νὰ ἀποφέρῃ. Αὐτῶν θὰ ἔπρεπε νὰ παρακληθῶν ἐξέχουσιν φυσιογνωμίαι τοῦ ἐμπορικοῦ καὶ οικονομικοῦ

μᾶς κόσμου, ὅπως ἀναλάβουν τὸ βάρος τῆς ἐκ περιτροπῆς περικολλουμένης τοῦ ἐξωγαγικοῦ μὲς ἐμπορίου εἰς τὰς μεγάλας πρωτεύουσας τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἔστω καὶ δι' ὀλιγόμηναν χρονικὰ διαστήματα. Ἡ ἀπὸ πάσης πλευρᾶς ἐμπορικῆς τῶν πετρῶν θὰ ἀνεύρισκε τὰ ἀσθενῆ σημεῖα τοῦ ἐξωγαγικοῦ μὲς ἐμπορίου καὶ θὰ ὑπεδείκνυε τὰ τεύχερά τε μέρη πρὸς παγκτὴν διεξοδιστὴν τῶν προϊόντων μᾶς εἰς τὰς ξένας ἀγοράς.

Ἀλλ' ὁ σπουδαιότερος ρόλος τοῦ Κράτους ἐπὶ τοῦ προκειμένου θὰ ἦτο νὰ ἀναθεωρήσῃ τὰς περὶ διπλωματικῶν καὶ προξενικοῦ σώματος σκέψεις του, προσκαρμόζον αὐτὰς πρὸς τὰς σημερινὰς ἀνάγκας καὶ ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμα τῶν μεγάλων κρατῶν.

Ἦδη ὅποτε ὁ κόσμος βαδίζει πρὸς ἐν πρόγραμμα παγκοσμίον εἰρήνης καὶ διὰ τῶν διεθνῶν ὁργανισμῶν, Κοινωνίας Ἐθνῶν καὶ λοιπῶν, τὰ διπλωματικὰ ζητήματα βελτιωθῶν ἀμβλύνονται, τὸ πρῶτον πρὸς τὸν νέον διπλωμάτην καὶ τοῦ νέου προξένου δέον νὰ εἶναι ἡ τελεία γνώσις καὶ κατοχὴ τῶν οικονομικῶν καὶ ἐμπορικῶν ζητημάτων τῆς χώρας του καὶ τῆς χώρας παρὰ τῇ ὁποίᾳ εἶναι διαπεπιστευμένος.

Διὰ τῆς συνδυασμένης καὶ ἐπιτυχούς ἐνεργείας τῶν ἄνω παραγόντων, τὸ ἐξωγαγικὸν μὲς ἐμπόριον, καὶ ἐπομένως αὐτὴ ἡ χώρα μᾶς, θὰ ὠρμηθῇ ἀνυπολόγιστος.

Ἐτερον μέτρον οὐχὶ δευτερευούσης σημασίας θὰ ἦτο ἡ ρύθμισις τῆς συγκοινωνικῆς μὲς πολιτικῆς κατὰ τρόπον τοιοῦτον ὥστε εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς ὑπερπαραγωγῆς ὀρισμένων προϊόντων εἰς ὀρισμένας περιφέρειάς, νὰ διευκολυνεῖται ἡ κατανομή αὐτῶν εἰς ἄλλας περιφέρειάς, ὅπου ὑπάρχει σπάνις αὐτῶν, διὰ καταλλήλων συγκεντρώσεων, καὶ ἐκπορευομένων εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἐιδικῶς εὐθηνῶν τιμολογίων κομιστῶν καὶ ναύλων προσωρινῆς διαρκείας.

Ὡς πρὸς τὰς οικονομικὰς δυσχερεῖς τοῦ ἐμπορίου, ἐτονίσθη ἰδιαιτέρως ἡ ἀνάγκη ὅπως ἐφαρμογὴ καὶ τοῦτο πρόγραμμα βαθμιαίας περισυλλογῆς ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς δυναμικότητός του. Ὁ παρακάμψῃ οὕτως εὐχερέστερον τὰς δυσχερεῖς του. Δέον ὁμῶς καὶ τὰ πιστωτικὰ ἱδρύματα νὰ τοῦ παράσχουν ἐν τῷ μέτρῳ τοῦ δυνατοῦ τὰς πρὸς τοῦτο εὐκολίας ἀντιμετωπίζοντα ψυχραίμως τὴν κατὰστασιν.

Ἰδιαιτέρως δέον νὰ τονισθῇ ἡ ὁμόφωνος εὐχὴ τοῦ Συνεδρίου πρὸς ἀποφυγὴν δημιουργίας νέων δαπανῶν καὶ πρὸς περικοπήν πείσεως μὴ ἀπαρατήρητον τοιαύτης, τὸσον ἐκ μέρους τοῦ Κράτους ὅσον καὶ παρὰ τῶν Δήμων. Κοινοτήτων καὶ λοιπῶν νομικῶν προσώπων δημοσίου δικαίου.

Ἐπίσης ἀπησχόλησε ζωηρῶς τὸ Συνέδριον, τὸ ζήτημα τῶν ἐν μεταναστεύσει δ. μογενῶν, ἀνεγνωρίσθη δὲ ἡ ἀνάγκη στενωτέρως καὶ συγχρονιστικωτέρας ἐπαφῆς, ἐθνικῆς καὶ οικονομικῆς, μετ' αὐτῶν, σοβαρωτάτων συντελεστῶν τοῦ οικονομικοῦ ἐσζυγίου τῆς χώρας.

Τὸ Συνέδριον ἀναγνωρίζον τὰς μέχρι τοῦδε συντελεσθείσας προόδους τῆς στατιστικῆς μᾶς ὑπηρεσίας, ζητεῖ τὴν πληρεστέραν ὁργάνωσιν αὐτῆς γενικῶς καὶ λεπτομερικῶς, ἀπαρατήρητον βάσει πάντος ὁ-

πολογισμοῦ ἐπὶ τῶν οικονομικῶν προβλημάτων.

Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἱδρύσεως ἐπὶ μίαν τοῦλάχιστον πενταετίαν νέων βιομηχανιῶν παραγωγῆς ὁμοειδῶν βιομηχανικῶν προϊόντων, ἐφ' ὅσον ἡ ὑπάρχουσα παραγωγὴ ὑπερβαίνει τὰς ἀνάγκας τῆς ἐσωτερικῆς καταναλώσεως, ἐγένετο κατ' ἀρχὴν δεκτὴ ἐπὶ τῷ τέλει τῆς συγκροτήσεως ἐιδικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς εὐρύτεραν μελέτην τοῦ ζητήματος.

Ὡσαύτως ἐκρίθη ὅτι πολὺ θὰ συνετέλει εἰς βελτίωσιν τῆς κρατούσης δυσπραγίας ἡ προσπάθεια ὑπὲρ τῆς προτιμῆσεως τῶν ἐγχωρίων προϊόντων.

Τὴν πρὸς τοῦτο ἀρχὴν ἔκχευε τὸ Κράτος διὰ τοῦ ὑποβληθέντος νομοσχεδίου προστασίας τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας, δυνάμει τοῦ ὁποίου τὰ βιομηχανικὰ μᾶς εἶδη, ὑπὸ ὀρισμένας προϋποθέσεις θὰ προτιμῶνται εἰς τὰς κρατικὰς προμηθείας. Δὲν ἀρκεῖ ὁμῶς τοῦτο. Δέον ὡσαύτως καὶ ἐκ μέρους τοῦ καταναλωτικοῦ κοινοῦ νὰ καταβληθῇ προσπάθεια ὑπὲρ τῆς προτιμῆσεως τῶν ἐγχωρίων βιομηχανικῶν προϊόντων. Προσπάθεια ὁμῶς μετὰ ζήλου καὶ φανατισμοῦ προπαγάνδας ὑπὲρ τῶν ἐγχωρίων εἰδῶν. Ἐπικυζήσαντες τὴν καταναλωσιν αὐτῶν θὰ διευκολυνόμεν καὶ τὸ Κράτος εἰς αὐτόματον περιορισμὸν τῆς ἐισαγωγῆς, πράττοντες ἡμεῖς ὡς καταναλωσις ἐκείνη. τὸ ὅποιον τὸ Κράτος, λόγω τῶν ὑφισταμένων συμβάσεων, ἀδυνατεῖ νὰ πράξῃ.

Ὁλ συντελέσωμεν οὕτω σημαντικῶς εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦ ἐλλείμματος τοῦ ἐμπορίου μὲς ἰσοζυγίου.

Ἐζητήθησαν ἐπίσης καὶ δικαιολογημέναι φορολογικαὶ ἀνυποχρεώσεις, ἀλλὰ περὶ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν, ὡς γνωστῶν εἰς τὰς γενικὰς τῶν γραμμῶν.

Ἰδιαιτέρως χαρακτηριστικὴ ὑπῆρξεν ἡ εὐχὴ τοῦ Συνεδρίου ὑπὲρ τῆς ὑποχρεωτικῆς διαιτησίης τῶν ἐμπορικῶν διαφορῶν.

Ταῦτα τὰ κατὰ τὴν κρίσιν μου ὁμιλοῦντες πορίσματα τοῦ Συνεδρίου, ὑπῆρξαν ὁμῶς καὶ ἄλλα ἐιδικώτερον ἐκτεθέντα ἐν τῇ καθημερινῇ τύπῳ.

Τὸ συμπέρασμα εἶναι ὅτι ἡ μεθοδικὴ καὶ συστηματικὴ ἐφαρμογὴ τῶν ὑποδειχθέντων παρὰ τοῦ Συνεδρίου μέτρων θὰ συμβάλῃ μεγάλως εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς κατστάσεως.

Τοῦτο δὲ ἔχουσαι ὑπ' ὅψιν αἱ ἐμπορευσινομηχανικαὶ τάξεις καὶ ἀποδίδουσι αἰσίτην σημασίαν εἰς τὴν ὑπάρχουσαν πολιτικὴν σταθερότητα, χωρὶς μετὰ θάρρους εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτῶν, ἀγῶνα τραχὺν, ἔστω, πάντως ὁμῶς τελεσφόρον καὶ ἀποτελεσματικόν, διότι τὸ τέλος αὐτοῦ θὰ εἶναι ἡ ἐπιτυχία.

ΑΛΕΞ. Δ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ

Πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου, Γεωργισαῖος

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ
ΔΗΛΩΣΙΣ

Φέρομεν εἰς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων, ὅτι ἡ μεθοδία 500.000 κεράμων τύπου Μασσαλίας ἀναβάλλεται διὰ τὴν 7ην Μαρτίου, ἡμέραν Παρασκευῆν καὶ ὡραν 11-12, γενήσονται δὲ δεκταὶ καὶ προσφοραὶ διὰ κεράμους ἄνωτέρου τύπου, ἐγχωρίας προελεύσεως.
(Ἐκ τοῦ Γραφείου Ε.Α.Π.)

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ

ΔΕΝ ἔχω καμμίαν ἀπολύτως διάθεσιν νὰ πλέσω τὸ ἐγκώμιον τῶν Ἑλληνίδων—καὶ ἰδίως τῶν Ἀθιδῶν τῆς μέσης καὶ ἀνωτέρας τάξεως, τὰς ὁποίας βλέπομε συνήθως στὴν κοσμικὴν κίνησιν—ἀλλ' ὀφείλω νὰ διολογίσω ὅτι τὸ ἄσθρον τῆς δνίδος Νίκου, ἔχει δύο τεράστια λάθη: τὸ ἓνα εἰς τὴν γενικέυσιν τῆς διαγνώσεως καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὴν προτεινομένην θεραπείαν. Καὶ δι' αὐτὸ, θὰ ἐπιτραπῇ εἰς ἓνα ἀμερόληπτον γεροντοπαλλήκαρο—ἴσως καὶ πεῖδ ἀμερόληπτον ἀπὸ τὸν ν. Μελάδ, ποὺ εἶνε ἔγγαμος—νὰ παρέμβῃ.

Ἐνας Ἄγγλος ἔξεκίνησε κάποτε ἀπὸ τὸ Ντόβερ διὰ νὰ ἰδῇ τὴν Ἡπειρωτικὴν Εὐρώπην. Καθὼς δὲ τὸ πλοῖον του ἐφθάνει εἰς τὸν λιμένα τοῦ Καλαὶ καὶ ἡτοιμάζετο νὰ πλεύσῃ, ὁ πρωτόβγαλτος περιηγητὴς διέκριεν εἰς τὴν ἑορμὴν ἀποβάθρον δύο—τρεῖς ναῦτες καὶ μιαν κοντόχονδρον γυναῖκα μετὰ κόκκινα μαλλιά, ποὺ ἔκρατονεν ἓνα μῆλον καὶ τὸ ἐδάγκανε μετὰ πολλὴν ὀρεξιν. Ἐφ' ὃ καὶ ἀνέστυρεν ἀμέσως τὸ σημειωματῶριον του καὶ ἔγραψε βιαστικᾶ:

«Ὡρα 10 καὶ 20', προσγγίζομεν εἰς Καλαί. Στὴν ἀποβάθρα διακρίνω μίαν Γαλλίδα. Ἡ Γαλλίδα εἶνε κοντόχονδρος, μετὰ κόκκινα μαλλιά, καὶ τρώει μῆλον».

Καὶ ἀντίλογον ἔπαθε τὴν αἰνῆς Νίκου. Εἶδε 20-30 Ἑλληνίδας καὶ ἔσπευσε νὰ γράψῃ ἄσθρον περὶ τῆς Ἑλληνίδος: «Ἡ Ἑλληνίς—λέγει—δὲν ἀξίζει τίποτε. Δὲν ἔχει ἐσωτερικὸν κόσμον, βαρεταίνει καὶ νὰ διαβάζῃ. Εἰς τὸ πρῶτον πλῆγμα τῆς Μοίρας καταθέτει τὰ ὅπλα καὶ γρονιάζει, ἐνθ' ἡ Γαλλίδα λέγει: «Allons donc; c'est la vie!» καὶ τραβᾷ ἔμπροσς μετὰ τὸ γέλιο. Ὡς σύζυγος, περιμένει τὸν ἄνδρα μόνον διὰ νὰ τὴν διασκεδάσῃ καὶ νὰ τῆς διηγήσῃ διότι ἀπὸ μικρὸ κοριτσάκι ἀκούει νὰ τῆς εὐχῶνται «γαμπρὸ με λεπτά». Ὡς ἀδελφὴ, νομίζει ὅτι ὁ ἀδελφὸς τῆς ἔχει καθήκον νὰ τὴν παντρεύῃ καὶ νὰ τὴν προικίσῃ. Ὡς ἐρωμένη πέφτει μετὰ μανίαν στὸ λούσο, μέχρι τοῦ σημείου ὅτε εἰς τὴν Ζυρίχην κάποιον ἀτλή Ἑλβετὶς—γνωστὸς τῆς δνίδος Νίκου—νὰ τὰ χάσῃ κάποτε πρὸ τῆς πλεονεξίας αἰῶς Ἑλληνίδος, ποὺ ὑπεχρέωσε τὸν ἐραστὴν τῆς νὰ τῆς ἀγορίσῃ ἓνα, πέντε, δισὶ γυνέκων παλτά. Καὶ τὰ λοιπὰ, καὶ τὰ λοιπὰ.

Εἶνε ἀνακριβὴ τὰ περιστατικά, ποὺ ἔχει ὑπ' ὄψιν τῆς δνίδος Νίκου; Κάθε ἄλλο! Ἴσως μάλιστα ἡμποροῦν νὰ γενικευθοῦν, ἐν μέρει, καὶ μίᾳ ἢ δύο ἀπὸ τὰς παρατηρήσεις τῆς: ὅπως λ. χ. ὅτι τὰ περισσότερα κορίτσια τῆς λεγομένης καλῆς τάξεως τῶν Ἀθηνῶν—ποὺ νομίζουσιν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλο ἀπὸ τοῦς χοροῦς, τὰ τσάνια καὶ τὰ ἀκριβὰ ταξείδια—ἀνατρέφονται μετὰ τὸ δνεῖρον τοῦ πλουσιοῦ γαμβροῦ, ἔστω καὶ ἂν εἶνε ἡλίθιος. Ἀλλὰ καὶ σ' αὐτὸ δὲν φταίει ἁπλῶς ὁ χαρακτὴρ τῆς Ἑλληνίδος; φταίει ὁ νεοπλουτισμὸς, ποὺ μαστίζει τὴν Ἀθηναϊκὴν κοινωνίαν ὁλόκληρον, ἀφοῦ εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ σπία γίνεται δεκτὸς ὁ πρῶτος τυχὼν κακοήθης ποὺ παριστάνει τὸν ἀριστοκράτην, ἢ ὁ ἀξέχου χρυσολάτρης ποὺ θὰ ἐμφανισθῇ μετὰ αὐτοκίνητον πολυτελείας, θὰ ἐγκατασταθῇ εἰς ἓνα μέγαρον καὶ θὰ δώ-

σῃ δύο χοροῦς καὶ πέντε γεύματα. Τὸν νεοπλουτισμὸν δὲ αὐτόν, ποὺ θεωρεῖ ἀξιοζήλευτα τὰ κοινότερα τῶν πραγμάτων—ἐκεῖνα δηλαδὴ, ποὺ ἡμποροῦν ν' ἀγορασθοῦν ἀπὸ οὐδενὸς μετ' ὀλίγον ἢ πολὺ χρῆμα—πρέπει κυρίως ν' ἀποδώσωμεν εἰς τὴν συχνὴν ἐπαφὴν μετὰ τοὺς Λεβαντίνους καὶ εἰς τὴν μικρὰν σχετικῶς ἡλικίαν τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ. Μόλις 100 χρόνια ἔξ' ἴσαμε ἐλευθεροῦ τέσσαρες γενεαί, ἔχει ὁποῦ ἄλλοι λαοὶ τῆς Εὐρώπης ἔχουν, ὡς ἡθικὰ στοιχεῖα τοῦ ὑποσυνειδίστου τῶν, 60 καὶ 80 γενεᾶς ἐλευθέρως σκέψεως καὶ πολιτισμένου βίου. Χρησιάζεται κάποια πείρα τοῦ κόσμου—πείρα γενεῶν καὶ διὰ ἀτόμων—νὰ νὰ φθάσῃ ἕνας λαὸς εἰς τὸ ἀνώτερον ἐκεῖνο σημείον, ποὺ θὰ τοῦ ἐπιτρέψῃ ν' ἀντιληφθῇ ποίαν κολλοσάειαν ἔχει ἢ ἀλλή ἔωη καὶ πόσον ἀσίμωτοι καὶ δεσμευτικαὶ τῆς εὐτυχίας του εἶνε οἱ αἱ ἀνάγκαι καὶ πολυτελείαι, χάριν τῶν ὁποίων ἀποδίδει τόσην ὑπερβολικὴν ἀξίαν εἰς τὸ χρῆμα. Ἡ Ἑλβετὶς ποὺ ἡπόρει διὰ τὰ 8 γυνέκων παλτά τῆς Ἑλληνίδος εἶχε τὸν πολιτισμὸν καὶ τὸν περιηγητικὸν ἐσωτερικὸν κόσμον, τοῦ ὁποίου ἐμείς στερούμεθα ἴσως νὰ τὸν ἀποκτήσωμεν ἀσπρότερα ἄλλ' ἔως τότε εἴμεθα ὑπεύθυνοι ὅλοι μαζί διὰ τὴν νοστορπιαν τῶν Ἀθιδῶν.

Ἡ δνὶς Νίκου θέλει νὰ συγκρίνῃ τὴν Ἑλληνίδα μετὰ τὴν Γαλλίδα, τὴν Βελγίδα ἢ τὴν Ἑλβετίδα. Ἀλλ' ἔστω καὶ ἂν εἴχαμε τὴν ἴδιαν ἡλικίαν εἰς σύγχρονον πολιτισμὸν—καὶ ἐπαναλαμβάνω ὅτι οἱ πέντε αἰῶνες τοῦ τουρκικοῦ σκότους ἀποτελοῦν πάντοτε τοιμερὴν καθυστέρησιν—ἡ σύγκρισις θὰ ἦτο τελείως ἀδικος καὶ ἀνυπολόγητος. Τὸ διανοητικὸν ἐπίπεδον τῆς γυναικὸς δὲν ἡμπορεῖ νὰ συγκριθῇ μετὰ τὴν νοστορπιαν τῶν γυναικῶν ἄλλων ἔθνων, ἀλλὰ μετὰ τὴν νοστορπιαν τῶν ἀνδρῶν τῆς ἰδικῆς τῆς φυλῆς. Κάθε φυλὴ ἔχει τὰ χαρακτηριστικά της καὶ τὰ κοινότερα ἐλαττώματα, ποὺ καταμαρτυρεῖ τῆς Ἑλληνίδος ἡ δνὶς Νίκου, εἶναι χαρακτηριστικὰ ὅλων μᾶς, χαρακτηριστικὰ τῆς φυλῆς μας. Εἴμεθα ἐκ φύσεως ἀτομισταὶ καὶ ὀλίγον ἢ πολὺ ἐγωῖσται· θέλομε νὰ κοπιᾶμε ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγώτερον καί, κατὰ κανόνα, δὲν ἔχουμε τὴν ἀπαιτούμενην ἡθικὴν ἀντοχὴν διὰ ν' ἀντιμετωπίζωμεν ἀκόλυντοι τὰς ἀντιθέτους περιστάσεις. Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν ἔβαν διασπῆς Ἄγγλοι στήληγος, σχολιάζον τὰς ἐπιχειρήσεις τοῦ Μακεδονικοῦ μετώπου καὶ θαυμάζον τὴν ἐφοδὸν τοῦ Σιρκᾶ, ἔγραψαν διὰ οἱ Ἑλληνες εἶναι μοναδικοὶ εἰς αὐτοθυσίαν καὶ περιφορὴν τοῦ κινδύνου ὅταν ἐφορμίσουν μετὰ ὅλου λόγην κατὰ τοῦ πλέον ἀπορτίτου ὑψόστατος. Ἐκεῖ ὅπου ἄλλοι θὰ ἐσταματοῦσαν, αὐτοὶ προχωροῦν ἀνέμενοι καὶ φθάνουσιν εἰς τὴν κορυφὴν. Ἀπ' ἐκεῖ καὶ ἔπειτα, ὅμως, εἶναι ἀδύνατον νὰ ἡμυνθοῦν τῶν νέων τῶν ἡμετέρων τοὺς εἰς τὴν ἀντοχὴν καὶ ἡ ὑπομονή. Καὶ εἴτε θὰ ἀναλάβουν νέαν ἐπιθεσιν, εἴτε θὰ ὑποχωρήσουν.

Ὅταν, λοιπόν, εἶναι κοινὸν χαρακτηριστικὸν ὅλων μᾶς ἡ ἀνυπομονή καὶ ἡ ἀδυναμία τῆς συνεχούς προσηλώσεως εἰς ἓνα σκοπὸν—αἱ ἐξαιρέσεις, φυσικά, ἐπιβεβαίουν τὸν κανόνα—τί ἀξιώσεις ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἡ δνὶς Νίκου ἀπὸ τὴν Ἑλληνίδα, ἡ ὁποία ἀφοῦ ἐσυνήθισεν ἀνοργαστικῶς, κατὰ τοὺς πέντε τελευταίους αἰῶνας, νὰ κρύβεται ἀπὸ τὸν Τούρκον καὶ ὀλον τὸν ἔξω κόσμον καὶ νὰ περιμένῃ τὰ πάντα ἀπὸ τὸν πατέρα, τὸν ἀδελφὸν ἢ τὸν ἄνδρα τῆς, καταθέτει τὰ ὅπλα καὶ δὲν ἀντιμετωπίζει τὴν κακοτυχίαν μετὰ τὸ μερίδιμα εἰς τὴν χεῖρ; Δὲν εἶναι ἄλλως τε καὶ ἡ μόνη. Ἡ Ἀμερικανὶς τῶν Ἰνδιαν. Πολιτειῶν—καὶ ἐννοῶ τὴν Ἀμερικανίδα τῆς μέσης καὶ ἀνωτέρας τάξεως—εἶναι τῆρας ἐγωῖς. Οἱ ἄνδρες δουλεύουν ἐκεῖ νυκθήμερον, πολὺ χειρότερα ἀπὸ τοὺς Ἀθηναίους διὰ νὰ διασκεδάσουν ἡ γυναικες καὶ τὸ κορίτσι των, νὰ συγχαῖναι εἰς τὰς γυναικείας λέσχας, στοὺς κινηματογράφους καὶ σὲς συναντίας καὶ νὰ ταξιδεύουν εἰς τὴν Εὐρώπην, ἐνθ' οἱ αὐτοὶ εἰς αὐτοὺς εἰλῶτες μένουν καὶ ἀθλοῦνται εἰς τὸ παγγαυλικὸν γὰρ τους. Ἡ δνὶς Νίκου ἔχρησεν εἰς τὴν Εὐρώπην ἀλλὰ δὲν μᾶς λέει, ἐάν μετὰ εἰς τὴν ἀπειρίαν τῶν Ἀμερικανίδων ποὺ ταξιδεύουν καὶ γλεντοῦν ἐκεῖ, χερμῶνα καλοκαίρι, κατὰ ὅσον νὰ συναρτίσῃ τὸν ἄσπρον αὐτὸν ὀμφακὸν ποὺ λέγεται Ἀμερικανὸς σύζυγος. Ἐνὶ τοῦλάχιστον, πρέπει νὰ διολογίσω ὅτι, ἐπὶ μῆνας πολλοὺς, ἐξελάμβαναν τὰ κορίτσια τῶν ὑπερκαλειῶν γυναικοπαίδων ὡς χήρες καὶ ὁρφανὰ, ποὺ ἤρχοντο νὰ παρηγορηθοῦν εἰς τὴν Εὐρώπην, μετὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ λατρευτοῦ τῶν καὶ ἀπορούσα μόνον, ποὺ ἐπιδίωκε ἀγαπᾶν καὶ θεοῦ εἰδικῶς τοὺς Ἀμερικανούς: σ' ὁκογενεῖας. Πῶς νὰ φαντασθῇ Ἑλληνίδα ὅτι εἶναι δυνατὸν ἡ γυναικα νὰ διασκεδίσῃ τὸν μισὸ χρόνον στὸ Παρίσι καὶ τὴν Λουξεμβούργον καὶ ὁ σύζυγος—ὁ πανταχού ὄντων καὶ τὰ πάντα... πληρώων—νὰ δυνάτῃ ἀγογγύσας εἰς τὴν Βαλτιμόρη. Ὁ Μίρκ Τοναί, ἂν δὲν ἀπαύνη εἶχεν ὁ ἴση, πρὸ ἐτῶν πολλῶν, τὸν γάμον ὡς τὴν «μανίαν ἐνὸς νέου νὰ πληρώσῃ γὰρ τροφὴν καὶ κατοικίαν μᾶς νέας». Ἀλλ' ἀπαλῶς δὲν ἐφ' ἡμεῖς ποῦν ἐξέλθῃν διὰ ἑταίρον διὰ τοὺς Ἀμερικανούς ἡ μανία αὐτῆς.

Ἡ Ἑλληνίδες παντρεύονται μόνον γὰρ τὰ λεπτά, λέγει ἡ δνὶς Νίκου—καὶ προτιμῶντες ὅλες τὸν πλοῦσιον γαμπρό. Ἀλλ' ἄραγε οἱ ἄνδρες δὲν παντρεύονται γὰρ χόματα; Εἰς τὴν Γερμανίαν, πρὸ τοῦ πολέμου, οἱ ἀξιωματικοὶ—ποὺ ἀποτελοῦσαν τότε τὴν κορυφὴν τῶν ὑποψηφίων γαμβρῶν—ἦσαν κυριολεκτικῶς γὰρ πούλημα. Οἱ νεαροὶ μοναχοφύροι ἀνθιτολογατοὶ ἐσημεῖων συνήθως τὴν μεγαλυτέραν ζήτησιν καὶ τὰς καλλυτέρας τιμὰς ἀλλὰ καὶ ἓνας ἡλικιωμένους ταγματάρχους, μετὰ μικρὰς πιθανότηας προαγωγῆς, θὰ ἐσπῶνεν εἰς μιαν νύμφην περὶ τὰς 100.000 μάρκας.

Δὲν εἴμεθα, λοιπόν, οἱ χειρότεροι, οὐτε καὶ ἀπὸ τῆς ἀπώσεως αὐτῆς. Καὶ ἔπειτα, καθὼς ἐλέγχῃ ἡ δνὶς Ἑλληνίδες δὲν εἶναι ὅλες δικές με ἐκεῖνες ποὺ παρακολούθησεν ἡ δνὶς Νίκου. Υπαίτιοι, δόξαι τῷ Θεῷ, καὶ καλλυτέρας καὶ πρῶτοι νὰ ἐλπίσῃ καὶ εἰς αὐτοὺς θέλει νὰ πῶν γυναικα καλλυτέρας ποιότητος θὰ φαντασθῇ νὰ διαλέξῃ. Ο

και αν δεν παρθούν μεταξύ των. Μονά δείγματα δεν φιλοτεχνεί ποτέ η Φύσις.

Και ερχόμεθα ήδη* εις τὸ φάρμακον πού προτείνει ἡ δνις Νάκου. Ἐχει τὴν ἰδεάν ὅτι ἡ Ἑλληνίδες θὰ γίνονταν καλλίτερες μόνον διὰ τῆς ἐργασίας — τῆς ἐξοικιακῆς. Τί λάθος! Ἀπλοστατα, εἰς τὸν σωρὸν τῶν κακῶν συζύγων, θυγατέρων καὶ ἀδελφῶν θὰ προστεθοῦν ἀκόμη μερικαὶ αὐθάδεις. Διότι, βεβαίως, ἡ κακὴ Ἑλληνίδες, πού παρηκολούθησε καὶ ἐψυχολόγησεν ἡ δνις Νάκου εἰς τὴν Ἑλβετίαν, δὲν προήρχοντο ἀπὸ τὴν τάξιν ἐκείνην, τῆς ὁποίας μερικὰ κορίτσια καταφεύγουν εἰς τὴν ἐργασίαν, πιεζόμενα ἀπὸ τὴν ἀδυσώπητον βιωτικὴν ἀνάγκην· αὐτὰ τὰ καὶ νῦν, ἐφ' ὅσον ἔχουν μέσους καπνοῦ ἠθικὸν παλμόν, ἀντιπαθεῖν κατά βάθος τὴν ξενόδοιαν καὶ θὰ ἐπρωτιμοῦσαν ἀπερίως νὰ ἔμεναν στὸ σπίτι τους. Πρόκειται, λοιπόν, μάλλον περὶ τῆς ἐργασίας τῶν δεσποινίδων ἐκείνων τῆς μέσης τάξεως, πού θὰ ἐργασθοῦν εἴτε διὰ νὰ βγάλουν ἓνα πρὸςθετόν χαρτζηλίον — κἀλτσες μεταξωτῆς, καπέλλα, διασκεδάσεις κλπ. — εἴτε διὰ νὰ δείξουν ἀπλῶς τὴν ἀνεξαρτησίαν τους. Εἰς τὴν πρώτην περιπτώσιν, ὁ ἀτυχὴς σύζυγος θὰ ἔχη νὰ κάνει μὴ μίαν κυρίαν συνειδημένην εἰς περιττὰ ἔξοδα· εἰς δὲ τὴν δευτέραν, οὐαὶ καὶ ἀλλοίμονον! Τὸ σπίτι δὲν τὴν χωρεῖ· τὸ θεωρεῖ σκληράδι καὶ νομίζει πὼς εἶναι προωρισμένη γιὰ ὑψηλότερα πράγματα. Τί εἶδους ὑψηλότερα πράγματα, δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ μᾶς ἐξηγήσῃ; διότι, βέβαια, τὸ νὰ δημοσιεύσῃ πέντ' ἔξη ἄρθρα σὲ κἀποῖαν ἐφημερίδα καὶ ἄλλα τόσα διηγήματα σὲ κανένα ἀπὸ τὰ περιοδικὰ ποὺ ἐπλημύρισαν τὴν οἰκουμένην, δὲν ἀποτελεῖ κανένα ἀντάλλαγμα διὰ τὸν σύζυγον, πού δὲν τὴν βοῖσκει ποτέ στὴν θέσιν της, καὶ γιὰ τὸν ἑαυτὸν της, πού δὲν θὰ δοκιμάσῃ ποτέ τὴν πραγματικὴν εὐτυχίαν — τὴν εὐτυχίαν τοῦ ἀνθρώπου πού κάνει τοὺς ἄλλους εὐτυχεῖς. Ἄλλως τε, καὶ μόνον τὸ παράδειγμα τῶν ἀνοικοκυμῶτων Ἀμερικανίδων, πού ἀνέφερα ἀνωτέρω, ἀρκεῖ διὰ νὰ μᾶς πείσῃ ὅτι εἰς ἓνα τόπον, ὅπου ἡ γυναικίαν ἐργασία εἶναι ἐκτάκτως διαδεδομένη, καθεῖς ἄλλο παρὰ βελτιοῦται ἡ ποιότης τοῦ γυναικείου κόσμου.

Ὁ κ. Σ. Μελάς ἐξήγησεν ἤδη ἀρκετά, εἰς τὸ τελευταῖον ἄρθρον του, ὅτι ἡ μόνη γυναικίαν ἐργασία διὰ τὴν Ἑλληνίδα, εἶναι αὐτὴ πού γίνεται μέσα στὸ σπίτι· περιττόν, λοιπόν, νὰ τὰ ἐπαναλάβω. Ὡς ἄλλους θεατῆς μόνον τονίζω — καί, ὥς γνωστὸν, ὁ θεατῆς βλέπει πάντα καλλίτερα τί συμβαίνει στὸ χορὸ — ὅτι ἐὰν γίνῃ καλλίτερα ἡ Ἑλληνίς, θὰ καλλίτερος μόνον μὴ τὴν ἀνατροφήν πού θὰ πάρῃ ἀπὸ μικρῇ στὸ σπίτι της καὶ τὴν μόρφωσιν πού θὰ τῆς δοθῇ εἰς τὸ σχολεῖον. Χρειάζομεθα καλὰ καὶ ἠθικὰ σχολεῖα καί, πρὸ παντός, γονεῖς ἠθικολογίας, πειὸ μυαλομένους καὶ αὐστηροὺς, — πρὸς τὸν ἑαυτὸν τους πρῶτα, πρὸς τὰ παιδιὰ τους ἔπειτα.

Κατὰ τὰ ἄλλα, ἡ δνις Νάκου ἔσθ' ἡ μὴν ἀνισυμῆ. Αἱ σημεριναὶ Ἑλληνίδες, εἰς τὸ σύνολόν τους, εἶναι ἀνάλογοι πρὸς τοὺς Ἑλληνας. Κάθε λαὸς ἔχει τὴν κυβερνήσιν τῆς ὁποίας εἶναι ἄξιος — καὶ καθεὶς φυλὴ τὴν γυναῖκα πού τῆς ἀξίζει.

ΑΘΗΝΑΙΟΣ

ΛΑΚΩΝΙΚΑ

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ τῆς Πολιτικῆς Προοδευτικῆς Ἐνώσεως κ. Ζαβιτζιάνος διὰ μακρῶν τῶν ἀνακοινώσεων πρὸς τὸν τύπον κρατοῖ τὸν κώδωνα τοῦ κινδύνου ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐν γένει πορείαν τῶν Δημοσίων καὶ Οἰκονομικῶν. Οὐδεὶς εἶναι δυνατόν νὰ ἀμφισβητήσῃ τὴν βασιμότητα ὁρισμένων ἐκ τῶν συλλογισμῶν τοῦ κ. Ζαβιτζιάνου, ἰδιαίτερος μάλιστα τὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν ὄντως καταθλιπτικὴν ἐπιβάρυνσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἀλλ' εἶναι προφανές ὅτι ἀκριβὴς ὑπολογισμὸς τοῦ ὅρου τῆς φορολογικῆς μας ἀντοχῆς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ χωρὶς μίαν προκαταβολικὴν ἐκτίμησιν τοῦ ἐτήσιου ἐθνικοῦ μας εἰσοδήματος. Καὶ διὰ τὴν προβλεπόμενὴν παρὰ τῆς Πολιτικῆς Ἐνώσεως ὡς τοιοῦτον τὸ ποσὸν δρχ. 35 δισεκ. χωρὶς καμμίαν λεπτομερῆ ἀνάλυσιν, ἐν ἀντιθέσει μάλιστα πρὸς ἀνάλογον σαφῆ καὶ ἀναλυτικὴν ἐργασίαν διακεκριμένου ἐπιστήμονος ὅστις προσπάθειας μάλιστα τὸ ὑπελόγησε εἰς δρχ. 46 δισεκ., εἶναι δικαιολογημένη καθεὶς ἐπιφυλάξις ἐπὶ τῶν πορισμάτων τὰ ὁποῖα βασίζονται ἐπὶ ἐνὸς προχείρου καὶ κατὰ προσέγγισιν ὑπολογισμοῦ. Ἀνεξαρτήτως ὅμως αὐτοῦ εἶναι ὁμοίως δικαιολογημένη καθεὶς ἐπιφυλάξις ἐπὶ τῶν συμπερασμάτων τῆς Πολιτικῆς Ἐνώσεως ὅτι ὁ Προϋπολογισμὸς 1929—30 θὰ ἐμφανίσῃ ἑλλειμμα ἐνὸς περίπου δισεκατομμυρίου. Διότι τὸ γεγονός ἀκριβὲς ὅτι κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τῆς χρήσεως 1929—30 ἡ φορολογία ἀπέδωσε 500 ἐκατ. περισσότερα τῶν δαπάνων εἰσπραχθέντων κατὰ τὸ πρῶτον ἐξάμηνον τῆς χρήσεως 1928—29 μάλλον τὸ ἀντίθετον ἀποδεικνύει. Καὶ ἀρκεῖ ὀλίγη προσεκτικὴ ἐξέτασις τῶν λογιστικῶν καταστάσεων τοῦ Γενικοῦ Λογιστηρίου διὰ νὰ πεισθῇ καθένας, ὅτι ματαίως καὶ μετ' ἀδικαιολογητῶν σπουδῆς ἤρχισεν ὁ θεῖος ἐνὸς φανταστικοῦ ἐλλείμματος, ἐνῶ εἶναι ἀσφαλές — ἀσφαλέστατον ὅτι ἡ χρήσις 1929—30, καὶ μὲ τὴν χειροτέραν ἀκόμη ἀπόδοσιν τῶν υπολοίπων μηνῶν, ὅχι μόνον ἔχει ἐξυσογιῶν τὸν ἰσοζύγιον ἀλλὰ καὶ θὰ παρουσιάσῃ περίσσευμα.

ΤΟ νομοσχέδιον περὶ ἀποσυγκέντρώσεως ἐν τῇ ἀρμοδιότητι τῶν γνωμοδοτικῶν Συμβουλίων παρὰ τοῖς πολιτικοῖς Ὑπουργείοις, τὸ ὁποῖον κατέθεσεν εἰς τὴν Βουλὴν ὁ κ. Πρωθυπουργός, ἐνέχει ἐξαιρετικὴν σημασίαν καὶ ἀποτελεῖ κατ' οὐσίαν ἓνα γενναῖον βήμα καὶ μίαν ἀπαράτητον προϋπόθεσιν τῆς γενικωτέρας ἐφαρμογῆς τοῦ ἀποκεντρωτικοῦ συστήματος. Διότι εἰνε μάταιον νὰ μελετῶμεν νέας διοικητικὰς διαρθεῖσεις ἢ νὰ αὐξάνωμεν τὰς ἀρμοδιότητας τῶν Γενικῶν Διοικήσεων, τὴν στιγμήν πού τὸ παραμικρὸν ζήτημα τῆς ἐπαρχίας πρέπει ἀναγκαστικῶς νὰ διέλθῃ ἐκ τοῦ Κέντρου πρὸς ἐγκρίσιν ἢ ἀναθεώρησιν. Καὶ τὸ χειρότερον, τὴν στιγμήν πού, χάρις εἰς τὴν διαρκὴ αὐξήσιν τῶν διαφόρων Συμβουλίων καὶ τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν, οἱ ὑπουργοὶ, παρ' ὅλην τὴν ἐκ τοῦ Συντάγματος εὐθύνην τὴν ἔναι τῆς λαϊκῆς ἀντιπροσωπείας, ἔχουν κυριολεκτικῶς καταστῆ αἰχμαλωτοὶ τῆς γραφειοκρατίας, τῆς αὐθαρεσίας καί, ἐν πολλοῖς, δυστυχῶς, τῆς κακῆς ἐκτιμήσεως τῶν πραγμάτων, ἀπὸ τὰ περὶ ἧς αὐτὰ Συμβούλια.

ΕΠΙΤΕΛΕΙΤΑΙ ἡδὴ ὑπὸ τῆς ἐπὶ τούτῳ συσταθείσης Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς ἡ προεργασία τοῦ νομοσχεδίου περὶ ἐδρεύσεως καὶ παρ' ἡμῶν ἐνὸς Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου. Καὶ ἡ μὲν φύσις τοῦ σπουδαίου αὐτοῦ θεσμοῦ, ὅστις πρόκειται νὰ ἀποτελέσῃ ἐν εἰδος Οἰκονομικοῦ Ἐπιτελείου καὶ κέντρον ἀπηχρήσεως τῆς ἐγκύρου γνώμης τῶν ἐπαγγελματικῶν τάξεων καὶ τῶν οἰκονομικῶν ὁργανισμῶν τῆς χώρας ἐπὶ τῶν διαφορῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν μας ζητημάτων, ἐξητάσθῃ ἀπὸ τὸν στήλην τῆς «Ἐργασίας» ὑπὸ τοῦ συνεργάτου μας κ. Α. Πετρίδου. Ἀς προστεθῇ ἐπίσης ὅτι, κατὰ τὸν εἰσηγητικὴν τὴν ἀρχὴν τοῦ νομοσχεδίου βουλευτὴν κ. Α. Μανικάν, ὁ θεσμὸς αὐτὸς ἐπιβάλλεται εἰς τὴν Ἑλλάδα, τόσο συνεπεία τῆς συγχρόνου ἐξελίξεως τῆς κοινωνίας ἐν γένει καὶ τῆς ἐπιμελητικῆς τῆς οἰκονομικῆς ἐν τῇ πολιτικῇ, ὅσον καὶ συνεπεία τῆς διοικητικῆς μας ἀνεπαρκείας καὶ τῆς μονομερείας μετὰ τῆς ὁποίας καὶ αἱ ἀπηρεσίαι καὶ αἱ Κοινοβουλευτικαὶ Ἐπιτροπαὶ ἐπεξεργάζονται ἀνα-

καστικῶς τὰ ληπτέα οἰκονομικὰ καὶ κοινωνικὰ μέτρα. Γνωμοδοτικὴν ἔχον καὶ μόνον δικαιοδοσίαν, τὸ Α.Ο.Σ. δὲν κινδυνεύει, κατὰ τὸν εἰσηγητὴν, νὰ ἀποτελέσῃ εἰδος Ἐπαγγελματικοῦ Παρακοινοβουλίου καὶ νὰ θιγῇ ὡς ἐκ τούτου τὴν κυριαρχίαν τοῦ Κοινοβουλίου. Τοῦναντίον μάλιστα, ἂν ὑπάρχῃ κάποιος κίνδυνος, οὗτος ἔγκειται εἰς τὴν δυνατότητα μὴ τεθῇ ὁ θεσμὸς ἐν ἀχρηστία ὑπὸ μᾶς δυσμενέως πρὸς τοὺτον Κυβερνήσεως. Ἐφ' ὧ καὶ ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ ἡ γνώμη ὅπως, δοῦναι πρόκειται περὶ οὐσιαστικῶν οἰκονομικῶν ἢ κοινωνικῶν νομοσχεδίων, αἱ ἀρμόδιαι Κοινοβουλευτικαὶ Ἐπιτροπαὶ δικαιούνται νὰ ἀξιώσιν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν παραπομπὴν τοῦ νομοσχεδίου εἰς τὸ Α.Ο.Σ. ἵνα ἐπισυναφθῇ εἰς αὐτὸ ἡ γνωμοδότησις τούτου.

ΑΔΔ' ἠκούσθησαν καὶ ἀντιρρήσεις εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἐναντίον τῆς ἀρχῆς τοῦ Ἀνωτάτου Οἰκονομικοῦ Συμβουλίου. Τινὲς ἐπιμένουν ὅτι τὸ Α.Ο.Σ. δὲν κινδυνεύει νὰ ἀποτελέσῃ Παρακοινοβούλιον. Ἄλλοι θέτουν διλημματικῶς τὸ ζήτημα· ἢ ὁ ὁργανισμὸς αὐτὸς θὰ ἔχῃ σοβαρὰ δικαιοδοσίαν, καὶ τότε ὁ κίνδυνος αὐτὸς θὰ ὑπάρχῃ πράγματι διὰ τὸ Κοινοβούλιον — ἢ αἱ γνωμοδότησεις του θὰ ἐξαργυρῶνται ἀποκλειστικῶς ἀπὸ τὴν καλὴν θέλησιν τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τότε ὁ θεσμὸς θὰ εἶνε ἀχρηστὸς. Ἄλλοι, ἐξ ἄλλου, φοβούνται μήπως, τὸ Α.Ο.Σ. ἀποβῇ ἓνα πειθῆναι ὁργανὸν τῶν ἐκαστοῦ Κυβερνήσεων. Ἄλλοι τέλος, χαρακτηρίζουν τὸν νεωτερισμὸν ὡς περιττὴν πολυτέλειαν. Πιστεύομεν, τὸ καθ' ἡμᾶς, φυσικὰ, ὅτι καθεὶς θεσμὸς ἀξίζει, ὅτι ἀξίζει καὶ ἡ ἐφαρμογὴ του, καὶ ὅτι, βεβαίως, ἀπὸ τὴν πρᾶξιν καὶ μόνον θὰ κρίνωμεν καὶ τὸ Α.Ο.Σ. Ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀλλὰς ἀντιρρήσεις, φρονούμεν ὅτι διὰ τοῦ παρόντος νομοθετήματος ἀποδεικνύονται ἀσχηματισμοί, καὶ ὅτι ἐπιφυλάσσεται ἡ ἀπόλυτος ἐλευθερία εἰς τὸ Κοινοβούλιον νὰ προλάβῃ μελλοντικὴν καταπάτησιν οἰκοπέδου. Ἄλλως τε προβλέπομεν ὅτι, παρ' ὅλας τὰς ἀντιρρήσεις, καὶ ἡ Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ θὰ εἰσηγηθῇ τελικῶς τὴν ψήφισιν τοῦ νομοσχεδίου, ἵσως μὲ μερικὰς τροπολογίας, καὶ ἡ Βουλὴ θὰ εἰσαγάγῃ ὁριστικῶς τὸν θεσμὸν.

ΑΙ ἀντιδημοκρατικαὶ ἐφημερίδες ἐξακολουθοῦν καὶ μάλιστα ἐντείνον τὴν παρελθοντολογικὴν τὸν βουληχανίαν. Ἐπιστρατεύεται ἀπὸ τὴν μίαν ὁ Γάλλος κ. Ντρίου, ὑπέργηρος ἤδη καθηγητὴς ἀπλοῦ Ἀνταίου, ἱστορικὸς εἰδικευθεὶς εἰς τὴν ραπολεονταίναν ἰδίως ἐποχὴν, ρωμαντικὸς τοῦ 1848 καὶ ἐπηγεσμένος ἀπὸ παντοειδῆς κανονιστικῆς κολακείας, — καὶ δημοκρετῆς εἰς ἐπιφυλάκας, ἐλλήνοισι, ἔργον τοῦ ὁποίου κατέστη ἀδύνατος ἡ εἰς τὴν γαλλικὴν ἐκδοσιν, — ἔργον εἰς τὸ ὁποῖον δὲν λέγει τίποτε παρὰ λυγισμῶν καὶ τὸ ὁποῖον στηρίζεται ὁλοκληρῶν ἐπὶ τῆς βασικῆς ἀντιφάσεως ὅτι καλὴ καὶ ἀγαθὴ καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς οὐδετερότητος τὴν ὁποῖαν ἤσκησεν ὁ κωνσταντινισμός, ἀλλὰ θανασιὰ καὶ ἡ πολιτικὴ τοῦ Βενιζέλου ἡ ἐπισφραγισθεῖσα διὰ τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν. Ἐξ ἄλλου, εὐφυστάτος καὶ συμπαιδιστάτος διευθυντῆς καθημερινῆς ἐφημερίδος, τοῦ ὁποίου καὶ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν δξύτητα μεγαλοχολοῦμεν βλέποντες ὑπηρετοῦντα συστηματικῶς καὶ χωρὶς ἐλπίδα μίαν τόσο ἀπεργνωσμένην προοπτικὴν ὡς ἡ τοῦ ἐλληνικοῦ μοναρχισμοῦ, μᾶς ἀπειλεῖ μὲ τὴν προσεχῇ δημοσίευσιν τῆς ἱστορίας τῶν δεκαπέντε τελευταίων ἐτῶν. Ἡ διαρκὴς αὐτῆς τοῦ δραματικοῦ ἐκείνου παρελθόντος ἐνατένισις ἔχει δι' ἡμᾶς μίαν καὶ μόνον σημασίαν· τὴν τῆς ἀπολογίας. Ἀλλ' ἐπὶ τέλους — ἐκτός ἂν ἡ συνείδησις τοῦ Κωνσταντινισμοῦ τὴν ὑπαγορεύῃ — ποῖος κατηγορεῖ πλέον σήμερον τοὺς μοναρχικοὺς διὰ νὰ παρίσταται ἀνάγκη ἀπολογίας; Αὐτοὺς τόσον συμφέρει τὸ ἀδ γέγονε γέγονε, ὥστε νὰ ἔχουν καθεὶς λόγον νὰ περιφραχθῶν εἰς τὰ χαράκωματα μᾶς πολλὴ ἀξιοπρεπεστέρως αἰσιπότης, βέβαιον ὅντες — ὅπως καὶ ἡμεῖς ἄλλως τε — ὅτι ἡ ἱστορία, ὅταν θὰ ἡμπορέσῃ νὰ εἶνε ἡρεμὸς καὶ ψυχρὰ, θὰ βάλῃ τὰ πράγματα εἰς τὴν θέσιν τῶν καὶ θὰ ἐκδώσῃ τὴν τελεσίδικον πλέον ἐνυμνησίαν τῆς.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΚΑΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ὁ καιροσκοπός. — Ἀσχημος ἄνεμος πνέει εἰς ὁρισμένους προσφυγικοὺς κύκλους! Εἶδате τὸ συλλαλητήριον τῆς περασμένης Κυριακῆς;

Ὁ σκεπτικιστής. — Ἡ Ρωμιοσύνη εἶνε αἰώνια! Ἀπαιτήσεις ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος, καὶ ἀδυναμία ἱκανοποιήσεως τῶν ἀπὸ τὸ ἄλλο. Τί τὰ θέλετε; Πτώχεια, γρίνια, καὶ τῶν πάντων φθορά.

Ὁ καιροσκοπός. — Ὁ φόβος εἶνε μήπως ἡ Κυβέρνησις ἔβγη κομματικῶς μειωμένη. Νὰ ἰδοῦμε ποῖος θὰ ἐπωφεληθῇ; Τί σκέπτονται οἱ δυσηρεστημένοι;

Ὁ σκεπτικιστής. — Τί νὰ σκέπτονται; Πιστεύουν ἄρα γε ὅτι θὰ εὐρεθῇ κανεὶς νὰ τοὺς ἱκανοποιήσῃ; Ἐκτός ἴσως μερικῶν προσφυγοπατέρων, πού ἔξερουν λαμπρά τί κάνουν, οἱ ἄλλοι, ὅπως συνήθως ὁ λαὸς, μαγνιζοῦνται ἀπὸ μίαν ὁπτασίαν!

Ὁ καιροσκοπός. — Καὶ ἀποδεικνύουν ὅτι εἶνε δίκην ἐκείνων πού εἶπε ὅτι ὅλα εἰς τὸν κόσμον εἶνε ζήτημα γαστροῦς ἡ ὑπογαστρίου;

Ὁ καιροσκοπός. — Ἀλλὰ ὁ Βενιζέλος θὰ ἀνησυχῇ.

Ὁ σκεπτικιστής. — Ἡ θὰ φιλοσοφῇ.

Ὁ δογματικός. — Ὁχι, φίλοι μου. Οὐτε ὁ Βενιζέλος, οὐτε γενικώτερα ἡ Δημοκρατία, ἔχει νὰ φιλοσοφῇ ἢ νὰ ἀνησυχῇ.

Πρέπει ὅλα τὰ πράγματα, ὅπως εἶπε κάποτε ἓνας μεγάλος πολιτικός, νὰ μὴν τὰ πέρνωμε ποτέ εἰς τὰ τραγικά, ἀλλὰ πάντοτε εἰς τὰ σοβαρά. Μεταξὺ φιλοσοφίας καὶ ἀνησυχίας, ὑπάρχει ἡ ἀγρυπνία ἐκείνη καὶ δημιογυργικὴ ἡρεμία τὴν ὁποῖαν ἐμπνέει ἡ πίστις.

Ὁ σκεπτικιστής. — Ποιὰ πίστις;

Ὁ καιροσκοπός. — Ποιὰ ἀπ' ὅλες;

Ὁ δογματικός. — Ἀπλούστατα: Ἡ πίστις εἰς τὴν δύναμιν τῆς ἀληθείας καὶ εἰς τὴν ἱκανότητα τῶν ματιῶν νὰ ἀνοίξουν ἐμπρός εἰς τὴν πραγματικότητα. Καὶ ἂν ἀκόμη ὑπάρχουν μερικὸι πρόσφυγες πού παρασύρονται ἴσως, ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ πόθου τῶν ἢ τοῦ πόνου τῶν, θὰ καταλάβουν σιγά-σιγά ὅτι ἀνάγκη καὶ θεοὶ πειθόνται. Ὅπως εἶπε ὁ Αἰσχύλος, ὁ Χρόνος εἶνε ἓνας μεγάλος Διδάσκαλος!

Ὁ σκεπτικιστής. — Ἀλλ' αὐτὸ προϋποθέτει καλὴν πίστιν ἐκ μέρους ὅλων αὐτῶν.

Ὁ καιροσκοπός. — Καὶ ἀπροθυμίαν πρὸς ἀλλαξοπιστίαν ἀπὸ τούτους περισσοτέρους.

Ὁ δογματικός. — Μὰ, ἀγαπητοί μου, ἡ κακὴ πίστις δηλητηριάζει τὴν ψυχὴν μας μόνον ὅταν ὑπάρχῃ ἓνα θετικὸν συμφέρον ἢ ἓνα τυφλὸν πάθος πού νὰ τὴν ἐκτρέφῃ. Ἀλλὰ πάθος, βέβαια, αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν κανένα, οὔτε κατὰ τῆς Δημοκρατίας οὔτε κατὰ τοῦ Βενιζέλου. Καὶ συμφέρον — καὶ αὐτὸ ἄλλως τε ἀνεπίδεκτον ἱκανοποιήσεως — διὰ νὰ μεταπηδήσουν εἰς τὸν ἀντιβενιζελισμόν, δηλ. διὰ νὰ ἀλλαξοπιστήσουν, δὲν θὰ εἶχαν παρὰ ἓνα εὐρίσκονταν κανέναν πολιτικὸς ἡγέτης ἄρκυτα δημαγωγὸς ὥστε νὰ τοὺς ὑποσχεθῇ τὰ ἀπραγματοποίητα πού ὀνειρεύονται.

Ὁ σκεπτικιστής. — Ὅλ'

αὐτὰ εἶνε θαυμάσια, ὡς λογικῇ.

Ὁ καιροσκοπός. — Καὶ ὡς θεωρία.

Ὁ σκεπτικιστής. — Ἐνῶ τὰς λαϊκὰς μάζας τὰς κατευθύνει τὸ ἐνστικτόν.

Ὁ καιροσκοπός. — Καὶ ἡ ἀλλοτρίοσας ἀστάθεια.

Ὁ δογματικός. — Αὐτὰ τὰ δύο ἐλατήρια εἶνε ἐπικίνδυνα ὅταν οἱ λαοὶ δὲν δημοκρατοῦνται. Κάτω ὅμως ἀπὸ τὴν σκιάν τῆς Δημοκρατίας, τὸ ἐνστικτόν γίνεται, μὲ τὴν ἐλευθερίαν συζητήσιν, θέλοντας καὶ μὴ, ψυχρὸς συλλογισμὸς, — ἡ δὲ ἀστάθεια ἐκδηλώνεται μόνον ὅταν παίρνῃ τὴν μορφήν δικτατορίας τιμαρίας ἐκείνου τὸν ὁποῖον ὁ ἀστάθης ἐγκαταλείπει.

Ὁ καιροσκοπός. — Ἐν τούτοις, τὸ 1920 τί ἔκαμε, εἰς βάρος τοῦ Βενιζέλου, ἡ ἀστάθεια τοῦ λαοῦ;

Ὁ σκεπτικιστής. — Καί, τὸ 1928, τί ἔκαμε εἰς ὄφελος τοῦ Βενιζέλου, τὸ ἐνστικτόν πολλὸν ἀντιβενιζελικόν;

Ὁ δογματικός. — Ἀλλὰ καὶ τὰ δύο σας παραδείγματα δείχνουν ἄκριβως πόσον ἔχετε ἄδικο: Τὸ 1920 εἶχαν — κακῶς βέβαια — πείσει τὸν λαόν ὅτι ἐτυραννεῖτο καὶ ὡς πολίτης καὶ ὡς στρατιώτης. Καὶ ὅσον διέπτε καὶ ἂν φαίνεται αὐτὸ ἐκ πρώτης ὄψεως ὡς παραδοξολογία, κατεψήφισε τὸν Βενιζέλον τὴν 1ην Νοεμβρίου καὶ ἐπανάφερε τοὺς βασιλικούς, ἀπὸ δημοκρατικότητα καὶ ἀπὸ φιλελευθέρτητα, — δηλ. καὶ πάλιν ἀπὸ μίαν ιδιότητα λαοῦ δημοκρατικῆς. Τὸ δὲ 1928, τὸ ὑπὲρ τοῦ Βενιζέλου ἐνστικτόν πολλὸν ἔως τότε ἀντιβενιζελικόν ἦτον ὁ ψυχρὸς συλλογισμὸς διὰ τὸ πὴν ἀπραγματοποίητον καὶ φαντασίαν Βασιλείαν καλύτερῃ εἶνε ἡ ὑπάρχουσα καὶ πραγματικὴ Δημοκρατία, πού μᾶς παρέχει μάλιστα καὶ ἓνα Κυβερνήτην δυνατόν, ρεαλιστὴν καὶ ἀνώτερον τῶν ἀντιπάλων του. Ὡστε, βλέπετε, ἡ δημοκρατικὴ ιδέα εἶνε αὐτὴ πού τελικῶς νικᾷ.

Ὁ σκεπτικιστής. — Ναί, ἀλλὰ τώρα;

Ὁ καιροσκοπός. — Καὶ μεθαύριον;

Ὁ δογματικός. — Τώρα, ὁ Βενιζέλος δειχνεῖ ἀπέναντι τοῦ προσφύλου τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου ὅτι ἀκριβῶς καὶ τὴν ἀνοίγει τοῦ 1912 ἀπέναντι τῶν προσφύλων τοῦ συμπολιτῶν τῆς Κρήτης: ὅτι εἶνε ὁ πραγματικὸς Κυβερνήτης, πού λέγει τὴν ἀλήθειαν πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις καὶ πού δὲν ρυμουλκεῖται ἀπὸ τὰς λαϊκὰς ὁρέξεις: ὡς τοιοῦτος, λοιπόν, δικαιώνει τὰς ἐλπίδας ὅλων ἐκείνων — καὶ πρώτων τῶν τῶς ἀντιβενιζελικῶν — πού ἐπὶ ὅθνησαν, τὸ 1928, ἐναντὶ ἰσχυρὸν Κυβερνήτην. Ἐως μεθαύριον δέ, ὅλος ὁ κόσμος, ἀκόμη καὶ οἱ σήμερον τυχόν δυσηρεστημένοι, θὰ ἔχουν πεισθῇ ὅτι ὁ Βενιζέλος ἐξυμνήθηται ἔτσι τὸ κοινὸν συμφέρον, δηλ. τὴν ἀληθινὴν Δημοκρατίαν, ἡ ὁποία δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀνεχθῇ τὴν συντηρήσιν μιᾶς πλειοψηφίας καὶ τὴν κατάρρευσιν τῆς παμψηφίας τοῦ λαοῦ, ὑπὲρ μιᾶς μειοψηφίας πού καὶ αὕτη μαζὶ μὲ τὸ σύνολον θὰ κατέρρεε!

Ὁ σκεπτικιστής. — Καὶ ὅμως ἐνόμιζα ὅτι μέσα εἰς τὸν κῆπον τῆς Δημοκρατίας ἀνθεῖ καὶ ἡ Δημογωγία!

Ὁ καιροσκοπός. — Κ' ἐγώ

ἐνόμιζα ὅτι οἱ Ἑλληνες εἶνε ἀφίκοροι καὶ ἀλλάζουν εὐκολὰ πολιτικὰς πεποιθήσεις!

Ὁ δογματικός. — Οἱ Ἑλληνες, ὅπως καὶ ὅλοι οἱ λαοὶ, ἓνα πράγμα ζητοῦν: νὰ ζήσουν, — νὰ ζήσουν ἐλευθεροὶ καὶ μὲ ὅσον τὸ δυνατόν ὀλιγωτέρας — ὕλικας ἰδίως — φροντίδας. Ἀλλὰ πῶς ἐξασφαλίζεται ἀποτελεσματικώτερα ἡ ἐλευθερία, ἂν μὴ διὰ τῆς Δημοκρατίας; Καὶ πῶς ἐξευρίσκονται, διὰ τὰ διάφορα προβλήματα, αἱ λύσεις ἐκείναι πού θεραπεύουν κατὰ τὸ μέγιστον ὅριον τὰς φροντίδας τοῦ λαοῦ, ἂν μὴ διὰ τῆς ἐλευθερίας ἐρεύνης καὶ συζητήσεως, δηλ. καὶ πάλιν διὰ τῆς Δημοκρατίας; Καὶ πῶς ἀνατρέπονται εὐκολώτερα οἱ ἰσχυρισμοὶ τῶν δημαγωγῶν, — πῶς προλαμβάνεται μάλιστα ἡ δημαγωγία, ἀπὸ τὴν ὁποῖαν κάποτε ἐλκύονται καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες —, ἂν μὴ διὰ τῆς ὑπενθυμίσσεως τῆς ὑποχρεώσεως τῶν ὅπως, ἀναγκαστικῶς, ἀναλάβουν τὰς εὐθύνas τῆς λαοπλάνου πολιτικῆς των, δηλ. διὰ τῆς τοποθετήσεως των πρὸ τοῦ διλήμματος ἢ νὰ κυβερνήσουν τὸν τόπον μὲ ὡς βάσιν τὰς δη

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΟΤΟΥΡΚΙΚΗΝ ΣΥΝΕΝΝΟΗΣΙΝ

Η ΕΠΙΤΑΧΥΝΣΙΣ τῶν ἑλληνοτουρκικῶν διαπραγματεύσεων ἐν Ἀγκύρᾳ παρέχει τὴν ἐλπίδα δι' αὐτὴν τὴν φορὰν διὰ φιλάσων ἐξ ἰσοτέλεσματος θετικὸν καί, πρὸ πάντων, ὀριστικόν. Μερίς ἐν τούτοις ἐνδιαφερομένων, μὲ ἄλπιον ἀνυσίαν ἀναμένει τὴν ἐξέλιξιν τῶν. Φοβεῖται μ' ἵσως διὰ τὴν ὑπὸ διαπραγματεύσεων συμφωνίας παραγῶν καὶ νομιμοποιηθῇ ὑφισταμένη πραγματικὴ κατάστασις, εἰς βάρος τῶν συμφερόντων τῆς, χωρὶς ἐξ ἄλλου ἢ Ἑλλάς νὰ προσπορισθῇ καμμίαν θετικὴν καὶ διαρκή ὠφέλειαν. Συγχρόνως ὅμως καὶ κανεὶς δὲν παραγνωρίζει τὴν ἀνάγκην ὅπως λυθοῦν ἐπὶ τέλους τὰ χρονισαντα αὐτὰ ζητήματα, ἔνεκα τῆς ἀναμφισβήτητου βλάβης τὴν ὅποιαν ἡ ἐκκρεμότης προσεβεί καὶ εἰς τὰ συμφέροντα τῶν ἰδιωτῶν καὶ γενικώτερον εἰς τὰς σχέσεις τῶν δύο γειτόνων κρατῶν.

Ὡς γνωστόν, τρία εἶναι τὰ κύρια θέματα περὶ τὰ ὁποῖα διὰ στραφούν αἱ διαπραγματεύσεις:

α'. Ἐκτιμῆσις καὶ ἐκκαθάρισις τῶν περιουσιῶν τῶν ἀνταλλαζομένων.

β'. Ἐκτιμῆσις τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν λεγόμενων μὴ ἀνταλλαζομένων (Ἑλλήνων ὑπηκόων ἐν Τουρκίᾳ καὶ ὁμογενῶν δικαιοῦντων τῆς 9ης δηλώσεως ἀφ' ἑνός, Τούρκων ὑπηκόων ἐν Ἑλλάδι καὶ μουσουλμάνων δικαιοῦντων τῆς 9ης δηλώσεως ἀφ' ἑτέρου).

γ'. Ζήτημα «εταπιλί» (ὁμογενῶν Κωνσταντινουπόλεως καὶ μουσουλμάνων τῆς Δυτικῆς Θράκης) καὶ περιουσιῶν αὐτῶν.

Ἡ ἐκτιμῆσις τῶν περιουσιῶν αὐτῶν τῶν ἀνταλλαζομένων, ἔργον κατ' εἶσοχὴν τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνταλλαγῆς καὶ τὸ ὅποιον οὐδεὶς κἄν ἤρριξεν ἀκρίβειαν, ἀποτελεῖ αὐτόδηλον ἥρσιον ἀδύνατον. Ἐάν ἔποικε νὰ γινῇ συμφωνία πρὸς τὰς διατάξεις τῆς Συμφωνίας Ἀνταλλαγῆς, διὰ ἀπαιτοῦντο ἀσφαλῶς δεκαετηρίδες τινές. Ἀρκεῖ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὁ

στον.

Ὁ καιροσκοπός. — Ἡ ἀλήθεια εἶνε . . .

Ὁ σκεπτικιστής. — Ἰσως, ἀλλά. . .

Ὁ δογματικός. — Ὅχι, δὲν ἔχει «ἀλλά». Ἀς ἐκθέσω καὶ οἱ ἄλλοι, δημοσίᾳ καὶ θαρραλέα, τὸ πρόγραμμα τῶν ὅσον ἀφορᾷ τὰς προσφυγικὰς διεδικήσεις. . . Διότι, βέβαιον, τὸ συλλαλητήριον τῆς περασμένης Κυριακῆς ἦτο μίαν πράξις πολιτικῆς ἀντοναγίας. Ἀς ἔλθῃ κάποιος πολιτικός, ἂν τολμᾷ νὰ τὴν ὁπισθογραφῇ. Τότε, ὅσοι πρόσφυγες νομίζουν δι' ἡμπορεῖ νὰ ἀποσοβῇ ἡ θυσία ὠρισμένων συμφερόντων τῶν, θὰ ἔχουν τὸ καθῆκον νὰ ταχθοῦν μαζί του. Ἐν τῷ μεταξύ, αἱ ἐκδηλώσεις τῆς τυχόν ἀπογοητεύσεως τῶν ἢ εἶνε βάσις φιλικῆς μὲ τὴν Κυβέρνησιν συζητήσεως, ἢ εἶνε πλατωνικαὶ καὶ μόνον. Καὶ τότε ἔχουν ταύτην καὶ μόνον τὴν ἀξίαν — καὶ αὐτὴν δὲ ἡ Δημοκρατία τοῦς τὴν παρέχει — δι' ἡ χρησιμεύουν ὡς δικαίως ἀσφαλείας ἀπὸ τὴν ὁποῖαν διοχετεύεται ὁ πληθωρικός ἀτμός τῆς ἐναντίον τῆς ἀμελλήτου πραγματικότητος δυσφορίας τῶν.

ΔΕΘΝ ΜΑΚΚΑΣ

ἀριθμὸς τῶν ἀνταλλαζομένων ἐκατέρωθεν — ὑπὲρ τὸ ἐν καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον — ὡς καὶ τὸ γεγονός δι' αὐτὸν τὸς τοῦ χρόνου μοιραῖας αὐξάνουν αἱ τεχνικαὶ δυσχερείαι. Τὸ συμπέρασμα ἐξάγεται ἀφ' ἐαυτοῦ. Αἱ σχετικαὶ διατάξεις τῆς Συμβάσεως τῆς Λωζάννης εἶνε πλέον πρακτικῶς ἀνεφάρμοστοι καὶ πρέπει, κατὰ συνέπειαν, νὰ ἐξευρεθῇ τρόπος ἐκτιμῆσεως συνοπτικῆς καὶ ταχίστης ἵνα, εἰ δυνατόν, φθάσωμεν εἰς ἀποτέλεσμα ἐντὸς λογικοῦ χρονικοῦ ὁρίου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀκίνητον περιουσίαν τῶν μὴ ἀνταλλαζομένων, εἶνε γνωστόν δι' τὰ κτήματα τῶν ἐκατέρωθεν ὑπηκόων ἦσαν ἀποδοτέα (ἀρθρ. 65 Συνθήκης Λωζάννης). Ἐπίσης καὶ τὰ κτήματα τῶν δικαιοῦντων τῆς 9ης δηλώσεως τῆς Λωζάννης (ὁμογενεῖς ἐκ Τουρκίας καὶ μουσουλμάνοι ἐξ Ἑλλάδος ἀποδὸν μ' ἰσάντες πρὸς τὴν 18ης 8]βίου 1912). Εἶνε ὡσαύτως γνωστόν δι' αὐτὸν τὸς αὐτὴν προσέκρουσεν εἰς μέγιστα κωλύματα, λόγῳ τῶν ἀναγκῶν τῆς προσφυγικῆς ἐγκαταστάσεως. Ἐνεκα τούτου ἡχρημέν εἰς τὴν Συμφωνίαν Ἀγκύρας τῆς 21ης Ἰουνίου 1925 διὰ τῆς ὁποίας μᾶς ἀνεγνωρίζετο τὸ δικαίωμα ἀπαλλοτριώσεως τῶν ὅσων ἐλχομεν ἀνάγκην μουσουλμανικῶν κτημάτων, μετ' εὐκολίας πληρωμῆς. Ἀλλ' ἡ συμφωνία αὕτη ἡτόνησεν, οὐδέποτε κυρωθεῖσα ὑπὸ τῶν νομοθετικῶν σωμάτων τῶν δύο κρατῶν. Ἐν τῷ μεταξύ ἐνετεινέτο ἐν Τουρκίᾳ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ περὶ ἀντιποινῶν νόμου καὶ διεμορφώτο κατάστασις ἥκιστα εὐνοϊκὴ διὰ τὰ ἑλληνικὰ συμφέροντα. Ἐργολίη τότε ἡ ἰδέα τοῦ συμψηφισμοῦ τῶν ἐκατέρωθεν κτημάτων τῶν μὴ ἀνταλλαζομένων ἥτις καὶ ἀπεκρυσταλλώθη εἰς τὴν Συμφωνίαν Ἀθηνῶν τῆς 1ης Δεκεμβρίου 1926. Ὡς βάσις τιθεῖται πλὴν ἡ εἰς εἶδος πληρωμῇ. Ἀντὶ χρημάτων, διὰ τὰ μουσουλμανικὰ ἀγροτικά κτήματα τὰ ὁποῖα δὲν θὰ ἀπεδιδόμεν, παρενωροῦμεν εἰς τὴν Τουρκίαν τὰ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς κτήματα Ἑλλήνων ὑπηκόων καὶ ὁμογενῶν δικαιοῦντων τῆς 9ης δηλώσεως, πλὴν τῶν ἑλληνικῶν ἀκινήτων Κωνσταντινουπόλεως. Τὰ οὗτω περιεχομένη εἰς τὴν κυριότητα τῶν δύο Δημοσίων κτήματα θὰ ἐξετιμῶντο διὰ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνταλλαγῆς, ἐάν δὲ προέκυπτε χρεωστικὸν ὑπόλοιπον εἰς βάρος τῆς Ἑλλάδος θὰ κατεβάλλομεν τὴν διαφορὰν εἰς χρήμα ἐάν τοῦναντίον τὰ ἐν Τουρκίᾳ συμψηφιστέα ἑλληνικὰ ἀκίνητα ἦσαν ἀνωτέρας ἀξίας τῶν ἐν Ἑλλάδι μουσουλμανικῶν, ἢ Τουρκία θὰ ἀπέδιδεν ἀνάλογον ἀριθμὸν ἐξ αὐτῶν.

Ἡ Συμφωνία Ἀθηνῶν ἐτέθη μὲν εἰς ἐφαρμογὴν, ἀλλ' ἀνυῶς λίαν πλημμελῆ. Οὕτε ὅλοι τῆς αἱ διατάξεις ἐγένοντο σεβασταί, οὕτε ἡ ἐκτιμῆσις τῶν ἀκινήτων, ἢ ὁποῖα ἀποτελεῖ τὴν βάση τοῦ οἰκοδομήματος, κατέστη δυνατόν νὰ προχωρήσῃ ὁμαλῶς. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε ὅτι, ἂν καὶ παρήλθον ἔκτοτε τρία ἔτη, οὕτε αἱ προβλεπόμεναι ἀποδόσεις κτημάτων ἐπραγματοποιήθησαν, πρὸς μεγίστην ζημίαν καὶ τῶν ἐνδιαφερομένων ἰδιωτῶν

καὶ τῆς ὁμαλῆς ἐξελίξεως τῶν σχέσεων τῶν δύο γειτόνων κρατῶν, οὕτε αἱ γινόμεναι ἐλάχισται σχετικῶς ἐκτιμήσεις παρέχουν σαφὴ ἰδέαν τῆς ἀξίας τῶν ἐκατέρωθεν περιουσιῶν. Ὑπολογισμοὶ ἐγένοντο βεβαίως ἐκ μέρους ἐνὸς ἐκαστοῦ, ἐδημοσιεύθησαν μάλιστα καὶ σχετικοὶ ἀριθμοί. Ἐχουν ὅμως ὅλοι τὸ αὐτὸ βασικὸν μειονέκτημα: εἰς μὲν ὁ μόνος πλεονεῖ καὶ ἐκλείνεται ἐπὶ βάσει ἀνεξελέγκτων. Κανὲν συνεπῶς σοβαρὸν συμπέρασμα δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ ἐπ' αὐτῶν.

Ἐρχόμεθα ἤδη εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐρμηνείας τοῦ ἀρθρου 2ου καὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἀρθρου 16ου τῆς Συμβάσεως Ἀνταλλαγῆς. Πρόκειται, μὲ ἄλλας λέξεις, περὶ τοῦ περιφύμου ζητήματος «εταπιλί» καὶ τῆς ἀποδόσεως εἰς τοὺς ὁμογενεῖς Κωνσταντινουπολίτας καὶ τοὺς μουσουλμάνους τῆς Δυτικῆς Θράκης — ἀμφοτέρους μὴ ἀνταλλαζομένους, ὡς γνωστόν — τῶν κατασχεθεισῶν περιουσιῶν τῶν.

Ἀμφοτέρω τὰ θέματα ἔχουν κανονισθῇ, κατόπιν πολλῶν περιπετειῶν, δι' ἀποφάσεων τῆς Μ. Ἐπιτροπῆς Ἀνταλλαγῆς βασιζομένων ἐπὶ ἀπ' εὐθείας συνεννοήσεως μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Τουρκίας. Κατ' οὐσίαν ὅμως ἐκκρεμοῦν ἀκόμη. Αὐτὴ, ἄλλως τε, εἶνε ἡ κοινὴ τύχη τῶν μετὰ τῆς Τουρκίας ζητημάτων μας. Δι' ὅλα προβλέπονται λύσεις κατὰ θεωρίαν καὶ ὅλα μένον ὁδοιπορικῶς ἄλυτα. Δὲν ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐξετάσωμεν αὐτὴν τὴν στιγμήν τῆς ἐυδύνειται διὰ τοῦτο. Διαπιστωμένη ἀπλῶς μίαν κατάστασιν πραγματικὴν, ἡ ὁποία καὶ μόνη ἴσως ἐνδιαφέρει πρακτικῶς, φρονοῦμεν δὲ δι' ἐπιβάλλεται νὰ ἐξεληθῶμεν τοῦ δημιουργηθέντος φαύλου κύκλου ἔχοντες ὡς γνωμόνα τὴν πραγματικὴν αὐτὴν κατάστασιν καὶ τὸ σῆμαρον δυνατόν γενέσθαι. Ὅ, τι καλῶς συνεφρονήθη πρὸς τριῶν ἢ τεσσάρων ἐτῶν χωρὶς ὅμως νὰ ἐκτελεσθῇ ἔγκαιρος, δὲν ἀνταποκρίνεται πλέον πρὸς τὰς ἐκ τῶν πραγματικῶν ἀνάγκας. Ὡς ἐκ τούτου ἡ ἐμμονὴ εἰς τὰς παλαιότερας συμφωνίας ὅχι μόνον δὲν δύναται νὰ δώσῃ καρποὺς ἀλλά, τοῦναντίον, κατὰ τὴν γνώμην μας, αὐτὴ θὰ εἴχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἀπεναντίας ἀποτελεῖ πράγματι «εταπιλί» τῶν ἀποδοτέων διὰ μονημερῶν μέτρων ἐκαστὸν τῶν δύο κρατῶν καὶ χωρὶς κανὲν δι' ἡμῶς ἀντάλλαγμα. Ἐκεῖ ποὺ ἐφθάσαμεν ἀπαίτεται ἴσως ἐγκρίσεως μετ' οὐς συναφεῖς τῆς πόνοῦς τὴν θεωροῦμεν ἐν τούτοις πολὺ προτιμότεραν, πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων καὶ τὸ γενικώτερον τοιοῦτον, ἀπὸ τὴν διαιωνιζομένην γάγγραιναν.

ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΑΤΩΜΑΤΑ
Δρύινα καὶ Pitch-Pine
Παρκέτα Σλαβωνίας
Ἀρίστης ποιότητος καὶ
ἀποστεγνωμένα.
Π. Α. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ
Γονία Γ' Σεπτεμβρίου-Φερρών
Τηλέφωνον 56-56

ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ νέα Γαλλικὴ Κυβέρνησις.

Αὐθεντικαὶ καὶ ἀνέκδοτοι πληροφορίες ἐκ Παρισίων μᾶς περὶ τὴν πῶσιν τῆς Κυβερνήσεως Ταρνιέ ὁφείλεται εἰς τὴν καποιν ἀδεύσθησαν τὴν ὁποῖαν ἐπέδειξεν ὁ τῶς πρωθυπουργὸς ἀπέναντι τοῦ ἰσχυροτάτου ριζοσπαστικοῦ κόμματος καὶ τῶν ὁπισθεν αὐτοῦ ἰσχυρῶν τραπεζικῶν ὁργανισμῶν, τῶν ὁποίων ἡ ἐπιφυλακτικὸς ἐξεδιήλτο καὶ διὰ τῆς ἐπὶ τούτοις μῆνης, ἀνευ ἄλλης αἰτίας, ἐπιδειχθείσης ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ Παρισίων χιλιόστητος. Ἰσως ἐκτὸς τούτου, νὰ ἐπλήθη καὶ μὴ κάποια ψυχρότης μεταξὺ τῶν κ. κ. Ταρνιέ καὶ Μπριάν, ἔνεκα τῆς ζωηρότητος μετὰ τῆς ὁποίας ὁ πρῶτος διηθύνει τὰς διπλωματικὰς ἐγγραφὰς τῆς ἐν Λονδίνῳ Γαλλικῆς ἀποστολῆς ἐν τῇ Ναυτικῇ Διοικήσει. Ἀλλὰ καὶ τῆς διαδόχου Κυβερνήσεως ἡ θέσις ἐφάνη ἐπὶ ἐπισημαστέα. Ὁ κ. Σωτάν εἶνε προσωποικότης δευτέρας γραμμῆς, ἡ δὲ κατὰ τοῦ ριζοσπαστικοῦ κόμματος — τῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδος τοῦ ὁποίου προεδρεύει — ἀντίδρασις τοῦ κέντρου καὶ τῶν ἐκδομοφρόνων τῆς Γαλλίας ὑπῆρξεν ἀπὸ ἐτῶν βραχέστατον, τόση μάλιστα ὥστε ἀπὸ τετραετίας νὰ ἀποβῇ ἀδύνατος ὁ σχηματισμὸς Κυβερνήσεως ὑπὸ τῆς ἀριστερᾶς καὶ νὰ καθίσταται ἀπαράτητος ἡ ἐπιβολὴ ὡς κυβερνητῶν ἀνδρῶν ἑξαιρετικῶν κύρους, εἴτε μὴ ἀνῆλθόντων εἰς κόμμα, ὡς οἱ κ. κ. Πουανκαρέ καὶ Μπριάν, εἴτε ἐθνικοφρόνων, ὡς ὁ κ. Ταρνιέ. Ἀλλ' οἱ κ. κ. Πουανκαρέ καὶ Μπριάν εἶχαν τὴν σοφίαν νὰ κυβερνήσουν μετ' οὐς μετριοπαθεῖς καὶ τῶν δύο περὶ τῶν, δηλ. καὶ μετ' οὐς ριζοσπαστικοὺς καὶ μετ' οὐς κέντρον. Ἐνθ' οἱ κ. κ. Ταρνιέ καὶ Σωτάν ἔκαμαν τὸ λάθος νὰ ἀποκλείσουν, ὁ μὲν τοὺς ριζοσπαστάς, ὁ δὲ τὸ κέντρον. Ὅστε οὐδὲν ἄν ἐπὶ πολλὰ δύσκολος, ὁποιαδήποτε καὶ ἀνσημασιμὴ τῷ τῷ Κυβερνήσει, ἰδίως δὲ ὅταν θὰ ἔλθουν ἐπὶ τάπητος τὸ ζήτημα τῶν κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων καὶ τὸ ζήτημα τῶν φορολογικῶν ἀνακουφίσεων τὰς ὁποίας εἰσῆγόνται οἱ ριζοσπασταὶ καὶ οἱ σοσιαλισταί.

Αἱ ἀγγλοσοβιετικαὶ σχέσεις.

Κατὰ τὴν συνεδρίσιν τῆς 20ῆς Φεβρουαρίου τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων, διὰ μακρῶν ἀνελύθη ὑπὸ τῶν Λόρδων Πάρμουρ καὶ Πόνσονμπ, ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως, ἡ σημερινὴ θέσις τῶν ἀγγλοσοβιετικῶν σχέσεων. Ἡ Κυβέρνησις ἐπέμειν ἐπὶ τῶν κατὰ τατραπτικῶν συνεπειῶν τὰς ὁποίας θὰ εἴχεν ἡ ἐπέμβασις τῆς ἐναντίον τῶν δημοκρατικῶν ἐν Ρωσίᾳ δυνάμεως. Ἐξ ἄλλου, ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῆς προπαγάνδας, ἀνεγνωρίσθη ὅτι ἡ δημοκρατικὴ ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ εἴχεν ἐπαναστατικὴς προσηγορίας τῆς 3ης Διεθνούς ἀποτελεῖ πράγματι «εταπιλί» τῶν ἀποδοτέων διὰ μονημερῶν μέτρων ἐκαστὸν τῶν δύο κρατῶν καὶ χωρὶς κανὲν δι' ἡμῶς ἀντάλλαγμα. Ἐκεῖ ποὺ ἐφθάσαμεν ἀπαίτεται ἴσως ἐγκρίσεως μετ' οὐς συναφεῖς τῆς πόνοῦς τὴν θεωροῦμεν ἐν τούτοις πολὺ προτιμότεραν, πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τῶν ἀμέσως ἐνδιαφερομένων καὶ τὸ γενικώτερον τοιοῦτον, ἀπὸ τὴν διαιωνιζομένην γάγγραιναν.

Ἡ τελωνειακὴ ἀνακομῇ.

Πρὸ ἑβδομάδος συνήλθεν ἐν Γενεύῃ ἡ ἐπιτροπὴ μελέτης, ἡ συσταθεῖσα ὑπὸ τῆς Οἰκονομικῆς Διοικήσεως, πρὸς ἐξέτασιν τοῦ προβλήματος τῆς τελωνειακῆς ἀνακομῆς. Ὁ πρῶτος τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης κ. Κολιν (Ὁλλανδὸς) ἐπέμειν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης ὅπως αἱ διαφοροὶ ἀντιπροσωπεύει καταστήσουν σαφῶς γνωστὰς τὰς ἀντιρροήσεις τὰς ὁποίας ἔχουν ἐναντίον τοῦ σχεδίου συμβάσεως τοῦ διατυπωθέντος ὑπὸ τοῦ οἰκονομικοῦ τμήματος τῆς Κ. τ. Ε. Ὁ κ. Ζάν (Νορβηγός) παρῆλθεν ὅτι, εἰς ἰδιωτικὰς συνουσίας, εἶχεν ἀκούσει διαταγὰς ὅσον ἀφορᾷ τὴν τελικὴν ἐπιτυχίαν τῆς Διοικήσεως, θεωρεῖ λοιπὸν ἀπαράτητον τὴν εἰλικρινὴ καὶ λεπτομερῆ συ-

ζητήσιν ἐπὶ τοῦ προσχεδίου. Ὁ κ. Νιέδερμπρακ (Ὁλλανδὸς) ἐδήλωσεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις τοῦ εἶνε πρόθυμος νὰ τὸ ὑπογράψῃ ἀμέσως, τὴν αὐτὴν δὲ δήλωσιν ἔκαμαν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Γερμανίας καὶ τοῦ Βελγίου. Ὁ Ρουμᾶνος κ. Ματζεάροφ καθόρισεν ὅτι πραγματικὸς σκοπὸς τῆς συζητήσεως εἶνε ἡ βελτίωσις τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν διαφόρων κρατῶν, καὶ πρόγραμμα τῶν ἐνδιαφερομένων χωρῶν δέον νὰ εἶνε ἡ μόνωσις ἐμὲς μεγάλῃς κοινῆς εὐρωπαϊκῆς ἀγορᾶς, πρὸς τοῦτο δὲ δικαίως ἐπισημνήθη ἡ μέθοδος τῶν γενικῶν συζητήσεων ἀντὶ τῶν διμερῶν διαπραγματεύσεων. Ὁ Τσεχοσλοβάκος κ. Σφερλίγγερ ἐτόνισεν ἰδίως τὴν σημασίαν τῶν ἐργασιῶν διὰ τὴν ἐνοποίησην τῶν κλάσεων τῶν διαφόρων δασμολογικῶν καὶ ἐξέθεσε τὴν ἀπομὴν τῶν ἐξαγορευτικῶν χωρῶν ὁριζορροπῇ τῆς ἐξέτασις εἰς τὸ πρόβλημα τῆς εὐρωπαϊκῆς μόνον ἐμπορικῆς καταστάσεως, καὶ ὅπως ἐν Εὐρώπῃ ἰδίως ἐπιδιωχθῇ ἡ χαμηλὴσις τῶν τελωνειακῶν φραγμῶν καὶ ἡ δημιουργία εὐρύτερας ἀγορᾶς.

Ὁ διοικητὴς τῆς Διεθνούς Τραπεζῆς

Ὁ διοικητὴς τῆς νεοσυσταθείσης Τραπεζῆς τῶν Διεθνῶν Διακοινωνικῶν προέκειται κατ' αὐτὰς νὰ υποδείχῃ καθὼς καὶ τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Τραπεζῆς, ὑπὸ τῶν ἐν Ρώμῃ συνερχομένων διοικητῶν τῶν ἐξ μεγάλων ἑκδοτικῶν Τραπεζῶν τῶν χωρῶν αἰτίως ἰδρυσάντων τὴν Διεθνή Τράπεζαν. Ὡς τοιοῦτος φαίνεται πιθανότερος ὁ κ. Κεσναί, διευθυντὴς τῆς ὑπηρεσίας μελετῶν τῆς Τραπεζῆς τῆς Γαλλίας καὶ ἐκ τῶν κυριωτέρων τοῦ σχεδίου Λογικῶν ἐργασιῶν, τοῦ ὁποίου ἡ θαυμαστὴ εἰς τὸ διεθνὲς δημοσιονομικὸν ἔργον συμβολὴ ἀνεγνωρίσθη ἐπισήμως πέρσι, δι' ἐπιστολῆς τοῦ προέδρου τῆς Διεθνούς Ἐπιτροπῆς Ἐμπειρογνομήσεων. Ἀλλ' ἡ ὑποψηφιότης αὐτὴ προσκορεῖ εἰς ἀντιρροήσεις τινὰς τῶν γεωμετρικῶν κύκλων. Οὕτω, ἡ «Μπρελίγγερ Τάκερπλάτ» ζητεῖ ὅπως τὸσον ὁ διοικητὴς ὅσον καὶ ὁ πρῶτος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Τραπεζῆς ἀπολαύουν τῆς γενικῆς ἐμπιστοσύνης ὅλων τῶν ἐνδιαφερομένων κρατῶν. Καὶ διὰ μὲν τὴν ὑπόδειξιν τοῦ Ἀμερικανοῦ κ. Μάκ-Κάρσον, ὡς πρῶτος τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, δὲν ὑπάρχει καμμία ἀντίρρηση. Ἀλλὰ διὰ τὴν θέσιν τοῦ διοικητοῦ, ἡ γερμανικὴ ἐφημερίδα φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἀποφευχθῇ ὁ εἰς ταύτην διορισμὸς Γάλλου ἢ Γερμανοῦ, ὑποδεικνύει δὲ τὸν Ὁλλανδὸν κ. Βρουκνίς. Κατὰ τοῦ κ. Κεσναί ἐναντιομενῆ, ἡ Γερμανία δὲν ἐμπνέεται ἀπὸ καμμίαν πολιτικὴν ἀπομὴν, ἀλλὰ φοβεῖται ὅτι ἡ γαλλικὴ τὴν ἰδιότητα θὰ μειώσῃ τὴν ἐπ' αὐτὸν ἐμπιστοσύνην τῶν Γερμανῶν, δηλ. τῆς χώρας ἡ ὁποία εἶνε, οὕτως εἰπεῖν, ὁ λόγος τῆς υπάρξεως τοῦ νέου διεθνούς ἰδρυματος.

Ἡ γερμανοαυστριακὴ προσέγγισις

Ἡ κατ' αὐτὰς ἐπίσκεψις τοῦ Αὐστριακοῦ καγκελαρίου Σόμπερ εἰς Βερολίνον ἔδωκε λαβὴν εἰς πολλὰ σχόλια, ἰδίως μεταξὺ τῶν κύκλων τῶν φοβημένων μίαν ἐνδεχομένην ἀπορροφήσιν τῆς Αὐστρίας ἀπὸ τὴν Γερμανίαν. Μολαταῦτα ἐν Βιέννῃ ἡ ἐπίσκεψις κρίνεται ὡς φυσικωτάτη, ἔχει δὲ πρακτικὰς σκοποὺς, καὶ δι' τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐμπορικῶν μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Γερμανίας διαπραγματεύσεων, αἵτινες ἀπὸ διετίας ἐξαιολοῦντο ἀνευ ἀποτελέσματος, προκαλοῦσαι τὴν δυσφορίαν τῶν Αὐστριακῶν κύκλων. Οὗτοι παρατηροῦν εἰδικῶς ὅτι τὸ ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον μεταξὺ Γερμανίας καὶ Αὐστρίας παρουσιάζει ἀπὸ τριετίας διαρκῶς ὀγκωδέστερον ἐλλείμμα εἰς βάρος τῆς Αὐστρίας (150 ἑκατ. ἀυστρ. σελινίων τὸ 1927, — 238 τὸ 1928 — καὶ 340 τὸ 1929). Προστίθεται ἐξ ἄλλου, ὅτι ἡ εἰς Βερολίνον ἐπίσκεψις κρίνεται ὡς φυσικωτάτη, ἔχει δὲ πρακτικὰς σκοποὺς, καὶ δι' τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐμπορικῶν μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Γερμανίας διαπραγματεύσεων, αἵτινες ἀπὸ διετίας ἐξαιολοῦντο ἀνευ ἀποτελέσματος, προκαλοῦσαι τὴν δυσφορίαν τῶν Αὐστριακῶν κύκλων. Οὗτοι παρατηροῦν εἰδικῶς ὅτι τὸ ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον μεταξὺ Γερμανίας καὶ Αὐστρίας παρουσιάζει ἀπὸ τριετίας διαρκῶς ὀγκωδέστερον ἐλλείμμα εἰς βάρος τῆς Αὐστρίας (150 ἑκατ. ἀυστρ. σελινίων τὸ 1927, — 238 τὸ 1928 — καὶ 340 τὸ 1929). Προστίθεται ἐξ ἄλλου, ὅτι ἡ εἰς Βερολίνον ἐπίσκεψις κρίνεται ὡς φυσικωτάτη, ἔχει δὲ πρακτικὰς σκοποὺς, καὶ δι' τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐμπορικῶν μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Γερμανίας διαπραγματεύσεων, αἵτινες ἀπὸ διετίας ἐξαιολοῦντο ἀνευ ἀποτελέσματος, προκαλοῦσαι τὴν δυσφορίαν τῶν Αὐστριακῶν κύκλων. Οὗτοι παρατηροῦν εἰδικῶς ὅτι τὸ ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον μεταξὺ Γερμανίας καὶ Αὐστρίας παρουσιάζει ἀπὸ τριετίας διαρκῶς ὀγκωδέστερον ἐλλείμμα εἰς βάρος τῆς Αὐστρίας (150 ἑκατ. ἀυστρ. σελινίων τὸ 1927, — 238 τὸ 1928 — καὶ 340 τὸ 1929). Προστίθεται ἐξ ἄλλου, ὅτι ἡ εἰς Βερολίνον ἐπίσκεψις κρίνεται ὡς φυσικωτάτη, ἔχει δὲ πρακτικὰς σκοποὺς, καὶ δι' τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐμπορικῶν μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Γερμανίας διαπραγματεύσεων, αἵτινες ἀπὸ διετίας ἐξαιολοῦντο ἀνευ ἀποτελέσματος, προκαλοῦσαι τὴν δυσφορίαν τῶν Αὐστριακῶν κύκλων. Οὗτοι παρατηροῦν εἰδικῶς ὅτι τὸ ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον μεταξὺ Γερμανίας καὶ Αὐστρίας παρουσιάζει ἀπὸ τριετίας διαρκῶς ὀγκωδέστερον ἐλλείμμα εἰς βάρος τῆς Αὐστρίας (150 ἑκατ. ἀυστρ. σελινίων τὸ 1927, — 238 τὸ 1928 — καὶ 340 τὸ 1929). Προστίθεται ἐξ ἄλλου, ὅτι ἡ εἰς Βερολίνον ἐπίσκεψις κρίνεται ὡς φυσικωτάτη, ἔχει δὲ πρακτικὰς σκοποὺς, καὶ δι' τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐμπορικῶν μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Γερμανίας διαπραγματεύσεων, αἵτινες ἀπὸ διετίας ἐξαιολοῦντο ἀνευ ἀποτελέσματος, προκαλοῦσαι τὴν δυσφορίαν τῶν Αὐστριακῶν κύκλων. Οὗτοι παρατηροῦν εἰδικῶς ὅτι τὸ ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον μεταξὺ Γερμανίας καὶ Αὐστρίας παρουσιάζει ἀπὸ τριετίας διαρκῶς ὀγκωδέστερον ἐλλείμμα εἰς βάρος τῆς Αὐστρίας (150 ἑκατ. ἀυστρ. σελινίων τὸ 1927, — 238 τὸ 1928 — καὶ 340 τὸ 1929). Προστίθεται ἐξ ἄλλου, ὅτι ἡ εἰς Βερολίνον ἐπίσκεψις κρίνεται ὡς φυσικωτάτη, ἔχει δὲ πρακτικὰς σκοποὺς, καὶ δι' τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐμπορικῶν μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Γερμανίας διαπραγματεύσεων, αἵτινες ἀπὸ διετίας ἐξαιολοῦντο ἀνευ ἀποτελέσματος, προκαλοῦσαι τὴν δυσφορίαν τῶν Αὐστριακῶν κύκλων. Οὗτοι παρατηροῦν εἰδικῶς ὅτι τὸ ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον μεταξὺ Γερμανίας καὶ Αὐστρίας παρουσιάζει ἀπὸ τριετίας διαρκῶς ὀγκω

Ο ΕΠΟΙΚΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΦΥΓΩΝ

Η ΔΙΑΔΥΣΙΣ της Έπιτροπής 'Αποκαταστάσεως Προσφύγων θέτει και πάλιν τὸ ζήτημα τοῦ ἐποικισμού τῶν μὴ ἀποκατασταθεισῶν εἰσέτι προσφυγικῶν οἰκογενειῶν. Εἰς αὐτῶν αἱ ἀγροτικαὶ οἰκογένειαι, εὐρισκόμεναι κυρίως εἰς τὴν Μακεδονίαν, ὑπολογίζονται εἰς ἀρκετὰς χιλιάδας. Ὑπάρχει ὅμως πολλὸ μεγαλύτερος ἀριθμὸς προσφύγων ἐγκατασταθέντων ἀγροτικῶς εἰς γαίαις ἢ εἰς σπῖτια οἱ ὅποιοι ἔχουν ἀνάγκη συμπληρωματικοῦ ἐφοδιασμοῦ, ὥστε νὰ ἡμπορέσουν νὰ καλλιεργήσουν τοὺς παρκαυρήθεντας εἰς αὐτοὺς κλήρους. Τέλος πολλοὶ συσταθεῖσαι προσφυγικαὶ ἀγροτικαὶ κοινότητες ἔχουν ἀνάγκη διαφόρων κοινοχρήστων ἐργῶν (ὕδρευσης, ἀποστραγγίσεως, ἀποθηκῶν, σχολείων κτλ.).

Εἶναι ἀληθές ὅτι ἀπεφασίσθη ἤδη ὅπως, κατὰ τὸ τρέχον ἔτος, αἱ παραμένονσαι ὑπηρεσίαι τῆς Έπιτροπῆς 'Αποκαταστάσεως Προσφύγων ἐξακολουθήσουν ἐργαζόμεναι εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ κτηματολογίου τῶν παρκαυρήθεισῶν εἰς αὐτὴν γαίῶν, τοῦ ὁποίου ὅμως ἡ ἀποπεράτωσις θ' ἀπαιτήσῃ πολλὰ ἀκόμη ἔτη. Ὁὰ φροντίσει διὰ τὴν ὑδρευσίν μερικῶν συνοικισμῶν. Ὁὰ ἐπιμεληθῇ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ὑπὸ ἀνέγερσιν ἀγροτικῶν καὶ ἀστικῶν οἰκημάτων.

Καὶ κυρίως θὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν παρκαυρήθεισῶν εἰς τοὺς πρόσφυγας γαίῶν, πρὸς συμφηρισμὸν μὲ τὴν ἀποζημίωσιν τῶν ἀγροτῶν προσφύγων. Ἀμφιβάλλομεν ὅμως ἐάν, μὲ τὸ ἐναπομένον εἰς τὴν Έπιτροπὴν προσωπικὸν καὶ μὲ τὰ διατιθέμενα γλίσχρα πλέον ὑλικά μέσα, θὰ δυνηθῇ αὕτη νὰ ἐπιτελέσῃ καὶ τὰ ἐλάχιστα αὐτὰ ἔργα.

Ἡ ἐναπομένουσα ὅμως ἐργασία διὰ τὴν περάτωσιν τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων εἶναι μεγάλη. Ἀπαιτοῦνται:

1) Ἡ συμπλήρωσις τοῦ ἐφοδιασμοῦ τῶν ἀποκατασταθέντων προσφύγων. Ταύτην δὲν δύναται ν' ἀναλάβῃ, ὡς ὑπολογίσθη ἀρχικῶς, ἡ Ἀγροτικὴ Τράπεζα, ἐνεκα τῶν ὑπ' αὐτῆς διατιθεμένων κεφαλαίων, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν γεωργῶν, αἰτινες ἠδὲ ἤδη ὥς ἐκ τῆς ὑπαρχούσης γεωργικῆς κρίσεως.

2) Ἡ συμπλήρωσις τῆς στεγάσεως τῶν ἀγροτῶν προσφύγων. Ὑπολογίζεται ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας, ὅτι περὶ τὰς δέκα χιλιάδας προσφυγικὰς οἰκογένειαι μένον σποβαγμέναι πολλὰ μαζὶ εἰς ἓνα σπῖτι ἢ καὶ εἰς ἓν δωμάτιον, πλεῖσται δὲ ἀκόμη εἰς προσωρινὰς καλύβας. Ἡ ἀραίωσις τῶν μέν, ἐπιβαλλομένη μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παιδιῶν τους, καὶ ἡ ὀριστικὴ ἐγκατάστασις τῶν δὲ ἀνάγεται εἰς τὴν ἀποκλειστικὴν ἀρμοδιότητα τῆς ἐποικιστικῆς ὑπηρεσίας.

3) Ἡ ἐπισκευὴ τῶν ἐτοιμορρόπων οἰκημάτων τῶν ἐγκαταλειφθέντων ὑπὸ τῶν Βουλγάρων μεταναστῶν καὶ τῶν Τούρκων ἀνταλλαξιμῶν. Τὰ οἰκήματα ταῦτα, τὰ ἔχοντα ἀνάγκην ἀμέσου ἐπισκευῆς, ὑπολογίζονται ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ὑπηρεσίας, εἰς μόνον τὴν Μακεδονίαν καὶ Θράκην, εἰς ἑτέρας δέκα χιλιάδας.

4) Πολλοὶ συνοικισμοὶ ἔχουν ἀκόμη ἀνάγκη ὕδρευσης πρὸς πόσιν, εἴτε διὰ ἀνορύξεως ἀρτεσιανῶν εἴτε διὰ μεταφορᾶς πηγῶν ὕδατων. Ἐπίσης πλεῖσται προσφυγικαὶ κοινότητες ἔχουν ἀνάγκη στοιχειωδῶν ἀρδευτικῶν ἐργῶν, δι' ὧν θὰ ποτίζοντο τὰ φυτεύμενα καπνὰ των ἢ θὰ σχηματίσουν μικρὸν λαχανόκηπον, ἢ θὰ

μετατρέψουν εἰς ποτιστικὰ μερικὰ τμήματα ἀπὸ τὰ παρκαυρήθέντα εἰς αὐτοὺς ἀνεπαρκῆ χωράφια, ὥστε νὰ ἡμπορέσουν νὰ συντηρηθοῦν.

5) Τέλος εἰς τὴν Έποικτικὴν ὑπηρεσίαν ὑπῆγετο μέχρι τοῦδε ἡ παρακολούθησις τῆς ἐκδικάσεως τῶν ἀπαλλοτριωθέντων κτημάτων πρὸς ἐγκατάστασιν ἀκτημόνων, ἐντοπίων καὶ προσφύγων. Μὲ τὴν κατάργησιν ὅμως τῆς ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ Γεωργίας Διευθ. Έποικισμού καὶ τῶν περιφερειακῶν αὐτῆς ὑπηρεσιῶν, ἔπαυσε πλέον οὐσιαστικῶς ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου. Ἡ ἐκδικάσις καὶ ὀριστικὴ διανομὴ τῶν ἀπαλλοτριωθέντων κτημάτων παραμένουν ἐκκρεμεῖς. Καὶ ἐσταμάτησεν ἡ ἀπαλλοτρίωσις τῶν ἐναπομένων τῶν ὀλίγων μεγάλων ἀγροκτημάτων, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται μόνον ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ, παρὰ τὸν συσταγματικὸν περιορισμὸν, ὅστις ἐπιτάσσει τὴν μέχρι τοῦ 1932 ἐφαρμογὴν τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου.

Ποῖος ὅμως θ' ἀναλάβῃ τὴν ἐκτέλεσιν πάντων τῶν ἀνωτέρω;

Αἱ διὰ τοῦ νέου ὀργανισμοῦ ἀνασυσταθεῖσαι καθαρῶς γεωργικαὶ ὑπηρεσίαι δὲν ἔχουν οὔτε τὴν ἀρμοδιότητα οὔτε τὰ μέσα πρὸς τοῦτο. Νομίζομεν λοιπὸν ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἐπὶ τινὰ εἰσέτι χρόνον διατήρησις καὶ ἡ τόνωσις τῆς Διευθύνσεως Έποικισμού Μακεδονίας, ἥτις ἡμπορεῖ ν' ἀναλάβῃ καὶ τὴν ὀλίγην ἀπομένουσαν ἐποικιστικὴν ἐργασίαν εἰς τὴν Θράκην.

Ἡ Διεύθυνσις αὕτη πρέπει ν' ἀποτελέσῃ, κατὰ τὴν γνώμην μας, αὐτοτελὴ ὀργανισμόν, ὑπαγόμενον ὅμως εἰς τὸν ἄμεσον ἔλεγχον τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Μακεδονίας, ὥστε νὰ ἔχῃ τὴν ταμιακὴν εὐχέριαν τῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν προσφυγικῶν ἀναγκῶν. Πρέπει νὰ ἐνισχυθῇ μὲ τὸ ἀπαραίτητον τεχνικὸν προσωπικὸν γεωπόνων καὶ μηχανικῶν, τοῦ ὁποίου στερεῖται παντελῶς σήμερον ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν μέχρι ἐσχάτων πολυτέλειάν της εἰς αὐτὰ.

Πρέπει τέλος νὰ ἐφοδιασθῇ μὲ ἀνάλογα ὑλικά μέσα, συναπτομένου, ἐν ἀνάγκῃ, καὶ τρίτου προσφυγικοῦ δανείου ἐκ δύο ἐκατομμυρίων λιρῶν, ὅσα ὑπολογίζεται ὅτι ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς προσφυγικῆς ἀποκαταστάσεως. Ἡ σύναψις ἐνδὸς τοιοῦτου δανείου δὲν εἶναι πλέον ἀνάγκη νὰ

γίνῃ μέσω τῆς Έπιτροπῆς 'Αποκαταστάσεως, διαλυομένης ἄλλωστε ἤδη. Δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἀπ' εὐθείας ὑπὸ τοῦ Κράτους, ὡς κατ' ἐξοχὴν παραγωγικὸν δάνειον.

Δὲν πρέπει νὰ ὑποτιμᾶται ἡ γενομένη ἐργασία διὰ τὴν προσφυγικὴν ἀποκατάστασιν. Ἐγένοντο βέβαια σοβαρὰ λάθη. Ἐγένετο κυρίως ἀρκετὴ σπατάλη χρημάτων, ἀφοῦ τὰ γενικά ἐξόδα τῆς Έπιτροπῆς ἀνῆλθον εἰς 13 % τοῦ διατεθέντος κεφαλαίου εἰς τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα καὶ εἰς 24 % εἰς τὴν Μακεδονίαν. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων ἐνεῖχε σοβαρὰς δυσκολίας. Καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οἱ ὑπάλληλοι τῆς Έπιτροπῆς, τὸσον οἱ ξένοι ὅσον καὶ οἱ ἡμέτεροι, ἐπέδειξαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου τῶν ζῆλον ἐξαιρετικὸν καὶ ἐργατικότητα ὅχι τυχοῦσαν.

Πάντως τὸ ἔργον τῆς 'Αποκαταστάσεως τῶν Προσφύγων δὲν πρέπει νὰ μείνῃ ἡμιτελές. Ἀλλως κινδυνεύει νὰ ἐξουδετερωθῇ καὶ ἡ γενομένη ἤδη ἐργασία, καὶ οἱ μὴ ἔχοντες πλήρη ἐγκατάστασιν πρόσφυγες νὰ ἐγκαταλείψουν τὰ χωριά τους.

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 50% ἐξ αὐτῶν διέρρευσαν πρὸς τὰς πόλεις. Ὑπάρχει δὲ κίνδυνος, κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ν' αὐξήσῃ ὁ ἀριθμὸς τῶν φευγόντων πρὸς τὰ ὑπερπλήρη ἤδη κέντρα προσφύγων, ἐνεκα τῆς γεωργικῆς κρίσεως, παρὰ τὰς ἀπαγορευτικὰς διατάξεις τοῦ Έποικισμού. Φοβούμεθα μάλιστα μήπως, αἰρομένων προσεχῶς τῶν διατάξεων τούτων, διὰ τοῦ συμφηρισμοῦ τῶν χρεῶν πρὸς τὰς ἀποζημιώσεις τῶν ἀγροτῶν προσφύγων, ἐνταθῇ ἐτι περισσότερον τὸ ρεῦμα τῆς ἐγκαταλείψεως τῶν ἀγρῶν.

Νομίζομεν ὅτι ἡ μέριμνα διὰ τὴν ὁλοκλήρωσιν τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀγροτῶν προσφύγων εἶναι τὸ καλλίτερον μέσον διὰ τὴν συγκράτησιν αὐτῶν εἰς τὰ χωράφια. Καὶ πρέπει νὰ ἀποτελέσῃ ἐν τῶν σπουδαιοτέρων μέτρων τῆς μερίμνης τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν γεωργίαν μας.

ΧΡ. ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ

Τὰς φωτογραφικὰς ἐμφανίσεις καὶ μεγεθύνσεις σας εἰς τὸ Φωτο - Ὀπτικὸν τμήμα τοῦ Φαρμακείου Π. ΜΠΑΚΑΚΟΥ (Ὁμόνοια)

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

TAMIEYTHPION ΩΡΑΙ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ

Πρὸς διευκόλυνσιν τῶν καταθετῶν Ταμειευτηρίου, οἰκτινες, λόγω τῶν ἐργασιῶν των, δὲν δύναται νὰ συναλλάσσονται κατὰ τὰς συνήθεις ὥρας τῶν ἐργασιῶν τῆς Τραπεζῆς, τὸ τμήμα Ταμειευτηρίου αὐτῆς (γωνία ὁδῶν Γεωργίου Σταύρου καὶ Σταδίου), ἀπὸ τῆς 3ης Φεβρουαρίου θὰ παραμένῃ ἀνοικτὸν καὶ θὰ λειτουργῇ **ΑΠΟ ΤΗΣ 9ης ΩΡΑΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ 8ης ΤΟ ΕΣΠΕΡΑΣ ΣΥΝΕΧΩΣ ΚΑΙ ΑΝΕΥ ΜΕΣΗ ΜΕΡΙΝΗΣ ΔΙΑΚΟΜΗΣ.**

ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Η ΤΑΜΙΑΚΗ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ

Ο ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ τῆς ὑφισταμένης οἰκονομικῆς ἀνωμαλίας ἀπὸ πλουτολογικῆς ἀπόψεως ἀποτελεῖ, νομίζομεν, τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τακτοποίησιν αὐτῆς.

Ἐχομεν κρίσιν ἡ ἀπλὸς προμηνύματα κρίσεως;

Ἄλλ' ὁ ὅρος «κρίσις» ἐφηρημώσθη καὶ ἐφαρμοζέται, μόνον ὅταν εὐρισκώμεθα πρὸς πτωχεύσεων ἀλλεπαλλήλων καὶ σημαντικῶν ἢ πρὸς ἐκπτώσεως τιμῶν γεωργικῶν προϊόντων τῆς χώρας μέχρις ἐξευτελισμοῦ. Ἐφ' ὅσον ἐπομένως δὲν εὐρισκώμεθα ἀκόμη πρὸς τοιούτων γεγονότων δὲν δύναμεθα ἢ κατὰ περιφρασιν μόνον νὰ εἰπομεν ὅτι ὑφίσταται ἐν Ἑλλάδι κρίσις.

Αἱ πρὸς μνηνὸν ὅμως ἔρρευναι ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας διὰ τῶν Ἐμπορικῶν Ἐπιμελητηρίων γενομένηαι, ἀπέδειξαν τὴν καθ' ὅλον τὸ Κράτος ὑπαρξίν προμηνυμάτων κρίσεως, καθόσον ταῦτα ἐξηκριβώσαν περιορισμὸν γενικὸν τῶν ἔμπορικῶν ἐργασιῶν καὶ μείωσιν τῶν κερδῶν τῶν ἐμπορευομένων, γεγονότα δηλονότι αἴτια ἐπὶ τὸ εὐσχημότερον καλύπτουν μίαν μόνον ἀσθένειαν, τὴν ταμιακὴν ἀνεπάρκειαν, νόσον ἥτινα καὶ ἀνεπίσημως δύναται τις νὰ ἐξακριβώσῃ ἐκ διαφόρων ἐμπορικῶν κέντρων καὶ ἰδίως τραπεζικῶν.

Ἄλλ' ἡ ταμιακὴ αὕτη ἀνεπάρκεια προσβάλλουσα τὰς ἰσχυρὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἀντιμετωπιζομένη στιγμιαίως μόνον δι' ἀναβολῆς πληρωμῶν ἢ δι' ἀσθενῶν προϋπολογισμῶν, εἶναι τὸ ἐπικίνδυνον ἐκείνο σύμπτωμα ὅπερ δύναται νὰ φέρῃ ἀνατροπὴν γενικὴν τῶν ὑφισταμένων ἐπιχειρήσεων, ἥτοι κρίσιν, καὶ πρὸς πρόληψιν τοῦ ὁποίου δὲν εἶναι ἀρκετὴ ἡ δυνατὴ ἡ ὑπὸ τῶν Τραπεζῶν βοήθεια ἥτις ἀφθόνως ἤδη παρασχεθεῖσα, δὲν δύναται νὰ ἐπεκτείνεται εἰς τὸ ἀπείρον, ἀνευ ἄλλων ἐγγυήσεων καὶ ἀνευ καταστροφῆς των.

Τὸ ἐκ πρώτης ὄψεως ἐμφανιζόμενον αἶτιον τῆς ταμιακῆς ἀνεπάρκειας εἶναι βεβαίως ὁ γενικὸς περιορισμὸς τῶν πωλήσεων τοῖς μετρητοῖς καὶ ἡ ἐκ τούτου ἀνεπάρκεια πρὸς εἰσπραξίν τῶν ὀφειλομένων καὶ πληρωμῶν τῶν χρεῶν. Καὶ ἐροῦνται: Γίνονται ὀλιγώτεραι πωλήσεις τοῖς μετρητοῖς ἄρα γε διότι περιστάλησαν τὰ ἀφθονα κέρδη τῶν καταναλωτῶν ἐνεκα τῆς σταθεροποιήσεως, ἢ διότι ἠδὲ ἡ ἀριθμὸς τῶν ἐμπορευομένων;

Ἐξετάσωμεν ἐκάστην τῶν δύο ὑποθέσεων, ὡς ὑπεστήριξαν πολλοί. Τὸ ὅτι ὑπῆρξαν κέρδη ἀφθονα καὶ εὐκόλα πρὸς τῆς σταθεροποιήσεως τῆς δραχμῆς οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνῇθῃ, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅτι τὰ ἀφθονα καὶ εὐκόλα ταῦτα κέρδη ἦσαν κτήμα οὐχὶ μόνον ἐμπορῶν ἀλλὰ καὶ ἐκάστου καταναλωτοῦ τῆς ἐποχῆς

ἐκείνης, βεβαίως οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο νὰ παραδεχθῇ.

Ἐφ' ὅσον λοιπὸν ἡ ἀφθονία τῶν κερδῶν δὲν ἦτο γενική, ἀλλ' ἦτο ἀπόκτημα κερδοσκοπῶν τινῶν καὶ οὐχὶ ὅλων, δὲν δύναμεθα νὰ θεωρήσωμεν τὴν περιστολὴν τῶν κερδῶν τούτων εἰς τὰ συνήθη ὅρια ὡς αἶτιον κύριον τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἀγορῶν τοῦ συνόλου τῶν καταναλωτῶν, ὅπερ σύνολον κερδίζει καὶ σήμερον ὅτι ἐκέρδιζε πρὸς τῆς σταθεροποιήσεως.

Ἀλλὰ τότε, ἐνδεχόμενον εἶναι ὁ περιορισμὸς τῶν πωλήσεων παρὰ τοῖς διαφόροις ἐμποροῖς νὰ ἐπῆλθεν ἐκ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, ἐνδεχόμενον δηλονότι εἶναι νὰ γίνωνται μὲν καὶ σήμερον ὅσαι πωλήσεις ἐγγίνοντο καὶ πρὸς δύο ἢ τριῶν ἐτῶν ἀλλὰ μετὰ τὴν εἰκοσι, καθ' ὑπόθεσιν, ἐμπορῶν, ἐναντι τῶν δέκα πρὸς διέτας ἐμπορῶν. Τὸ ἀόριστον τοῦτο δικαιολόγημα τοῦ περιορισμοῦ τῶν πωλήσεων θὰ εἶχεν ἀξίαν τινά, ἂν ἀπεδεικνύετο στατιστικῶς οὐχὶ μόνον εἰς τὰς ἀγορὰς Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἀγορὰς τῶν ἐπαρχιῶν, καὶ ἐάν ἐκ τῆς στατιστικῆς ἀπεδεικνύετο αὐξήσις ἀριθμοῦ ἐμπορευομένων ὅλος δυσανάλογος πρὸς τὴν αὐξήσιν τῶν συναλλατῶν, ἥτις ἀπὸ ἑτοῦς εἰς ἔτος παρατηρεῖται εἰς ὅλον τὸ Κράτος. Ποῖα ὁθεν ἡ κυρία αἰτία τοῦ περιορισμοῦ εἰς τὸ ἐλάχιστον τῶν ἀγορῶν τοῖς μετρητοῖς; Διὰ ποῖον λόγον ἀγοράζομεν ὀλιγώτερα τῶν ὅσων ἠγοράζαμεν ἄλλοτε, ἀφ' οὗ κερδίζομεν τὰ αὐτὰ ὅσα καὶ ἄλλοτε; Διότι ἐθεραπεύθημεν ἐκ τῆς μαρasmus τῆς σπατάλης τὴν ὁποίαν ἄλλοτε εἰχομεν;

Οὐχὶ βεβαίως. Τὸ μέγα πλῆθος τῶν καταναλωτῶν, περὶ τοῦ ὁποίου κυρίως πρόκειται, δὲν ὑπόκειται εἰς ὑπόμνητρον σπατάλης ἢ μανίαν ἀσυνετοῦ, δαπανῶν κανονικῶς τὰ πρὸς συντήρησιν καὶ μικρὰν τέρεψιν τοῦ ἀπαιτούμενα καὶ περιορίζον τὰς δαπάνας του, ὅταν αἱ τιμαὶ τῶν χρεωδῶν τοῦ βίου ἀνέρχονται.

Ὅταν ἐπομένως, κατὰ τοὺς ἐπισήμους στατιστικούς πίνακας τοῦ Κράτους, ὁ τιμῶν τῆς ἀκριβείας τῆς ζωῆς καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1928 ἦτο 1868 ἐνῷ τὸ 1927 ἦτο μόνον 1790, καὶ ὅταν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1929 ὁ τιμῶν τῆς ἀκριβείας τῆς ζωῆς καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1933-1961-1952-1949-1921-κ.λ. δὲν δηλονότι ἡ ζωὴ ἀπὸ μὴνός εἰς μῆνα καθίστατο ἀκριβοτέρα, πῶς εἶναι δυνατόν, νὰ ζητῶμεν καὶ ἄλλας αἰτιολογίας τοῦ φαινομένου τῆς ὑποκαταναλώσεως;

Ἡ βαρεῖα φορολογία τῶν ἐμπορευομένων ἦν ἐθεωρησαν τινές ὡς αἶτιον τῆς κρίσεως εἶναι κατὰ συνέπειαν ἡ αἰτία τῆς δυσπραγίας τῶν ἐμπορῶν, οὐχὶ ὅμως καὶ τοῦ ἐμπορίου, ὅπερ θὰ χωλαίνῃ πάντοτε ἐφ' ὅσον δὲν αἰρούνται οἱ λόγοι οἱ προκαλοῦντες τὴν ἀδιάρκεια.

πτον ὕψωσιν τῆς τιμῆς τῶν χρεωδῶν τοῦ καθ' ἡμέραν βίου.

Ἐξετάσωμεν ἤδη τὸν τρόπον τῆς βελτιώσεως ἢ ἐξάλειψως τῆς οἰκονομικῆς ταύτης καταστάσεως εἰς ἣν πρὸς διέτας περιπλεονεῖται ἡ χώρα.

Ἡ βελτιώσις δυνατόν εἶναι νὰ ἐπέλθῃ εἴτε αὐτομάτως εἴτε δι' ἐπεμβάσεως κυβερνητικῆς καὶ τραπεζικῆς. Δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ αὐτομάτως διὰ τῆς ἐντὸς τοῦ Φεβρουαρίου καὶ Μαρτίου ἀθρόας πωλήσεως τῶν καπνῶν καὶ τῆς κυκλοφορίας ἀφθόνου χρημάτων πρὸς ἀγορὰς ἐν Μακεδονίᾳ κατὰ πρῶτον, καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι ἀκολουθῶς. Ἡ λύσις αὕτη θὰ ἦτο ἡ μάλιστα ταχέα, ὅχι ὅμως καὶ ἡ μάλιστα διαρκής.

Δυνατὸν ὅμως καὶ ἀπαραίτητον εἶναι ὅπως ἡ βελτιώσις τῆς ταμιακῆς ἀνεπάρκειας ἐπέλθῃ δι' ἐξωτερικῆς βοηθείας παρεχομένης ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, διὰ μέσον τῶν Τραπεζῶν πάντοτε, εἴτε διὰ δανείων, εἴτε δι' ἐξαναγκασμῶν πρὸς συγχώνευσιν τῶν ἀσθενεστέρων ἐπιχειρήσεων, εἴτε καὶ διὰ βοηθείας πρὸς κανονικὴν διάλυσιν τῶν μὴ βιωσίμων ἐξ αὐτῶν. Ἡ λύσις αὕτη θὰ ἦτο μὲν βραδεία καὶ ἐπίπονος, ἀλλὰ καὶ μεγαλύτερας διαρκείας. Ἡ ἐξάλειψις τέλος τῆς ταμιακῆς ἀνεπάρκειας, πρὸς ἣν κυρίως δέον νὰ ἀποβλέψῃμεν, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῇ μόνον διὰ τῆς ἐλαττώσεως τοῦ τιμαριθμοῦ, ἥτοι διὰ μέσον ριζικῶν ἀλλὰ βραδυτάτης πραγματοποιήσεως.

Διότι βεβαίως, ἐφ' ὅσον δὲν δύναμεθα νὰ καταστήσωμεν πλουσιωτέρους τοὺς καταναλωτὰς δι' αὐξήσεως τῶν ἀπολαυτῶν των, ἐφόσον δὲν δύναμεθα οὔτε ὀφειλομένον νὰ καταστήσωμεν ἀφθονώτερον τὸ κυκλοφοροῦν χρήμα δι' ἀναγκαστικῆς αὐτοῦ κυκλοφορίας, ὁ μόνος τρόπος πρὸς αὐξήσιν τῆς ἀγοραστικῆς δυνάμεως τοῦ κοινῶν εἶναι ἡ ἐλάττωσις τῆς τιμῆς τῶν πρὸς πώλησιν ἀνακειμένων, ἔργον δηλονότι πρὸς διέτας ἐπιδιωκόμενον ἀλλ' ἀνευ εἰσέτι ἀποτελέσματος. Τὰ ληφθέντα μέτρα πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς γεωργίας θὰ φέρουν ἡμέραν τινὰ τοὺς καρπούς των, ἀλλ' ἡ ἡμέρα αὕτη εἶναι λίαν μεμακρυσμένη, ἐξαρτωμένη ἀκόμη καὶ ἐκ τῶν καιρικῶν μεταβολῶν.

Ἀπομένει ὁδὸν ἀπόλυτος ἡ ἀνάγκη τῆς ἐνισχύσεως τοῦ τε ἐμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας, κινδυνερότων σήμερον, διὰ μίας πεφωτισμένης καὶ δραστήριας κυβερνητικῆς ἐπεμβάσεως, βαίνουσης ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰ γενικώτερα μέτρα τὰ ψηφισθέντα καὶ τὰ μέλλοντα νὰ ψηφισθοῦν πρὸς καταπολέμησιν τῆς παρούσης δυσπραγίας.

ΘΕΜ. Σ. ΖΥΓΟΥΡΑΣ

ΦΩΤΟ - ΟΠΤΙΚΑ

Μεγάλη συλλογὴ Φωτογραφικῶν μηχανῶν καὶ ἐξαρτημάτων. Ἐπιμελημένα ἐμφανίσεις, ἐκτυπώσεις καὶ μεγεθύνσεις. Πλουσιωτάτη συλλογὴ ἀπὸ Ὁμματοῦλῳ ὅλων τῶν εἰδῶν.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ Π. ΜΠΑΚΑΚΟΥ (ΟΜΟΝΟΙΑ)

ΤΟ ΑΣΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

Τὸ ζήτημα τοῦ συγχρονισμοῦ καὶ τῆς κωδικοποιήσεως τῆς ἀστικῆς μας νομοθεσίας εἶνε κατ' αὐτὰς εἰς τὴν ἡμερησίαν διατάξιν. Ἐφ' ᾧ καὶ ἐκρίναμεν εὐλογον νὰ ἀφ' ἡσάμην τὸν λόγον εἰς δύο εἰδικωτάτους συνεργάτας μας, ὅπως ἐξετάσουν τοῦτο ἀπὸ πάσης ἀπόψεως, δηλ. καὶ ἱστορικῶς καὶ ἐν σχέσει πρὸς ὅ,τι δέον γενέσθαι. Σημειωτέον, ὅτι οἱ δύο συνεργάται μας διαφωνοῦν ὥς πρὸς τὸ προτιμώτεον πρότυπον, τοῦ ἐνὸς καταπολεμούντος καὶ τοῦ ἄλλου υποστηρίζοντος τὴν υἱοθέτησιν ὡς προτύπου τοῦ γερμανικοῦ κώδικος. Οὕτω ἀκούονται αἱ δύο καὶ ἐν τῇ ἀρμοδίᾳ ἐπιτροπῇ ἀκουσθεῖσαι ἐπικρατέστεραι γνώμαι, μὲ τὰ ἐκατέρωθεν διατυπωθέντα ἐπιχειρήματα. Σ. Σ.Ι.

Οἱ Σπύριος Ποστόμιος, Σερούτιος Σουλπίκιος καὶ Αὔλος Μάλλιους (Διον. Ἀλικαρνασ. 1.52,56, Αἰβίος III. 31 ἐπ.) ἢ, κατ' ἄλλους, δέκα ἄνδρες Ρωμαῖοι (νομ. 2 § 4 Π. 1. 2) ἐξουσιοδοτηθέντες ὑπὸ τοῦ Δῆμου τῆς Ρώμης, κατὰ τὸν τρίτον ἀπὸ κτίσεως αὐτῆς αἰῶνα, κατήλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ συνέλεξαν τοὺς κρατούντας ἐν αὐτῇ ἑλληνικοὺς νόμους, ἐπὶ τῇ βάσει δὲ αὐτῶν καὶ τῇ ὁδηγίᾳ τοῦ ἐν Ρώμῃ διαμένοντος Ἑρμοδώρου τοῦ Ἑρσίου (νομ. 2 § 5 Πανδ. 1.2), κατηρτίσθη ἡ ρωμαϊκὴ συλλογὴ τῶν νόμων, ἡ κληθεῖσα Δωδεκάδελτος.

Ἡ γνώμη, ὅτι ἡ Δωδεκάδελτος εἶνε ξένη πρὸς τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν δίκαιον, γνώμη ἣν ὑπεστήριξε καὶ ὁ Κικέρων (de orat. I 44. 197), ἀποδεικνύεται ἀνακριβής, οὐ μόνον ἐκ τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω ῥητῆς μαρτυρίας τοῦ Διον. τοῦ Ἀλικαρνασέως, τοῦ Λιβίου καὶ τῶν Πανδεκτῶν, οὐ μόνον ἐκ τῆς σαφούς μνείας αὐτοῦ τοῦ Κικέρωνος, ἀναφέροντος (Κικέρ. περὶ νόμων 11. 24) ὅτι τὰ περὶ ὠρισμένων ἀποστάσεως τῆς ταφῆς καὶ τὰ περὶ δαπανηρῶν κηδεῶν ἱσχύοντα ἐν Ρώμῃ μετηνέχθησαν ἐκ τῆς νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν κειμένων τῆς Ρωμ. Νομοθεσίας. Οὕτω ῥητὴς ἀναφέρεται ἐν αὐτῇ, ὅτι ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Νομοθεσίας παρελήφθη ἡ διάταξις κατ' ἣν νόμιμον τὸ ἐν τῇ 182 ἡμέρᾳ ἀπὸ τοῦ γάμου τεχθὲν (ν. 3 § 12 Π. 38.16) ἡ διάταξις περὶ μετακινήσεως ὀρίων (νομ. 13 Πανδ. 10.1), ἡ διάταξις περὶ σωματείων (νομ. 4 Πανδ. 47. 22), ἡ διάταξις περὶ γραπτῶν καὶ ἀγράφων δικαίων (νομ. 6 Π. 1.1) καὶ πλείστα ἄλλα. Ἐνῶ κατ' ἀντιδικαστολήν, ῥητῶς μνημονεύονται αἱ μὴ υἱοθετηθεῖσαι ὑπὸ τῆς Ρώμης διατάξεις τοῦ Ἑλληνικοῦ δικαίου, οἷα ἡ περὶ ἀποκηρύξεως τέκνων (νομ. 6 Κωδ. 8.46) καὶ ἄλλα.

Εἰς ταῦτα δέον νὰ προστεθῇ, ὅτι οἱ Ρωμαῖοι, περὶ πολλοῦ ποιοῦμενοι τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ἔχοντες, κατὰ τὸ πλεῖστον, πλήρη ἐπίγνωσιν αὐτῶν, οὐ μόνον συνέλεξαν διὰ τὴν κατάρτισιν τῆς νομοθεσίας τῶν ὅσα ἤδυναντο ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς Νομοθεσίας, ἐν οἷς καὶ τὰς περὶ ὑποθήκης καὶ ναυτοδανείου διατάξεις τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ δικαίου, ἀλλὰ καὶ πλείστας ἄλλας ἐσταχυολόγησαν ἐκ τῶν διαφόρων ἑλληνικῶν συγγραμμάτων. Οὕτω ἐκ τῶν ῥαψωδιῶν τοῦ Ὀμήρου μετέφεραν ἐν τῇ νομοθεσίᾳ αὐτῶν, μὲ ῥητὴν μνείαν τοῦ ποιητοῦ, τὰ περὶ διακρίσεως φαρμάκων (νομ. 236 Πανδ. 50.16), τὰ περὶ ἐκουσίας ἐξορίζε (νομ. 16 § 8 Πανδ. 48. 19), τὰ περὶ αἰτίας θανάτου δωρεᾶς (νομ. 1 Πανδ. 39.6),

τὰ περὶ ἐπίπλων (νομ. 5 § 1 Πανδ. 33.10), τὰ περὶ συζυγικῆς ἀγάπης (νομ. 13 (14) Πανδ. 48.5), τὰ περὶ τιμῆματος πωλήσεως (νομ. 1 Πανδ. 18.1), τὰ περὶ περιουσίας δούλων, καὶ πλείστα ἄλλα. Ἐπίσης ἐκ τῶν ἀγορεύσεων τοῦ Δημοσθένους (κατ' Ἀριστοκρ. 50) τὰ περὶ ἀρξάμενων χειρῶν ἀδείων (νομ. 52 § 1 Πανδ. 9.2), ἐκ τοῦ μύθου τοῦ Αἰσώπου περὶ λέοντος, ὄνου καὶ ἀλώπεκος διέπλυσαν τὰ περὶ λεοντείου ἐταιρίας (νομ. 29 Πανδ. 17.2), ἐκ τοῦ μύθου τοῦ αὐτοῦ περὶ γραιῶς καὶ λατροῦ διευτυπώθη ὑπὸ τοῦ Οὐλπιανοῦ ἀνάλογος διάταξις ἐν τῷ νόμῳ 3 Πανδ. 50.13 κλπ. Ἐκ τούτων σαφῶς προκύπτει ὅτι ἡ Δωδεκάδελτος, κατὰ τὸ μέγιστον μέρος αὐτῆς ἀποτελεῖ ἀπάνθισμα τῆς νομοθεσίας τοῦ Σόλωνος καὶ ἀπηχεῖ τὰς φιλοσοφικὰς ἀρχὰς τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθές ὅτι ἡ Δωδεκάδελτος, χάρις εἰς τὸν μακρὸν βίον τῆς Ρώμης ἥτις κατέστη κοσμοκράτειρα, ἠδυνήθη διὰ τῶν ἡγεμονικῶν διατάξεων, διὰ τοῦ ἐδίκτου τοῦ πραιτωρός, διὰ τῶν ἀπαντήσεων τῶν νομοδιδασκάλων καὶ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν, νὰ ἐξελεγχθῇ εἰς ἡν περιωπὴν ἐξελεγχθῇ, ἀλλ' εἶνε ἐπίσης ἀληθές, ὅτι ἀπὸ τοῦς θεσμοῦς καὶ τῆν φιλοσοφίαν τῆς Ἑλλάδος ἐξηκολούθησε νὰ ἐπωφεληθῇ, ὅχι μόνον κατὰ τὸν βροχὸν ἀπὸ τοῦ Σόλωνος χρόνον τῆς Ἀθηναϊκῆς Δημοκρατίας, ἀλλὰ καὶ μετέπειτα ὅταν ἡ Ἑλλάς εἶχε χάσει τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῆς καὶ εἶχε καταστῇ ρωμαϊκὴ ἀποικία, διότι καὶ τότε, κατὰ τὸν Ὀράτιον, ἡ κυριευθεῖσα Ἑλλάς εἶχε κατορθώσει νὰ κατακτήσῃ τὸν νικητὴν αὐτῆς (Graecia capta ferrum victorem cepit).

Ὁ Οὐλπιανός, ὁ Μορκιανός, ὁ Παπινιανός καὶ ἄλλοι ὑπῆρξαν μαθηταὶ τοῦ Ζήνωνος καὶ τοῦ Χρυσίππου, οἱ ἐπιφανέστεροι νομομαθεῖς ὑπῆρξαν Ἑλληνες, οἱ δὲ διοικήσαντες τὰς ἀνατολικὰς ἐπαρχίας τῆς Ρώμης, ἴδια ἀπὸ τοῦ Καρακάλλα, τοῦ παρσχοῦτος δικαίωμα Ρωμαίου πολίτου εἰς πάντας τοὺς ὑπηκόους τοῦ Ρωμ. Κράτους, ἐπιστρέφοντες εἰς Ρώμην, ἐδίδασκον ὅτι τὸ ἐν πάσι πρᾶον καὶ προστατευτικὸν δικαίον τῶν Ἑλλήνων ἀνταπεκρίνεται περισσύτερον ἀπὸ τὸ Ρωμαϊκὸν εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἰσότητά.

Ἀπὸ τοῦ Μ. Κωνσταντίνου ἤρξατο νὰ γίνετο ἐμφανεστερά ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ἀπὸ δὲ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, τοῦ συστηματοποιήσαντος τὴν Ρωμαϊκὴν Νομοθεσίαν διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῶν

Πανδεκτῶν (530 μ. Χ.), τῶν Εἰσαγγελῶν (533), τοῦ νέου Κώδικος (529) καὶ τῶν Νεακρῶν (533-565), οὐ μόνον ἤρχισε νὰ ὑποχωρῇ ἡ λατινικὴ γλῶσσα εἰς τὴν ἑλληνικὴν, οὐ μόνον αἱ πλείστα Νεακρὰ ἐξεδόθησαν ἑλληνιστί, ἀλλ' ἀπηγορεύθη ῥητῶς ἡ συγγραφή νομικῶν βιβλίων εἰς τὴν λατινικὴν.

Ἡ αὐτὴ τακτικὴ ἐξηκολούθησε καὶ παρὰ τῶν μεταγενεστέρων Αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως δὲ κυρίως τῶν Βασιλικῶν ὑπὸ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ (886-911 μ. Χ.), τὸ δίκαιον τῶν Ρωμαίων προσεκκολλήθη πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἑλληνικοῦ δικαίου καὶ προσέλαβε μορφήν ἀπολύτως ἑλληνικὴν. Καὶ τὴν μορφήν ταύτην, ἐπηρεασμένην καὶ ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐξηκολούθησε νὰ διατηρῇ καὶ κατὰ τοὺς μετέπειτα χρόνους, μέχρι τοῦ 1453, ὅτε κατελύθη ἡ Βυζαντινὴ Αὐτοκρατορία.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ ταῦτα, ὅτε τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ἔσπενεν ὑπὸ τὸ πέλας τῆς δουλείας, τὸ Ἑλληνικὸν δίκαιον, ὡς διεπλάσθη παρὰ τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, τὸ κληθὲν *jus graecoromanum*, διετήρησε τὴν ὀντότητά του καὶ διεῖπε τοὺς ἐν δουλείᾳ Ἑλλήνας, δικαζομένους ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ ὑπὸ τῶν προϋχόντων τοῦ τόπου, ἢ ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου, εἴτε καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Πατριάρχου ἐνίοτε.

Ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν ταύτην τῆς διατηρήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ δικαίου, αἱ μετὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1821 συνελθούσαι Ἑθνικαὶ Συνελεύσεις, ἤτοι ἡ τῆς Ἐπιδάουρου τοῦ 1822, ἡ τοῦ Ἀστρους τοῦ 1823 καὶ ἡ τῆς Τροιζήνης τοῦ 1827, διὰ τῶν προσωρινῶν πολιτευμάτων αὐτῶν, ἐπιθυμοῦσαι τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἰσχύος τοῦ Ἑλληνικοῦ δικαίου, εἰσήγαγον ὡς Ἀστικὸν νόμον εἰς τὴν ἀναγεννωμένην Ἑλλάδα τὰς διατάξεις τῶν ἀειμνήστων ἡμῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων.

Ἀλλ' ἡ χρῆσις τῶν Βασιλικῶν, ἄτινα διὰ τῶν ἄνω προσωρινῶν πολιτευμάτων ὑπενοούντο, ἦτο πᾶ μάλα τότε δυσχερής, οὐ μόνον διότι δύο μόνον ἀντίτυπα αὐτῶν ὑπῆρχον τότε ἐν Ἑλλάδι, ἐν παρὰ τῇ Γραμματεῖ (ὕπουργῷ) τῆς Δικαιοσύνης Γεννατῇ καὶ ἑτερον παρὰ τῷ λογίῳ Αἰνιᾶν, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ τότε ἐκδοσις τῶν Βασιλικῶν ὑπὸ τοῦ Fabrot εἶχεν ἱκανὰ κενὰ, ἄτινα κατὰ τὸ πλεῖστον συνεληρωθήσαν βραδύτερον διὰ τῆς ἐκδόσεως τούτων ὑπὸ τοῦ Heimbach κατὰ τὰ ἔτη 1833-1850.

Ἐντεῦθεν προσκλήθησαν τὰ ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου τοῦ 1828 καὶ 15 Αὐγούστου 1830 ψηφίσματα, καὶ τέλος τὸ διάταγμα τῆς 23

Φεβρουαρίου 1835, δι' οὗ ἐθεσπίσθη ὅτι οἱ πολιτικὸι νόμοι τῶν Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, οἱ περιεχόμενοι εἰς τὴν Ἑξάβιβλον τοῦ Ἀρμενοπούλου, θέλουν ἰσχύει μέχρις οὗ δημοσιευσθῇ ὁ πολιτικὸς κώδιξ, τοῦ ὁποίου τὴν σύνταξιν διετάξαμεν ἡδῇ.

Εἰς τὸ διάταγμα τοῦτο τοῦ 1835 ἐπιπροστίθεται ἐν τέλει, ὅτι: «τὰ ἔθιμα ὅμως, ὅσα πολυχρόνιος καὶ ἀδιάκοπος συνήθεια, ἢ ἀποφάσεις δικαστικαὶ καθιέρωσαν, ὑπερισχύουσιν ὅπου ἐπεκράτησαν». Διὰ τὴν ἰσχύιν τούτων διεσχίθη πάλιν μετὰ τῶν διαφόρων τότε ἀντιλήψεων. Ἐπὶ ἀντιβασιλείας, τὸ ἔθιμον εἶχε πλήρη ἰσχὴν χάρις εἰς τὴν ἐπιμονὴν τοῦ *Mauer*, ὅστις κατ' ὠρθωσεν νὰ περισυλλέξῃ πληθύν τοιούτων ἐξ ἀπάσης τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ δημοσιεύσῃ αὐτά. Βραδύτερον ὅμως, ἀποχωρήσαντος τοῦ *Mauer*, τὸ ἔθιμον ὑπέστη μείωσιν ἱκανήν, διότι ἡ τότε Νομοθετικὴ Ἐπιτροπὴ, ὅχι μόνον παρημπόδισε τὴν ἐφεξῆς διὰ τῆς διοικητικῆς ὁδοῦ συλλογὴν τῶν ἔθιμων, ἀλλὰ καὶ κατέστησε δυσκολωτέραν τὴν παραδοχὴν των. Ὅπως δὲ καὶ ἐκ τῆς ἑλλειπτοῦς συλλογῆς τῶν ἀνὰ τὴν Ἐπικράτειαν ἔθιμων, προκύπτει ὅτι οὐ μόνον αἱ διατάξεις τοῦ Βυζαντινοῦ δικαίου ἱσχύσαν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς δουλείας, ἀλλ' ὅτι εἰς ὠρισμένα μέρη ἀνεπτύχθησαν καταργηθεῖσαι διατάξεις Βυζαντινῶν Αὐτοκρατόρων, οἷα ἡ περὶ προτιμώσεως, τοῦ Αὐτοκράτορος Ρωμανοῦ τοῦ Δεκαπηνού, δημοσιευθεῖσα κατὰ τὸ 920 μ. Χ., καὶ ἄλλα.

Ἀλλὰ καὶ ἡ χρῆσις τῆς Ἑξάβιβλου ἀπέβη δυσχερής, καὶ διότι εἶχε πολλὰ ἀτελείας, ἀλλὰ καὶ διότι περιελαμβάνοντο ἐν αὐτῇ διατάξεις μὴ αὐτοκρατορικαί, καὶ πιθανῶς οὐδέποτε ἱσχύσασαι. Ἐντεῦθεν οἱ τότε νομικοί, ἀληθεῖς σκαπανεῖς τοῦ δικαίου, στερούμενοι ὅχι μόνον ἱκανῶν κειμένων, ἀλλὰ καὶ οἰουδήποτε ἐρμηνευτικοῦ βοηθήματος, ἐλλόγως ἠναγκάσθησαν νὰ προστρέξουν εἰς τὸ *Corpus juris civilis*, τὸ ὅποτον, ἐξαίρεται τῶν ἑλληνιστῶν γεγραμμένων Νεακρῶν τοῦ Ἰουστινιανού, ἴσχυεν ἐν Γερμανίᾳ, καὶ τοῦ ὁποίου, ἕνεκα τοῦ λόγου τούτου, ἦτο ἀκμαϊστότης ἐκεῖ ἡ ἐρμηνεία. Οὕτω δὲ, ἐν ᾧ παρ' ἡμῶν εἶχεν εἰσαχθῇ ἡ Βυζαντινὴ Νομοθεσία, ἦτοι τὸ δικμορφωθὲν Ἑλληνορωμαϊκὸν δίκαιον, ἐφηρμόζετο ἐπὶ ἱκανὰ ἔτη ἡ Ἰουστινιανέως Νομοθεσία, ἡ ὁποία εἶχε καταργηθῇ κυρίως ὑπὸ Βασιλεῖου τοῦ Μακεδόνος καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ.

Ἀλλ' ἐν ᾧ ἀπὸ τῆς 23 Φεβρουαρίου 1835 ὠρίσθη, ὅτι τὴν σύνταξιν τοῦ πολιτικοῦ κώδικος διετάξαμεν ἡδῇ, ἐν τοσοῦτ' ἔτι, ἦτοι ἐπὶ 95 ἔτη, ὁ ἐξαγγελθεὶς πολιτικὸς κώδιξ δὲν ἐνεφανίσθη. Ἀλλὰ καὶ δὲν ἐσταμάτησεν ἐκτοσε ἡ προσπάθεια πρὸς δημιουργίαν αὐτοῦ.

Κατὰ τὸ 1836 διωρίσθη Ἐπιτροπὴ, εἰς ἣν ὁποῖαν ἀνετέθη ἡ σύνταξις τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Γαλλικοῦ. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη, ἥς τὰ μέλη πλείστα ἐκινῆσαν ἐργασίαν, ἐπεράτωσε τὸ ἔργον αὐτῆς κατὰ τὸ 1870. Ὅταν ὑπεβλήθη δὲ τοῦτο εἰς νέαν Ἐπιτροπὴν, ἀποτελεσθεῖσαν ἀπὸ τοῦς κορυφαίους τότε νομοδιδασκάλους, κατηρτίσθη τὸ νομοσχέδιον τοῦ 1874, ὅπερ ὑπεβλήθη εἰς τὴν τότε Βουλὴν πρὸς ἐπιψήφισιν. Ἀλλὰ τὸ νομοσχέδιον τοῦτο, τὸ ὅποτον ἔσχεν ὡς βάσιν, πλὴν ἄλλων, καὶ τὰς διατάξεις τῶν νεωτέρων τότε κωδίκων τῆς Ἰταλίας καὶ Σα-

ξωνίας, δὲν κατωρθώθη νὰ ψηφισθῇ, παρμένει δὲ μέχρι τοῦ νῦν ἀπλοῦν σχέδιον νόμου.

Κατὰ τὸ 1911, μετὰ τὴν ἀναθεώρησιν τοῦ τότε ἱσχύοντος Συντάγματος, κατηρτίσθη νέα Ἐπιτροπὴ πρὸς σύνταξιν τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη παλαίσασα ἐπὶ πολὺ κατὰ τῶν παρεμβαλλομένων ἐκαστοτε δυσχερειῶν, δὲν κατώρθωσε μὲν μέχρι τοῦ νῦν νὰ ἐμφανίσῃ τὸν ἀναμενόμενον Κώδικα ἡτύχησεν ὅμως νὰ προβῇ εἰς μεταρρυθμίσεις τμημάτων αὐτοῦ, χρησίμων καὶ συγχρονιστικῶν, καὶ νὰ λάβῃ ἡ ἐργασία αὐτῆς τὸ κύρος τοῦ νόμου.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν αὐτὴν τῆς Νομοπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Ἀστικοῦ Κώδικος δὲν κατωρθώθη νὰ ἀποκρυσταλλωθῇ ἐνιαία γνώμη περὶ τῆς μορφῆς, ἣν δέον νὰ ἔχῃ ὁ ὑπὸ παρασκευῆν ὅμως νὰ προβῇ εἰς μεταρρυθμίσεις τμημάτων αὐτοῦ, χρησίμων καὶ συγχρονιστικῶν, καὶ νὰ λάβῃ ἡ ἐργασία αὐτῆς τὸ κύρος τοῦ νόμου.

Ἡ ἐισαγωγὴ τοῦ Γερμανικοῦ Κώδικος δὲν εἶνε ἡ ἐνδεδιγμένη: α) Διότι δὲν πρέπει νὰ παρίδωμεν τὴν ἀπὸ πολλῶν ἐκτονταετηρίδων μονίμως διατηρηθεῖσαν ὡς ἄνω ἐθνικὴν συνείδησιν, ἀνταλλάσσοντες ταύτην μὲ νομοθεσίαν χώρας μὴ συγγενοῦς καὶ πρὸς τὰς εἰδικὰς μας συνθηκάς. β) Διότι θὰ ἦτο ἀστοχον νὰ ἀχρηστεύσωμεν τὴν ἀπὸ ἐκτονταετηρίδος περίπου συντελεσθεῖσαν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν τῶν Ἑλλήνων νομικῶν. γ) Διότι θὰ παρκαστῇ ἀνάγκη νὰ δοθῇ μακρὸς χρόνος διὰ τὴν ἐρμηνείαν καὶ μελέτην τοῦ κώδικος τούτου (ἐν Γερμανίᾳ ἐδημοσιεύθη ὁ Κώδιξ τὴν 18 Αὐγούστου 1896 καὶ ἐτέθη εἰς ἰσχὴν τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1900. δ) Διότι ὁ Γερμανικὸς Κώδιξ ἐμφανίζει ἐλαττώματα τοιαῦτα, ὅστε νὰ ἔχῃ πολέμιους καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Γερμανίᾳ.

Ἡ ἐισαγωγὴ τοῦ νομοσχεδίου τοῦ 1874, ἐπίσης δὲν δύναται νὰ εἶνε ἱκανοποιητικὴ, δεδομένου ὅτι καὶ τοῦτο ἐστηρίχθη εἰς πολλὰ σημεῖα ἐπὶ ξένων νομοθεσιῶν, ἀπηρεχαιμένων ἡδῇ, καὶ ὅτι ἐξ ἄλλου εἶνε ξένον, οὐ μόνον πρὸς τὰς ἀναπτυχθείσας ἐσχάτως νέας θεωρίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἔκτοσε, ἀπὸ τῆς συντάξεως αὐτοῦ μέχρι σήμερον, ἐπιτελεσθεῖσαν ὀρθὴν ἐρμηνείαν διαφόρων θεσμῶν τοῦ δικαίου.

Ἀπομένει ἡ τρίτη ἀποψις, ἣτοι ἡ κωδικοποίησις τῶν ἐν ἰσχύϊ διατάξεων τοῦ δικαίου. Ἡ ἀποψις αὕτη εἶνε ἡ ὀρθότερα, διότι ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀποφεύγονται τὰ ἐλαττώματα τῶν δύο προηγουμένων ἀποψεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ κυρίως διότι, ὡς ἄνω εἰρήται, τὸ δίκαιον τοῦτο, καθαρὸς ἑλληνικὸν ἀπὸ χιλιετηρίδος καὶ πλέον, ἐκπροσωπεῖ τὴν συνείδησιν τοῦ ἔθνους.

Ἐὰν δὲ ἐν τῇ Γερμανίᾳ, καὶ διὰ τὴν Εἰσαγωγὴν τοῦ Ἀστικοῦ αὐτῶν Κώδικος, ἀποτελούσαν ἀναπόσπαστον μέρος αὐτοῦ, δογματίζου, ὅτι τὸ Ρωμαϊκὸν δίκαιον, ὅπερ κυρίως εἰσῆχθη ἐκεῖ ἀπὸ τῆς 17ης ἐκτονταετηρίδος, κατέστη Γερμανικὸν δίκαιον διὰ τῆς ἀπομωνώσεως, πῶς πρέπει νὰ ἀποφανθῶμεν ἡμεῖς περὶ τοῦ κρατούντος δικαίου, τὸ ὅποτον ἐδημιουργήθη ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον ἑλληνικὸν δίκαιον, τὸ ὅποτον ἀπὸ μακροῦ χρόνου μετεγλωττίσθη εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ τὸ ὅποτον ἐσφυρηλατήθη μὲ τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν τοῦ ἔθνους;

ΙΩ. Α. ΖΗΝΟΣ Διηγέτης

ΙΑΤΡΙΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΜΙΑ ΚΑΘΕ ΦΟΡΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΗ ΓΥΝΑΙΚΑ

Ἡ ἐν Βέρνη τῆς Ἑλβετίας τελευταίως γενομένη ἐκθεσις τῶν γυναικείων ἔργων ἔδειξεν εἰς τοὺς ἐκπληκτοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν ἀνδρῶν πόσον ἡ γυνὴ κατέστη ἀνεξάρτητος καὶ αὐτάρκτης.

Ἡ ἐκθεσις αὕτη ἐνέβαλε πολλοὺς εἰς ἀπορίαν. Εἶνε πράγματι ἡ γυνὴ πλάσμα ἀδύνατον καὶ λεπτοφυές, ἢ ἡ προόδός της αὕτη εἶνε ἀπλῶς ζήτημα ἐξελίξεως;

Τὸ Ταμεῖον βοηθείας ἀσθενῶν μᾶς δίδει μίαν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀπορίαν ταύτην: «Ἡ γυνὴ καταβάλλεται πολὺ ταχύτερον τοῦ ἀνδρὸς ἀπὸ τοὺς κόπους ἐντόνου ἐργασίας».

Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἀκούοις ἡ ἐργαζομένη γυνὴ ἔχει μεγαλειτέρην ἀπὸ κάθε ἄλλον ἀνάγκην ἐντατικῆς θρέψεως.

Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἡ κοῆσις τῆς Ὁβομαλτινῆς ἐνδείκνυται εὐθύς ὡς ἡθέλον παρουσιασθῇ τὰ πρῶτα σημεῖα ἐξασθενήσεως.

Τοιοῦτοτρόπως προλαμβάνομεν τὰς περαιτέρω δυσχερότους ἐπιπλοκάς ἐξ ὧν ἡ συνθηστέρα εἶναι ἡ ὁκνηρία τοῦ στομάχου.

Ἡ Ὁβομαλτινὴ δὲν εἶναι βεβαίως πανάκεια, σὰς διαβεβαίωμεν ὅμως ὅτι εἶναι ἱκανὴ νὰ σᾶς ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν κοῆσιν νὰ διαφόρων σπασμωδικῶν τῆς μύτης, ὅλον κατὰ τοῦ ποнокεφάλου, τῆς νευρασθιείας, τῶν πόνων τοῦ στομάχου κ.λ.π. Σπασμωδικὰ δὲν εἶναι πάντοτε ἀκίνδυνα εἰς τὴν ὑγίαν.

Ἡ Ὁβομαλτινὴ, ἀφθαστος ὅπως εἶναι εἰς θρεπτικότητά καὶ ὑπέροχος εἰς γεῦσιν, δίδει εἰς τὴν νοσημποιοῦσαν αὐτὴν γυναῖκα ὅλα τὰ φυσικὰ ἐφόδια, ποὺ εἶναι ἀπαραίτητα εἰς τὸν ὁργανισμόν διὰ νὰ ἀναπληρώσῃ τὰς ἐκ τῆς ἐργασίας ἀπολεσθείσας δυνάμεις.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ Α.Ε. ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΙΣ Ι. Φ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ (1879) - ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΚΑΛΑΜΩΝ Η.Ε. (1918) ΑΘΗΝΑΙ ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ ΤΡΙΠΟΛΙΣ ΣΠΑΡΤΗ ΜΟΛΑΟΙ ΛΕΒΙΔΙΟΝ ΠΑΣΑΙ ΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΣΥΜΦΕΡΩΤΕΡΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΚΑΤΑΘΕΣΙΣ 5% ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ 6% ΤΑΧΙΣΤΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΙΣ ΠΕΛΑΓΙΝΑΣ ΚΑΛΑΜΑΙ ΜΕΣΣΗΝΗ ΜΕΛΙΓΑΛΑ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ ΚΡΕΣΤΑΙΝΑ

Η ΑΠΟΚΤΗΣΙΣ ΑΣΤΙΚΟΥ ΚΩΔΙΚΟΥ

ΑΠΟ την Κυβέρνησιν Βενιζέλου αντι-μετωπίζεται ήδη η ταχίστη λύσις ενός εκ των σπουδαιωτάτων προβλημάτων της συγχρόνου ελληνικής ζωής, η απόκτησις τουτέστι ενός συγχρονισμένου αστικού κώδικος.

Και πρώτον ερευνάται υπ' αυτής επί τη βάσει τίνος ευρωπαϊκού αστικού κώδικος δέον να συνταχθή ο ήμετερος. Διότι και επί του σημείου τούτου υφίσταται σήμερον διχογνωμία. Και μολοντί πολλοί υποστηρίζουν ότι ούτος δέον να μη συνταχθή επί τη βάσει του γερμανικού, δέν αμφιβάλλουν ότι θα επικρατήση εν τέλει η παλαιότερη παραδεδομένη ως ὀρθή γνώμη, καθ' ἣν ὁ ελληνικός αστικός κώδικς δέον να συνταχθή επί τη βάσει του γερμανικού αστικού κώδικος. Οὐ μόνον διότι οὗτος εἶνε ὁ τελειότερος τῶν νεωτέρων κώδικων, ἀλλὰ καὶ διότι τὸν, ὡς μέγα μειονέκτημά του, προβαλλόμενον δυσνόητον αὐτοῦ, δέν υφίσταται σήμερον, κατόπιν τῆς πολυετούς ἐν Γερμανίᾳ ἐφαρμογῆς του καὶ τῆς ἐξονυχιστικῆς ἐρμηνείας του ὑπὸ τῆς ἀκριβολόγου γερμανικῆς νομικῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς σοφῆς τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων νομολογίας. Ἄν δὲ ἀκόμη, παρὰ τὴν τοιαύτην καταπληκτικὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐρμηνευτικὴν ἐργασίαν, παρέμειναν διατάξεις του μὴ ἀπολύτως σαφείς καὶ παρέχουσιν ὡς ἐκ τούτου αμφοβολίας ἐν τῇ ἐφαρμογῇ των, δι' εὐχεροῦς μεταβολῆς τῆς διατυπώσεως τῶν τοιούτων, ἐλαχίστων πάντως, διατάξεων του, θὰ εἶνε βέβαιοι οἱ συντάκται τοῦ ἐλληνικοῦ αστικού κώδικος ὅτι θὰ παράσχουν εἰς τὸν ἐλληνικὸν λαὸν τὸν τελειότερον κατὰ τὸ ἐφικτὸν κώδικα, δηλ. κώδικα σαφῶς ρυθμιζόντα πᾶσαν σχεσίαν τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου καὶ τελείως ἀποκλείοντα πᾶσαν αὐθαίρετον ἐπὶ ταύτης δικαστικῆν ἀπόφασιν. Τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο, ὅπερ ἐπίσης προβάλλεται ὡς μέγα μειονέκτημα τοῦ γερμανικοῦ αστικού κώδικος, εἶνε ἀκριβὲς ὅτι, πρωτίστως χρειάζεται διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἔνθα, μολοντί ἴσως ὅπως ἀδικαιολογίτως, πάντως ἡ ἐπὶ τὸ ἀπολύτως ἀδέκαστον τῶν Ἑλλήνων δικαστῶν πεποθήσις τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ ἔχει τελευταίως κάπως χαλαρωθῇ, καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς θὰ ἦτο πλήρως δεδικαιοποιημένος ν' ἀφήσῃ εἰς τοὺς Ἑλλήνων δικαστάς, ὅπως ὁ ἑλβετικός κώδικς εἰς τοὺς Ἑλβετοὺς δικαστάς, πρὸς συμπλήρωσιν, νομοθετικὰ κενά, ἐπιτρέποντα εἰς αὐτοὺς πλήρη ἐλευθερίαν περὶ τὴν λύσιν ἐνίων τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου διαφορῶν.

Παρ' ἡμῖν ἄλλως τε, πλείστοι κλάδοι τοῦ δικαίου διέπονται ἀπὸ ἐντελῶς ἀπληραίνωμεν κωδικοποιήσεως, αἰτινες ἀπαιτοῦν ἐπίσης ταχίστην μεταρρυθμίσιν, ἵνα μὴ ὡς ὀγκόλιθοι ἐπὶ τοῦ στήθους τῆς ἐλληνικῆς ζωῆς ἐμποδίζουν τὴν ἀναπνοὴν της. Πρὸς τοῦτο μόνη ἡ Γερμανία παρέχει ὡς ὑπόδειγμα τοιαύτας συγχρόνους ἐπὶ παντὸς κλάδου τοῦ δικαίου κωδικοποιήσεις. Ἐφ' ὅσον δ' ἐν Ἑλλάδι ἐπὶ πλέον ὅλα σχεδὸν τὰ νεώτερα νομοθετήματά της ἐγένοντο ἐπὶ τῇ βάσει ἀναλόγων γερμανικῶν νομοθετημάτων, δέον νὰ μεταφυτευθῇ καὶ ὁ γερμανικὸς αστικός κώδικς, ἵνα ἐπιτευχθῇ ἐνιαία, κατὰ τὸ δυνατόν, προέλευσις τῆς παρ' ἡμῖν ἰσχύουσας παντοδαπῆς νομοθεσίας, καὶ οὕτω παύσωμεν πλέον νὰ ἐμφανίζωμεν τὸ ἐξωφρενικὸν θέαμα πολιτείας ἐχούσης νομοθετήματα περὶ θεσμῶν οὐδόλως ἰσχυόντων ἐν ταύτῃ.

Σημειωτέον ὅτι καὶ ἄλλοτε εἶχεν ἀποφασισθῇ ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ γερμανικοῦ αστικού κώδικος σύνταξις τοῦ ἐλληνικοῦ τοιούτου. Καὶ πλείστοι ὅσοι ἐπιτροπαί, ἀπαρτιζόμενοι ἀληθῶς ἀπὸ τῶν ἀρμοδιωτέρων εἰς τοῦτο, συνέστησαν ἐκάστοτε πρὸς τοῦτο, συνήμως μέχρι σήμερον ὁ ἐλληνικὸς λαὸς ν' ἀξιώθῃ ἐν ἰδῇ ἐπὶ τέλους ὁλοκληρωτικὸν σχέδιον συγχρονισμένου αστικού κώδικος.

Συνέβη ἐπὶ πλέον καὶ τὴ χειρότερη, Ἐρρυθμίσθησαν ἐσχάτως παρ' ἡμῖν διὰ χωριστῶν νομοθετημάτων μεμονωμέναι σχέσεις τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου ἐπὶ τῇ βάσει ἀναλόγων διατάξεων τοῦ γερμανικοῦ αστικού κώδικος. Καὶ τὰ νομοθετήματα ταῦτα περιέχουν τόσας ἀσαφείας καὶ γεννοῦν τόσα ἀμφισβητήσιμα ζητήματα, ὥστε δεδικαιοποιημένης θὰ ᾤχετο τὸς νὰ μὴ εἶχον ἰδῇ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος, πρὸς τὸ συμφέρον τῶν τε δικαζόντων καὶ τῶν δικαζομένων.

Εἶνε ἀνάγκη ὅθεν πρωτίστως νὰ ἀνευρεθῇ τὸ αἷτιον τῶν τοιούτων ἀποτυχῶν, διότι μόνον κατόπιν τῆς ἀνευρέσεως καὶ ἐξουδετερώσεως τοῦ αἰτίου τούτου, θὰ δικαιούται ἡ παροῦσα Κυβέρνησις νὰ ἐλπίζῃ ὅτι θὰ δυνηθῇ ἐν τέλει νὰ πραγματοποιήσῃ ἐπ' ὠφελεία, καὶ οὐχὶ ἐπὶ βλάβῃ, τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ τὸν ἀπὸ τοσούτων δεκαετηρίδων μεταίας ὑπὸ πάντων ὀνειροπολούμενον συγχρονισμὸν αστικῶν κώδικων.

Παρακολουθήσας ἐπὶ βραχύτατον χρονικὸν διάστημα, ὡς μέλος νομοπαρασκευαστικῆς τοῦ αστικού κώδικος ἐπιτροπῆς, τὰς σχετικὰς ἐργασίας, ἐσχημάτισα ἐκ τούτου, ὅσον καὶ ἐκ τῆς μελέτης τῶν προγενεστέρων σχετικῶν ὀγκωδεστώδων ἐργασιῶν, τὴν γνώμην ὅτι τὸ αἷτιον τῆς τοιαύτης ἀποτυχίας ἔγκειται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν φυσικὴν ἄλλως τε φιλοδοξίαν τῶν μελῶν τῶν νομοπαρασκευαστικῶν ἐπιτροπῶν, ὅπως ἀντὶ πάσης θυσίας ἐμφανίσουν σχεδίων ἰδίου κατὰ τὸ δυνατόν αστικού κώδικος, οὕτως ὥστε νὰ θεωρηθῶν πραγματικοὶ ὁπωσδήποτε νομοθέται καὶ οὐχὶ ἀπλοὶ μεταφρασταὶ τοῦ γερμανικοῦ αστικού κώδικος. Τὸ νομοθετεῖν ὅμως εἶνε ἔργον δυσχερὲς ὅσον καὶ ἀποτελεῖ ἡδὴ ἴδιον κλάδον τῆς νομικῆς ἐπιστήμης, εἰς ὃν ὅμως δέν ἠυκαίρησεν νὰ ἀφοσιωθῶμεν ὁλοψύχως. Καὶ διὰ τοῦτο εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ περιοριζώμεθα εἰς τὸ νὰ συναρμολογῶμεν τὴν διατύπωσιν ἐκάστου άρθρου ἐξ ἀναλόγων άρθρων πλείστων ταυτοχρόνως κωδικῶν, οὕτως ὥστε νὰ ἐμφανίζεται πάντοτε ἄρθρον μὲν ἐντελὸς νέον, μὴ δυνάμενον δηλ. ν' ἀνευρεθῇ παρομοίως διατυπωμένον εἰς ὁδὴν ἕτερον κώδικα, χρῆζον ὅμως ἀπαραιτήτως πρὸς κατανόησιν του τῆς ἀκριβοῦς γνώσεως τοῦ τρόπου τῆς συρραφῆς του καὶ τῆς προελεύσεως ἐκάστης λέξεώς του καὶ μὴ δυνάμενον, ὡς ἐκ τῆς τοιαύτης παντοδαπῆς προελεύσεώς του, νὰ προσαρμοσθῇ πλήρως πρὸς τὰ λοιπὰ παρομοίως παρασκευασθέντα ἄρθρα, οὕτως ὥστε μετ' αὐτῶν ν' ἀποτελέσῃ ἀρμονικὸν σύνολον ἀξιολόγου κωδικοποιήσεως, διεπομένης ὑπὸ ὁρισμένων γενικῶν κατευθυντηρίων ἀρχῶν. Πρὸς πλήρη δὲ κατανόησιν τῆς τοιαύτης συνήθους παρ' ἡμῖν νομοπαρασκευαστικῆς ἐργασίας δέν ἔχει ὁ ἀναγνώστης ἢ νὰ παραβῇ τοὺς διάφορους κώδικας πρὸς διάφορα οικοδομήματα ἐκτισμένα διὰ λίθων ἰδίου χρώ-

ματος ἑκάστον, ἐκάστου ἄρθρου δὲ ἀναλογούντος πρὸς ἕνα λίθον τοῦ οικοδομήματος. Νὰ φαντασθῇ κατέπιν ὅτι ἐπιχειρεῖ διὰ θραυσμάτων διαφόρων λίθων τῶν εἰρημένων οικοδομημάτων νὰ συναρμολογήσῃ νέους λίθους, δι' ὧν νὰ κτίσῃ ἐν νέον οικοδόμημα. Θὰ ἀντιληφθῇ οὕτω εὐχερῶς ὅτι συναρμολογούνται μὲν τοιοιτοτρόπως ποικιλόχρωμοι λίθοι, μὴ δυνάμενοι ν' ἀπαντηθῶν εἰς οὐδὲν μονόχρουν οικοδόμημα, ταυτοχρόνως ὅμως καὶ ὅτι οὔτε ἡ συναρμολόγησις αὐτῶν εἶνε δυνατόν νὰ γίνῃ πάντοτε ἀρμονικὴ, οὔτε καὶ τὸ διὰ τούτων ἀνεγειρόμενον οικοδόμημα ν' ἀποβῇ ἀκλονήτως στερεόν.

Ἐάν δὲ δέν πλανῶμαι καὶ ἐάν τοῦτο, οὐχὶ δὲ ἄλλο τι, ἀποτελῇ τὸ κύριον αἷτιον τῆς ἀποτυχίας πάσης προσπάθειας πρὸς σύνταξιν ἐνὸς βιωσίμου συγχρονισμένου ἐλληνικοῦ αστικού κώδικος, προφανὲς τυγχάνει ὅτι ἡ Κυβέρνησις, θέλουσα σοβαρῶς νὰ χαρίσῃ εἰς τὸν ἐλληνικὸν λαὸν τοιοῦτον αστικὸν κώδικα, οὐδένως οὐδὲν ἔχει ἀληθῶς μεγίστην καὶ ἄμεσον ἀνάγκην, ὀφείλει ἀπαραιτήτως νὰ μὴ ἀρκεσθῇ εἰς τὸν καθορισμὸν ἀπλῶς τοῦ ξένου κώδικος, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ οὐοῦ δέον οὕτως νὰ συνταχθῇ, ἀλλ' ἐπὶ πλέον καὶ ῥητῶς νὰ ἀπαγορεύσῃ εἰς τὴν σχετικὴν νομοπαρασκευαστικὴν ἐπιτροπὴν πᾶσαν διαφόρον τῶν ἀρθρῶν τούτου διατύπωσιν, μὴ γινομένην ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον πρὸς ἱκανοποίησιν ὀρισμένης, σπουδαίας τε καὶ πασιδῆλον, διαφορῆς ἀντιλήψεως ἢ ἀνάγκης τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ.

Τοιοιτοτρόπως δὲ μόνον, νομίζω, ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ καταλήξωμεν εἰς τὴν ἀπόκτισιν ἐνὸς αστικού κώδικος σαφούς κατὰ τὸ δυνατόν καὶ ἀσασίως κατὰ τὸ πλείστον ἐφαρμοστοῦ ἐν Ἑλλάδι, δεδομένου ὅντος ὅτι τῶν ἐκ τοῦ ἀλλοδαποῦ κώδικος μεταφρευθεισῶν διατάξεων πρόχειρον τὴν ἀκριβὴν σημασίαν θὰ ἔχωμεν ἐκ τῆς ἐν τῇ χώρᾳ τῆς καταγωγῆς των ἐρμηνείας καὶ ἐφαρμογῆς των, εὐχερῶς δ' ἐπίσης θὰ εὐνομεθῶμεν νὰ ἐρμηνεύσωμεν καὶ νὰ ἐφαρμόσωμεν τὰς ἰδικὰς μας τροποποιήσεις, ἐφ' ὅσον θὰ γνωρίζωμεν ἐπακριβῶς καὶ τὰς διαφορὰς ἀντιλήψεως ἢ ἀνάγκας τοῦ ἐλληνικοῦ λαοῦ, αἵτινες τὰς προεκάλεσαν καὶ ἄς αὐτὰς ἐκλήθησαν νὰ θεραπεύσωμεν.

I. Ν. ΠΑΠΑΓΩΑΝΝΟΥ

Οὐδεμία ἀπόδειξις ἀναγνωρίζεται ἐάν δέν φέρῃ τὴν σφραγίδα καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ διαχειριστοῦ τῆς «Εργασίας» κ. Τ. Θεοφιλοπούλου.

ΒΟΥΛΗΣ 1

ΤΟ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΟΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Ο ΥΠΕΡΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΟΛΕΩΝ

Αἱ συζητήσεις διὰ τὴν οικονομικὴν κρίσιν ἐπαναφέρουν καὶ πάλιν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸ πρόβλημα τῆς ἐλληνικῆς ἀστυφιλίας. Ἡ συρροὴ εἰς τὰς πόλεις καὶ ὁ παρατηρούμενος ὑπερπαγελατισμὸς ἐν συνδυασμῷ μὲ τὴν μείωσιν τῆς ἀναλογίας τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ χαρακτηρίζεται ὑπὸ πολλῶν ὡς ἡ αἰτία τῆς σημειουμένης οικονομικῆς κρίσεως. Κοινὴ δὲ σχεδὸν ἐγείρεται ἡ ἀξίωσις ὅπως διὰ κρατικῆς ἐπεμβάσεως ἀνακοπῇ ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς τῶν ἀγρῶν καὶ ὅπως ληφθῶν σύντονα μέτρα διὰ τὸν περιορισμὸν τῆς ἀστυφιλίας.

Ἄλλὰ ποῖα ἡ ἔννοια καὶ ἡ σημασία τῆς ἐλληνικῆς ἀστυφιλίας; Νομίζομεν ὅτι εἶνε ἀπολύτως ἀναγκαῖον ὅπως διευκρινισθῇ ἡ ὅλη φύσις τοῦ προβλήματος τούτου, διότι μόνον τοιοιτοτρόπως θὰ ἀπορευχθῶν ὀρισμέναι πλάναι καὶ θὰ εἶνε δυνατόν νὰ εὐρεθῶν θετικαὶ λύσεις, ἐφ' ὅσον φυσικὰ ὑπάρχουν τοιαύται.

Τὸ φαινόμενον τῆς ροπῆς τοῦ πληθυσμοῦ πρὸς τὰς πόλεις καὶ τῆς αὐξήσεως τοῦ αστικοῦ πληθυσμοῦ διὰ τῆς ἀντιστοίχου μειώσεως τοῦ ἀγροτικοῦ, εἶνε φαινόμενον πολὺ παλαιόν. Δὲν ἐδημιουργήθη τελευταίως οὔτε εἶχε τυχόν τοπικὰς ἐκδηλώσεις. Παρατηρήθη πρὸ πολλοῦ καὶ ἐσημειώθη εἰς ὅλον τὸν κόσμον. Καὶ πολλὰκις μέχρι τοῦδε προεκάλεσε τὴν προσοχὴν τῶν κυβερνήτων καὶ τῶν λαῶν, ἐνῷ οὐδέποτε ἔπαυσε ν' ἀπασχολῇ καὶ νὰ ἐνδιαφέρῃ τοὺς εἰδικοὺς ἐπιστήμονας. Τὸ φαινόμενον τοῦτο, γνωστὸν ἐν Ἑλλάδι ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς ἀστυφιλίας, παρατηρήθη ἐπίσης καὶ ἐσημειώθη παρ' ἡμῶν πρὸ πολλοῦ, ὥστε ὁ σημερινὸς περὶ αὐτοῦ θόρυβος νὰ μὴ εἶνε νέος εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐλληνικῆς κοινωνίας.

Ἡ πρὸς τὰς πόλεις ροπὴ ἀπεδόθη γενικῶς εἰς πλείστα αἰτία. Αἱ παρεχόμεναι ὑπὸ τῶν πόλεων δυνατότητες οικονομικῆς ἀνάδοι καὶ πλουτισμοῦ, οἱ προσφερόμενοι εὐρύτεροι ὀρίζοντες δράσεως καὶ ἀναδείξεως, τὸσον εἰς τὴν ἀσκήσιν τῶν ἐλευθέρων ἐπαγγελμάτων ὅσον καὶ εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν, καλλιτεχνικὴν καὶ πνευματικὴν ζωὴν, ἡ καλύτερα προστασία τῆς υγείας τῶν ἀτόμων, καὶ αἱ ἀνετώτερα συνθήκαι τῆς ζωῆς, τὰ μέσα τῆς μορφώσεως καὶ ἀποκαταστάσεως, λαμβανόμενης ὑπ' ὅψιν τῆς συγκεντρώσεως τῶν κρατικῶν καὶ ἄλλων ὑπηρεσιῶν, καὶ γενικῶς ἡ ἀπόλαυσις τῶν ἀγαθῶν τοῦ πολιτισμοῦ, τῶν ψυχαγωγιῶν τῶν πόλεων καὶ πάσης τεχνικῆς προόδου ἡ ἐφευρέσεως, ἐθεωρήθησαν ὡς λόγοι ἐξηγούντες τὴν ἔλξιν τὴν ὁποίαν ἀσκει ἡ πόλις ἐπὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ὑπαίθρου. Βεβαίως ἀπαντες οἱ λόγοι αὗτοι δέν εἶνε δυνατόν παρὰ νὰ ἔχουν σοβαρὰν ἐπίδρασιν καὶ νὰ καταλαμβάνουν σεβαστὸν μέρος μετὰ τῶν αἰτίων τῶν προκαλούντων τὴν συρροὴν εἰς τὰς πόλεις. Κακῶς ὅμως ἐχαρακτηρίσθησαν ὑπὸ τινῶν ὡς οἱ μόνον αἰτίαι τῆς ἐξωτερικῆς ἀπαιτήσεως τῶν ἀγρῶν πρὸς τὰς πόλεις, συνεχῶς δὲ ἐμεινόντο ἡ ἀναλογία τῶν κατοίκων τῆς ὑπαίθρου πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῶν πόλεων. Ἡδὴ κατὰ τὸ 1928 ἡ ἀναλογία αὕτη ἦγγισεν τὰ δυσμενέστερα ὀρία τῆς. Οἱ λόγοι τῆς σημερινῆς ἐπισήμου διαμορφώσεως τοῦ πληθυσμοῦ μας ὁφείλονται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἐπε-

θαρῶς οικονομικὰ αἰτία τὰ ὠθοῦντα τὸν ἀγροτικὸν πληθυσμὸν εἰς τὰς πόλεις.

Ἡ γῆ, λόγω τοῦ περιορισμένου τῆς ἀποδόσεως καὶ καλλιέργειας τῆς, δέν εἶνε δυνατόν νὰ συγκρατῇ καὶ διαθρέψῃ οἰκονομικῶς τὴν κατ' ἔτος αὐξήσιν τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, αὐξήσιν, ἥτις λόγω τῶν περισσοτέρων γεννήσεων εἶνε πολὺ μεγαλειτέρα τῆς φυσιολογικῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων. Μοιραίως κατὰ συνέπειαν τὸ ὑπερβάλλον τμήμα τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τρέπεται πρὸς τὰς πόλεις, ὅπου ἡ ἀνάπτυξις τῆς βιομηχανίας, τοῦ ἐμπορίου καὶ τῶν ἐπαγγελμάτων παρέχει τὴν δυνατότητα τῆς ἀπορροφῆσεως του. Ἐκ τῆς στατιστικῆς ἐρεῦνης τοῦ Hainisch ἐν τῇ μνημονευθείσῃ μελέτῃ του καταδεικνύεται πλήρως, πλὴν τοῦ λόγου τούτου, καὶ ἡ διαφορά ἡ ἐμφανιζομένη κατὰ διαφόρους περιόδους μετὰ τῆς ἀπολαύσεως ἐνὸς ἀγρότου καὶ τοῦ συνήθους ἡμερομισθοῦ τοῦ ἐργάτου. Τὸ ἡμερομίσθιον τοῦ ἐργάτου εἶνε ἀνώτερον τῶν προσόδων τοῦ ἀγρότου. Εἶνε φυσικὸν ἐπομένως ὅπως τὸ ὑπερβάλλον τμήμα τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ τραπῇ πρὸς τὸ ἡμερομίσθιον τῆς πόλεως καὶ μάλιστα ὅχι μόνον τὸ ὑπερβάλλον τμήμα, ἀλλὰ καὶ μέρος τοῦ ἀσχολουμένου ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, ἰδιαίτερος δὲ ἐκεῖνον, τὸ ὁποῖον ἀμείβεται γλισχρότερον μετὰ τῶν ἀγροτῶν. Εἶνε μοιραία συνέπεια τοῦ γεγονότος ὅτι ἡ πόλις ἀνατρέπει περισσότερον παρὰ ὁ ἀγρός. Τὰ οικονομικὰ κατ' ἀκολουθίαν πλεονεκτήματα τῶν πόλεων εἶνε τὰ μάλιστὰ ἐπιδρώντα, ὥστε πολλάκις ὑπὸ ὀρισμένας οικονομικὰς συνθήκας ἢ πρὸς τὰς πόλεις ροπὴ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ὑπαίθρου νὰ λαμβάνῃ τὴν μορφήν ὁμαδικῆς ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως καὶ ἐρημώσεως τῶν ἀγρῶν.

Εἰδικώτερον διὰ τὴν Ἑλλάδα ἡ κίνησις καὶ ἡ ἀναλογία μετὰ τῶν πληθυσμῶν τῆς ὑπαίθρου καὶ πληθυσμοῦ τῶν πόλεων καταφαίνεται ἐκ τοῦ κάτωθι δημοσιευμένου στατιστικοῦ πίνακος:

Ἀναλογία πληθυσμοῦ	1879	1889	1896	1907	1920	1928
πόλεων	18%	21%	21%	23%	26%	33%
κωμοπόλεων	9%	9%	10%	10%	10%	9%
χωρίων	73%	70%	69%	67%	64%	58%

Ὡς πόλεις χαρακτηρίζονται αἱ ἔχουσαι πληθυσμὸν ἄνω τῶν 5.000 κατοίκων, ὡς κωμοπόλεις αἱ ἔχουσαι πληθυσμὸν μετὰ 2.000 — 5.000 καὶ ὡς χωρία τὰ ἔχοντα κάτω τῶν 2.000 κατοίκων.

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρου πίνακος προκύπτει σαφῶς ὅτι καὶ κατὰ τοὺς χρόνους ἀκόμη καθ' οὓς παρατηρεῖτο ἐν Ἑλλάδι ἡ ζωηρότερα μεταναστευτικὴ μας κίνησις μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ, πάλιν ἐσημειοῦτο ἐσωτερικὴ μετανάστευσις ἀπὸ τῶν ἀγρῶν πρὸς τὰς πόλεις, συνεχῶς δὲ ἐμεινόντο ἡ ἀναλογία τῶν κατοίκων τῆς ὑπαίθρου πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῶν πόλεων. Ἡδὴ κατὰ τὸ 1928 ἡ ἀναλογία αὕτη ἦγγισεν τὰ δυσμενέστερα ὀρία τῆς. Οἱ λόγοι τῆς σημερινῆς ἐπισήμου διαμορφώσεως τοῦ πληθυσμοῦ μας ὁφείλονται ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἐπε-

θοῦσαν διακοπὴν τῆς ἐξωτερικῆς μεταναστεύσεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν εἰσροὴν τῶν προσφύγων, οἵτινες, παρὰ τὴν ἀγροτικὴν ἀποκατάστασιν μέρους ἐξ αὐτῶν, κατὰ τὸ πλεῖστον συνωθούνται εἰς τὰς πόλεις, εἴτε ἐγκατασταθέντες εἰς αὐτάς κακῶς ὅπο τῆς Ἑλλήν. Διοικήσεως, εἴτε καὶ διότι οἱ πρόσφυγες ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ κατὰ μέγα μέρος ἦσαν λαὸς ἐμπορικὸς καὶ ἐπαγγελματικός, καὶ κατὰ ἥσσαν λόγον ἀγροτικός. Φυσικὰ εἰς τοὺς δύο αὐτοὺς λόγους δέον νὰ προστεθῇ καὶ ἡ φυσικὴ ἀλλοίωσις τῆς ἀναλογίας ἡ ἐπελθούσα ἐκ τῆς συνήθους ἐσωτερικῆς μεταναστεύσεως πρὸς τὰς πόλεις.

Ἐάν τοιοιτοτρόπως ἐμφανίζεται σήμερον ἡ ἀπομὴς τοῦ πληθυσμοῦ μας, διὰ τὴν προσεχῆ αὔριον δέον ν' ἀναμένεται δυσμενεστέρα. Διότι ἡδὴ οἱ ἀγροὶ μετὰ τὴν διανομὴν τῆς γῆς ἐξαρκούν μόλις διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ ὀπάρχοντος ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, ἀφοῦ ὁ μέσος κλήρος δι' ἐκάστην ἀγροτικὴν οἰκονομίαν κυμαίνεται μετὰ 35 — 50 στρεμμ. Συνεπῶς ἡ κατ' ἔτος ἐκ τῶν γεννήσεων αὐξήσις τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ μοιραίως θὰ διοχετεύεται εἰς τὰς πόλεις, ἀφοῦ πλέον ἡ ὑπαίθρος ἀδυνατεῖ νὰ διαθρέψῃ αὐτήν. Ἐπομένως κατ' ἀνάγκην ἡ ἀναλογία μετὰ τῶν πληθυσμῶν τῆς ὑπαίθρου καὶ τῶν πόλεων θὰ αὐξάνῃ ὑπὲρ τῶν πόλεων. Αἱ ἀποξηράνσεις αἰτίνας δὲ δάσων νέας ἐκτάσεις, ἱκανὰς νὰ ἀπορροφήσουν τὴν αὐξήσιν τοῦ ἀγροτικοῦ πλὴν πληθυσμοῦ, θὰ βραδύνουν 4 — 5 μὲν ἔτη διὰ νὰ ἐκτελεσθῶν τεχνικῶς, 3 — 4 δὲ ἔτη διὰ νὰ παρασκευασθῇ, μετὰ τὴν ἀποξήρανσιν, παραγωγικὰς τὰς ἀποξηρανθέντες ἐκτάσεις. Δηλαδή διὰ μίαν δεκαετίαν περίπου ἡ ἐλληνικὴ γῆ δέν θὰ δύναται νὰ ἀπορροφήσῃ ἕτερον πληθυσμὸν, δεδομένου ὅτι καὶ ἡ ἐντατικὴ καὶ μηχανικὴ καλλιέργεια θὰ βελτιώσῃ μὲν τὴν ζωὴν τοῦ σημερινοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ, δέν θὰ εἶνε δυνατόν ὅμως νὰ διευκολύνῃ τὴν ἀπορρόφησιν νέου πληθυσμοῦ, λόγω τῆς εἰς τὸ ἐσχάτον κατατεμαχίσεως τῆς γῆς.

Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς ὁ παρατηρούμενος σήμερον ὑπερπαγελατισμὸς δέν θὰ λείψῃ οὔτε θὰ ἀνακοπῇ, ἐκτός ἐάν ἡ βιομηχανία μας ἀναπτυχθῇ ἀπορροδικῶς καὶ ἀπορροφήσῃ μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τούτου.

Ἡ Ἑλλάς — ἄς μὴ ἀπατώμεθα — διατρέχει κρίσιν ὑπερπληθυσμοῦ. Εἰς τὸ Συνέδριον τῶν Ἐπιμελητηρίων εἶχον τὴν εὐκαιρίαν νὰ τονίσω τοῦτο ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Ἐπιμελητηρίου τῆς Ἡπείρου. Ὁ ἐμφανιζόμενος ὑπερπαγελατισμὸς τῶν πόλεων εἶνε κεκαλυμμένη ἀνεργία. Ἐπειδὴ ἡ γῆ δέν δύναται νὰ διαθρέψῃ ἐτέροισιν, ἀπαιθεῖ πρὸς τὰς πόλεις, ἔνθα μοιραίως συνωθούνται εἰς τὸν ἐπαγγελματικόν, ἀφοῦ οὔτε ἡ βιομηχανία οὔτε ἕτερος παραγωγικὸς κλάδος τῆς χώρας δύναται νὰ τοὺς ἀπορροφήσῃ. Δεδομένου δὲ ὅτι ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας οὔτε εἰς εἰρηρικὴν ἐξαγωγήν πληθυσμοῦ δύναμεθα νὰ προβῶμεν οὔτε εἰς βίαιαν τοιαύτην διὰ πολέμου καὶ κατακτήσεως ξένων ἐδαφῶν, μοιραίως πρέπει νὰ ἐντείνωμεν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας, τὴν ταχύτεραν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποξηράνσεων καὶ τῆς δδοποιίας καὶ τὴν ἐντασίαν τῆς καλλιέργειας καὶ ἀποδόσεως τῆς γῆς. Εἶνε ἡ μόνη ἐναπομένουσα ὁδὸς πρὸς ἀνακούφισιν τῆς χώρας ἐκ τῆς κρίσεως τοῦ ὑπερπληθυσμοῦ, ἣν διέρχεται.

ΠΕΤΡΟΣ Ε. ΓΑΡΟΥΦΑΛΙΑΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΤΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΑ ΠΑΙΔΙΑ

ΡΩΤΩ κάτι, έδω και κάμποσες μέρες. Και αυτό είναι αν υπάρχει νόμος στην Ελλάδα που να προστατεύει τα παιδιά των 9 ή 10 ετών, από την «καλωσύνη» των Ελληνίδων αστών. Ναι, για τα παιδιά αυτά που «από χάρη» δέχονται στις οικογένειες «ν» αναστήσουν, να κάνουν ανθρώπους» και τους βγάζουν την ψυχή από τη δουλειά. Πρόκειται για τα δουλικά, — δηλαδή κυρίως, αλλά και αρσενικά. «Φυσικά, απαντούν οι νομομαθείς κύριοι, φυσικά και υπάρχει. Είναι δυνατόν να μην υπάρχει;» — Και εγώ σκέπτομαι: και αν υπάρχει ο νόμος αυτός, πώς παρακαλώ να μου πείτε τι τα όφελει;

Τυπωμένος στο χαρτί, θα βρίσκεται βέβαια μέσα σε κάποιο σκονισμένο βιβλίο που θα επιγράφεται «Κώδικες διά, κ.τ.λ.». «Αλλά τον αγνοούν τα δύστυχα αυτά όντα, όπως τον αγνοώ κι εγώ. Βλέπω όμως σε κάθε μικρό αστικό σπίτι να πηγαίνει ο ένας ή ο άλλος παιδάκι, με πλάτη κυρτή από την κούραση της ημέρας, τα χέρια πρισμένα από τη δουλειά — και τα μάτια — ω, τα μάτια βαθουλωτά, με κύκλους μαύρους τριγύρω, το βλέμμα πονεμένο.

Οι πλούσιοι, κλεισμένοι στα παλάτια τους, τριγυρισμένοι από λακέδες, είναι πάλι συγχωρεμένοι από μάς, δεν πονά η ψυχή τους γιατί δεν τα βλέπουν. «Αλλά εμείς οι άλλοι που «συνηθίσαμε» στο τραγικό αυτό θέαμα, είμαστε ανυπόμονοι. Και πούδες από μάς δεν τ' βλέπει, τώρα τις απόκορες, στις βεγγέρες, κάθε νύχτα, το μαρτυρικό αυτό παιδί που εξαγρυπνά ως τις 2—3 το πρωί περιμένοντας τ' αφεντίκα του να τελειώσουν τη διασκέδασή τους και το «ποκεράκι τους»; Ποιός δεν το είδε και δεν το λυπήθηκε, να τρέμει από το κρύο στην κουζίνα ή στο διάδρομο, ξεθεωμένο από τη νύστα ή την κούραση της ημέρας; Κάποιος του φωνάζει μέσα, από τη «σάλλα», και του ζητά κάτι. Τινάζεται περίτρομο από τον υπνάκο που έχει μισοπάρει όρθιο, και ζαλισμένο τρέχει να φέρει ό,τι του ζητάνε. «Σπίρτα καλέ σου λένε, σπίρτα, ανάθεμά σε!», φωνάζει αγανακτισμένη ή κυρία, βλέποντας πως αντί για σπίρτα πήγε πιάτο. Κι' αυτό κυττάζει σαστισμένο, κοιμάται το δόλιο άκρικο. «Αχ, αχ, κι' η ώρα που σε πήρα! δεν έκαψα το σπῆτι μου;» του λέει ή κυρά στ' αὐτή καθώς περνά από κοντά της. «Αχ! αυτό το παιδί μ' έχει ψήση, ξεηγά στο διπλανό της; κι' ανάξιο, άρρο, ούτε καν μια μικροδουλίτσα να του έμπιστευτή!»

Και γω ρωτώ την κυρία αυτή αν το δικό της παιδί των 9 χρονών είναι περισσότερο αξιο για δουλειά, παρά το θεοσκότεινο αυτό νήπιο που εκμεταλλεύεται (χωρίς δυστυχώς και ή ίδια να το έννοη) τη φτώχεια του και την εγκατάλειψή του. Γνωρίζω από πριν την απάντησή που θα μου δώσει ή κυρία: «Εγώ, καλέ, εγώ που το ξεφείρισσα, που βρήκα το μπλεάκι μου, και που ήρθαν οι ίδιοι οι δικόι του να μου πένουν στα πόδια να το λυπηθώ και να το πάρω σπῆτι μου;»

Και πάλι εγώ ρωτώ τους κυρίους νο-

μομαθείς: Δεν υπάρχει, για τ' όνομα του Θεού! νόμος και να εφαρμόζεται, που να προστατεύει το παιδί από τους ίδιους του γονείς ή κηδεμόνας;

Στην Ελλάδα υπάρχει νόμος που απαγορεύει αυστηρότατα την είσοδο των παιδιών στον κινηματογράφο, και που φτάνει μέχρι προστασίμου γονέων αν αυτοί επιμένουν. Και σε μās δεν υπάρχει, Θεέ μου, νόμος που να εφαρμόζεται για να σώσει τη ζωή χιλιάδων παιδιών, που μπαίνουν από «καλωσύνη ή κυράδες ή Ελληνίδες» στα σπῆτια τους και τα σπάνε στη δουλειά; Ναι, βέβαια, που εξαγρύονται από το πρωί ως το βράδυ, δίχως καμιά ανταμοιβή τα περισσότερα, εκτός από το ψωρόφαγο που θα φάνε. «Αλλά, λέει, μαθαίνουν να γίνουν άνθρωποι, και μαθαίνουν νοικοκυριό μέν, τα κορίτσια, και κάτι γραμματάκια τ' αγόρια, που πληρώνουν με τον ιδρώτα τους. Αυτό το δόλιο δουλάκι, σκουπίζει, πλένει τα πιάτα, στρώνει τα κρεβάτια, και χωριστά τα «τρέχα στο μπακάλη, ή τρέχα στο μανάβη», χωριστά κι' ή απεριόριστη γκρίνια, όλα τα όφελει ή Ελληνίδα νοικοκυρά. Έχασε ή κυρία το άσημνό της κουτάλακι — έχασε που τ' έβαλε; Άμέσως τ' ψαλτίζει στο μαρτυρικό αυτό παιδί: «Κλέφτικο, να χαθής!» Και δός του, ροδάνι ή γλώσσα της. Τέτοια ακούω πολλά, σχεδόν από κάθε σπῆτι που περνά όταν με τις λακάδες έχουν ανοιχτά τα παράθυρα, καθώς τώρα τριγυρνά τις γειτονιές για περίπατο. Αφῆστε τις Κυριακές, τί μέρες αγωνίας είναι για το δουλικά. Θά το έχετε και σεις δη, ξάπαντος. Η οικογένεια του κυρίου αστυνόμου, ή του κυρίου υπαλλήλου βγαίνει λοιπόν περίπατο. Το «δουλικά» ακολουθεί από πίσω βαστάζοντας το μωρό, που πολλές φορές ζυγιάζει περισσότερο από το ίδιο. Τα χέρια του κόβονται, κοκκινίζει, ιδρώνει, ή μέση του πονά. Τέλος κάθονται σε μια πλατεία. «Αχ, να καθίση λιγάκι να ξανασάνη. Μά το μωρό βάσει τα κλάματα. «Μωρή χαμένη, τί τούκανες του παιδιού και κλαίει; ρωτά ή κυρία. Τέλος ξεχεται το λουκούμι και το νερό. Μά το φουκαριάκι δουλικά δεν έχει όρεξη να φάη ούτε το λουκούμι που μ' ένα κίνημα υπερτάτης καλωσύνης του προσφέρει ή κυρά. Πονά τόσο ή μέση του, το κεφάλι του είναι τόσο βαρύ, μουσικίδι στον ιδρώτα όπως είναι από τον κόπο και το βάρος που σηκώνει.

Όσο για τ' αρσενικά, τα υπηρετάκια, τα «groom» των Ελληνικών σπητιών, σχετικώς ή δυστυχία τους είναι μικρότερη. Αὐτά τα στέλνουν έξω για δουλειές, και ναι μὲν ξεπατώνονται στους δρόμους, αλλά έχουν τη διασκέδαση του χαζέματος. Ένῳ το κοριτσάκι, βλέπετε, το κρατών σπῆτι. Η κυρία είναι αυστηρῶν άρ-χών. Τόσον αυστηρῶν που και όταν πιά το δουλικά ξεπετάζει και γίνει κοπέλλα (αν ζήση εν τῷ μεταξύ και πῶς ζήση!) και ξεκατασάσει και βοή γαμπρό τον παπουτσή ή τον μανάβη της γωνιάς, ο δήμος όλης της ζωής της, ή κυρία — να τη πάλι σαν ναίνα που ξεπετάγεται: «Πού μου πήραν το κορίτσι, που μου το ξε-

μυάλισαν!» λέει. Έννοεί να το εκμεταλλευτή σ' όλο του το βίο. «Τό άχάρι-στο, που έχασε το ψωμί που έφαγε σπῆτι μου...». Μάλιστα, έννοεί όλη τη ζωή, να της δουλεύει. Γεννήθηκε μ' αυτή την άποστολή. Εὐτυχῶς όμως το δουλικά εν τῷ μεταξύ ξύπνησε και φεύγει μίαν ωραία πρωϊαν ή καλλίτερα νύχτα, κρυφά με τον παπουτσή ή τον μανάβη της γωνιάς. Κι' αὐτά το εὐτυχές τέλος λαμβάνει ή ιστορία της δουλίτσας, όπως είπαμε πάρα πάνω, όταν εν τῷ μεταξύ δεν έχει λυώσει «από έλώδεις πυρετούς» και δεν έχει κατασάσει σε τόσο βαθμό που ο παπουτσης ή ο μπακάλης να μην μπορεί να την κυττάξει...

Δεν θα ξεχάσω ποτέ ένα αγοράκι πουχε μια συγγενισιά μας κι' έσπαξε στη δουλειά, έναν «υπηρετάκο» τόσον-δὰ, με μια «στολή» χαλι που τον έφωλιγε στο λαϊμό και τον εμπόδιζε να καθισπῆ. Μία μέρα τον πήρα από το χέρι και τον πήγα περίπατο. Είχαμε πάει στην έξοχή. Μά δεν είχε κέφι, ό,τι και να του λέγα δεν γελούσε, ούτε έτρωγε τίς καραμέλλες που του είχα πάρει. Ξαφνικά όμως με παρατά, αρχίζει να πηδά, το πρόσωπό του φωτίζεται από χαρά, κατακοκκινίζει. «Αχ, κυρία Διλίκα, μου φωνάζει ένθουσιασμένο, κυττάξτε, αχ, κυττάξτε! Ένας γαΐδαρος! Ένας γαΐδαρος σαν κι' αυτόν πουχάμε στο Λαδι!».

Τίποτα στην Αθήνα ως τα τώρα δεν τον είχε συγκινήσει, έπρεπε να πάη κοντά στη φύση, στα ζώα, να δη τον γαΐδαρο και να φωνάξει όλη τη νοσταλγία που πνιγε στην παιδική του καρδιά!

Εγώ, κύριοι, δεν έχω σπουδάσει κοινωνιολογία, καμιά επιστήμη, και δεν είμαι άξια να συζητήσω κανέναν νόμο μαζί σας, όμως πῶς θάθελα ή φωνή μου να φτανε ως σε σάς, να γίνει μια μικρή άφορη ή θυμηθῆτε τα παιδιά αὐτά — τα πραγματικά αὐτά δουλικά της άστικής μας κοινωνίας. Έχουν, το ξερετε καλά, τα ίδια δικαιώματα ζωής με τα παιδιά τα δικά μας, και όμως, — να κρύψη κανείς την αλήθεια; — όλοι μας το ξεχνάμε.

Α. ΝΑΚΟΥ

ΘΕΡΜΟΖΑΝ

Η ΜΟΝΗ ΑΛΗΘΙΝΗ ΚΑΙ ΡΙΖΙΚΗ
ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΣΤΑΣ

Θεραπεία ήγγυημένη επιστημονικώς και όμολογημένη από διαπρεπείς κλινικούς ξένους και ιδικούς μας

Φάρμακον που έγγυάται να σώσει την έλαιοσοφσαν Ελλάδα.

Όσοι θέλετε να σωθῆτε από την τυραννικήν αυτήν νόσον, ζητήσατε εις όλα τα φαρμακεία της πρωτευούσης το

ΘΕΡΜΟΖΑΝ

Του Ιατρού κ. Γ. ΡΑΪΖΗ
ΟΔΟΣ ΒΟΥΛΗΣ 46

Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΑΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ

ΕΞΕΥΓΕΝΙΣΜΟΣ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΛΙΓΝΙΤΩΝ

ΑΦΟΡΜΗΝ εις την ανακίνησιν της συζητήσεως και εξέτασεως περί του καταλληλοτέρου τρόπου της χρησιμοποίησης των εν Ελλάδι λιγνιτών έδωκε το εξααιρετικόν ενδιαφέρον του κ. Προϋπουργού μετά την επιστροφήν του εκ του ανά την Γερμανίαν ταξιδιού.

Έδημοσιεύθησαν έκτοτε άρθρα και μελέται άξια προσοχής, παρ' ειδικών και μή, εις τον ήμερήσιον και περιοδικόν τύπον και ίδίως τελευταίως εις την «Εργασίαν».

Επιθυμούντες να συντελέσωμεν εν τῷ μέτρῳ των δυνάμεών μας εις την άποσαφήνισιν και άλλων σημείων του ζητήματος, και έποφευγόμενοι και μελετών ειδικευθέντων εις το ζήτημα τούτο, προσφεύγομεν εις τας φιλοξένους επιστημονικάς σελίδας της «Εργασίας».

Ο σπουδαιότερος, καθ' ήμās, όρος δια την ευρύτεραν κατανάλωσιν του ελληνικού λιγνίτου, μετά την άξίαν μνείας εφεύρεσιν των καταλλήλων έστιών καύσεως του κ. Β. Φάρνι, είναι ο εξευγενισμός και ή βιομηχανοποίησις αυτού.

Ταῦτα συνίστανται εις την αύξησιν της θερμαντικῆς δυνάμεως του λιγνίτου και την μετατροπήν αὐτοῦ εις μορφήν εύχρηστον και οικονομικήν: την πλινθοποίησιν άφ' ενός, και άπόσταξιν άφ' ετέρου λιγνιτών όρισμένων περιοχών, ήτοι τον άποχωρισμόν πολυτίμων υλών δυναμένων επί το συμφερότερον να χρησιμοποιηθοῦν άλλαχού, μειονέμων οὕτω των δαπανών άποδοχῆς και χρησιμοποίησης του λιγνίτου ως καυσίμου ὕλης.

Κατά τας γενομένας έρεύνas και μελέτας επί ελληνικῶν λιγνιτών, εύρέθη επί παραδείγματι ότι ή πίσσα, άποτελοῦσα τὰ 8% επί του έξορυσσομένου προϊόντος, περιείχε 14,6% φενόλας, το δε υπόλοιπον άποτελεῖτο σχεδόν από ίσα μέρη μηχανελαίων και ασφάλτου, προϊόντων άξίας σοβαρῶς ύπολογισίμου, και των όσίων άνάγκην έχουν άλλα βιομηχανία, εισάγουσα ταιαῦτα εκ του έξωτερικοῦ.

Δεν θα ενδιατριφώμεν εις τὰ παράγωγα των φεναλῶν και την βιομηχανικήν εκμετάλλευσιν των άλλων προϊόντων.

Ο ελληνικός λιγνίτης, καίτοι φύσεως καλής παρουσάζει τὰ γνωστά μειονεκτήματα της εν υπαίθρῳ άποσαρώσεως και αὐτομάτου αναφλέξεως.

Ταῦτα έπρεπε ν' άρθοῦν, πράγμα το όποιον έπέσυρε την προσοχήν των ειδικών, και το όποιον κατόπιν πολυετών μελετῶν έπετεύχθη σήμερον.

Λύα της πλινθοποίησης άποφεύγε-

ται ή άποσαρώσις και ή αὐτόματος αναφλέξις, και δίδεται εις τον λιγνίτην σχῆμα εύχρηστον και εύμετακόμιστον: ταντοχρόνως δε χρησιμοποιείται και ή κόνις αὐτοῦ, ή όποία σήμερον φθάνει εις πλείστα δορυγία το 30%, και θεωρεῖται ως προϊόν εύτελες ή άχρηστον, συντελεῖ δε οὕτως εις την ελάττωσιν του κόστους της έξορύξεως.

Η πλινθοποίησις του ελληνικοῦ λιγνίτου προσκομίζει εις την δυσκολίαν ότι άπαιτεῖ μεγάλας πιέσεις ή προσθήκην πίσεως εις ποσότηας καθιστώσας την βιομηχανίαν άσύμφορον. Το σημείον τούτο έμελετήθη, και έπετεύχθη, δι' ειδικῆς παρασκευῆς συγκολλητικῶν, μεγίστη ελάττωσις της δαπάνης ταύτης.

Άλλη δυσχέρεια εις την ὕψωσιν της άξίας του ελληνικοῦ λιγνίτου ήτο ο άποχωρισμός της τέφρας ή όποία εις διαφόρους λιγνιτών της Ελλάδος φθάνει το 35%. Και από της άπόψεως όμως ταύτης αἱ γενομένα έρευναι και μελέται έπέτυχον μείωσιν της τέφρας εις 5-10%, με δαπάνας έντός συμφερόντων όρίων.

Διά της μειώσεως της τέφρας και της άφαιρέσεως του χημικῶς συνδεδεμένου ὕδατος με μέρος των πτηνικῶν, έπιτυγχάται επί πολλῶν ελληνικῶν λιγνιτών ὕψωσις της θερμαντικῆς δυνάμεως εις βαθμόν ώστε να φθάνουν οὗτοι την άξίαν του λιθάνθρακος.

Αἱ μελέται αὐται, γενομένα δοκιμαστικῶς εν τῷ έξωτερικῷ εις μεγάλες θερμὰ κλίμακα, επί ελληνικοῦ λιγνίτου, πρὸκειται να εφαρμοσθοῦν ένταῦθα.

Έτερον επίσης πολύ σπουδαίον μέσον διά την άπόδοσιν άξίας εις τοὺς μετέρους λιγνιτας είναι ή άπόσταξις αὐτών, ή όποία εφαρμόζεται σήμερον μόνον εις τὰ λιγνιτωρυγία Άλβερίου.

Η άπόσταξις λιγνιτών διαφόρων περιοχῶν της Ελλάδος, παρέχει μὲν άφ' ενός άνθρακα πολύτιμον με υψηλήν θερμαντικήν δύναμιν και με βραχείας φλόγας, κατάλληλον διά λέβητας, άποχωρίζει δ' άφ' ετέρου πολύτιμα προϊόντα, ως φενόλας, παραφινελαια κατάλληλα διά την κίνησιν Diesel-κινητήρων, δυνάμειν ν' αντικαταστήσουν τὰ σήμερον εκ του έξωτερικοῦ εισαγόμενα εις μεγάλας ποσότητες. Προς τούτοις ασφάλτον και άλλα προϊόντα, τὰ όποια βεβαίως, λαμβανόμενον του κόστους της εξαγωγῆς των, αντιπροσωπεύουν άξίας άσυγκρίτως μεγάλες, παρ' ό,τι θα παρείχεν εις θερμίδας ο εις την έστίαν καίόμενος λιγνίτης άφ' ήν μορφήν εξαγεται από το δορυχείον.

Λύα του εξευγενισμού του λιγνίτου

όχι μόνον επιτυγχάνεται προϊόν με υψηλήν θερμαντικήν δύναμιν, εύχρηστον, παρουσιάζον οικονομίας και εύκολίαν εις την μεταφοράν και χρήση, άλλ' άφαιρούνται και επιβλαβή εις τὸς έστίas και λέβητας συστατικά, όπως το θεϊον. Τούτο εις την επιβλαβεστάτην αὐτοῦ μορφήν άποχωρίζεται κατά μέγα μέρος διά της εξαγωγῆς της τέφρας, όπως και διά του άποχωρισμοῦ μέρους των πτηνικῶν. Η μείωσις του θεϊου παρέχει εις τον άνθρακα, εκτός της άφαιρέσεως της δυσσομίας, και μίαν άλλην όφέλειαν, το ότι ή ύπολειπομένη τέφρα δεν υπόκειται εις τήξιν χαμηλῆς θερμοκρασίας.

Η βιομηχανοποίησις κυρίως του λιγνίτου εκ παραλλήλου με την προσπάθειαν προς μείωσιν των έξόδων της έξορύξεως θα ήτο ή όδός ή όποία θα ενεργήκε την κατανάλωσιν αὐτοῦ εν Ελλάδι, παρέχουσα τούτον εις τον καταναλωτήν εις τιμήν εύνηγην και μορφήν εύχρηστον, με την κατανόμην ενός έκαστου των συστατικῶν του διά της εξευγενίσεως, εκεί όπου ταῦτα θα ήσαν προσφορότερα.

Η Γερμανία, κάτοχος ενός προϊόντος από πάσης άπόψεως πολύ κατωτέρου του ελληνικοῦ λιγνίτου, των Braun-pohle, κατάρθρωσε, κυρίως από τινων ετών, από της καταλήψεως του Ruhr υπό των Γάλλων, να βιομηχανοποιήση συστηματικῶς το φυσικόν τούτο προϊόν και να δώση εις αὐτό τισαύτην άξίαν, ώστε ή σημερινή κατανάλωσις του να υπερβαίνει και αὐτήν την κατανάλωσιν του γεμανικοῦ γαιάνθρακος εν τῇ χώρα.

Ο εύτελης αὐτός γαιάνθραξ είναι εκείνος ο όποιος βιομηχανοποιηθείς παρέχει σήμερον κολοσαία ποσά εις την Γερμανίαν, διά της μετατροπῆς του από εύτελους ή άχρηστου προϊόντος εις πλινθάνθρακα με θερμαντικήν δύναμιν σχεδόν διπλάσιαν της άρχικῆς, και με ποικίλα παράγωγα, ως παντός είδους μηχανελαία διά την κίνησιν και λίπανσιν μηχανῶν, παραφίνas διά την κατασκευήν κηρίων, βενζίνη, ασφάλτον κτλ., προϊόντα δηλ. τὰ όποία προηγουμένως εισήγοντο εκ του έξωτερικοῦ και έβάλλον τον προϋπολογισμόν της χώρας.

Η σημερινή Ιταλική Κυβέρνησις άναγνωρίζουσα την μεγάλην σπουδαιότητα της εκμεταλλεύσεως των λιγνιτών της χώρας της, σχεδόν όμοιον προς τοὺς ήμετέρους, ανέθεσεν εις ειδικούς Γερμανούς την μελέτην του εξευγενισμού του προϊόντος τούτου, διαθέσασα περί τὰ τριακόσια εκατομμύρια λιρετῶν.

Η γείτον μας Βουλγαρία επίσης διαθέτει σοβαρά ποσά διά την βιομηχανοποίησιν της κόνης των λιγνιτών της, και την διά πλινθοποίησης χρησιμοποίησιν του εθνικοῦ της αὐτοῦ πλούτου εις εύνηγην τιμήν και εύχρηστον τρόπον διά της άνάγκης της μικρῆς της έμπορικῆς ναυτιλίας.

Άλλά μήπως και εις άλλας χώρας της Εὐρώπης δεν καταβάλλεται προσπάθεια προς εξεύρεσιν τρόπου χρησιμοποίησης εις μεγαλειότεραν κλίμακα εθνικῆς ναυτίμου ὕλης;

Εκ των άλλων τούτων καταφαίνεται πόσον πολυποίκιλος και εθνεργετική διά το έμπορικόν μας ισοϋνόν δύναται να γίνη ή χρησιμοποίησις του ελληνικοῦ λιγνίτου διά μιάς καλῶς μελετηθείσης βιομηχανοποίησεως του και εξευγενισμού,

ΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΑΙ ΖΩΝΑΙ ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Α

Η ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΣ, ἐν τῇ ἡρακλείᾳ προσπάθειά της διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀνόρθωσιν τῆς χώρας, ἐκρίνεν ὅτι πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ δὲν ὤφειλε ν' ἀφήσῃ ἀχρησιμοποίητον ἕνα τῶν παραγόντων, ὅστις, ὡς ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε διεθνούς πείρας ἀπεδείχθη, συντελεῖ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τριῶν μεγάλων κλάδων τῆς ἐθνικῆς οἰκονομικῆς δραστηριότητος: ἔμπορίου, βιομηχανίας καὶ ναυτιλίας. Ἐννοοῦμεν τὴν ἐλευθέραν ζώνην. Φαίνεται μάλιστα ὅτι αἰσιοδοξεῖ τόσον πολὺ διὰ τὴν ἀποτελεσματικὴν συμβολὴν τῶν οἰκονομικῶν τῶν ὁργανισμῶν ὥστε ἀπεφάσισε νὰ ἰδρύσῃ ἐν Πειραιεὶ δύο ζώνας.

Καίτοι ἡ ἐν Πειραιεὶ ἐγκατάστασις ζώνης συζητεῖται ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων, ὑπουργείων καὶ ἐπιμελητηρίων, ἀπὸ μακροῦ, ἐν τούτοις οὐδεμία μελέτη ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ σοβαροῦ τούτου ζητήματος. Οἱ μέχρι τοῦδε ἀσχοληθέντες ἡρεσθήσαν, κατὰ τὸ ἑλληνικῶτατος σύστημα, νὰ μὴ μεταδώσιν τὰς πεποιθήσεις των καὶ ν' ἀποφύγουν τοὺς ἀριθμούς, καίτοι γνωρίζουν ὅτι ζῶμεν εἰς τὸν κατ' ἐξοχὴν αἰῶνα τῆς διαμετρίσεως καὶ τῶν ἐγκυρωτέρων πεποιθήσεων, πρὸς δὲ ὅτι αἱ οἰκονομικαὶ ἀρχαὶ εἶνε φύσει φιλέκδικοι.

Αἱ εὐδαίμονες πεποιθήσεις βασίζονται ἐπὶ δύο ἐσφαλμένον προποθέσεων, τῆς γεωγραφικῆς θέσεως τοῦ λιμένος καὶ τῆς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρακτικῆς.

Γεωγραφικὴ θέσις. Ἡ μεγαλύτερα ἐλπίς διὰ τὴν εὐμερίαν τῆς ἰδρυθησέμενης ζώνης βασίζεται εἰς τὴν γεωγραφικὴν θέσιν τοῦ λιμένος Πειραιῶς, κειμένου ἐπὶ τῆς διασταυρώσεως τῶν μεγάλων θαλασσίων ὁδῶν μεταξύ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, καὶ ἀνατολικῆς Μεσορρώπης πρὸς τὴν Ν. Α. Μεσόγειον. Ἡ γεωγραφικὴ θέσις ἀπετέλει, πράγματι, πολὺτιμον πλεονέκτημα κατὰ τὴν μακράναια περιόδον τῆς ἱστορικῆς ναυτιλίας, ὅτε ἡ διὰ θαλάσσης μεταφορὰ ἦτο βραδεῖα, ἐπικίνδυνος καὶ συνεπὲς δαπανηρὰ. Τὸ ἀνεμοκίνητον πλοῖον ὅπερ ἤρχειτο ἐκ μακροῦ ταξιδίου, ἐσπευδεν ἵνα προσεγγίσῃ εἰς τὸν πρῶτον ἡπειρωτικὸν λιμένα διὰ ν' ἀποβιβάζῃ τὸ φορτίον του. Ἀφ' ἧς ὅμως ὁ ἀτμός ἀντικατέστησεν τὸν ἀνεμον εἰς τὴν κίνησιν τῶν πλοίων καὶ ἡ ναυπηγικὴ τέχνη ἐπαραματοποίησε τὰς τεραστίας προόδους, ὅς καθημερινῶς βλέπομεν, τὸ δὲ ἀτμόπλοιο μεταφέρει, μετ' ἀσφάλειαν δαπάνης, μεγάλας ποσότητας ἐμπορευμάτων εἰς μεγάλας ἀποστάσεις, ἡ σημασία τῆς γεωγραφικῆς θέσεως ἐξέλιπε, διότι τὸ θαλάσσιον τοῦτο φορεῖον κατευθύνεται

καὶ ποῖον θησαυρὸν κρύπτει ἡ Ἑλλάς εἰς τὰ μαῖα στρώματά της. Πόσῃ ἐργασίᾳ θὰ δώσῃ εἰς ἀνέργους πολίτας, πόσῃ δὲ συντέλῃ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διαφόρων ἄλλων βιομηχανιῶν μας, καὶ πόσον νεκρὸν κεφάλαιον ἐθνικὸν δύναται νὰ ρευστοποιηθῇ, διὰ τῆς συντόνου προσοχῆς καὶ ὑποστηρίξεως παρὰ τῶν ἀρμοδίων, τῶν ὁποίων τὴν πρωτοβουλίαν ἐπέσυρε καὶ τὴν κατεύθυνσιν ἔδωκεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐν τῇ πολυσχιδεῖ μερίμνῃ του διὰ τὴν πρόδον τῆς Ἑλλάδος.

ΔΗΜ. ΠΑΖΗΣ

Γερουσιαστὴς ἐκ Σερβίας

εἰς τὸν λιμένα τοῦ προορισμοῦ του χωρὶς νὰ ἔχη πλέον ἀνάγκη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ξένον, ἔμπροσθεν οὐτίνων διέρχεται. Περιορίζεται μόνον ν' ἀφήνῃ εἰς τοῦτον τὸν καπνὸν του, ὡς χαρακτηριστικώτατα λέγουσι οἱ Τούρκοι διὰ τὰ διερχόμενα ἐκ τοῦ λιμένος Κων) πόλεως ἀτμόπλοια.

Ὁ κυριώτερος παράγων τῆς εὐμερίας ζώνης τινὸς εἶνε ἡ σύνδεσις τῆς διὰ τακτικῶν ἀτμοπλοικῶν γραμμῶν μετὰ τῶν λιμένων τῆς ἀλλοδαπῆς, ἀδι-αφόρος τῆς θέσεως ἐν ἣ ἔχει ἰδρυθῇ αὕτη. Καὶ ὁ πλέον ἀποκεντρώς λιμὴν δύναται νὰ ἐξυπηρετήσῃ ἄριστα καὶ νὰ προαγάγῃ τὰ ἐμπορικὰ συμφέροντα τῆς ἰδρυθησέμενης ἐν αὐτῷ ζώνης, ἀρκεῖ νὰ ἔχη πυκνὴν τὴν σύνδεσιν καὶ πρὸς τὰ κέντρα τῆς παραγωγῆς τῶν πρώτων ὑλῶν, καὶ τὴν ἐνδοχώραν της, τούτεστι τὴν περιφέρειαν, χερσαίαν ἢ θαλασσίαν, ἣν ἡ ζώνη ἐξυπηρετεῖ καὶ ἡς περιφέρειας ὁ οἰκονομικὸς χαρακτὴρ ἐπιδρά ἀμέσως ἐπὶ τῆς δραστηριότητος τῆς ζώνης. Καὶ παρὰ δειγματὴν πρόκειται ἡ ζώνη Ἀμβούργου, ἥτις χρησιμεύει καὶ ὡς κέντρον διαμετακομιστικῶν ἐμπορίων καὶ πρὸς τὴν Μεσόγειον, καίτοι ἡ γεωγραφικὴ θέσις θέσις δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πρόσφορος διὰ τὸ διενεργούμενον μέσφ ταύτης ἐμπόριον τοῦτο. Τὸ πλεονέκτημα αὐτὸ τῇ παρέχει ἡ σύνδεσις της διὰ τακτικῶν γραμμῶν, μεθ' ὧν τῶν λιμένων οὐτίνων ἐκβάλλουν πρὸς τὴν Μεσόγειον. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ μετὰ τὴν ἀποκεντρωτὴν Τεργέστην.

Ἴνα ἐξυπηρετηθῶν αἱ θαλάσσιαι μεταφορικαὶ ἀνάγκαι ζώνης τινὸς εἶνε ἀπαραίτητος ἡ δημιουργία τακτικῶν γραμμῶν μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς, δι' ὧν τοῦτο μὲν διοχετεύεται τὸ προσωρινὸς ἐναποθηκευθὲν ἐμπόριον, αὐτοῦσιον ἢ βιομηχανοποιημένον — καὶ τὸ ξένον ἐμπόριον προτιμᾷ τοὺς λιμένας ὁπόθεν συχνὰ ἀναχωρήσεις τοῦ ἐξασφαλίζουν τὴν ἐπικαιρὸν ἐξαγωγήν του, καὶ ἀποφεύγει ἐκείνους ὅπου εἶνε ἐκτεθειμένον εἰς παρατεταμένην ἢ ἀκαθόριστον παραμονὴν — τοῦτο δὲ ἀνανεώνονται τὰ ἐμπορικὰ ἀποθέματα τῆς ζώνης, πρὸς δὲ ἐφοδιάζεται αὕτη διὰ πρώτων ὑλῶν, χρησίμων διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν ἐν αὐτῇ βιομηχανιῶν.

Αἱ τακτικαὶ λοιπὸν ἀτμοπλοικαὶ γραμμαὶ ἀποτελοῦν ὅρον ἀπαραίτητον εὐμερίας ζώνης τινὸς. Οὕτως, ἡ ζώνη τοῦ Ἀμβούργου ἐξυπηρετεῖται διὰ δεκάδος γεγραμμένων ἀτμοπλοίων, αἵτινες συνδέουν τὴν ζώνην μετὰ ὁλόκληρον τὸν κόσμον, ἡ τῆς Κοπεγχάγης, δι' ἧς ἀτμοπλοίων δανικῶν, ἡ τῆς Γενεύης, δι' ἑπτὰ ἰταλικῶν καὶ ἡ τῆς Τεργέστης, διὰ πέντε.

Β) Τὸ πνεῦμα τῆς μιμνήσεως. Τὰ τριπλά πλεονεκτήματα ἐκ τῆς λειτουργίας τῶν ἐλευθέρων ζωνῶν, ἐμπορικὰ, βιομηχανικὰ καὶ ναυτιλιακά, εἰς ἃ δέον νὰ προστεθῇ καὶ ἡ ἀπασχόλησις μεγάλου ἀριθμοῦ ἐργαζῶν, ἔχοντα ὑπ' ὄψιν τῶν διαφορὰ κράτη, ἐκ τῶν ἀκολουθοῦντων ἐμποροβιομηχανικῶν προστατευτισμῶν, ἀπεφάσισαν δικαιολογημένη ἐκ πρώτης ὄψεως ἡ σκέψις τῶν κυβερνήσεων, διότι τὸ ζήτημα τῆς ἐλευθέρως ζώνης συνδέεται μετὰ διαφόρους οἰκονομικὰς λειτουργίας τῆς χώρας, αἵτινες αἰσθάνονται τὴν ἀγαθοποιὸν ἐπίδρασιν της, ἥτοι τὴν εὐ-

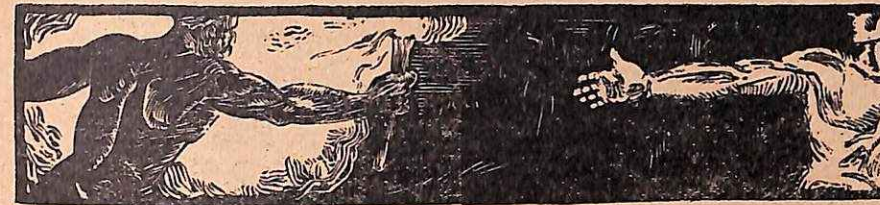
ημερίαν τῆς ἐθνικῆς ναυτιλίας, τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐμπορίου, τὸν τεχνικὸν ἐφοπλισμὸν τῶν λιμένων, τὴν πυκνῶσιν τῶν θαλασσίων καὶ χερσαίων συγκοινωνιῶν, τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ δασμολογίου. Τέλος ἡ ἐλευθερὰ ζώνη ἐμφανίζεται ὡς αἰτία τῆς καταπληκτικῆς προόδου μεγάλων τινῶν λιμένων. Ἐὰν εἰς πάντα τ' ἀνωτέρω προστεθῇ τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἐλευθερὰ ζώνη ἀποτελεῖ καὶ πομπὴν τοπικῆς οἰκονομικῆς ἐνεργείας διότι ἐπιβάλλει τὴν δημιουργίαν διαφορῶν ἐπιχειρήσεων, θὰ ὁμολογηθῇ ὅτι ἡ ἰδρυσις ζώνης εὐλόγως ἀπασχολεῖ τὰς κυβερνήσεις. Ἄλλ' ὅσαι τούτων πρὶν ἢ μελετήσων τὰ δημιουργούμενα ἐκ τῆς ἰδρύσεως ζώνης τινὸς προβλήματα ἐσπευσαν νὰ ἰδρύσων ταύτας, εὐρέθησαν πρὸ δυσχερείων, αἵτινες ἐπέβαλαν αὐταῖς τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς λειτουργίας της. Καὶ κατὰ περιέργον σύμπτωσιν, τὰ παραδείγματα ταῦτα ἐπεκαλέσθησαν οἱ παρ' ἡμῖν ὑποστηρικταὶ τῆς ἰδρύσεως ζώνης ἐν Πειραιεὶ.

Οὕτως ἡ Τουρκία ἰδρυσεν ἐν Κωνσταντινουπόλει, παρὰ τὴν μεγαλειότητα δὲν, παγκόσμιον θαλασσίων ἐμπορικὴν ὁδόν, ζώνην ἐμποροβιομηχανικὴν. Ἡ Ἰταλία ἀθρόως 14 ζώνας. Ἀμφότεραι αἱ χώραι αὗται ἐβασίσθησαν εἰς τὴν γεωγραφικὴν θέσιν τῶν λιμένων των. Οὐδεμία ὅμως τῶν 15 τούτων ζωνῶν ἤρξατο λειτουργοῦσα. Τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐδημοσιεύθη ὁ θεωρητικὸς ὁργανισμὸς, ἀλλ' ἔλλειπον αἱ τακτικαὶ ἀτμοπλοικαὶ συγκοινωνίαι, ὁ ἐφοδιασμὸς τῆς ζώνης κ.λπ., συντελεῖ τῶν ὁποίων παραμένει νεκρὸς ὁργανισμὸς. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἰταλικούς, ἡ συσταθεῖσα ἐπιτροπὴ πρὸς κατάρτισιν θετικοῦ συστήματος μεταβάσεως ἀπὸ τῶν ἰδεῶν εἰς τὴν πραγματοποίησιν εὐρέθη ἐνώπιον τῶν δυσχερειῶν, ὥστε δὲν κατόρθωσε νὰ καταρτίσῃ κἀν τοὺς θεωρητικὸς ὁργανισμοὺς τῶν ζωνῶν, καίτοι ἡ ἐναρξὶς τῆς λειτουργίας αὐτῶν εἶχεν ὀρίσθαι ἀπὸ 1ης Ἰανουαρίου 1928. Καὶ εἶνε εὐνόητος ἡ δυστοκία αὕτη, διότι ἐὰν δευτερευούσης σημασίας δυσχερεῖαι εἶνε δυνατόν νὰ ὑπερνηκθῶν, μετὰ τὴν ἐξαίρετικὴν, ὄντως, δραστηριότητα τοῦ ἐπιδεικνύει ὁ φασισμὸς εἰς τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων τῆς χώρας, ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι, αἵτινες δὲν εἶνε εὐκόλως νὰ ὑπερπηδηθῶν, διότι εἶνε ὑπέρτεροι τῶν ταχειῶν καὶ προχειρῶν λύσεων, ὡς ἐπὶ παραδείγματι, τὸ ἀρρήκτως συνδεδεμένον μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ζώνης τεχνικὸν πρόβλημα τῶν λιμένων, ἡ οἰκονομικὴ μορφή καὶ ἰκανότης ἐκστῆς ζώνης, ὥστε ν' ἀποφευχθῇ ὁ μεταξὺ τῶν ἀνταγωνισμῶν, ὁ κίνδυνος τῶν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ βιομηχανιῶν, λόγῳ τοῦ συναγωνισμοῦ τῶν ἰδρυθησομένων ἐντὸς τῶν ἐλευθέρων ζωνῶν, διὰ τὰς περιορισθῶν μόνον εἰς τὰς κυριώτερας δυσχερεῖας.

Ὅτε τὸ ξένον παράδειγμα δὲ περικαλέσθησαν οἱ παρ' ἡμῖν ὑποστηρικταὶ τῆς ζώνης εἶνε διδακτικὸν κατὰ τοῦτο μόνον, ὅτι ἡ αἰσιοδοξία συνετέλεσεν ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐδῶ, ὥστε ἀντὶ νὰ μεταβῶν ἀπὸ τῆς σκέψεως εἰς τὴν πράξιν, ν' ἀντιστρίψουν τοὺς ὁρους τούτους, μετὰ τὰς ἀνωτέρας συνεπείας.

Α. Γ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

Τὰ προηγούμενα τεύχη τῆς «Ἐργασίας» πωλοῦνται εἰς τὰ γραφεῖα μὲς καθὼς καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις: Κ. Γκούτη, Πλατεία Συντάγματος (ἐναντὶ Ζαχαράτου) καὶ Ε. Μεινιάνη, Πλατεία Ὀμονοίας (ἐναντὶ Μπακάνου).

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗ

ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ Η ΧΗΜΕΙΑ

Τὸ ζήτημα τῆς δλοκληρώσεως τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης ἐτέθη πρὸς τῆς Βουλῆς εἰς συζήτησιν, προκληθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων βουλευτῶν καὶ γεροῦσιαστῶν τῆς Μακεδονίας. Ἐπειδὴ καὶ ἡμεῖς ὡς κοσμητὴρ τῆς Σχολῆς τῶν Χημικῶν-Μηχανικῶν ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μετσόβ. Πολυτεχνεῖῳ ἀντεδράσαμεν, ἀπὸ κοινῶν ἐργασθέντες μετὰ τὴν Ἐνῶσιν τῶν Ἑλλήνων Χημικῶν, εἰς τὴν ἐπέλευσιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Συλλόγου τῶν καθηγητῶν τοῦ ἐν Θεσσαλονικίᾳ Πανεπιστημίου, σχετικῶς πρὸς τὴν λειτουργίαν τοῦ χημικοῦ τμήματος τούτου, αἰσθάνομαι τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐκθέσω καὶ δημοσίᾳ τὰς γνώμας μου ἐπὶ τῇ θέσει τῆς χημικῆς ἐκπαιδεύσεως παρ' ἡμῖν ὡς καὶ τῆς κατευθύνσεως, ἣν δέον νὰ λάβῃ ἐν γένει ἡ ὁργάνωσις τοῦ νεοῦ τοῦτο ἐκπαιδευτηρίου, ἡ δὲ ἀνάπτυξις τῆς μορφώσεως τῶν Ἑλλήνων χημικῶν ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος των νὰ διενεργηθῇ τὴν εἰς τὸ ζήτημα τῆς δλοκληρώσεως τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης ἐπέμβασιν μου πληρέστατα. Εἶνε παλαιὸν γνωστὸν ὅτι τὸ χημικὸν ἐπάγγελμα σήμερον διόχεται κρῖσις εἰς ἀπῆλπον τῶν χωρῶν. Οἱ νέοι πανταχοῦ φέρονται ἀθρόως πρὸς τὴν σπουδὴν τῆς χημείας. Τὰ κράτη ὅμως τὰ προηγμένα, ἀφ' ὅπου τοῦ παρατηροῦνται καὶ διὰ τῆς στατιστικῆς παρακολούθησιν τὰ διάφορα κοινωνικὰ ἢ ἐπαγγελματικὰ φαινόμενα, ἐφρόντιζαν διὰ διαφόρων μέσων νὰ περιορίσουν τὴν ὑπερπαραγωγὴν ταύτην καὶ ἐπέτυχον. Τοιαῦτα μέσα εἶνε π. χ. ἡ αὐξήσις τῶν ἐκπαιδευτικῶν καταβολῶν, ὁ καθορισμὸς μετρίστον ἐτησίον ἀριθμὸν τῶν σπουδάζοντων, αἱ αὐστηρα εἰσιτήριαι ἐξετάσεις εἰς τὰς σχετικὰς σχολὰς κ.ο.κ.

Ἡ ἐν Ἑλλάδι παρατηρουμένη σήμερον ἀνεργία τῶν χημικῶν, ἡ ὅσον τελευταίως ὀξείαν φάσιν λαβοῦσα, χρονολογεῖται ἀπὸ ἐξαιτίας, ὁφείλεται δὲ καὶ ἐδῶ εἰς τὴν ὑπερπαραγωγὴν χημικῶν, ἣν ἐγέννησε δυστυχῶς ἡ ἰδρυσις χημικοῦ τμήματος τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, καὶ ὅν χρόνον ἐπαισθητοῦν ἡ Χημικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Οὕτω τὸ μὲν Πολυτεχνεῖον προσέφερεν εἰς τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τῆς ἐν αὐτῷ Χημικῆς Σχολῆς ἑβδομήκοντα διπλῶν (ἀρ. 78), ἀπαντᾷ λόγῳ τῆς μορφώσεως των τοποθετημένων εἰς χημικὰς θέσεις, τὸ δὲ Πανεπιστήμιον τετρακοσίους εἰκοσι ἑνα (ἀρ. 421) ἐξ ὧν πλείστοι ἀεργοί, πολλοὶ δὲ τοποθετημένοι ὡς γραφεῖς (τὸ Ἀστεροσκοπεῖον ἀπασχολεῖ πέντε τοιοῦτους) ἢ εἰς θέσεις ξένας πρὸς τὸ ἐπάγγελμα των. Ἐὰν δὲ θέλῃ τις νὰ σχηματίσῃ πληρετέραν εἰκόνα, ἀνάγκη νὰ προσέβῃ εἰς τοὺς

καὶ τοὺς ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐρχομένους, τοὺς ἀπ' εὐθείας εἰς ἐκεῖ Πολυτεχνεῖα ἢ Πανεπιστήμια σπουδάζοντας. Ἀλλὰ πόσους χρειάζονται χημικοὺς κατ' ἔτος ἡ βιομηχανία καὶ αἱ κρατικαὶ χημικαὶ ὑπηρεσίαι, τὰ κύρια κέντρα εἰς ἃ δύνανται ν' ἀπασχοληθῶν οἱ τοιοῦτοι ἐπιστήμονες; Περὶ τοὺς δέκα πέντε. Εἶνε λοιπὸν δυνατόν νὰ οκνεψθῇ τις περὶ ἰδρύσεως καὶ νέου χημικοῦ τμήματος ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Θεσσαλονίκης ἢ ἐπιβάλλεται νὰ ἀνακαλέσωμεν καὶ τὸ διάταγμα, δι' οὗ ἐπετάθη ἡ χορήγησις ἐιδικοῦ χημικοῦ πτυχίου ἐκ μέρους τῆς Φυσικομαθηματικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν; Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἂς μοι ἐπιτραπῇ νὰ γράψω ὀλίγας γραμμὰς διὰ τὴν Χημικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τοῦτο ἵνα ἀποκαταστήσῃ τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, ἣ κληθεῖται συζητῆσαι ἐν σχέσει πρὸς τὰς προτείας τῶν δύο ἐν Ἀθήναις Χημικῶν Σχολῶν. Πρὸ τοῦ 1920 πτυχίον χημικοῦ δὲν ἐχορηγεῖτο ὑπὸ τοῦ Πανεπιστημίου, ἀλλὰ τοῦτο ἤρχισεν χορηγοῦμενον μετὰ τὴν ἰδρύσιν ἐν τῷ ἀνωτάτῳ ἐκπαιδευτηρίῳ τοῦτο χημικὸν τμήματος, ὅποτε καὶ τοῦτο χημικὸν τμήμα τῶν τῶν αὐτῶν σπουδάζοντων πρόγραμμα τῶν τῶν αὐτῶν σπουδάζοντων ἡλλὰ ἐπεσοῦσαν πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις, ἂς προσβάλλει ἡ χημικὴ πλέον μόρφωσις τῶν νέων. Προσέτιδρυσαν δὲ καὶ τινες σχετικαὶ χημικαὶ ἑδραὶ, ἐξ ὧν μόνον μία ἐπληρώθη, ἡ ἐκατοστὸς ἑδρὰ τῆς βιομηχανοχημείας, ἐν ᾗ αἱ λοιπαὶ, αἱ καὶ σπουδαιότεραι διὰ τὴν τεχνικὴν μόρφωσιν τῶν φοιτητῶν, ἔμειναν κεναί. Οὕτω οὐδέποτε ἐκ τοῦ Πανεπιστημίου ἐξῆλθον πτυχιοῦχοι χημικοὶ κατὰ τὰ πρὸ τοῦ 1920 ἐπὶ ἄλλα τοιοῦτοι τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, ποσορίζομενοι νὰ διδάσκων τὰ σχετικὰ μαθήματα ἐν τοῖς Γυμνασίοις, ἐν ᾗ οἱ κατὰ τὰς τελευταίας ἐτῆς, τὰ μετὰ τὸ 1920, ἐξελεθόντες ἐκείθεν πτυχιοῦχοι χημικοὶ εἶνε ἀτελῶς μεμορφωμένοι, ἰδίᾳ δὲ ἀπὸ τεχνικῆς ἀποψέως. Ἐὰν συνέβῃ εἰς τὸ παρελθόν, ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἀεμνήστου Α. Χρηστομάτου ἡ μετέπειτα ἐπὶ τῶν κ. κ. Ζέγγελη καὶ Μανδαουκοῦ, νὰ μορφωθῶν οἱ ἐκεῖθεν ἀποφοιτῶντες πτυχιοῦχοι τῶν φυσικῶν ἢ τῆς χημείας, ὅσοι εἶχαν ἰδιαιτέραν ἀγάπην καὶ ἐπίδοσιν εἰς τὴν χημείαν, παραμεινόντες ἐπὶ ἐτῆς ὡς βοηθοὶ τῶν ἀνωτέρων μηχανοενδύτων συναδέλφων ἢ μεταβαίνοντες εἰς ἡγεμονίας τῶν ἐν ἐπιμεληταρίοις τῶν σπουδῶν των — ἔχομεν δὲ τοιαύτας περιπτώσεις πολλὰς νὰ σημειώσωμεν καὶ πολλοὺς ἀξιολόγους καὶ διαπρεπεῖς συναδέλφους νὰ ὑποδείξωμεν, αὐτὸ δὲν ἀποτιμῶνται πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν δὲ ἑδραιωθῇ παρὰ τῇ κοινῇ γνώμῃ.

θεῖσα εἶναι ἡ τοῦ Πολυτεχνεῖου.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων καταφαίνεται ὁ λόγος δι' ὃν ἀντέδρασα εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Χημικοῦ Τμήματος τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Θεσσαλονίκης καὶ δὲν ἐπαναφρονῶν ὅτι καὶ ἡ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Χημικὴ Σχολὴ πρέπει νὰ παύσῃ παρέχουσα πτυχία χημικῶν. Ἀλλ' ὅσοι οἱ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν ἀξιοῦσι συνάδελφοί μου ἔχουν τὴν ἰδίαν ἔργασίαν νὰ ἐπιτελέσουν διὰ τὴν μόρφωσιν τὴν θεωρητικὴν καὶ μορφωτικὴν τῶν ἱατρῶν, φαρμακοποιῶν καὶ φυσικομαθηματικῶν φοιτητῶν, ὥστε νὰ μὴ ἀξιοῦν νὰ ἐπιβαρύνωνται οὗτοι καὶ μετὰ τὴν μόρφωσιν τῶν ὀλίγων χημικῶν φοιτητῶν. Ἐκτὸς τούτου οἱ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ συνάδελφοί μου ἔχουν καὶ ἄλλην σοβαρὰν ἀποστολὴν νὰ ἐπιτελέσουν, νὰ ἀσχοληθῶν δὴλον ὅτι μετὰ τὴν μετεκκαίδευσιν τῶν διδασκόντων τῶν φυσικῶν, τῶν διδασκόντων εἰς τὰ Γυμνάσια, δεδομένου μάλιστα ὅτι ἡ ἀγαρμοματωσὴν τῶν φοιτητῶν ἐκείθεν ἔλκει τὴν καταγορήν της. Καὶ νῦν ἂς ἐξετάσωμεν τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης ὡς σύνολον.

Ἡμεῖς φρονοῦμεν ὅτι αἱ σχολαί, ἂς δέον νὰ στεγάσῃ τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης, πρέπει ν' ἀποτελεσθῶν ἐκ τοιοῦτων ἐπιστημῶν, ἐφ' ὧν αἱ ἐργαστηριακαὶ ἀσκήσεις τῶν φοιτητῶν εἶνε περιορισμένα. Οὕτω θὰ ἡδύνατο νὰ περιλάβῃ τὴν Ἱερατικὴν Σχολήν, τὴν Φιλολογικὴν Σχολήν (μετὰ πλουσίαν βυζαντινολογικὴν διδασκαλίαν καὶ τοιαύτην τῆς ἐβραϊκῆς γλώσσης), τὴν Ἱστορικὴν τῶν Ἑμπορικῶν καὶ Πολιτικῶν Ἐπιστημῶν, τὴν Κτηνιατρικὴν Σχολήν, τὴν Δασολογικὴν Σχολήν, τὴν Γεωπονικὴν Σχολήν, τὴν Ὀικονομολογικὴν Σχολήν (τμήμα ἐμποροπολιτικῶν, τμήμα ἐκμεταλλεύσεως τῶν θαλασσίων κ.λπ.).

Αὕτη πρέπει, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, νὰ εἶνε ἡ ἀρχικὴ κατευθύνσις διὰ τὴν μελλοντικὴν πορείαν τοῦ ἀνωτάτου τοιοῦτο ἐκπαιδευτικοῦ κέντρου. Πᾶσα τάσις πρὸς ἀπομίμωσιν τῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν καὶ ἐν τῷ Πολυτεχνεῖῳ διδασκόμενων μαθημάτων μετὰ κατευθύνσιν τὴν ἀπόκτησιν τῶν αὐτῶν μετὰ τῶν Ἀθηνῶν πτυχία ἤθελεν ἐπιφέρει τὸν βαθμιαῖον μαρασμόν εἰς τὸ νεαρὸν πνευματικὸν κέντρον τῆς Μακεδονικῆς πρωτεύουσας, ὃν πρέπει, ἀπαξ ἐδμελεσθῇ τὸ ἴδιον τοῦτο, πᾶσι δυνάμει νὰ θεραπεύσωμεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ.

Τέλος δὲ ἐπεθύμουν νὰ γράψω ὀλίγας λέξεις καὶ διὰ τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς τῶν καθηγητῶν τοῦ ἐν Θεσσαλονικίᾳ Πανεπιστημίου. Δὲν νομίζω διενεργεῖται τὸ γόητρον τῶν καθηγητῶν, ὅταν ἡ ἐκλογὴ τούτων γίνεται δι' ἐπιτροπῶν σχηματιζομένων κατ' ἐπιλογὴν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ, οὔτε νομίζω ὅτι οἱ ἐιδικοί ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Θεσσαλονίκης εἶνε ἀρκετοὶ ὥστε νὰ ἐκλέξωσιν κατὰ τὴν βασάνον τοὺς συναδέλφους των. Τούτωντις νομίζω ὅτι ἡ ἐκλογὴ τῶν καθηγητῶν θὰ εἶνε ἀκλόνητος καὶ τὸ γόητρον τούτων ἀπέναντι τῆς κοινωνίας καὶ τῶν φοιτητῶν μέγα, ὅταν αὕτη διενεργηθῇ ὑπὸ τῶν Σχολῶν τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου ἢ Πολυτεχνεῖου ἢ παρὰ διμερότερον. Οὕτω φρονῶ ὅτι καὶ τὸ γόητρον τοῦ Πανεπιστημίου θὰ περιφρουρηθῇ καὶ τὸ ὁδοῦν τοῦτο πρὸς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν δὲ ἑδραιωθῇ παρὰ τῇ κοινῇ γνώμῃ.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΤ. ΒΑΡΟΥΝΗΣ

Καθηγητὴς Ἐθν. Μετσόβ. Πολυτεχνεῖου, Κοσμητὴρ Ἀν. Σχολῆς Χημ. Μηχανικῶν.

Η ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

Αξιότιμε κύριε Διευθυντά,

Δανείζομαι τὸν τίτλον τοῦ παρόντος ἀπὸ τὸ ἐν τῇ «Εργασία» δημοσιευθὲν ἄρθρον τοῦ ἀξιότιμου κυρίου ἀρχηγοῦ τῆς «Προοδευτικῆς Ἐνώσεως», εἰς τὸ ὁποῖον καὶ ἀναφέρονται αἱ κάτωθι παρατηρήσεις.

Καίτοι, ὅπως καὶ ὁ ἴδιος κ. Ζαβιτζιάνος τινεῖ, ἡ ἐπὶ τοῦ πολιτείου ζήτημα συζητήσις ἔχει καθαρῶς ἀκαδημαϊκὴν χαρακτῆρα καὶ ἡ ἀνακρίσις αὐτοῦ δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπιθυμία νέων καθιστοκρατικῶν μεταβολῶν, ἐν τούτοις κρίνω ἀπαραίτητον νὰ θέσω ὡρισμένα σημεῖα τοῦ ἐν λόγω ἁρθρου, ἐφ' ὅσον δι' αὐτοῦ υποστηρίζεται παρὰ προσώπων τῆς πολιτικῆς πεiras καὶ περιουσίας τοῦ κ. Ζαβιτζιάνου, ὅτι ἡ τελευταία γενομένη παρ' ἡμῖν πολιτικὴ μεταβολὴ καθίσταται, καθ' ὃν τρόπον ἐγένετο, τελέως περὶ τῆς καὶ ἐπὶ τῶν ἀμερικανικῶν πολιτείας εἶνε τὸ ἰδεώδες, τὸ ὁποῖον καὶ εἶδει νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς πρότυπον διὰ τὴν συντάξιν τοῦ νέου μας πολιτεύματος καὶ λόγῳ τῆς ἐσωτερικῆς αὐτοῦ ἀξίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν εὐμερίαν τοῦ ἐν ὁποῖαν ἐξαρτάσθαι εἰς τὸν ἀμερικανικὸν λαόν.

Καὶ ὅμως καὶ ἡ γενομένη παρ' ἡμῖν πολιτικὴ μεταβολὴ ἦτο ἀπαραίτητος, ἔστω καὶ ἂν αὕτη συνίστατο μόνον, ὡς ἱσχυρίζεται οὐχὶ ὁρθῶς ὁ κ. Ζαβιτζιάνος, εἰς τὸν τρόπον διαδοχῆς τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχόντου, καὶ ἡ ἐσωτερικὴ ἀξία τοῦ ἀμερικανικοῦ πολιτεύματος εἶνε σχετικὴ, ἡ δὲ εὐμερία τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ δέον ν' ἀποδοθῇ μᾶλλον εἰς τοὺς φυσικοὺς ὁρους τοῦ ἐδάφους καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ λαοῦ, ἢ εἰς τὸ πολιτεῖον, τὸ ὁποῖον, ἂν ἔχῃ τὰ προτερήματα τὰ ὁποῖα μετὰ τινος ὑπερβολῆς ἀπορριπτὴ ὁ κύριος Ζαβιτζιάνος, ἔχει ὁ μὲν καὶ μεγάλα ἐλαττώματα, τὰ ὁποῖα ζήτημα εἶναι ἂν θὰ καθίστανται αὐτὸ βιώσιμον ἐν Ἑλλάδι.

Ἄλλ' ἐν τῇ ἀλληλουχίᾳ τῶν συλλογισμῶν τοῦ καὶ διὰ νὰ φθάσῃ εἰς ὃ ἐρῶσα συμπέρασμα, ὁ κ. Ζαβιτζιάνος υποπίπτει καὶ εἰς βασιμὰ τινὰ σφάλματα. Ὅπως φαίνεται ὑποστηρίζων, ὅτι τὸ μεγαλύτερον ἐλάττωμα τοῦ καταλυθέντος πολιτεύματος τῆς βασιλευσμένης δημοκρατίας ἦτο ἡ μὴ ἐξασφάλισις ὑπ' αὐτὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ χωρισμοῦ τῶν ἐξουσιῶν, ἔνεκα τοῦ ὁποῖου ἀνεπιθύμητος ἡ συναλλαγὴ καὶ ἡ ἀκολασία τῆς διοικήσεως, ἐν ᾧ «γενικῶς ἐπιστεβετο, ὅτι δι' αὐτοῦ εἶχε πράγματι καθιερωθῇ ἡ διάκρισις τῶν ἐξουσιῶν», διὸ δὲ τὸ ἐλάττωμα τοῦτο μετωχτευθὲν καὶ εἰς τὸ νέον μας πολιτεῖον, τὸ ὁποῖον δὲν διαφέρει τοῦ καταλυθέντος παρὰ μόνον κατὰ τὸν τρόπον τῆς διαδοχῆς τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχόντου, ὁ ὁποῖος ὁμοῦς τρόπος «ἀπέτελλε τὴν εὐεργετικωτέραν ἀρετὴν τοῦ καταλυθέντος πολιτεύματος».

Ὁ κ. Ζαβιτζιάνος διὰ τῶν συλλογισμῶν τούτων παραγνωρίζει τὴν αἰτίαν ὅλων τῶν ἐλλληνικῶν ἐπαναστάσεων, ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀνεξαρτησίας μας μέχρι σήμερον, ἡ ὁποία αἰτία δέον ν' ἀποδοθῇ κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν διάστασιν βασιλείας καὶ λαοῦ, ἐκείνης μὲν ἐπιζητούσης νὰ κυβερνῇ κατὰ τὸ ἀπολυταρχικὸν δόγμα, τούτου δὲ νὰ ἐπιβάλλῃ ἐν τῇ κυβερνήσει τὴν ἀρχὴν τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας. Ἐπιπροσθέτως παραγνωρίζει καὶ τὴν φύσιν τοῦ ἑλλην. πολιτεύματος τοῦ 1864, τὸ ὁποῖον δὲν ἐδημιουργήθη, ἵνα καθιερωθῇ τὴν ἀρχὴν τῆς διακρίσεως τῶν ἐξουσιῶν, ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας διὰ τῆς κατὰ προτιμήσιν ἐφαρμογῆς ἐν τῇ κυβερνήσει τοῦ κοινοβουλευτικοῦ συστήματος. Σημαίνει δὲ κοινοβουλευτικὸν σύστημα ὅχι τὸν χωρισμὸν τῶν ἐξουσιῶν, ἀλλὰ τὴν συγχώνευσιν αὐτῶν, καὶ εἰδικῶς τὴν ἀπορρόφησιν τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς, ἐφ' ὅσον ἐκείνη ἀσκειται, πράγματι ὑπὸ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ὅπερ προέρχεται ἀποκλειστικῶς ἐκ τῶν νομοθετικῶν σωμάτων, πρὸ τῶν ὁποίων εἶναι καὶ ἀποκλειστικῶς ὑπεύθυνον.

Βεβαίως μετὰ τῶν αἰτίων τῶν ἑλληνικῶν ἐπαναστάσεων — μία ἐπαναστάσις σπανίως ἔχει μίαν αἰτίαν — ἦτο καὶ ἡ κομματικὴ συναλλαγὴ, τὴν ὁποῖαν ἐπικαλεῖται ὁ κ. Ζαβιτζιάνος, Ἄλλ' ὡς ὁ δεινὸς συγγραφεὺς Δ. Ράλλης ἔλεγε τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1897, «ἡ συναλλαγὴ μετὰ τοῦ λαοῦ καὶ πολιτευομένων δὲν ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ ὁσὴ ὑπῆρχε μετὰ τοῦ Στέμματος καὶ τῆς Κυβερνήσεως αὐτοῦ». Ὅπως δὲ ὁ καθηγητὴς τοῦ Συνταγματικοῦ ἡμῶν δικαίου κ. Σπύλος τινεῖ, ἐν τῇ ἴαν ἀξιολογῇ τοῦ συγγράμματος πε-

ρὶ τοῦ νέου μας Συντάγματος, «ἡ βασιλεία ὑπῆρξεν ἰδιαίτερως ἐγωιστικὴ καὶ συμφεροντολόγος παρ' ἡμῖν. Εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἐπράξε τὸ κακόν, ἀναμειβόμενα εἰς τοὺς κομματικοὺς ἀγῶνας, εὐνοήσασα ἢ καταδιώσασα πολιτικούς ἀνδρας, διαφθείρας οὐσιαστικῶς τὸ πολιτεῖον, θέσασα δὲ γενικώτερα τὴν θέσιν τῆς καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς πολλὰς καὶ ὑπὲρ τὴν θέσιν καὶ τὸ μέλλον τοῦ λαοῦ». Ἀλλὰ μήπως τὰ ἴδια δὲν μάς λέγει καὶ ὁ περιφημὸς Bryce (Les démocraties, 1924, τόμ. II σελ. 396) ὑποστηρίζων, ὅτι οἱ βασιλεῖς τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Βουλγαρίας ἐξεμεταλλεύθησαν τὴν εὐμερίαν τοῦ λαοῦ τὸν καὶ τὴν ἐξαιρετικὴν τὸν δύναμιν, ἵν' ἀσυνέτως παρασύρουν αὐτὸν εἰς πολιτικὴν ἀντίθετον τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ ἔθνους;

Ὅστε οὐχὶ ἡ ἑλλειψις ἐξουσίας ἀπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχόντου, ἀλλ' ἡ συγκέντρωσις καὶ κατάχρησις ἐξουσίας ὑπ' αὐτοῦ ἦτο ἡ αἰτία καὶ τῆς κακοδομίας καὶ τῶν ἐπαναστάσεων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὸ ἐπισημασθέν τῶν ἀγῶνων τοῦ ὁποῖου βλέπει τις καθαρὰ εἰς κάθε μεταβολῇ τοῦ Συντάγματος μας. Ὅπως τὰ ἄρθρα 21 καὶ 107 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1864, τὰ καθιερούσαν τὴν λαϊκὴν κυριαρχίαν, ἦσαν ἀγνωστα εἰς τὸ Σύνταγμα τοῦ 1844. Καὶ αἱ διατάξεις τῶν ἁρθρῶν 108 καὶ 110 τοῦ Συντάγματος ἐκείνου μετὰ τὴν γενομένην ἀναθεώρησιν τῇ 1911 ἐκδηλώνουν ἐμφανέστερον τὴν τάσιν τοῦ λαοῦ πρὸς τὴν Δημοκρατίαν καὶ τὸν περιορισμὸν τῆς ἐξουσίας τοῦ Ἀνωτάτου Ἀρχόντου. Ἐτι δ' ἐμφανέστερον ἐκδηλοῦνται αἱ ἀρχαὶ αὗται ἐν τῇ ἱστορίᾳ Συντάγματος, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁχι μόνον ὁ Ἀνωτάτος Ἀρχὼν ἀπὸ κληρονομικῶν ἐγένετο ἀρετός, ἀλλὰ καὶ ἡ κατὰ τὸ προηγουμένον Σύνταγμα σκιάδης ἐξουσία τοῦ περιορισθῆναι περὶσσότερον, ἐπιπροσθέτως δὲ ἐκφυρθεῖ καὶ διὰ ῥητῶν συνταγματικῶν διατάξεων τὸ κοινοβουλευτικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον ἵσχυε μὲν καὶ πρότερον δύναμις τῶν συνθηκῶν τοῦ προηγουμένου πολιτεύματος, τὸσον ὅμως παρεβιάσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου.

Ἄλλὰ, παρ' αὐτὰ, ἂς ἐξετάσωμεν τὸ ζήτημα: Συνέφερε πράγματι παρ' ἡμῖν ἡ εἰσαγωγή τοῦ ἀμερικανικοῦ πολιτεύματος κατὰ τὴν τελευταίαν μεταβολὴν καὶ θὰ ὠδηγήμεθα δι' αὐτὸ καὶ μόνον εἰς τὴν πολιτικὴν ἐξυγίανσιν καὶ τὴν ἀτομικὴν εὐμερίαν;

Εἶναι ἀληθές, ὅτι διὰ τοῦ ἀμερικανικοῦ πολιτεύματος ἐπιτυγχάνεται κατὰ τὸν μᾶλλον δυνατόν τρόπον ἡ ἀρχὴ τῆς διακρίσεως τῶν ἐξουσιῶν εἶναι ἐπίσης ἀληθές, ὅτι δι' αὐτοῦ ἐξασφαλίζεται σταθερότης τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας καὶ παύονται ἀληθῶς ἱσχυρὰ Κυβερνήσεις μὴ ἐξαρτωμένη ἐκ τῆς γνώμης τῶν βουλευτῶν καὶ ἐπομένως μὴ ὑποκρίσις αὐτῶν εἰς τὸ τέλος ἀληθές, ὅτι ὁ ἀμερικανικὸς λαὸς ἐγνώρισε τὴν μεγαλειότητα ἐυμερίαν, τὴν ὁποῖαν ἐγνώρισε ποτὲ ἄλλος λαός. Ἄλλ' εἶναι αὕτη ἀποτέλεσμα τῆς μορφῆς τοῦ πολιτεύματος; Ἡ, ἔστω καὶ ἂν εἶναι, δύναται τὸ πολιτεῖον τοῦτο ἐξ ἴσου κοσμογονικῶς νὰ ἐπιδράσῃ καὶ εἰς οἰκονομικὴν ἀλλοίωσιν;

Ὁ κ. Ζαβιτζιάνος λέγει ναί. Ἀλλὰ παραπλῆρως τῶν προτερημάτων τῆς Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας, τὰ ὁποῖα παραθετεῖ, ἂς ἀκούσωμεν καὶ τὰ ἐλαττώματα αὐτῆς ἀπαριθμούμενα παρὰ τοῦ Bryce ἐν τῇ προμνησθέντῃ ἔργῳ του: 1. Τὰ νομοθετικὰ σώματα τῶν Πολιτειῶν δὲν ἀπολαύουν τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ λαοῦ· γενομένης σαφῶς ἐξηγουμένη διὰ τῶν εἰς αὐτὰ ἐπιβληθέντων περιορισμῶν καὶ διὰ τῆς μεταβιβάσεως, εἰς τινὰς Πολιτείας, ὁρισμένων ἐκ τῶν προνομίων τῶν εἰς τοὺς πολίτας, ὁρῶντας ἀμέσως. 2. Τὸ Κογκρέσσον ἴσταται πολιτικῶς ὑψηλότερον, ὅχι μόνον καὶ ὅσον, ὅσον ἡ δύναμις ν' ἀναμῇ παρ' ἐνὸς ἔθνους τὸσον ὑπερηφάνον διὰ τοὺς θεσμούς του. 3. Ἡ δημοσία ὑπηρεσία, ἐξαιρέσει τῶν ἐπιστημονικῶν κλάδων τῆς ἐθνικῆς Κυβερνήσεως, δὲν εἶναι εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς τῆς, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ ἡ ἐκτέλεσις τῶν λειτουργημάτων τῆς Κυβερνήσεως ταύτης. 4. Οἱ δικασταὶ εἶναι εἰς τὰς πλείους τῶν Πολιτειῶν κατώτεροι ποιότητος τῶν δικηγόρων. Εἰς τινὰς δὲν ἐμπνέουν κανένα σεβασμὸν. 5. Ἡ διοικήσις τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης εἶναι βραδεύα, ἀσάφης καὶ εἰς πολλὰς Πολιτείας τὸσον ὀλίγον δραστηρία, ὅσῳ ἐν ὅνοχῳ διαφεύγονται διαρκῶς τὴν τιμωρίαν. 6. Εἰς ἄλλας Πολιτείας, οἱ νόμοι τὸσον

περιφρονοῦνται, ὥστε δὲν ὑπάρχει ἀσφάλεια τῶν ἀτομικῶν δικαιωμάτων. Ἡ προστασία τῆς ἰδιοκτησίας εἶναι ὁμοίως ἀνεπαρκής, ἀλλ' εἰς βαθμὸν ὀλιγώτερον. 6. Ἡ διοίκησις τῶν πόλεων, ἰδίως τῶν μεγάλων, ἀπεδείχθη ἀσύνετος, σπάταλος καὶ διεφθαρμένη. 7. Αἱ ὁργανώσεις τῶν κομμάτων, δημοκρατικὰ θεωρητικῶς καὶ κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν τὴν μορφήν, κατέστησαν διγαρχαὶ ἐγωιστικαὶ καὶ ἀρετικαὶ εἰς τὰς χεῖρας μικροπολιτικῶν. 8. Ὁ τόνος τοῦ δημοσίου βίου, τὸ αἶσθημα ὅτι ἡ δημοσία ὑπηρεσία εἶναι πλήρης τιμῆς θέσις, δὲν εἶναι ἀκόμη, ὅτι ἐπρεπε νὰ εἶναι ἐν μεγάλῳ ἔθρῳ, καίτοι παρατηρεῖται ἐλαφρὰ βελτίωσις. 9. Ἡ δύναμις τοῦ χρήματος καὶ ἰδιαίτερος ἡ δύναμις τῶν μεγάλων ἐταιρειῶν ἐκδηλοῦνται εἰς βαθμὸν ἐπιφύον διὰ τῆς ἐπιρροῆς τὴν ὁποῖαν ἐξασκῶν ἐπὶ τῶν νομοθετικῶν σωμάτων καὶ κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῶν μελῶν τῶν. 10. Ἑλλειψις προσωπικότητων ἐν τῇ δημοσίᾳ βίᾳ.

Ἐκ τοῦ δεκαλόγου τούτου τοῦ Bryce ἐννοεῖται πᾶς τις, ἂν καὶ πόσον ἐπέδρασαν εὐεργετικῶς εἰς τὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ τὸ πολιτεῖον, καὶ μέχρι ποίου βαθμοῦ φθάσει ἐκεῖ ἡ δύναμις τῆς συναλλαγῆς καὶ τοῦ χρήματος. Καὶ ὅλα αὐτὰ εἶνε γέννημα κατὰ τὸ πλεῖστον τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς φθοροποιῆς ἐπιρροῆς τῶν ὁποίων ἀσχεῖ τὸ «Spoils System», ἀποτόκον τοῦτο κυρίως τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς καὶ τοῦ μεγέθους τῆς ἐξουσίας τοῦ Προέδρου, διὰ τὸ ὁποῖον ἀσχεῖται καὶ οἱ μᾶλλον ἐγωισταὶ Ἀμερικανοὶ καὶ κατὰ τὸ ὁποῖον μὴ ἀναριθμητοῦς ὑπαλλήλων, ἀπὸ τῶν ὑποურγῶν καὶ πρεσβυτέρων μέχρι τῶν ταχυδρομικῶν καὶ τελωνειακῶν ὑπαλλήλων, ἐξαρτοῦν τὴν θέσιν τῶν ἀπ' κλειστικῶς ἀπὸ τὸν βαθμὸν τῆς συνεισφορᾶς ἐκαστοῦ εἰς τὸ πολιτικὸν κόμμα. «Τὸ Spoils System — λέγει ἄλλαχθι ὁ Bryce, — κατὰ τὸ ὁποῖον πᾶς διορισμὸς εἶναι ὑπόθεσις τοῦ κόμματος καὶ τὸν προσωπικὸν προτιμήσεων καὶ ὁχι προσωπικῆς ἱκανότητος, διέφθειρε τὴν πολιτικὴν καὶ κατεβίβασε τὴν δημοσίαν ἡθικὴν, διότι ἐδίδασκεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ παραβλέπουν τὰ συμφέροντα τῆς ἐλπίδος καὶ τὰ ὅσα συμφερόντων τοῦ κόμματος καὶ μετέβαλε τὴν ἀνεκτικότητάν εἰς κυνισμόν».

Τὶ ἀπομένει κατόπιν τούτων ἀπὸ τῶν ἰδεῶδων ἀμερικανικῶν πολιτείας; Ἡ θεωρητικῶς μόνον ἀξίας διάκρισις τῶν ἐξουσιῶν καὶ ἡ ὑπαρξίς πράγματι ἱσχυρᾶς Κυβερνήσεως, δυναμένης ἀπερριπτεῖν ὅ,τι ἀντιτίθεται εἰς τὴν διοίκησιν, ἐφ' ὅσον δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ νομοθετικὰ σώματα καὶ δὲν ἀσχετοῦται μετὰ τὴν νομοθετικὴν παραγωγὴν. Ἀλλὰ καὶ τὸ τελευταῖον τοῦτο πλεονέκτημα μειοῦται, ἀνὰ λόγον τῆς ἐπὶ αὐτῇ καὶ ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐκείνης ἡ ἐνδύνη καὶ ὁ ἔλεγχος, τὸν ὁποῖον ἀσχετοῦν ἐπ' αὐτῆς ἐν ταῖς κοινοβουλευτικαῖς Πολιτείας τὰ νομοθετικὰ σώματα, καὶ ὅτι, ἂν ἡ Κυβερνήσις ἐκείνη δύναται ἐλευθέρως ἀπὸ τῆς ἐπιρροῆς τῶν νομοθετικῶν σωμάτων νὰ ἐνεργῇ, δὲν εἶναι ὅμως καὶ ἀπληλαγμένη ἀπὸ τῆς ἐπιρροῆς τῆς πολιτικῆς μεριδῶς, τὴν ὁποῖαν ὑπηρετεῖ, ὥστε «νὰ βάλῃ κάθε καταργηθῇ σὴ θέσι του».

Θὰ ἦτο ἐν τούτοις ἡ κρίσις μου ἀδικος καὶ μονομερής, ἂν ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς σκιερᾶς πλεονείας τοῦ ἀμερικανικοῦ πολιτεύματος δὲν ἐμνημονεύον καὶ τὴν μεγάλην πρᾶγματι ἐλευθερίαν τῆς ὁποίας ἀπολαύει ὁ ἀμερικανικὸς λαός, καὶ ἡ ὁποία δὲν εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς θέσεως τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἐν τῇ πολιτείᾳ, ἀλλ' ἄλλων συνταγματικῶν διατάξεων, καὶ ἂν δὲν ἐτόνιζον τὸ πρῶτον — τὸ μεγαλύτερον ἴσως πρᾶγμα — καὶ ἂν καθεστὸς καὶ τοῦ ὁποῖου ἔχει τὸ ἀμερικανικὸν πολιτεῖον, νὰ παρέχῃ δὴλ. τὴν ἐξαιρετικὴν τὴν ἐλευθερίαν εἰς ὅλα τὰ σπράγματα τοῦ ἀμερικανικοῦ λαοῦ. Πράγματι ὁ λαὸς εἶναι εὐχαριστήμενος καὶ ὑπερήφανος διὰ τὸ πολιτεῖον τοῦ, ἀληθῶς δὲ οὐδέποτε ἐσέφθη νὰ τὸ μεταβάλῃ. Ἡ ποιότης τῆς φυλῆς, ὁ κατ' ἀγγλικὴν παράδοσιν συντηρητικὸς χαρακτῆρ τῶν Ἀμερικανῶν, ὁ φυσικὸς πλοῦτος τοῦ ἐδάφους, ἡ ἀσφάλεια, τὴν ὁποῖαν ἐγγυᾶται εἰς αὐτοὺς ἡ γεωγραφικὴ τῶν θέσις, συνέτειναν εἰς τὴν πραγματοποίησιν ἐνὸς συνόλου ὁρωνεῦσιν ὁκνῶν διὰ πολιτικὸν βίον ἐιρηνικὸν καὶ εὐδόκημον, τοιοῦτον ὁποῖον πρᾶγματι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἐγγώρισε.

Ὑπῆρχον τώρα καὶ παρ' ἡμῖν αἱ προϋποθέσεις αὗται καὶ ἦτο συνέτον κατὰ τὴν τελευταίαν πολιτικὴν μεταβολὴν νὰ παραβλεψώμεν τὴν ἑλληνικὴν παράδοσιν καὶ νὰ εἰσαγάγωμεν τὸ ἀμερικανικὸν πολιτεῖον, κατὰ τὰ ἄλλα τὸσον ἐλαττωματικόν;

Μετὰ τιμῆς
ΧΡ. ΣΠΟΥΡΙΤΣΑΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ

“Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΕΜΠΕΔΟΚΛΗ,”

ΜΙΑ προσοχή γεμάτη εὐλάβεια καὶ θαυμασμό κινεῖ τελευταία στὴν Γερμανίαν, τὴν πατρίδα του, καὶ στὴν Γαλλίαν, ὅπου τόσα πνεύματα ξεπνάζουν ἀπὸ πάνω των τ' ἀσφυκτικὰ καὶ ὀλέθρια δεσμὰ τοῦ σωβινισμού, τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ λυρικοῦ τοῦ περασμένου αἰῶνος, τοῦ Χέλντερλιν. Ὁ γνωστός κριτικὸς Τσβάιχ ἀφιέρωσε στὴν μελέτη τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου του, ἔνα βιβλίον ποῦν κάλλεται ἀπὸ τὸν ἀγνόητο καὶ θερμοπρόκο ἐνθουσιασμό, μὴ γαλλικὴ μετάφραση τῶν ποιημάτων τῆς «περιόδου τῆς τρέλλας» τοῦ εἶδε τὸ φῶς τοῦτες τῆς μέρες, καὶ πρώτη φορά, στὴν ἰδία γλῶσσα ἐπίσης, μεταφράσθηκε τὸ περίφημο δραματικὸ ποίημα τοῦ μυστικιστοῦ, ἑλληνολόγου καὶ πανθεῖστη ποιητῆ, «Ὁ θάνατος τοῦ Ἐμπεδοκλή».

Τὸ ποίημα αὐτὸ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἔργου τοῦ 1797 καὶ τοῦ 1800, πρὶν πέσῃ στὰ σκοτάδια τῆς τρέλλας, ὅπου ἔμεινε σαρόντα τρία ὀλόκληρα χρόνια χαμένος, καὶ στὰ φωτεινὰ διαλείμματα τῆς ὁποίας εἶδε ἐκπληκτικὲς ἐκλάμψεις μεγαλοφυΐας.

Τὸ ποίημα, ἀρκετὰ μακρὸ, ἔμεινε ἀποσπασματικόν ἀποτελεῖται ἀπὸ τρεῖς παραλλαγές, ἓνα σχέδιο, ἓνα σχεδιασμο σκηνοῦ καὶ ἓνα μερικῆς ὑποσημειώσεως. Εἶναι σὰν ἓνα συντρίμιον ναοῦ ποῦν μὴ κάνει νὰ φανταζόμενος τί θὰ ἦταν ὁ ναὸς ἂν ἡ Μοῖρα μάς εἶδεν τὴ χαρὰ νὰ τὸν ἀπολαύσουμε δολοκλήρωμένον, βγαλμένον ἀπὸ τὰ χέρια τὸν ὅπως τὸν ὄνειρεῦθηκε ὁ δημιουργὸς του.

Ὁ κ. Μπαμπλόν, ὁ Γάλλος μεταφραστὴς τοῦ «Θανάτου τοῦ Ἐμπεδοκλή», ὀνομάζει στὸν πρόλογόν του τὸ ἔργο αὐτὸ «μὴ μυθικὴ παράσταση τῆς ποιήσεως», «τὸ καθαρὸν δράμα τῆς ποιητικῆς δημιουργίας». Ὁ ὁρισμὸς εἶναι σωστός ἀν προσεδώσωμε τῆς λέξεως μυστικὸς καὶ μεταφυσικὸς. Ὁ Ὄθνατος τοῦ Ἐμπεδοκλή» μὴ μπορεῖ, πράγματι, νὰ θεωρηθῇ σὰν τὸ δράμα τῆς ποιητικῆς δημιουργίας καμωμένο ἀπὸ ἓνα πνεῦμα βαθύτατα μυστικὸ καὶ μεταφυσικόν.

Τραγωδία, πάντως, ἡ δράμα, ὅπως τὰ ἐννοοῦμε συνήθως, δὲν εἶναι, καὶ ἀκόμη λιγώτερο, ἔργο θεατρικόν. Εἶναι τὸ δράμα — χωρὶς πάλιν, χωρὶς συγκρούσεις, χωρὶς διαφοροποίηση καὶ ἐξατομίκευσιν χαρακτῆρων, ἐνὸς μόνον ἀνθρώπου, τοῦ Ἐμπεδοκλή, ποῦν καίγεται καὶ φλέγεται ἀπὸ μιὰ δίψα μεταφυσικῇ, τόσο ἐντονῇ ὅμως, ὥστε μένοντας πάντα σ' ἓνα ἀνώτερο πνευματικὸν ἐπίπεδο, νὰ καταντῇ ἐπιτακτικὴ σὰν μιὰ σωματικὴ καὶ αἰσθησιακὴ ἀνάγκη. Ὁ ἥρωας τοῦ Χέλντερλιν διψᾷ γιὰ ἐνότητα, μιὰ ἐνότητα ποῦν εἶναι ἀδύνατον νὰ τοῦ δώσῃ ἡ ζωὴ ποῦν διαφοροποιεῖ, καὶ διχάζει, ποῦν εἶναι

ἐναλλαγὴ διαρκῆς καὶ διαδοχῇ, καὶ ποῦν δὲν μπορεῖ νὰ τὴν βρῇ παρὰ μόνον στὸν θάνατον.

«Ὁ Δία, ἀναφωνεῖ, Ἀντροπῆ! Ὁλοκαὶ πῶς σιωπῶν, ὅλο καὶ πῶς σιωπῶν νοιώθω τὴν στεγνὴν ὥρα μου καὶ ἀπὸ τὴν ἄβυσσον ἀνεβαίνει κίονα πρὸς ἐμένα ὁ ἀγαπημένος μηνυτὴς τῆς νύχτας μου, ὁ βραδυνὸς ἀέρας, ὁ μηνυτὴς τοῦ ἔρωτα!...

Ὁ τώρα, χτύπα, καρδιά μου, καὶ τάραξε τὰ κύματα σου» ἐπάνω ἀπὸ σένα θρονιάζει τὸ πνεῦμα, σὰν ἄστρο φωτεινόν, ἐν τῇ διαβατικῇ σύννεφο τ' οὐρανοῦ, τὸ πάντα περιπλανώμενον, μεγαλόπρεπο προχωρεῖ.

Τί γίνομαι; πρέπει ἀκόμη νὰ ξεφνίζομαι σάμπως νᾶρχω τώρα νὰ ζῶ γιατί ὅλα ἄλλαξαν, καὶ εἶμαι τώρα πρώτη φορά, εἶμαι ὁ ἴδιος ἐγώ.

Καὶ δὲν σ' ἐπλημύριζε γι' αὐτὸ, τόσο συχνά, στὴν εὐλαβίᾳ σου ἀνάπαυση, ὡ ἀνερρε, μία ἐπιθυμία; Γιὰ νὰ σοῦ δοθῇ νὰ βρῇς τῆς χαρῆς τοῦ θριαμβευτῆ, ὅλες στὸ τέλος, στὴν πληρότητα μιᾶς πράξης μόνης;

Φθάνω; Ὁ θάνατος; Ὡς τὰ σκοτὴ δὲν μένει πᾶ παρὰ ἓνα βῆμα. Καὶ ὅμως, ὡ ματιά μου, θὰ ἤθελες νὰ ἴδῃς!

Ἐπαφες πᾶ νὰ μὲ ὤπηρετῇς, ἐσὺ ποῦν τόσο καρὸ μ' ὤπηρετῇς!

Τώρα πρέπει, γιὰ μιὰ στιγμή, ν' ἀπλώσῃ ἡ νύχτα τὴ σκία τῆς πάνω στὸ κεφάλι μου.

Δουλομένη δὴ ἐπιθυμία! Πῶς, τώρα ποῦν σιμῶναι ὁ θάνατος, ἴδια φλόγα φωντῶναι ἡ ζωὴ μέσα μου! καὶ μοῦ ἀπλῶναι τὴν κοῦπα τὴν τρομακτικὴν, τὴν κοῦπα τὴν οὐλοδοκῶμενην, ὡ φύση, γιὰ νὰ πῇ σ' αὐτὴν καὶ πάλιν ὁ ἱερός σου, τὴν τελευταία ἐκστασι.

Εἶμαι εὐχαριστήμενος. Δὲν ζητῶ πᾶ τίποτε ἄλλο παρὰ τὸν τόπο τῆς θυσίας μου. Ὅλα εἶνε καλὰ γιὰ μένα.

Ὁ τῶς τῆς Ἰριδας! Ἐπάνω ἀπὸ τοὺς ἀπόκρημνους καταρράκτες, ὅπως εἶσαι, ὅταν τὸ κύμα σὲ σύννεφα ἀσημέγια πετᾷ, ἔτσι εἶνε τώρα ἡ χαρὰ μου!

Καὶ μόνον τὸ ἀπόσπασμα αὐτὸ — (πρῶτη παραλλαγή, δεύτερη πρᾶξις) — ἓνα ἀπὸ

Ως καθήσουμε γαλήνιοι εδώ!
Τὰ ἱερὰ στοιχεῖα εἶναι ἐδῶ πέρα πλατεῖα
[ἀνοιγμένα μπροστά μας.
Ἐδῶ, στὴν πάντα ὁμοία δύναμή των καὶ πού
[δὲν κουράζεται ποτέ,
Κινοῦνται χαρούμενα ὁλόγυρά μας.

«Στὶς σκληρὲς αὐτὲς ἀκρογιαλιές, συνε-
χίζει, ἀγρυπνᾷ καὶ ἀναπαύεται ἡ ἀρχαία
θάλασσα καὶ τὸ βουνὸ ξεπειτιέται μὲ τὴν
μουσικὴ τῶν ποταμῶν του ἀπὸ κοιλάδα
σὲ κοιλάδα, κατηφορίζοντας, τὸ πράσινο
τοῦ δάσος κυματίζει καὶ μουγγρίζει, καὶ
στὴν κορφὴ μένει τὸ φῶς· ὁ αἰθέρας
πρσαίνει τὸ πνεῦμα καὶ τὴν πύλιν κρύφια
ἀποθυμᾷ. Ναι, γιέ, ἄς μείνουμε γαλή-
νιοι ἐδῶ!»

Τὴν βαθεῖα μεταφυσικὴ καὶ μυστικὴ
φύση τοῦ Χέλντερλιν φανερῶνουν καὶ
οἱ λίγες σημειώσεις πού σκόπισε ἐδῶ
κ' ἐκεῖ στὸν «Θάνατο τοῦ Ἐμπεδο-
κλῆ» ὅπως καὶ σὲ διάφορα ἄλλα ἔργα
(τὶς μεταφράσεις τοῦ «Οἰδίποδος Τυ-
ράννου» καὶ τῆς «Ἀντιγόνης» τοῦ Σο-
φοκλῆ, πού τις ἔκανε λίγο μετὰ τὸν
Ἐμπεδοκλῆ). Νά πῶς καθορίζει τὴν οὐ-
σία τοῦ τραγικοῦ, καὶ συνεπῶς, καὶ τῆς
τραγωδίας: «Τὸ τραγικὸ εἶναι ὁ κόσμος
ὅπου ἐπ' αἰεὶρον ἔρχονται σ' ἐπαφὴ
ὅλα τὰ πράγματα, στὴν χαρὰ καὶ στὸν
πόνο, στὴν κίνηση καὶ στὴν ἀκίνησια,
στὸ μορφοποιούμενο καὶ τὸ ἄμορφο, καὶ
ὅπου, ἔτσι, ἐνεργεῖ, ἀντὶ μιᾶς γήινης φω-
τῆς, μὴ φλόγα οὐράνια».

Στὸ σκηνικὸ τοῦ σχεδίασμα ὁ ἴδιος
ἐξηγεῖ τὴν ψυχή τοῦ θανάτου πού κατέ-
χει τὸν Ἐμπεδοκλῆ, ἀποδίδοντάς τιν ἐν-
δοχρῶς τοῦ βρισκεται δεμένος στὸν
νόμο τῆς διαδοχῆς, καὶ τὴν ἀτομικὴ ζωὴ
δὲν μπορεῖ νὰ τὴν νοιώσῃ σὲ ἄρμονία
μὲ τὴν παγκόσμια. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ἀπό-
φασή του νὰ πεθάνῃ εἶναι μιὰ ἀνάγκη
πού πηγάζει ἀπὸ τὸ βαθύτερο εἶναι του».

Στὸ σχεδίασμα, τὸ τέλος τοῦ ἔργου
(πρῶτη πέμπτῃ) περιγράφεται ὡς ἑξῆς:
«Ὁ Ἐμπεδοκλῆς οἰχνηταί στὶς φλόγες
τῆς Αἴτνας. Ὁ ἀγαπημένος του (ὁ Παν-
σανίας) πού πονεμένος γυρίζει ἀκατά-
πανστα ἐκεῖ γύρω, βρίσκει, ὕστερα ἀπὸ
λίγο, τὰ χάλκινα σανδάλια τοῦ δασκά-
λου του, πού ἡ φωτιὰ τὰ εἶχε ξεπετά-
ξει ἀπὸ τὰ βῆθη τῆς ἀβύσσου· τ' ἀνα-
γνωρίζει, τὰ δείχνει στὴν οἰκονόμειά του
Ἐμπεδοκλῆ, στοὺς παδοὺς πού εἶχε
στὶς λαϊκὲς τάξεις, καὶ ἐνώνεται μαζί
των πάνω στὸ ἱερατεῖο, γιὰ νὰ πεν-
θήσῃ καὶ νὰ πανηγυρίσῃ τὸν θάνατο
τοῦ μεγάλου ἀνδρός».

ΚΛΕΩΝ ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — ΣΤΑΔΙΟΥ 33

Χημικὰ λιπάσματα, ἀλλὰ καὶ
σύνθετα. Ὅσα ἐν γένει. Γεω-
γικά φάρμακα. Ὑαλουργεῖα
λευκῆς καὶ πρᾶσινης ὑάλου.
Υελοπίναντες.

ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ

ΒΙΣ ΑΡΧΗΜΑΣ

Διὰ 3 μῆνας 8 ο/ο
Δι' 6 » 8 1/2 ο/ο
Δι' 1 ἔτος 9 ο/ο

ΕΙΣ ΔΙΡ. ΑἴΓΙΑΣ, ΔΟΛ-
ΔΡΙΑ ΚΑΙ ΧΡΥΣΟΝ:

Διὰ 3 μῆνας 7 ο/ο
Δι' 6 » 7 1/2 ο/ο
Δι' 1 ἔτος 8 ο/ο

Η ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Αἱ κρίσεις τοῦ Ἀλκη Θρύλου γιὰ
τὴν «Παιδικὴ Ἀνθολογία» τῆς Μυ-
τιώτισσας καὶ αἱ παρατηρήσεις τοῦ κ.
Τέλλου Ἀργα, — κρίσεις καὶ παρατη-
ρήσεις πού δημοσιεύθηκαν στὴν «Ερ-
γασία», — μᾶς δίνουν ἀφορμὴ νὰ ἐξε-
τάσουμε στὶς γενικὲς γραμμὲς τοῦ ἐν-
ἀπὸ τὰ ζητήματα πού πιστεύουμε ὅτι
δὲν παίζουν τὸ μικρότερο ρόλο στὴν
πνευματικὴ ζωὴ ἐνὸς τόπου: τὴν παιδι-
κὴ λογοτεχνία, ὅπως καλλιεργείται κ'
ὅπως προσέχεται στὴν Ἑλλάδα. Ἐξέρω
πολὺ καλὰ ὅτι δὲν εἶναι λίγοι ἐκεῖνοι
πού ἐκτιμοῦν τὴν παιδικὴ λογοτεχνία
καὶ πού ὁμολογοῦν πόσες δυσκολίες
παρουσιάζει τὸ λογοτεχνικὸ αὐτὸ εἶ-
δος. Δὲν βλέπω ὅμως τὴν ἐργασία ἐ-
κείνη πού θὰ μπορούσε νὰ θεωρηθεῖ ἀ-
ποτέλεσμα τῶν πεποιθήσεων αὐτῶν.
Καὶ καταλήγω στὸ συμπέρασμα ὅτι
καὶ μὲ τὴν παιδικὴ λογοτεχνία συμ-
βαίνει ὅτι καὶ μὲ ὁλόκληρὴ τὴν πνευ-
ματικὴ μας ζωὴ, πού δὲν ἔχει πηγὲς
δικῆς της καὶ, τὸ χειρότερο, δέχεται
ξένες σκέψεις καὶ καταθυνοῦνται χωρὶς
νὰ προσπαθεῖ νὰ καταλάβει τὸ περιε-
χόμενο καὶ τὸ σκοπὸ τους. Ἐκτιμῶμε,
μ' ἄλλα λόγια, τὴν παιδικὴ λογοτεχνία
ἐπειδὴ ἀκούσαμε πόσο τὴν ὑπολογίζουν
στὰ μεγάλα πνευματικὰ κέντρα κ' ἐ-
πειδὴ ξέρουμε ὅτι τὴν καλλιέργησαν ἢ
καλλίτερα ἐπειδὴ σ' αὐτὴν ὀφείλουν
τὴν ἐπιτυχία τους ὀνομαστοὶ συγγρα-
φεῖς.

Ἀλλὰ τὸ κίνητρο μιᾶς πνευματικῆς
προσπαθείας δὲν μπορεῖ ποτέ νὰ εἶναι
ἡ ἐντύπωση ἀπὸ μιὰ ἐπιτυχία. Ἡ παι-
δικὴ λογοτεχνία, ὅπως καὶ κάθε εἶδος
Τέχνης, στηρίζεται σὲ πίστη βαθεῖα καὶ
σὲ καλὴ ἐκτίμηση τοῦ προορισμοῦ της.
Πηγάει ἀπὸ ἐνὸς ἰδανικοῦ. Καὶ τὸ ἰδανι-
κὸ αὐτὸ λείπει ἀπὸ τὴν προσπάθειαν
τῶν περισσοτέρων ἀπὸ κείνους πού
τὴν καλλιεργοῦν στὸν τόπο μας. «Ἐνὰ
λογοτεχνικὸ κομμάτι γιὰ παιδιὰ γρά-
φεται, βέβαια, γιὰ νὰ διδάξει, ἀλλὰ
καὶ γιὰ νὰ διασκεδάσει τὸ μικρὸ ἀνα-
γνώστη. Γιὰ νὰ τὸ προκαλέσει τὰ γέ-
λια ἢ τὰ δάκρυά του, νὰ βάλει σὲ κίνη-
ση τὴ φαντασία του, νὰ δώσει ἀφορμὴ
στὰ πρῶτα καὶ τόσο σπουδαῖα σκιρτή-
ματα τῆς σκέψεώς του. Νὰ τοῦ δημι-
ουργήσῃ μιὰ κατάστασι. Ἀλλὰ γιὰ
νὰ δημιουργήσῃ μιὰ κατάστασι στὴν
ψυχὴ καὶ στὴ σκέψιν τοῦ παιδιοῦ, δὲν
φτάνει ν' ἀκολουθήσῃ τις οδηγίες τῆς
παιδαγωγικῆς. Πρέπει νάχει γνῶρισι
τὸ παιδί. Καὶ πρὸ πάντων πρέπει νὰ τὸ
ἔχεις ἀγαπήσει. Νὰ ἔχεις χαρεῖ μὲ τὸ
ξένοιαστο γέλιο του, νὰ τὸ ἔχεις παρη-
γορήσει στὸ κλάμα του, νὰ τὸ ἔχεις πα-
ρακολουθήσει στὶς ἀναζητήσεις τῆς πε-
ριεργείας του. Μόνο μ' αὐτὲς τὶς προϋ-
ποθέσεις γράφεται τὸ διήγημα, τὸ ποί-
ημα, τὸ παραμῦθι, ἡ κωμῆδια, τὸ δρα-
ματάκι, ὁ μονόλογος γιὰ παιδιὰ. Γρά-
φεται κ' ἔχει τὸ ἀποτέλεσμά του.

Ἀλλὰ προτοῦ ἐξηγήσουμε τὴν ἀξία
τοῦ ἀποτελέσματος αὐτοῦ εἶναι ἀνάγκη
νὰ σημειώσουμε ὅτι τὸ μεγαλύτερο μέ-
ρος τῆς παιδικῆς λογοτεχνίας μας ἀ-
ποτελεῖται ἀπὸ ἐργασία πού ἀγνόησε
ἢ δὲν ὑπόφερε νὰ ἔχει ὅλες αὐτὲς τὶς
προϋποθέσεις. Προπάντων τὰ περισσό-
τερα παιδικὰ βιβλία τῶν τελευταίων
δέκα χρόνων γράφθηκαν μὲ μόνον κί-
νητρο τὴ σχετικῶς μεγάλῃ κυκλοφο-
ρία πού ἔχει τὸ παιδικὸ βιβλίο καὶ τὸ
κέρδος πού ἀφίνει. Ὁ χαρακτηρισμὸς
εἶναι βαρὺς. Ἀλλὰ δικαιοτάτος γιὰ ἕνα
σὼρ βιβλία πού οὐκ ἴσως δὲν μπόρε-
σαν νὰ ἀνταποκριθοῦν στὸν προορισμὸ

τους, ἀλλὰ πολὺ φοβᾶμαι ὅτι ἔγιναν
ἀφορμὴ ἐνὸς ἀνυπολογίστου κακοῦ:
ἔκαμαν σὲ πολλὰ παιδιὰ μιστὸ τὸ βι-
βλίο. Καὶ γιὰ ν' ἀποφύγουν τὸ ἀποτέ-
λεσμα τοῦτο οἱ συγγραφεῖς τῶν βιβλί-
ων αὐτῶν, — δασκάλοι πολλοὶ πού νο-
μίσαν πῶς εἶναι καὶ λογοτέχνες, — δὲν
προσπάθησαν καθόλου οἱ ἀθεόφοβοι.
Τὰ βιβλία τους δὲν εἶναι μόνον ἄτεχνα.
Καὶ δὲν παρουσιάζουν μόνον τὶς πῶ-
στοιχειώδεις ἐλλείψεις. Ἐχουν καὶ ὅλα
τὰ γνωρίσματα τῆς πῶς πρόχειρης δου-
λειᾶς, τῆς δουλειᾶς πού δὲν ἔγινε μὲ
ἀγάπη καὶ προσοχή. Ἡ λογοτεχνικὴ
μορφή, ἡ φαντασία, ἡ ἐκλογὴ τῶν κα-
ταλλήλων θεμάτων, ὅλα, ὅλα λείπουν
ἀπὸ τὰ βλαβερὰ αὐτὰ παιδικὰ βιβλία.
Καὶ ὑπάρχει μόνον στὶς σελίδες τους ἡ
φωνὴ τοῦ παιδαγωγοῦ, πού δίνει στοὺς
μικροὺς ἀναγνώστες συμβουλὲς μὲ τὸν
πῶς ἀντικαλλιτεχνικὸ τρόπο. Εἶτε διη-
γήματα εἶναι τὰ παιδικὰ βιβλία τῆς τε-
λευταίας παραγωγῆς, εἶτε ποιήματα,
εἶτε θεατρικὰ κομμάτια, ἀφίνουν τὸ
παιδί ἐντελῶς ἀσυγκίνητο. Οἱ συγγρα-
φεῖς τῶν βιβλίων αὐτῶν οὐτε φαντασία
ἔχουν, οὐτε ξέρουν μὲ τί εἶδος ποιη-
τικὰ μέτρα μποροῦν νὰ βάλουν σὲ κί-
νηση τὴ γλῶσσα τοῦ παιδιοῦ καὶ νὰ κά-
νουν τὸ ποίημα παιχνίδι του.

Καὶ ὅμως μιὰ καλὴ παιδικὴ λογοτε-
χνία πόσο μπορούσε νὰ βοηθήσει στὴ
δημιουργία ἀξιόλογης πνευματικῆς ζω-
ῆς στὸν τόπο μας. Γιατί ἕνα καλὸ παι-
δικὸ βιβλίο δὲν δίδασκε μόνον μὲ τὸν
ἀποτελεσματικότερο τρόπο τὶς ἀρετὲς
ἐκείνες πού κάνουν καλλίτερη τὴ ζωὴ
τῶν ἀνθρώπων, καθενὸς χωριστὰ καὶ ὅ-
λων μαζί. Δὲν ριζώνει μόνον βαθεῖα
στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ ἰδανικά, τῆς πα-
τρίδας λ. χ., καὶ δὲν προσαρμόζει τὸ
μικρὸ ἀναγνώστη στὰ ἔθιμα τῆς φυλῆς
του. Τοῦ δημιουργεῖ καὶ μιὰ ἀπὸ τὶς
συνήθειες ἐκείνες πού εἶναι ἐν ἀπὸ τὰ
χαρακτηριστικότερα γνωρίσματα τοῦ
πνευματικοῦ ἀνθρώπου. Τὸν συνήθιζει
νὰ διαβάσει. Ν' ἀγαπάει τὸ βιβλίο, νὰ
τὸ θεωρεῖ ἀπαραίτητο γιὰ τὴν ζωὴ του
καὶ νὰ αἰσθάνεται τὴν ἑλλειψὶ του. Καὶ
ἡ συνήθεια αὕτη εἶναι περιττὸ νὰ σημει-
ώσω τί σημασία ἔχει γιὰ τοὺς Ἕλλη-
νες, οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ὅποιους
— ἐξαιρέσει ἀποτελοῦν λίγες χιλιάδες
μέσα στὰ 6 1)2 ἑκατομμύρια, — μόλις
τελειώσουν τὶς σπουδὲς τους παύουν
νὰ ἔχουν κάθε σχέσιν τὰ βιβλία. Εἶ-
νε μιὰ συμβολή, ἀπ' τὶς γενναίστερες
μάστιχα, γιὰ τὴ δημιουργία πνευματι-
κῆς κινήσεως.

Τὴ συμβολὴ ὅμως αὕτη δὲν μπορεῖ
νὰ τὴν κάνει ἡ παιδικὴ λογοτεχνία
μας. Καὶ τοῦτο γιὰ τὸ μεγαλύτερο
μέρος τῆς βρίσκεται ἔξω ἀπὸ τὸν προ-
ορισμὸ της. Ἀποδείξεις καὶ ἡ φτώχεια
τῶν διδακτικῶν βιβλίων μας. Ἰδίως ἡ
φτώχεια τῶν «ἀναγνωστικῶν» πού σχη-
ματίζονται ἀπὸ ἔργα διαφόρων συγ-
γραφέων. Ἐκεῖ φαίνεται πόσο λίγοι
Ἕλληνες ἔχουν γράφει γιὰ παιδιὰ, καὶ
κυρίως πόσο λίγα εἶναι τὰ ἔργα αὐτά.
Σὲ ὅλα σχεδὸν τὰ ἀναγνωστικά βλέ-
πει κανεὶς τὰ ἴδια κομμάτια καὶ τοὺς
ἴδιους συγγραφεῖς. Κι' ἀπ' ὅλα ἀπο-
κομίζει τὴν ἐντύπωση ὅτι ἡ παιδικὴ
λογοτεχνία δὲν ἦταν ποτέ φροντίδα
σοβαρῆ τῶν λογοτεχνῶν μας. Οἱ ἐξαι-
ρέσεις, βέβαια, ὑπάρχουν. Ἀλλὰ οἱ ἐ-
ξαιρέσεις τῆς παιδικῆς λογοτεχνίας
μοιάζουν μὲ τὶς ἐξαιρέσεις τῆς λογο-
τεχνίας μας στὸ σύνολό της. Ἐξαιρέ-
σεις πού δὲν μποροῦν νὰ δημιουργή-
σουν ἀξιόλογη πνευματικὴ ζωὴ. Μερ-

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ

ΕΝ σέσει μὲ τὸ περὶ Ἑλληνίδων ἄρθρον τῆς
ἐνδύς Δ. Νάκου, τὸ ὅποιον τόσον θόρυ-
βον ἐπρόκάλει, τὸ ὅποιο καθημερινὴ τις
ἐφημερὶς ἐντατικῶς ἐξεμεταλλεύθη — χωρὶς
οὔτε ἅν πού ἐδημοσιεύθῃ νὰ ἀναφέρῃ —, καὶ
εἰς τὸ ὅποιον ὁ κ. Σπύρος Μελάς ἀπήντησεν
εἰς τὰ δύο τελευταῖα μας τεύχη, ἐν ὀνόματι
τόσον τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ ὅσον καὶ τῆς «Εργα-
σίας», ἔλαβον, μεταξὺ ἄλλων πολλῶν, καὶ
τὰς κάτωθι δύο ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας καὶ δη-
μοσιεύομεν ὡς δηλωτικὰς τῶν ἀντιθέτων ἀπο-
ψεων πού ὑπάρχουν ὡς πρὸς τὸ κεφαλαιῶδες
αὐτὸ ζήτημα.

ΜΙΑ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗ ΓΝΩΜΗ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ, 22 Φεβρουαρίου

Φίλη Δίς Νάκου,

Ἐπρεπε ἐπὶ τέλους μιὰ προσωπικότης σὰν
κ' ἐσὺς νὰ τομήσῃ νὰ πῇ εἰς τοὺς Ἕλληνας
πατέρας καὶ νέους ὅλα τὰ ἐλαττώματα τῆς
ἀνατροφῆς πού δίνουν εἰς τὰ κορίτσια καὶ τὶς
ἀδελφές των. Ἐπρεπε, μιὰ γιὰ πάντα, νὰ τοὺς
δοθῇ νὰ καταλάβουν ὅτι αὕτη ἡ ἀνατροφή
καὶ ἡ ἀρετὴ πού τοὺς ἐπιβάλλουν καταντᾷ
κάποτε εἰς τὴν ὑποκρισίαν. Αὐτοὶ μὲ τὴν πεῖ-
ραν των καὶ στὴ στενοκεφαλία των κατορθώ-
νουν κάποτε νὰ δηλητηριάζουν μὲ ἀνηθικό-
τητα τὰ αἰσθήματα καὶ τὶς πράξεις τῶν ἀθώ-
τερων. Εἶνε π. χ. ἀδύνατον νὰ ἐννοήσουν ὅτι
ἕνας νέος καὶ μιὰ νέα εἶναι ἀγνοὶ καὶ καλοὶ
φίλοι. «Τὸ ἐνστικτὸν τὸ ἀποκλείει», ὡς λέ-
νε, καὶ ἡ κρίσις αὐτὴ τοὺς ἀρκεῖ διὰ νὰ ἐπι-
χρῶνουν κάθε κορίτσι πού μιλεῖ γιὰ πολλὴν
ὥρα μὲ ἕνα νέον.

Ἡ Ἑλληνίδα γυναῖκα δὲν πρέπει ποτέ νὰ
ὁμολογῇ, ὅπως τὸ λέτε τόσο σωστά, ὅτι ἐπαν-
τρεθῇκε κάποιον ἀπὸ ἔρωτα. Ἀλλοῶς, θὰ
ἦτον αἰσχρὸν. Ὁ γάμος πρέπει πάντα νὰ εἶναι
γάμος «λογικῆς», ἕνα μέσον «ἀποκαταστάσεως»,
ἐξουδετέρωσος ἐνὸς προστάτου, συνήθως πλου-
σιου, καὶ αὐτοῦ διὰ νὰ μὴ ἐγκαθῇ ἡ γυναῖκα,
— πού εἶναι, φαίνεται, ἡ χειρότερα ἀτίμια πού
μπορεῖ νὰ συμβῇ. Εἶδα ἀνθρώπους ἀνιάνοντες
νὰ εἶναι ἀρχηγὸι οἰκονομίας, ἐλλείψει μέσον,
πού εἶχαν, κοντὰ σ' αὐτό, καὶ ἀφθονα παι-
διά, πού ὅμως τὸ «φιλότης» τους ἀπηγόρευε
εἰς τίς γυναῖκές των νὰ ἐργασθῶν.

Οὔτε καὶ εἶχαν ἄλλως τε αὐταῖς τέτοια διά-
θεσι, διότι, ἐρωμένη ἡ σύζυγος, ἡ γυναῖκα δὲν
χάνει ἄλλο παρὰ νὰ κλαίῃ καὶ νὰ γκρινιάζῃ.
Ἡ σκέψιν αὕτη τῆς ἐργασίας δὲν τῆς ἔρχεται
ποτέ στὸ κεφάλι, διότι βέβαια εἶναι παρὰ πολὺ
ἀναιμωκτικόν, καὶ ὁ φόβος τῆς κουσκουσουρίας
εἶναι ἀνώτερος ἀπὸ τὴν φτώχεια. Τῆς εἶναι ἄλ-
λως τε συχνὰ καὶ ἀδύνατον νὰ ἐργασθῇ, ἀνί-
κανη πού εἶναι γι' αὐτό, ἀφ' οὗ συνήθως ἔχει
μόλις μερικά στοιχεῖα μόρφωσης. (Καὶ αὐτὸ
εἶναι ἴσως ὁ κυριώτερος λόγος τῆς ψυχικῆς
της κατστάσεως).

Διότι δὲν πιστεύω νὰ τῆς λείπῃ ἡ καρδιά.
Εἶδα στὴν Αἴγυπτον κητέρες πραγματικὰ τρυ-
φερές, ἴσως γιὰ τὴν ὀλιγώτερον κοσμικὴν ἀπὸ
τίς Ἀθηναῖες. Ὅσο γιὰ ταῖς τελευταῖες, πού
γεμίζουν πάντα τὰ κέντρα, θὰ καταλάβαινα
τὴν ἐξωστεικτὴν ζωὴν τους ἂν ἐργάζονταν, ἐνῶ
εἶναι εἴδη τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἐδρῶσιν σὲ μιὰ
ἐκθεσι μῶδας.

Ἐκεῖνο πού, μοῦ φαίνεται, λείπει τὸ περισ-
σότερον στὴν Ἑλληνίδα εἶναι ἡ μόρφωσις, πού
νὰ τὴ μάθῃ νὰ τὰ βγάξῃ πέρα μόνῃ της,
χωρὶς «ἀποκοῦμπι». Μόλις ἡ μόρφωσις δια-
δοθῇ, ἡ γυναῖκα θὰ ἔχῃ ἀρκετὰ μέσα γιὰ νὰ
ἔλῃ μονάχῃ, χωρὶς τὸν σύζυγον, καὶ νὰ μάθῃ
τότε νὰ ἔχῃ αἰσθητικὰ βῆμα, στὸν ἔρωτα, καὶ
ἀργότερα στὴ μητρικὴ ἀγάπην. Ἀλλὰ πρέπει

κοὶ συγγραφεῖς εἶχαν τὴν ἱκανότητα
νὰ γράψουν γιὰ παιδιὰ. Ἡ ἐργασία
τους ὅμως ἔχει πνιγεί μέσα στὸ πλῆθος
τῶν κακῶν παιδικῶν λογοτεχνημάτων.
Ἐχεῖ ἐξουδετερωθεῖ. Ἐτσι, τὸ Ἑλλη-
νόπουλο περιμένει ἀκόμη τὰ βιβλία
του. Κι' ὅσοι ἐκτιμοῦν τὴν παιδικὴ λο-
γοτεχνία ὅπως τῆς ἀξίζει, περιμένουν
μιὰ ἀπὸ τὶς σπουδαιότερες προϋποθέ-
σεις γιὰ τὴ δημιουργία πνευματικῆς
ζωῆς καὶ στὸν τόπο μας.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ἐπίσης νὰ τελειοποιηθῇ ἡ ἀνατροφή της. καὶ
γι' αὐτὸ θὰ πρέπει πρῶτα-πρῶτα νὰ γίνουν αἱ
γονεῖς τῆς ὀλιγώτερας «Ἀνατολίτης». Ὁ Ἕλ-
λην πρέπει νὰρχισῃ τὴν μόρφωσιν τοῦ πρῶ-
τον ἀπὸ τὴν Ἑλληνίδα.

Μιλεῖτε, εἶνε ἀλήθεια, κατὰ ἕνα τρόπον κα-
πως πολὺ γενικόν, καὶ ἀποδίδετε εἰς τὴν Ἑλ-
ληνίδα ἰδιαιτέρως χαρακτηριστικὰ πού συναντᾷ
κανεὶς γενικότερα εἰς ὅλας τὰς ἀμορφώτους
σχετικῶς γυναῖκας. Ἀλλ' ἡ τελικὴ σας πρόβλεψις
μήπως δὲν εἶναι ἀρκετὴ γιὰ νὰ ἀφήνῃ νὰ ὑπο-
νοηθῇ ὅτι, παρ' ὅλας τὰς ἐπικρίσεις σας, πα-
ραδέσθε ἐξαιρέσεις εἰς τὴν γνώμην σας;
Διότι εἶναι προφανές ὅτι δὲν λησιμονεῖτε τὴν
πραγματικὴν Ἑλληνίδα, τὴν κατὰ βάθος ἀπλὴν
καὶ διήν....

ΣΟΦΙΑ ΔΗΜΟΛΑΝΤΟΥ

ΜΙΑ ΣΥΝΤΗΡΗΤΙΚΗ ΓΝΩΜΗ

Ἀξιότιμη κ. Διευθυντά,

Οὐδέμια, φρονῶ, Ἑλληνίς θὰ μείνῃ ἀσυγ-
κίνητος πρὸς τὴν κηρυχθεῖσαν ὑπὸ τῆς ἐνδύς
Δίς Νάκου ἐπανόστασιν κατὰ τῶν ὁμοφύ-
λων της.

Καὶ πρῶτον θὰ μοὶ ἐπιτραπῇ νὰ ἐρωτήσω:
Ποῖον τὸ αἶτιον καὶ τίς ὁ σκοπὸς τῆς ἐν λόγῳ
πολεμικῆς; Διότι πᾶσα ἐπανάστασις ἔχει τὰ
αἷμα καὶ τὸν σκοπὸν της.
Καὶ ὁ μὲν σκοπὸς τῆς ἐνδύς Νάκου δὲν ἔ-
στιν ἄλλος ἀπὸ τὴν ἀνταναστάσεως εἰς ἀγαθότατος,
ἀποβλέπων ἀπ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν ἱκανοποίησιν
τῆς προσβληθείσης Ἑλληνίδος, ἀπ' ἑτέρου δὲ
εἰς τὴν θεραπείαν τῆς τόσο σκληρῶς καὶ δι-
εῖς τῶν οἰκείων βελῶν πληγωθείσης φυλετικῆς
φιλοτιμίας.

Πρέπει ὅμως νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ σκοπὸς
τῆς ἐνδύς Νάκου, σωδὴποτε καλός, δὲν ἐτέθη
συγκεκριμένως καὶ μὲ σαφὴ κατευθύνουν ὥστε
νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν τυχόν κακῶς
καμένων, τὰ δὲ αἷμα ὑπῆρξαν ἀδικαιολόγητα
καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἄβυσμα.

Δὲν καταγγέλλωμεν ὑπὸ τῆς ἐνδύς Νάκου
ὁρισμέναι καθυστέρησεις τῆς Ἑλληνίδος καὶ
δὲν ὑπεδείχθησαν οἱ τρόποι τῆς ἐπανορθώ-
σεως αὐτῶν, οὐδὲ, περὶ τῶν αἰτίων προκειμέ-
νου, ἐξητῆσθησαν αἱ μεταπολεμικαὶ συνθήκαι
καὶ περιστάσεις τῆς νέας ἐν γένει κοινωνικῆς
ἐξελίξεως, ἀνεξετάσθησαν φύλον.

Διὰ τὴν Ἑλληνίδα ὡς καὶ τὸν Ἕλληνα δὲν
ἔπρεπε νὰ λησμονηθῇ τὸ τε παροχρημένον καὶ
τὸ πρόσφατον παρελθόν, ἀντὶ δὲ τοῦ δομι-
τάτου καταγορηθῆναι ὡς ἐνδύς Νάκου ἔπρεπε
τοῖναντιον νὰ χρησιμοποιοῦν τὸ κῶρος τῆς ὁ-
πῆς βροντοφωνήσῃ τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἀληθοῦς
πολιτισμοῦ τῆς Ἑλληνίδος, γυναικὸς ἀπέναντι
τοῦ ἐπιτάλαστον καὶ κατ' ἐπιφανέαν τοιοῦτον
τῶν ἑξῶν γυναικῶν, δεδομένου ὅτι ὁ ἀληθὴς
πολιτισμὸς δὲν ἔρχεται εἰς τὸ ἐπαγωγὸν τῶν
τρόπων καὶ τῶν κοινωνικῶν τύπων, ἀλλ' εἰς
τὴν εὐγένειαν τῶν αἰσθημάτων καὶ τὴν χρη-
σιμότητα τοῦ ἥθους. Καὶ εἶναι λυπηρὸν ὅτι ἡ
ἐνδύς Νάκου ἐπέσε θύμα προκαταλήψεων καὶ
μονομερῶν ἐντύψεων ἀπὸ περιωρισμένου ἁ-
ριθμοῦ Ἑλληνίδων, εἰς τὸ Νταβδὸς ἡ ἐνταῦθα.

Πανταχοῦ καὶ πάντοτε διάφοροι ὑπάρχουν
διακρίσεις κοινωνικῶν τάσεων, συνθημάτων καὶ
προσόντων. Ἐάν δὲ καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπ'
ἐσχάτων ἐπληθύνθησαν καὶ ἐποικιλίσθησαν αἱ
κοινωνικαὶ εἰδέσεις, ἡ ἐνδύς Νάκου ἠθέλει
εἰσθαι περισσώτερον ἐν τῇ ἀληθείᾳ ἂν ὁμο-
λόγῃ μὲν, ὅτι ἔχουν καὶ αἱ Ἑλληνίδες τὰ
εἰσθῆται των, κατὰ τὸν νόμον τῶν ἀναποφεύ-
κτων κοινωνικῶν παραλλαγῶν καὶ ἐν πάσῃ
ἄλλῃ χώρα, ἐξῆς δὲ τὴν ὁμοφυλὸν τῆς Ἑλλη-
νίδας ὡς μητέρα, ἀδελφὴν, σύζυγον, ἡ ἔστω καὶ
ἐρωμένην.

Θὰ ἦτο ἀτελείωτος ἡ ἀπαρίτησις παρα-
δει

Μπαρμής:

Η ύπεροχος έκτελεσις του κονσέρτου για πιάνο με τους κ. κ. Φαραντάτο και Μητρόπουλο.

Ακαδημαϊκή εισαγωγή Δίστο, Ρέγκερ, κτλ.

Η γαλλική μουσική αντιπροσωπεύθηκε επαρκώς με έκτελεσις έργων Σωσσόν, Σαμπριέ, Ντουκά, Σαν Σαέν, Μπερλιόζ (Καταδίκη του Φόουστ - Χορωδία) και η Ρωσική μουσική με τους Γκλίνκα, Μποροντίν, Γλαζούνοφ, Τσαϊκόφσκι, και την αλυσμένη πρώτη έκτελεσις του κονσέρτου για πιάνο του Προκόφιεφ.

Όλη αυτή η αξιολογία εργασίας ελπίζω να έγινε αντιληπτή στο κοινό και να εκτιμήθηκε καταλλήλως η ευσυνειδησία των έκτελεστών διότι πρέπει να ομολογήσουμε ότι η ορχήστρα μας με δυσθυμία τους κ. κ. Μητρόπουλο, Οικονομίδην και Μπιστεντού, έχει να αναγράφει στο ενεργητικό της ώριμες έκτελεσεις πραγματικά τέλει.

Στόν κ. Μητρόπουλο όφειλες επίσης την άριστα οργανωμένη εμφάνισή του ελληνικού μελοδράματος του κ. Καλομοίρη «Ο Πρωτομάστορας».

Όλα αυτά είναι τα ευχάριστα αποτελέσματα μιας εργασίας που γίνεται με επιμονή και υπομονή. Παρατήρησα όμως και όριμένα σημεία που πρέπει να διορθωθούν.

Ός πρώτον αναφέρω τον καταρτισμό των προγραμμάτων των λαϊκών και συμφωνικών συναυλιών. Πρέπει τα προγράμματα αυτά να καταρτίζονται με περισσότερη προσοχή. Μία συναυλία λαϊκή ή συμφωνική δεν πρέπει να έχει χαρακτήρα ρεσιτάλ, όπως συνέβη με τις άλλες εφεστικές συναυλίες, διότι το κοινό απορροφάται

τελείως και μόνον από τους σολίστ, χωρίς να ενδιαφέρεται για την έκτελεσις των συμφωνικών έργων, όπου κυρίως φαίνεται η κολλοσιαία εργασία της ορχήστρας.

Ο κύριος προορισμός της ορχήστρας δεν είναι να συνοδεύει τους εκάστοτε σολίστ, για τους οποίους οργανώνονται και ρεσιτάλ όπου αναδεικνύεται πολύ καλύτερα η μουσικότης και σολιστική αξία τους. Είναι αλήθεια ότι δύσκολο φαίνεται να διοργανώσει ένας «Ελληνική καλλιτέχνης ρεσιτάλ» πρέπει να λογαριάσει ότι ημπορεί να πληρώσει τουλάχιστον περί τα 10.000 δραχ. από την τσέπη του, ενώ τούναντι οι υπό των Ώδων μετακαλούμενοι ξένοι καλλιτέχνες, εκτός του ότι πληρώνονται καλά, έχουν και το ευεργέτημα να επιβαρύνονται με ελάχιστον φόρον. Για κάθε συναυλία που οργανώνεται απ' ευθείας από έναν καλλιτέχνη, χωρίς την μεσολάβησιν ενός Ώδου, πρέπει να λογαριασθί ένα 40 ορο περίπου για φόρο δημοσίων θεαμάτων, ενώ ο νόμος προβλέπει ευεργετικότερα για τους εκ του εξωτερικού μετακαλούμενους. Τα Ώδεα που οργανώνονται τις συναυλίες αυτές υποβάλλονται μόνον σε ένα 15 ορο, νομίζω.

Με την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί έχει σχεδόν αποκλεισθεί κάθε εθνική καλλιτεχνική κίνησις, κ' έτσι εξηγείται και η συνήθης μομφή της ξενομίας.

Δύο είναι αι εκδηλώσεις στην μουσική: η παραγωγική (σύνθεσις, εκμετάλλευσις εθνικών μελωδιών, δημιουργία εθνικής μουσικής) και η μόρφωσις εξόχων έκτελεστών. Αλλά αυτή η εργασία προϋποθέτει την προστασία του Κράτους, γιατί άγω-

νιά ή ιδιωτική πρωτοβουλία και παλαιά εναντίον ανυπερβλήτων εμποδίων.

Η μουσική πρέπει να παύση να θεωρείται πολυτέλεια. Όλοι πρέπει να νοιώσουν την μεγάλη μορφωτική δύναμή της για ένα λαό. Πώς όμως θα αναπτυχθεί η ελληνική μουσική με τη σημερινή κατάσταση; Στα Ώδεα μας φοιτούν πολυπληθέστατοι μαθηταί και μαθήτριαι, αλλά στις εκάστοτε συναυλίες παρευρίσκονται ελάχιστοι μόνον. Είναι όμως δύσκολο να παραδεχθί κανείς ότι μέσα στον τόσο πληθυσμό που απέκτησε η πρωτεύουσα μας, τόσον δλίγοι αισθάνονται την ανάγκη ν' ακούσουν μουσική.

Πρέπει να γίνουν κ' εδώ οι ευκολίες που γίνονται στην Ευρώπη, όπου τα ευρωπαϊκά Ώδεα δίνουν στους μαθητάς των μαθητικών εισιτήρια αντί μικρής τιμής η και δωρεάν. Π. χ. στο Βερολίνο η Μουσική Ακαδημία δίδει δωρεάν εισιτήρια στους μαθητάς για τις παραστάσεις της Όπερας.

Είμαι της γνώμης ότι η μουσικότης αναπτύσσεται ακόμη περισσότερο με την ακρόασις εκλεκτής μουσικής. Έτσι μόνον εξασκεῖται ο μαθητής να διακρίνη τις διάφορες ιδιότητες ως πρὸς τὴ σύνθεσιν κάθε έργου και μορφώνει μια ανώτερη κρίσις για ό, τι έκτελεῖ.

Α. ΠΕΠΠΑ

ΧΡ. ΝΙΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΜΠΟΡΟΡΑΠΤΗΣ

Έκλεκτά Άγγλικά Υφάσματα

Καλλιτεχνική Έργασία

ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ, ΑΡΙΘ. 22 Β

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

της 15ης Φεβρουαρίου 1930

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ	Σύνολον	ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ	Σύνολον
1. Χρυσός εις νομίσματα και θάβδους	645.582.886.75	11. Κεφάλαιον καταβεβλημένον	400.000.000.—
2. Έξωτερικόν σίγμα εις χρυσόν (Κατασ. αρθ. 62)	3.674.588.096.06	12. Αποθεματικά:	
3. Έξωτερικόν σίγμα εις χαλκόν	2.641.904.73	Ι Προβλεπόμενα κατ' αρθ. 71 Κατασ.	8.519.731.60
4. Κερατικά Έλληνικά νομίσματα	102.488.98	ΙΙ Τακτικόν αποθεματικόν	54.900.000.—
5. Συναλλαγματικά και Γραμμάτια:		13. Τραπεζικά Γ' για εν κυκλοφορία	63.419.731.60
Ι Έμ' και Σ' και Γ' για	176.472.998.20	14. Έξωρα υποχρεώσεις εις δραχμάς:	4.892.985.450.—
ΙΙ Γραμμάτια Δημοσίων	176.472.998.20	Ι Α/μοι τρεχούμενοι και καταθέσεων	
6. Πιστώσεις:		α' Δημοσίων	773.097.103.14
Ι Πληρωτέα εις δραχμάς:		β' Τραπεζών	380.550.724.31
α' Δημοσίων		γ' Έξωρα λ/μοι	769.703.505.34
β' Έξωρα 134.733.948.15	134.733.948.15	Π Γ' για και τραπεζικαί δυνάμεις	1.923.351.332.79
ΙΙ Πληρωτέα εις Ώξ'ικόν Σίγμα	50.172.255.15	15. Καταθέσεις εις δραχμάς υπό προθεσμίαν:	15.832.554.35
7. Χρέος του Δημοσίου:		Ι Δημοσίων	1.939.183.887.14
Ι Έκ δανείων κυκλοφορίας	2.714.111.162.45	ΙΙ Τραπεζών	
ΙΙ Έκ λοιπών δανείων	882.379.762.—	ΙΙΙ Έξωρα Δοξαριομοι	
8. Έπενδύσεις:	3.596.490.924.45	16. Υποχρεώσεις εις Ώξ'ωτερικόν συναλλάγμα:	
Ι Έπενδύσεις εις Ώξ'ωτερικόν συναλλάγμα:	55.532.375.—	Ι Έξ'ωρα σίγμα εις χρ. (Κατ. αρθ. 62)	1.126.123.414.37
9. Κέρδια Τραπεζών και εγκαταστάσεις	56.636.717.45	ΙΙ Έξωρα Ώξ'ωτερικόν σίγμα	2.175.746.15
10. Έξωρα στοιχεία του ενεργητικού	317.257.841.53	17. Έξωρα υποχρεώσεις	286.323.707.19
	8.710.211.936.45		8.710.211.936.45

ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΧΡΥΣΟΥ & ΚΗΘΕΡΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΟΣ ΕΙΣ ΧΡΥΣΟΝ ΠΡΟΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΟΥΘΕΩΣ

Χρυσός	645.582.886.75	Τραπεζικά γραμμάτια	4.892.985.450.—
Καθαρόν Ώξ'ωτερικόν σίγμα εις χρυσόν	2.548.464.681.69	Έξωρα υποχρεώσεις δυνάμεις εις δραχμάς	1.939.183.887.14
(Αρθ. 2 μείον αρθ. 16, Ι)			
Κάλλυμα (Κατασ. αρθ. 62)	3.194.047.068.44	Σύνολον (β)	6.832.166.337.14

Αναλογία Συνόλων (α) πρὸς Συνόλων (β) 46.750% Έν Αθήναις τη 15η Φεβρουαρίου 1930

Ο Υποδιοικητής
ΕΜΜ. ΤΣΟΥΔΕΡΟΣ

Ο Γεννητάρχης του Γεν. Λογιστηρίου
ΣΟΛΩΝ ΣΥΡΜΟΠΟΥΛΟΣ

Προεξοφλητικός τόκος 9%

ΤΑ ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ν. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ: 'Ανάμεσα στους ανθρώπους.

Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ: 'Η καλή συντροφίσσα.

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Ο κ. Παπαγεωργίου δεν συγκεντρώνει την προσοχή του στις ταλαιπωρίες των ανθρώπων που μοιάζουν με όλους τους άλλους. Ζητεί να ψυχολογήσει χαρακτήρες ιδιόρρυθμους, και να τοποθετήσει τους ανθρώπους που παρουσιάζει μέσα σε συνθήκες κάπως εξαιρετικές. Στόν «Καμπούρη», που είναι το άριστερο και το πιο ολοκληρωμένο διήγημα του βιβλίου, αναλύει βαθιά με πολλή παρατήρηση, ορθότητα, αλλά και φαντασία, γιατί άρκετες σκηνές του διηγήματος μπορούν να θεωρηθόν ερήματα, — το μαρτύριο ενός αδικημένου, που διψά ν' αγαπηθεί κι' αυτός μά φράσ. Όταν δ' αναπομπή νομίζει ότι επί τέλους συγκινήθηκε μια γυναίκα, γιατί μάντεψε τους θυσανούς άπορίσους και τρυφερότητας τους δ' πολούς κρύβει κάτω από την απάθεια του μορφή, και την πλησιάζει, κι' αντιλαμβάνεται ότι δεν είχε κιντήσει αυτόν αλλά κάποιον άλλον, ο κ. Παπαγεωργίου κατορθώνει να μας μεταδώσει συγκλονιστικά όλα την τραγική του απογοήτευση. Στο «Πάνω από τη Γέννα» μας μεταφέρει μέσα στη φρίκη του σπαιτού όπου δ' άντρας πίνει και τ' ανανεί και βρίζει τη γυναίκα, άδωκα και την ώρα που φέρονε στον κόσμο ένα παιδί. Τα διηγήματα του κ. Παπαγεωργίου έχουν και ψυχολογική δ'ν'ηγη, και αναπτυσσαστική δύναμη και ένα δέσιμο γροί που ποικίλλεται με καλά τοποθετημένα άποφ'ια έπεισδία, και δ' είναι πολύ άξιοπρόσεχτα, αν η γλώσσα τους δεν ήταν κυριολεκτικά άπαισία. Θα μπορούσαν να τα εξιμούν μόνον οι άναγνώστες (και φοβόμ'αι ότι δεν δ' είναι πολλοί) που δ' κατορθώσουν να υπερνικήσουν την άποκρουστική έντυπωση που προκαλόν σε κάθε γραμμή έκφράσις σαν κι' αυτές «Σεργιάντζα, περπατάγα, παρακολούθαγα, πάγαγα, έτοιμή, χέριμα, δονά, τέλειμα, ζά, οργάνω στη μεριά μου, των κρατών κτλ...». Το τυπικό της δημοτικής δεν έχει βέβαια έντελως καθορισθεί, αλλά μερικοί τύποι έχουν πιά επιβληθεί, και δεν επιτρέπεται στον καθένα να γράφει όπως θέλει, και προπάντων να άδιαφορεί για τις αξιώσεις της αισθητικής.

Ο κ. Νικολαΐδης έχει φαντασία. Γράφει και ρεαλιστικά διηγήματα, και ποιητικά κάποτε αναπολεί νοσταλγικά άλλες εποχές, τις όποιες μαζί και έρωσύνεται. Έλλοτε έπαναστατεί εναντίον της άδικίας που βλέπει γύρω του, κάποτε σαρκάζει, κι' έλλοτε αισθάνεται για όλα μια άπειρη καλωσύνη και συγκινημένη συμπάθεια. Όλα τα βιβλία του κ. Νικολαΐδη περιέχουν μια ποικιλία διηγημάτων και μέσα σ' αυτή την ποικιλία υπάγεται μια ένδοξη: η έσωτερική άνησυχία του κ. Νικολαΐδη η όποια εκδηλώνεται με μια έντονη δημιουργική προσπάθεια. Άνυστατος ο κ. Νικολαΐδης δεν παρουσιάζει εξήλιψη, όλα τα βιβλία του, από το πρώτο ίσαμε το τελευταίο, είναι ίδια. Έχουν όλα τις ίδιες άρετες και τα ίδια ελαττώματα. Τα διηγήματά του έχουν όλα κάτι το οπαμοειδές, το πολύ πλοίοιο, αλλά και μη ολοκληρωμένο. Άείπει από τον κ. Νικολαΐδη η πεύραχλια ή όποια, χωρίς να είναι ανάγκη να περιόρισθι τις δυνατότητες του, δ'ά έπίτρεπε στην προσωπικότητά του να εκδηλωθεί πιο αναλυτικά.

Ο υπερπραγματικός καλλιτεχνικός κόσμος δεν μπορεί να μας παρασύρει στη σφαίρα του αν δεν έχει άσπασθεί η μορφή του κι' αν δεν μας άποκαλύπτει ένα νόημα ζωής. Ο συγγραφέας μπορεί κι' όρεθεί να αλλ'άξει, μα να αλλ'άξει κατά εποχές' άλλωστε ομοιοκρινούνται να φανεί άσυνάφτητος. Ο κ. Νικολαΐδης έχει μέσα τον την ικανότητα να δημιουργήσει για την ώρα δοκιμάζει μόνον: και δεν μας χάρισε άκόμα τον ένδοξο ασμό μιας άπόδοσης.

ΑΛΚΗΣ ΘΥΡΛΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Κ. ΑΣΠΡΕΑ: Πολιτική Ιστορία της Νεωτέρας Ελλάδος (1821-1928) τόμος Γ', α'. Αθήναι 1930.

Ο κ. Ασπρέας, η ιστορική του άμεροληψία, η δανυστική άνησυχία του στον άφορμό τα γεγονότα της τελευταίας ελληνικής εκατονταετίας και η εύχάριτος και γλαφυρά άφηγηματική του ικανότης είναι τόσον άσπ'γνωστα εις το ελληνικόν κοινό, όστε δεν είναι ανάγκη να τοισώμεν δει τα αυτά προσόντα παρουσιάζει και το α'. μέρος του Γ'. τόμου της Ιστορίας του, που και

αυτάς είδε το φ'ος. Είς το παρόν τεύχος αναλύεται ίδίως η άπό του 1898 μέχρι του 1912 περιτειώδης εις ζυμώσεις νοελληνική έποχή, που χωρίζει την ένδοξη μας ήτταν από τās βαλκανικές μας νίκας και που ένσπαραζόνη η μεγάλη, παρασκηνακή ως επί το πολύ πάλη μεταξύ των ζωντανών στοιχείων αυτού του τόπου, των ποθούντων την άνδρθωσιν και συγκρότησιν του Κράτους, και των άσθητότων ύπολειμματων του παλαιού φεουδαρχικού μας κόσμου, τα όποια, μετά τον θάνατον του Τρικοπίη, δεν ήσαν ικανά παρά διά την δσημέραι και δ'ετίσαν έπίτασιν της κρατικής και κυβερνητικής μας άναρχίας. Την πολυκίμαντον αυτήν έποχήν ο κ. Ασπρέας εξιστορεί —συνγν, επί τη βάσει άνεκδότων έγγραφων και πληροφοριών— με μίαν άδύνατον δογματικήν τέχνην, και ίδίως με μίαν πολυτιμωτήν άντικειμενικότητα. Δεν παραβλέπει και τα lucida intervalla της δράσεως των παλαιοκομματικών, π. χ. επί Θεοτόκη. Δεν άποσιμν και την άξίαν μερικόν άνευγειών του Βασιλέως Γεωργίου του Α'. Αλλά όποιαν γενικήν έντύπωση άφ'όλης και άποκαρδιώσεως άποκομίζει κανείς από την έξιστόρησιν της κατά κανόνα άσθησιακήν έπείσιν εις την όποιαν τα παλαιά κόμματα είχαν καταδικάσει την 'Ελλάδα, την όποιαν επί πλέον ο Γ. Θεοτόκης ήθελε έπιμύσει και εις το γεγραμμένον άσμα, επί ζημιά όλων των έθνικών μας δνείων, άσθητικώς και εν άγνοία του ελληνικού λαού να προσόδω. Εύνυχως όμως—όπως παραστατικώτατα και λεπτομερώς δ'όσταται σημειώνει ο κ. Ασπρέας—οι παράγοντες της ένδοξης μας άναγνήσεως έπληθον θνείες και της ένδοξης, τόσον εις την 'Ελλάδα, όπόθεν άνέκυψαν οι ήρώες του Μακεδονομάχου, όσον και εις την Κρήτην, όπόθεν μας ήλθεν επί τέλους ο κ. Βενιζέλος, κληθείς από τους έπαναστάτας του Γουμ'έλος, κληθείς από τους έπαναστάτας η σχετική δ'ι. Και είναι πράγματι άξιοθαύμαστο η σχετική εύκολία με την όποιαν, χωρίς τις συνδυασμένην λογικήν, τόλην και φιλοπατία, ο κ. Βενιζέλος έπέτυχε εντός διετίας να εξαγάγη την χώραν από το χάος μέσα εις το όποιον έφτυζόωσθεσαν από το χάος μέσα εις το όποιον όστε να την αναδιοργανώσθι εις τ'όσον όστε να την καταστήσει άξιομαχον παράγοντα, κατ' τις της παραμονής των Βαλκανικών πολέμων. 'Η εν δ'ιπύχ' ούτως ειπείν αναπόλησις, χωρίς εις τον κ. Ασπρέαν, της ποδ του 1909 και της μετά το 1909 έποχής, μας παρέχει, σήμερα, ένα άνεκτήμωτον δίπλαγμα άσθητικώς, διά την παροχήν του όποιον και μόνον δ'ά ήτο άξιος εθνηγομότης ο συγγραφέας. 'Αναμένωμεν ήδη άναπομύσεις την έκδοσιν του προσεχ'ους—ίσως δ' και τελευταίου τεύχους—της χρησιμοποιήσεως του 'Ιστορίας.

Ε. ΛΕΜΠΕΣΗ: Κριτική της Κοινής Γνώμης. Αθήναι 1929 (Τύπος 'Ελλάς' οδ. Μακεδονίας).

Ο κ. Λεμπέσης είναι ένας κοινωνιολόγος, βαθ'ος αν όρις πάντοτε σαφής. Με πολλήν δ'ποσότητος φιλοσοφικήν δ'ν'ηγη αναλύει τον παρόντα της κοινής γνώμης εις τις συγχρόνους ιδίως κοινωνίας, έξηγών τα αυταίκα του (πόθος, πίστις, θέλησιν και γ'νωσις) και κίμνον την άντιπαρστικήν μεταδ' έκδηλώσεως των φρονημάτων των άνενειδ'των ως επί το πολύ μισθόν και έκδηλώσεως της κρ'σεως των ένσυνειδητών κοινωνικών όμάδων. Διαστέλλει έπίσης την γνώμη των θεωρητικών από την των πρακτικών, και σημειώνει την επίδρασιν της μόδας επί της μορφώσεως της κοινής γνώμης. Συμπεραίνει δ'ε με τον λογισμισμόν ότι η κοινή γνώμη, την όποιαν από κυριο και πολιτικοί και ίδίως δημογ'γοι δεν έπανσιν έπικαλούμενοι, γενομ'αί πλέον και εξαφανίσ'ται, άντικαθιστάμενη από της μερικής γνώμης των άξ'ων και των όμάδων. Και ως πρὸς μεν το συμπέρασμα του τότου διαφωνώμεν, διά τον άπλουστατον λόγον ότι επί μερικόν 'γενικών ζητημάτων (καθ'ότιτος, ειρήνης ή πόλεμου, κτλ.) δεν δ'ά παύσθ—έφ' όσον ύφιστάνται φερανόμενα κοινωνικά—ύποδοχ'ια, έκδηλούμενη και καθιστάμενη σ'εβασή, μια ένια κοινή γνώμη, ήτις δ'ά άποστέλ' την συνσταμένην των άλλων παρατασσόμενων και άναρμονιζόμενων και ίδ'ων γνώμων. 'Η δ'ε γενικωτέρα μας παρατήρησις είναι ότι η πραγματεία του κ. Λεμπέση δ'ά έκ'όσθι πολλν αν ήτον διγ'ωτερον άφορημένη, αν διηνήλ'ετο με παραδείγματα εν της πολιτικής και κοινωνικής ζωής, και αν ήτο, έτοι, πειστικώτερα και πλέον παρακολουθήματα. Οι σοβαροί μας έπισημ'ονες—και εις την πρώτην γραμμήν τότων κατατάσσόμεν τον κ. Λεμπέση—πρέπει να άφήσουν τα σύννεφα από τα όποια μας ποτίζουν με την βροχή της ύσταταίτην φιλοσοφικής των

γλώσσης, και να προσγειωθόν εις το έδαφος της πραγματικότητος, διά να γίνουν και γενικώς άνηλ'ητοι και ικανοί να προσφέρουν άληθινάς ύπηρεσίας, άκούοντες σαφή έπ'αροήν επ' αυτής της κοινής γνώμης, την όποιαν τόσον εύκολα θεωρεί έκ'επλημένην ο κ. Λεμπέσης.

Α. Μ.

ΛΕΟΝΤΟΣ ΛΕΜΑ: Κριτική της 'Επιτυχίας' της Χάγης. Αθήναι 1930.

Πρόκειται περί ενός κοινού 'παμφύλου', του όποιον ο συγγραφέας με το ταπεινότερον δημαγωγικόν πνεύμα και χωρίς κανένα άπολύτως σοβαρόν έπιχείρημα, προσπαθεί να άποδείξη ότι δεν μας επιτρέπεται να πάρομεν «στα σοβαρά την ύπόθεσιν της Χάγης». Θα άπαξώμεν και την μινελαν του δημοσιέμματος, εάν δεν ήθέλαμεν, επί τη εύκαιρία αυτή, να σημειώσωμεν πόσον έξω της πραγματικότητος εύρισκονται μερικοί 'Έλληνες, προσπαθόντες να συκοφαντήσουν την πασιφαντεστέρα άλήθειαν και επιδιώκοντες μίαν προπαγάνδαν, επ'όρ ένων άσφαλ'ως συμφερόντων, η όποια συντρέφεται, εύτυχώς, εις την όδ'όφωτον άναρμόνιαν, έφ' όσον των πολιτικών άρχ'ων, της μεγάλης διαπολιτευτικής νήσεως που έπ'όσεν ο κ. Βενιζέλος εις την Χάγην.

Α. Μ.

ΣΤΡΑΤΗ ΔΟΥΚΑ: Είς έαυτόν. Αθήναι 1930. (Στοιχειοθέτης Στ. Ταρουσοπούλου).

Και πρώτον δυό λόγια διά την εμφάνισιν της μικρής αυτής plaque: Είπε ένα πραγματικόν τυπογραφικόν άποστολήριμα, που τιμν και το συγγραφέως του γούστο και τις ελληνικής τέχνης την ικανότητα. Είς τās 45 ατάς σελίδας ο κ. Δούκας άπευθύνει μίαν ποιητικήν έκκλησιν πρὸς τους νέους, υπό τ'όσον πνευματικών άπορροσμών, διά την κατάκτησιν της ζωής διά της εργασίας. Είπε δηλ. ένας ήμνος πρὸς την δυναμικότητα, έξαιρετικά έναποδοκ'εστος την ώρα ποτόου νέου γάγονται μέσα εις την άνοιαν, την άπ'αισιοδοσίαν και τον μαρasmus. Αλλά διατί τότε 'η διανόησις είναι άλογη, το πάθος παράλογον, (σελ. 34) και δ' ένδοξιασμός λαοφυγία (σελ. 27); Ο κ. Δούκας εξαίρει από το άλλο μέρος την σοφίαν. Αλλά η ήρημη (χωρίς ένδοξιασμόν) και άφιλοσοφική (χωρίς διανόησιν) σοφία, π'ως ήμπορεί να γίνη ζοτική εργασία και να επιτύχη την κατάκτησιν της ζωής;

Α. Μ.

ΑΡΧΕΙΟΝ ΠΟΝΤΟΥ: Σύγγραμμα περιοδικόν, έκδιδόμενον υπό της 'Επιτροπής Ποντικων μελετών, τόμος Α' 1928, τόμος Β' 1929.

Περιέχει πρωτοτύπους ιστορικάς, λαογραφικάς, γλώσσας και δοξασιολογικάς πραγματείας περί του 'Ελληνικού Πόντου και παρ'εγχει πόλυσμον διά τον κόσμο των διανοουμένων έλλ'ικών. Διά την παραματοποίηση του σκοπού της, η 'Επιτροπή Ποντικών μελετών προκηρύσσει διαγωνισμόν πρὸς συλλογήν γλωσσικών και λαογραφικών έλικών, καθ' ό δ'ε πληροπορούμεθα ύπόδοχ'ι τόσον άφθονον έλικόν πρὸς έκδοσιν, όστε εύχόμεθα εις την άνακατασιν το σοβαρόν τοίτου έργον 'Επιτροπην να μη της έκτελέσθι δ'ήλος διά να συνεχίσθι την έκδοσιν του λαμπρού τούτου συγγράμματος. Περί των έκδοθέντων ήδη τόμων δ'ά γράφ'η προσεχ'ως από των σελών μας ο κ. Στ. Μελάς.

U. C. PALAMAS: History of Monetary Enactments in Greece I part 1828-1885. Αθήναι, τυπογραφείον Έστίας.

Επανόρθωσις:

Από το έν τ'ό 7 τεύχη μας δημοσιεύδ'έν άφ'όσον του κ. Παναγιώτ. Βαλλιάνου άπεκόπη εις τυπογραφικώς άβλεπίσας μερος της ύπογραφής του γράμματος.

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΙΩΑΝΝΟΥ Γ. ΜΑΝΩΛΑ
ΣΤΑΔΙΟΥ ΑΡ. 37
(ΝΕΑ ΣΤΟΑ)

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Της 31ης Δεκεμβρίου 1929

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Μετρητά εν τῷ Ταμείῳ, παρὰ Τραπεζίαις, εἰς ἔντοκα Ταμειακά Γραμμάτια καὶ Τοκομερίδια	Δοχ. 450.584.091.08
Διαθέσιμα παρὰ Τραπεζίαις Ἐξωτερικοῦ	> 321.762.481.42
Προεξοφλήσεις	> 513.599.253.50
Δάνεια καὶ Ἀσμοὶ Ἡγγυημένοι διὰ χρεωγράφων δι' ὑποθήκης	> 471.642.801.52
» » » διὰ διαφ. ἐγγυήσεων	> 54.582.727.46
Προκαταβολαὶ ἐπὶ ἐμπορευμάτων καὶ φορτωτικῶν Τρέχοντες λογαριασμοὶ	> 294.448.590.99
Χαρτοφυλάκιον Χρεωγράφων	> 388.446.934.80
Συμμετοχαὶ διάφοροι καὶ ἐπιχειρήσεις	> 416.002.265.90
Κτίρια καὶ Κτήματα Τραπεζῆς	> 271.916.233.03
Ἐγκαταστάσεις, Ἐπιπλα, Χρηματοκιβώτια κλπ.	> 18.460.332.15
	> 68.886.215.03
	109.—

Δοχ. 3.270.282.035.88

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Κεφάλαιον Ἐταιρικόν	Δοχ. 100.800.000.—
» Ἀποθεματικόν	> 224.200.000.—
Καταθέσεις ὧσεως	> 1.278.128.622.06
» προθεσμίας	> 484.004.497.12
» εἰς ἐγγυήσιν	> 48.235.210.56
Ταμειωτήριον	> 573.729.139.68
Τρέχοντες λογαριασμοὶ	> 430.406.818.39
Ἐπιταγαὶ πληρωτέαι	> 78.577.874.90
Μερίσματα πληρωτέα	> 1.670.053.60
Πρόσθετον μέρισμα τοῦ 1929	> 45.360.000.—
Κέρδη καὶ Ζημίαι Ὑπόλοιπον εἰς νέον	> 5.169.819.57

Δοχ. 3.270.282.035.88

ΧΡΕΩΣΙΣ

Γενικά ἔξοδα	Δοχ. 112.630.771.26
Φόροι Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ ἀλλοδαπῆς καὶ ἔξοδα ἐκδόσεως νέων μετοχῶν	> 7.385.895.39
Εἰσφορὰ ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Συντάξεων τῶν Ὑπαλλήλων	> 3.741.651.37
Απόσβεσις Ἐγκαταστάσεων καὶ ἐπισκευῶν	> 3.541.140.69
Ὑπόλοιπον εἰς νέον	> 77.543.044.77

Δοχ. 204.842.503.47

ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΕΡΔΩΝ

Κεφάλαιον ἀποθεματικόν	Δοχ. 2.400.000.—
Τακτικὸν μέρισμα @ 5%	> 5.040.000.—
Φόρος τοῦ τακτικοῦ μερίσματος	> 1.798.056.90
Κράτησις διὰ φόρον ἐπὶ τοῦ προσθέτου μερίσματος	> 12.750.000.—
Ποσοστὰ Διοικητικοῦ Συμβουλίου	> 4.087.610.30
Κράτησις ὑπὲρ φιλανθρωπικῶν σκοπῶν	> 468.764.—
» ὑπὲρ τοῦ Ταμείου Συντάξεων τῶν Ὑπαλλήλων	> 468.764.—
Πρόσθετον μέρισμα @ Δοχ. 45.— κατὰ μετοχὴν	> 45.360.000.—
Ὑπόλοιπον εἰς νέον	> 5.169.819.57

Δοχ. 77.543.044.77

Ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Φεβρουαρίου 1930

Ἐντολὴ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Ι. Κ. ΗΛΙΑΣΚΟΣ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ

Α. Μ. ΛΕΒΟΥΝΗΣ

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

ΤΟ ΙΤΑΛΙΚΟΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΝ

Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ποδοσφαιρικὴ δυνάμεις τῆς Ἑλλάδος εὐρίσκειται σήμερον εἰς Νεάπολιν καὶ αὐτοὶ συναντῶνται μετὰ τὴν δευτέραν ἐθνικὴν δυνάμειν τῆς Ἰταλίας. Δηλαδή, ἡ πρώτη ἐθνικὴ δυνάμεις τῆς Ἑλλάδος συναντῶνται μετὰ τὴν ἀσθενεστέραν ἐθνικὴν δυνάμειν τῆς Ἰταλίας, καὶ ἐδῶ χρειάζεται μία ἐξήγησις. Τὰ κράτη εἰς τὰ ὅποια τὸ ποδόσφαιρον ἔχει προοδεύσῃ πολὺ, ὅταν πρόκειται νὰ συναντηθῶν μετὰ δυνάμειν ξένου κράτους ἡ ὁποία δὲν εἶνε πολὺ ἰσχυρά, παρατάσσουσιν δυνάμειν οὐκ ἀπὸ τοὺς καλλιτέρους τῶν παίκτης ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς ἀναπληρωματικούς. Αὐτὸ δὲν σημαίνει ὅτι οἱ Ἰταλοὶ περιφρονοῦν τὴν ἀξίαν τῆς δυνάμεως οὐκ οὐκ πῶς ἀπὸ γενναιοφροσύνης παρατάσσουσιν ἀσθενεστέραν δυνάμειν διὰ νὰ μὴ μᾶς νικήσουν μετὰ μεγάλην διαφοράν τευμάτων. Ἡ ἐξήγησις εἶνε ἄλλη καὶ πρόκειται νὰ ἀναζητηθῇ εἰς πρακτικώτερον ἐπίπεδον.

Οἱ Ἰταλοὶ, ὅπως οἱ Οὐγγροὶ, οἱ Ἀστριακοὶ καὶ οἱ Τσεχοσλοβάκκοι, ἀκολουθοῦν τὴν τακτικὴν αὐτὴν νὰ παρατάσσουσιν δευτέρας ἐθνικῆς δυνάμεως ἐναντίον ἀσθενεστέρων ξένων δυνάμεων, μετὰ τὸν σκοπὸν νὰ δώσουν τὴν ἐνκαιρίαν εἰς τοὺς νέους παίκτης τῶν νὰ συνηθίσουν εἰς τοὺς μεγάλους ἀγῶνας καὶ νὰ ἀποκοπῶν πείραν, εἰς τρόπον ὅστε νὰ προετοιμάζονται διὰ τὴν μεγάλην δυνάμειν. Ἀπὸ ἀθλητικῆς ἐπίσεως ἀποφασιστὸν ἐνδιαφέρον ἐνὸς ἀγῶνος μεταξὺ μᾶς πολλὴ ἰσχυρὰ δυνάμεις καὶ μᾶς δυνάμεις μετρίας ἀξίας διὰ ἵτι ποῶ πολλὰ περιωρισμένην, ἐνῶ μεταξὺ δύο ἰσοπαλῶν περιῶν δυνάμεων τὸ ἐνδιαφέρον θὰ εἶνε ζωηρότερον.

Οἱ Ἰταλοὶ ποὺ ὀλίγων ἀκόμη ἔτων ἐθεωροῦντο μαθηταὶ τῶν Οὐγγρων, τῶν Ἀστριακῶν, τῶν Τσεχοσλοβάκων καὶ τῶν Ἑλβετῶν, ἀλλὰ ἐργάσθησαν πολλὰ καλὰ καὶ ἐντυχον καὶ τῆς κυβερνητικῆς συνδρομῆς καὶ σήμερον ἐξισώθησαν μετὰ τοὺς διδασκάλους τῶν. Εἰς τοῦτο συνετέλεσε πολλὴ καὶ ἡ μετάληξις ξένων προπονητῶν, αἱ συχνὰ διεθνεῖς συναντήσεις καὶ ἡ δημιουργία πολλῶν γηπέδων.

Καὶ ἡμεῖς προωδεύσαμεν πολὺ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη—μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς ὅτι ἡ πρόοδος μᾶς ὑπῆρξεν ἀλματική—καὶ ἐκεῖ ποὺ δὲν ἐτολμούσαμε καὶ νὰ συναντηθῶμεν μετὰ ξένης ἐθνικῆς δυνάμεως, σὲ ἕνα χρόνον μέσῃ ἐπιχειρηματικῇ τρεῖς συναντήσεις, μετὰ μίαν ἡτταν, μίαν νίκην καὶ ἕνα ἰσοπαλὸν ἀποτέλεσμα. Τὴν ἡτταν ὑπέστημεν πέρσι εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀπὸ τὴν δευτέραν Ἰταλικὴν δυνάμειν, ἀλλὰ ἡ σύνθεσις τῆς ἡμετέρας δυνάμεως δὲν ἦτον ἡ ἰσχυροτέρα ποὺν μπορούσαμε νὰ παρατάξωμεν.

Ἡ ἐφετινὴ σύνθεσις τῆς δυνάμεως, μολοντί δὲν περιλαμβάνει, διὰ λόγους ἀνωτέρας βίας, τοὺς δύο ἀδελφοὺς Βικελίδη, εἶνε καλλιτέρα τῆς περυνικῆς. Ἀς εὐχρηθῶμεν νὰ εἶνε ἀνάλογα καὶ τὰ ἀποτελέσματα.

Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ Π. ΜΠΑΚΑΚΟΥ ΟΜΟΝΟΙΑ

Εἰς τὸ Φωτο-ὀπτικὸν τμήμα τοῦ φαρμακείου εὐρίσκειται πλουσιωτάτη συλλογὴ ἀπὸ ὅλα τὰ εἶδη τῶν Ὀμματολογικῶν. Μεγάλῃ ποικιλίᾳ φωτογραφικῶν μηχανῶν ὅλων τῶν Ἐργαστασίων. Ἐκτελοῦνται μετὰ τὴν μεγαλειότητα ἐπιμέλειαν ἐμφανίσεις, ἐκτυπώσεις, μετρήσεις.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ

ΕΡΓΑΣΙΑ

ΟΙ ΝΕΟΙ ΝΟΜΟΙ

Περὶ συστάσεως Ταμείου ἀσφαλίσεως τοῦ Ὁρθοδόξου ἐφημεριακοῦ κλήρου τῆς Ἑλλάδος. Περὶ χορηγίας ἐφ' ἀπαξ συνδρομῆς εἰς τὴν Μακεδονικὴν Ἐκπαιδευτικὴν Ἐταιρίαν καὶ τὸν Σύλλογον Φιλοφύλων Μυτιλήνης.

Περὶ ἀντικατάστασεως τοῦ βου ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 11—7—23 Ν. Διατάγματος περὶ συμπληρώσεως διατάξεων ἀφορῶσιν ἀναπήρους.

Περὶ ἀλλαγῆς ἀπὸ τῆς καταβολῆς τελῶν ἀναγωγῆς ἐγγραφῆς τῶν ἀπὸ τῶν προσφύγων μαθητῶν τοῦ σχολείου τῶν Κελεῶν Τεχνῶν.

Περὶ ἐκτελέσεως τῶν Δημοσίων ἔργων.

Περὶ καταργήσεως Ταμείου Ἰππωνεῶν Στρατοῦ.

Περὶ τροποποιήσεως τῶν «περὶ ἀποδοχῆς καὶ μεταναστεύσεως» καὶ «περὶ διαβατηρίων» νόμων.

Περὶ ἐπεκτάσεως ἐν Κρήτῃ τῆς ἰσχύος τοῦ ἄρθρου 956 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας.

Περὶ κυρώσεως τῆς ὑπογραφῆς τῆς 31 Δεκεμβρίου 1929 συμβάσεως μεταξὺ τοῦ Δημοσίου καὶ τοῦ Δήμου Θεσσαλονίκης περὶ παρασχῆς δανείου τοῦ πρώτου πρὸς τὸν δεύτερον ἐκ δέκτ' ἑκατομμυρίων δραχμῶν (ἀριθμὸς 10.000.000) διὰ τὴν ἀποπεράτωσιν καὶ προστασίαν τῆς ἐπένδυσιν τοῦ δικτύου τῶν ὑπονόμων Θεσσαλονίκης ὡς καὶ διὰ τὴν ἐναρξιν τῆς λειτουργίας αὐτῶν.

Περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Μεγάλῃς Βρετανίας συνομολογηθείσης συμφωνίας περὶ ἀμοιβαίας ἀλλαγῆς τῆς τελωνειακῆς ἐξετάσεως τῶν ἀποσκευῶν τῶν ἐμπίσθινον προξενικῶν ὑπαλλήλων.

Περὶ κυρώσεως τῶν ἀπὸ 10 Δεκεμβρίου 1929 δανειακῶν συμβάσεων μεταξὺ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου, Ταμείου Παρακαταθηκῶν καὶ Δανείων καὶ Ταχυδρομικῶν Ταμειωτηρίων καὶ ἐξουσιοδοτήσεως τῆς Κυβερνήσεως πρὸς σύναψιν ὁμοίας μετὰ τοῦ Ἀυτονομίου Στρατιωτικοῦ Ὄργανισμοῦ.

Περὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου 3755 τῆς 8/12 Ἰανουαρίου 1929 «περὶ ἀπαγορεύσεως πωλήσεως ἐλαιολάδων ἀναμεμιγμένων μετὰ σπορελαίων κλπ.».

Περὶ συμπληρώσεως τοῦ Πανεπιστημιακοῦ Ἰνστιτούτου Ραδίου.

Περὶ καταργήσεως μονίμου ἐπιτροπῆς πρὸς κατεῦθυνσιν τοῦ ἀντιελαιονομικοῦ ἀγῶνος καὶ ἀναγραφῆς εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς πιστώσεως δραχ. 24.000.000 πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἐλονοσίας.

Περὶ κυρώσεως συμβάσεως διὰ τὴν ἐγκύρῃσιν προνομίῳ διὰ τὴν ἐγκατάστασιν καὶ ἐκμετάλλευσιν σταθμῶν ραδιοφωνίας ἐν Ἑλλάδι.

Περὶ ἐκκαθαρίσεως τῆς ἀνασταλάσεως τῆς πληρωμῆς ἀνωνόμου Ἐταιρείας ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Τράπεζα Μεσσηνίας Ἀνώνυμος Ἐταιρεία».

Περὶ δωρεᾶν καὶ κατὰ κυριότητα παραχωρήσεως τοῦ οἰκοπέδου, ἐφ' ᾧ εὐρίσκειται τὸ κατάστημα τοῦ ἐν Θεσσαλονικίᾳ λειτουργούντος «Ἀσφύλου τοῦ Παιδίου».

Περὶ ὑπαγωγῆς τῶν λατρίων τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως Προσφύγων εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Ὑγιεινῆς.

Περὶ χορηγίας πιστώσεων διὰ τὴν καταπολέμησιν τοῦ τραχυμάτου, τῆς λέπρας καὶ τῆς φυματίσεως.

Περὶ ὑποχρεωτικοῦ διαγωνισμοῦ διὰ τὴν κατάληψιν θέσεων ἐμπίσθινον ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν βοηθῶν λατρῶν κρατικῶν, δημοτικῶν, κοινοτικῶν καὶ πανεπιστημιακῶν νοσοκομείων, ὡς καὶ τοιοῦτων ἀποτελούντων νομικὰ πρόσωπα δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ δικαίου.

Περὶ κυρώσεως συμβάσεως ἐγκυρήσεως προνομίων κατασκευῆς καὶ ἐκμεταλλεύσεως τῆς τηλεφωνικῆς συγκοινωνίας.

Περὶ προσθήκης εἰς τὸν νόμον 4101 τὸν κυρώσαντα τὸ ἀπὸ 21 Σεπτεμβρίου 1926 Ν. Διατάγμα «περὶ κωδικοποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῆς νομοθεσίας περὶ Σιδηροδρόμων τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους».

Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 11 Νοεμβρίου 1929 Ν. Διατάγματος «περὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ Ἑλευθέρας Ζώνης Θεσσαλονίκης νόμων».

Περὶ κυρώσεως τοῦ ἀπὸ 10 Ἰανουαρίου ἐ. ε. Ν. Δ. «περὶ τοῦ τρόπου διαδόσεως τῆς ἐν Κεφ. 27 ἄρθρ. 2 τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας τῆς χρήσεως 1929—30 ἀναγραφῆς πιστώσεως διὰ τὴν μεταρρύθμισιν τῶν Παλ. Ἀνακτορῶν εἰς Μέγαρον Βουλῆς καὶ Γερουσίας».

Περὶ συστάσεως Γενικῆς Γραμματείας παρὰ τοῦ Ὑπουργεῖου Ὑγιεινῆς.

Περὶ καταργήσεως διαμολογητῶν ἀπαλλαγῶν.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐτησίᾳ τακτικῇ γενικῇ συνέλευσις τῶν Μετόχων

Συμφώνως τῷ Καταστατικῷ, τὸ Γενικὸν Συμβούλιον προσκαλεῖ τοὺς μετόχους τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν β' ἐτήσιαν τακτικὴν Γενικὴν Συνέλευσιν αὐτῶν διὰ τὴν 19ην Μαρτίου 1930, ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 4 ½ μ. μ. ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῷ Κεντρικῷ Καταστήματι τῆς Τραπεζῆς (Πανεπιστημίου 28).

Ἡ ἡμερησίᾳ διάταξις τῶν θεμάτων ἔχει ὡς ἀκολούθως:

1. Ἐγκρίσις ἐτήσιᾳς ἐκθέσεως 1929.
2. Ἐγκρίσις ἐκθέσεως Ἐλεγκτῶν, Ἰσολογισμοῦ 1929 καὶ προσδιορισμὸς μερίσματος.

3. Ἀπαλλαγὴ Γενικοῦ Συμβουλίου καὶ Ἐλεγκτῶν ἀπὸ πάσης προσωπικῆς εὐθύνης.

4. Ἐγκρίσις τῆς μεταξὺ τοῦ Ἑλληνικοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Τραπεζῆς ὑπογραφείσης τῇ 25ῃ Νοεμβρίου 1929 συμβάσεως «περὶ παρατήσεως ἀπὸ τοῦ δικαίωματος τῆς ἐκδόσεως τραπεζικῶν γραμματίων ὀνομαστικῆς ἀξίας δραχμῶν 20 κλπ.».

5. Τροποποιήσις ἄρθρων 3, 22, 32, 55 καὶ 56 τοῦ Καταστατικοῦ.

6. Καθορισμὸς ἀμοιβῆς μελῶν Γενικοῦ Συμβουλίου.

7. Ἐκλογὴ 3 τακτικῶν καὶ 2 ἀναπληρωματικῶν ἑλεγκτῶν διὰ τὴν χρῆσιν 1930 καὶ καθορισμὸς τῆς ἀμοιβῆς αὐτῶν.

8. Ἐκλογὴ συμβούλων:
α) Ἐπικυρώσις τῆς παρὰ τοῦ Γεν. Συμβουλίου γενομένης ἐκλογῆς 3 συμβούλων, εἰς ἀντικατάστασιν παραιτηθέντων καὶ ἀποβιώσαντος.

β) Ἐκλογὴ 3 συμβούλων εἰς ἀντικατάστασιν ἰσαριθμῶν ἐξερχομένων.

Εἰς τὴν συνέλευσιν ταύτην δικαιούνται νὰ λάβωσι μέρος καὶ ψηφίσωσιν, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπων, οἱ κάτοχοι 5 τοῦλάχιστον μετοχῶν, οἱ ὅντες ἐγγεγραμμένοι ὡς τοιοῦτοι εἰς τὰ βιβλία τῆς Τραπεζῆς τοῦλάχιστον πρὸς τριμήνου, ἥτοι τοῦλάχιστον μέχρι καὶ τῆς 19ης Δεκεμβρίου 1929 περιλαμβανομένης (ἄρθρον 13 τοῦ Καταστατικοῦ).

Οἱ οὗτοι δικαιούμενοι νὰ μετάσχουν τῆς συνελεύσεως κ. κ. μέτοχοι, παρακαλοῦνται ὅπως προσερχόμενοι εἰς τὴν Γραμματεῖαν τῆς Τραπεζῆς μέχρι τῆς 18ης Μαρτίου 1930 παραλάβωσι τὰ δελτία εἰσόδου τῶν.

Μόνον εἰς μέτοχον ἐπιτρέπεται μεταβίβασις ὑπὸ ἐτέρου μετόχου τοῦ δικαιώματος τῆς ψήφου αὐτοῦ (ἄρθρον 16ον τοῦ Καταστατικοῦ).

Ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἄρθρου 17 τοῦ Καταστατικοῦ ἔχει καθορισθῇ δι' ἀποφάσεως τοῦ Γενικοῦ Συμβουλίου, ὅτι ἡ μεταβίβασις τοῦ δικαιώματος τῆς ψήφου ἐνεργεῖται δι' ἐγγράφου ἐφ' ἀπλοῦ χάρτου, ὑπογεγραμμένου ὑπὸ τοῦ μετόχου καὶ ἀπευθυνομένου πρὸς τὴν Τράπεζαν, ἐν ᾧ ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ πρὸς ὃν μεταβιβάζεται τὸ δικαίωμα τοῦτο μετόχου.

Τὰ πληρεξούσια ταῦτα, κατὰ τὸ Καταστατικόν (ἄρθρον 17) κατατίθενται παρὰ τῇ Γραμματείᾳ ἐπὶ τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς συνελεύσεως, τὸ βραδύτερον μέχρι τῆς ἑσπέρας τῆς 13ης Μαρτίου 1930.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 26 Φεβρουαρίου 1930

(Ἐκ τῆς Γραμματείας)

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΜΕΤΑΛΛΕΙΑ - ΟΡΥΧΕΙΑ - ΠΗΓΑΙ

ΕΝΑΡΕΙΣ ΕΑΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1930

ΕΝΑΡΕΙΣ ΕΑΡΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1930

(Τὰ Γραφεῖα τῆς Ἑταιρείας Ἱπποδρομιῶν μετεφέρθησαν ἐναντι τῶν παλαιῶν,
ὁδὸς Καραγεώργη τῆς Σερβίας ἀριθ. 8)